

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

26 Ekim 2021 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Komisyon aşamasında bütçe görüşmelerinin canlı yayınlanmamasına ilişkin kararın doğru bir karar olmadığına ve Komisyon Başkanından ajansların kayıt yapabilecekleri konusunda açıklama talebinde bulunduğu ilişkin açıklaması

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin (1/282) ve Sayıştay tezkereleri

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

5'inci Toplantı

26 Ekim 2021 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.06'da açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, Komisyon aşamasında bütçe görüşmelerinin canlı yayınlanmamasına ilişkin kararın doğru bir tavır olmadığını düşündüğüne; Komisyon Başkanından ajansların kayıt yapabilecekleri konusunda açıklama talebinde bulunduğu ilişkin açıklama yaptı.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin (1/282) ve Sayıştaş tezkerelerinin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanarak maddelerinin görüşmelerine başlandı.

Programda bulunan kurumların bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek için 27 Ekim 2021 Çarşamba günü saat 10.00'ta toplanmak üzere saat 21.18'de toplantıya son verildi.

26 Ekim 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.06

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, Sayın Bakan Yardımcımız, Sayın Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınının çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 5'inci Birleşimini açıyorum. (*)

Gündemimizde 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile Sayıştay raporlarının geneli üzerindeki görüşmeler vardır.

Değerli üyeler, bildiğiniz üzere, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız tarafından 2022 yılı bütçesi ve 2020 yılı kesin hesabının Komisyonumuza sunuşu 20 Ekim 2021 Çarşamba günü Komisyonumuzun 4'üncü Birleşiminde yapılmıştı. Bu sunum öncesinde söz talepleri ve sürelerle ilişkin birtakım hususları da oylarınıza sunmuşum ve kabul edilmişti. Aldığımız bu karar uyarınca, bugün bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerinin geneli üzerindeki görüşmelerde Komisyon üyelerimize yirmi, üye olmayan milletvekillerimize ise beşer dakika söz vereceğim. Yine, üye olmayan milletvekillerimize ilişkin söz taleplerini de aldığımız karar çerçevesinde ilgili siyasi partinin üye sayısının 2 katı kadar olarak uygulayacağım.

Şimdi, müzakerelere başlayacağız ama başlamadan önce bürokratlarımızın kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, tamamladık galiba.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, müzakerelere başlıyoruz.

İlk sözü...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usulle ilgili mi?

Buyurun Sayın Paylan.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Komisyon aşamasında bütçe görüşmelerinin canlı yayınlanmamasına ilişkin kararın doğru bir karar olmadığına ve Komisyon Başkanından ajansların kayıt yapabilecekleri konusunda açıklama talebinde bulunduğuna ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

(*) Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Değerli vekil arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, değerli bürokratlar, basın değerli emekçileri; bu salonda bulunan herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, gördüğüm kadarıyla canlı yayımla ilgili herhangi bir tedbir almamışsınız ve bütçe görüşmelerimiz geçen hafta Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısının yaptığı sunumdan sonra da, bugün de vekillerimizin konuşmasını halka ulaştırmak için herhangi bir araç söz konusu değil. Bu anlamda şeffaflık adına da, halkın bütçesinin halkın hakemliğine sunulması adına da ciddi bir eksikliğe imza attığınızı tespit etmek ve kayıtlara geçirmek isterim Sayın Başkan. Bu pozisyonunuzun, bu kararımızın doğru bir karar olmadığını, 2021 yılı dünyasında bütün demokratik ülkelerde bütçeler komisyon aşamasında canlı yayınlanırken; bizim ülkemiz tabii ki demokratik bir ülke olmadığı için siz, şeffaf olmayan bir şekilde, yürütmenin vesayeti altında bu bütçe görüşmelerini halka kapatıyorsunuz. Bunun doğru bir tavır olmadığını düşünüyorum.

İkinci konu, Sayın Başkan, “Ajanslarla sınırladık.” dediniz değil mi, geçen hafta “Yalnızca 5 tane ajans buradan çekecek.” dediniz. Bakın, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı geçen hafta iki buçuk saatlik bir sunum yaptı, biz de oturduk burada dinledik ve o sırada ajansların 5’i de burada full-time, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısını kaydetti ve akşam haberlerinde Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı ne dediyse çıktı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Öyle olacak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama şimdi, biz bütçe üzerinde görüşlerimizi söyleyeceğiz ya, hani, vekillerin konuşması zamanı geldi, ajanslar dışarı çıkarıldı. Ağzımızı açacağız, ajanslar burada yok, kayıt alamıyorlar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Müdahalemiz olmadı, kendileri çıktılar.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, Başkanım, öyle değil. Siz deyin ki “Ben müsaade ediyorum, ajanslar gelip kayıt yapabilir.” Hepsi gelirler çünkü haber burada, milletin kalbi burada atmalı, halkın bütçesi burada görüşülecek. Siz müdahale ettiğiniz için o ajanslar çıktı. “Ben müdahale etmiyorum, isteyen ajans gelsin, istediği zaman kayıt yapsın.” deyin, hepsi birden gelirler buraya Sayın Başkanım, doğru değil. Geçen sene de aynı uygulamayı yaptınız, bu sene... Pardon, geçen senenin başında siz yoktunuz, Lütfi Elvan aynı uygulamayı yapmıştı, bu sene de siz aynı uygulamaya imza atıyorsunuz; bu doğru değil. Eğer ki siz müdahale etmediyseniz lütfen, mikrofonunuzdan açıklayın, “Ajanslar istediği kadar burada kayıt yapabilirler, milletin vekilleri ne söylüyorsa onlar kaydedilip halka ulaştırılabilir.” deyin o zaman bakın, gelip nasıl kayıt yapacaklar Sayın Başkanım. Bu konuda sizden talepte bulunuyorum. Madem öyle bir iradeniz yok, lütfen, bu konuda bir açıklamada bulunun Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, geçen toplantımızda bu hususu etraflıca usul tartışması olarak tartışmıştık ve bir karara bağlamıştık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, hayır, karar değil Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yerleşik bir uygulama var, o uygulamanın devam etmesi yönünde karar vermiştik.

İkincisi, “Bu ülke demokratik bir ülke değil diyemezsiniz.” Böyle bir şey söz konusu değil. Burada demokratik bir ülkede halkın temsilcileri olarak görev yapıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, çok doğru.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben yanlış mı anladım söylediğinizi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, siz “Bu ülke demokratik bir ülke değil diyemezsiniz.” dediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz diyemediniz yani yanlış söylediniz, kayda yanlış geçti, o anlamda söyleyeyim. Siz ifadenizle beni onaylamış oldunuz, onu söylüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Değil diyemezsiniz.” dedim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Derim efendim. Niye diyemeyeyim? Bana söyler misiniz? Bu ülke demokratik bir ülke değil.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Burada demokratik bir ülkedeyiz, halkın meşru temsilcileri olarak müzakere yapıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, bakın “Bu ülke demokratik bir ülke değil diyemezsiniz” bile kendi içinde demokratik olmayan bir ifadedir Sayın Başkanım. Ben bu ülke demokratik bir ülke değil diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hiç de değil, gayet demokratik bir müzakere yapıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Siz diyemezsiniz.” niye diyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gayet demokratik bir müzakere yapıyoruz, siz kendi fikirlerinizi söylüyorsunuz, ben de fikrimi söylüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam Sayın Başkanım. Ben taleplerimi iletiyorum. Yani siz “Ajanslar çıksın demedim.” dediniz, bunu kayda geçirin ve ajanslar gelip kaydını yapsınlar.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi Garo Bey, aynı tartışmayı defalarca yapmakla neyi elde edeceğiz bilmiyorum doğrusu ama yapalım. Geçen dönem, geçen oturumda usul tartışmaları yaptık, yerleşik usul neyse aynı şekilde devam etmeye karar verdik. Sadece bu Komisyonumuzda değil, bütün komisyonlarımızda genel bir uygulama bu. Ha, gruplar toplanırlar, Meclis Başkanlığımızla müzakere ederler, başka bir usul belirlenir, biz de Komisyon olarak ona uyabiliriz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama bu Komisyonumuzda yerleşik usulleri takip ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İkincisi “Buradaki mesajlar halka ulaşmıyor.” dediniz. Buna da katılmamız mümkün değil çünkü tam tutanak tutuluyor, isteyen herkes bu tutanaklara erişebilme hakkına sahip. Diğer taraftan, yazılı basın aramızda, salonda oturuyor dolayısıyla dikkate değer gördükleri, halka ulaştırmak istedikleri her konuyu takdirlerine bağlı olarak halka ulaştırabilirler. Herhâlde otuz yakın basın mensubu var arkadaşlarımızın verdiği bilgiye göre. Dolayısıyla, burada gizli kapaklı bir iş yapmıyoruz, şeffaf bir şekilde bütçemizi müzakere ediyoruz. “Görsel basın olmazsa şeffaflık olmaz.” diye bir anlayışı da kabul etmiyorum ama bu tartışılabilir, öneriniz. Gruplar bir araya gelirler, Meclis Başkanlığıyla tartışılır, yeni bir usul genel anlamda belirlenir, biz de ona uyarız. Bu olmadığı sürece, yerleşik usul neyse, geçen yıl değil sadece, yıllardır yerleşik usul neyse aynı usulü takip ediyoruz. Siz onaylamayabilirsiniz, fikrinizi zaten ifade ettiniz ve tutanaklara geçirdiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, şöyle bir durum var: Şimdi, yürütme geçen hafta konuştuğunda, aynı konu üzerine sunum yaptığında full-time burada bütün ajanslar kayıt yaptılar ama şu anda milletvekilimiz Sayın Bülent Kuşoğlu konuşmaya başladığı anda siz ajansları çıkardınız. Ben, bunu Meclisin yürütmeye karşı olan zayıflığı olarak görüyorum, bunu doğru bir tabir olarak görmüyorum değerli arkadaşlar. Yani milletvekillerimiz, AK PARTİ’li arkadaşlarımız da konuşacak, onların da mesajları halka ulaşsın, bizlerin de mesajları halka ulaşsın ve halkın hakemliğine sunulsun. Ama siz -ya düzeltin- dediniz ki “Ajanslara ben çıkın demedim.” Eğer ki “Çıkın.” demediyseniz gelebilirler diye öneriyorum, bu söyleyeceğim şey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – “Çıkın.” demedim ama o yerleşik uygulamamız gereği çıktılar, olay bu yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Peki.

Sayın Başkanım, bir de galiba bir noktada daha hata oldu. Komisyon üyeleri bugün yirmi dakika, Komisyon üyesi olmayanlar on dakika konuşacak diye konuşmuştuk diye hatırlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bakın, yazılı şeyi kontrol edebilirsiniz, öyle değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geçen hafta öyle açıkladınız, geçen hafta öyle söylediniz açılıшта. Yirmi dakika Komisyon üyeleri, on dakika...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ha, geneli üzerinde diyorsunuz, doğru, doğru, affedersiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz beş dakika dediniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Geneli üzerinde... Normal müzakerelere geçtiğimizde, geneliyle ilgili...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geneliyle ilgili yirmi dakika Komisyon üyeleri, on dakika Komisyon üyesi olmayanlar diye konuşmuştuk Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yo, şeyde...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, hayır, Komisyon üyeleri yirmi dakika...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu yazılı metinde beş dakika olarak geçiyor, affedersiniz; bunu size iletebiliriz. Yani daha önceki yıllarda da böyleydi değil mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır ama Sayın Başkanım, grup temsilcileri olarak yaptığımız toplantıda siz böyle ifade ettiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yok, yok, belki ben de karıştırdım, siz de karıştırmış olabilirsiniz; kurumlara geçtiğimizde siyasi partilere yirmi, üyelere on, Komisyon dışından gelenlere beş gibi bir çerçeve var ama geneli üzerinde yirmi-beş gibi bir şey var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben yanlış hatırlıyorum o zaman veya kayıtlara bakmamız gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben böyle hatırlıyorum Sayın Başkanım. Kayıtlara biz bakalım geçen haftanın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tekrar bakalım, olur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tutanaklara bakalım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tutanağa da bakalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben tutanaklarda öyle olduğuna neredeyse eminim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tutanakları inceleyelim, tekrar bakalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Eğer öyleyse bunu öyle düzeltelim diye öneriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olur, tamam, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, ben tekrar bu açıdan bu tasarrufunuzun doğru bir tasarruf olmadığını... Bir tek tutanak üzerinden bakamayız Sayın Başkanım, gençlerin hepsi görsel olarak haberlere ulaşıyorlar; kimse, gençlerin hiçbiri tutanak okumuyor. Halkımız, çiftçiler, işçiler görsel olarak kim neyi savunuyor görsün Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Basınımız burada, basınımız yansıtmak isterse yansıtacaktır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

Bülent Bey, usul mü, sunumunuza mı geçeceksiniz?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sunum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kuşoğlu'na söz veriyorum.

Değerli üyeler, müzakerelere başlıyoruz.

İlk söz Sayın Bülent Kuşoğlu'nun.

Buyurun lütfen Sayın Kuşoğlu.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/283) ile 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin (1/282) ve Sayıştay tezkereleri (**)

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçe görüşmelerimizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum ülkemiz adına.

Biliyorsunuz, bütçe ve kesin hesap kanunları demokrasilerde dikkate alınması gereken en önemli kanunlardır; çok önemliler, bunların önemini anlatmama gerek yok. Bütçe süreçleri bundan önceki dönemlerde de yetersizdi, eksikti; yalnız, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde bu süreç neredeyse tamamen anlamsız bir hâle geldi. Bu iddiamızın sebebi, geçen yıl olduğu gibi Cumhurbaşkanlığı programını bugün almamız değil ya da Cumhurbaşkanlığı yıllık programını, ekonomik hedefler ve yatırımları bugün almamız değil; onun haricinde Cumhurbaşkanımızın bütçeyle ilgili tek bir açıklama yapmaması da değil -hâlbuki, biliyorsunuz, 50 milyon liralık bir temeli bile Sayın Cumhurbaşkanı atıyor ama 1 trilyon 751 milyar liralık bütçeyle ilgili hiçbir açıklama yapmadı Sayın Cumhurbaşkanı-tüm bunlar değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçmesinin zorunlu olmaması da değil ancak bütçe ve kesin hesapla ilgili saptadığımız birçok usulsüzlük ve eksiklik böyle bir ifade kullanmamın gerekesidir.

(**) (1/283) ile (1/282) esas numaralı Kanun Teklifleri 20/10/2021 tarihli 4'üncü Toplantı tutanağına eklidir.

Bütçe ve kesin hesap kanunlarının istismar edildiğini söyleyeceğim. Bunun gerekçesi de şudur: Genel uygunluk bildiriminde bu dönemde yedek ödenek kullanımı 96,5 milyara çıkmış, ödeneküstü gider 94-95 milyarı bulmuş. Şimdi bunların kanuna uygun olduğunu söylüyoruz, bütçe kanununa uygun diyoruz ancak bunlar hukuka aykırı; yedek ödenek kullanımı, ödeneküstü gider kanuna uygun ama hukuka aykırıdır, bütçe ve bütçe hakkı kavramlarına aykırıdır. Yani Meclisin verdiği hakkı tutup da bürokrasinin fazla fazla 90 küsur, 100 milyar lira fazla kullanıyor olabilmesi bütçe hakkına, millet iradesine aykırıdır.

Bütçe kanunu, kesin hesap kanunu bilgilendirme amaçlı değildir, biz burada bürokrasiyle birlikte bilgilenecek için oturmuyoruz. Burada lafzıyla, ruhuyla uyulması gereken bir kanun var, onun için buradayız; maalesef buna dikkat edilmiyor.

Bazı konulara, mesela hizmet içi eğitime önem verilmediği de Sayıştay raporlarıyla tekrar bu yıl da ispatlanmış. Şöyle bir örnek vereyim: Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu'nda -Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu'ndan aldım bunları- 300 civarında değerlendirilen kurum var, bunlarla ilgili bazı bilgiler var. Bakın, mesela yönetmelikle öngörülen tüm başlıklarla ilgili bilgileri içerecek şekilde hazırlanmamış, neredeyse yarısı bu şekilde hazırlanmamış. Hemen arkasından, bakın, 3'üncü tablo 300 küsur kamu kurumunun temel mali tablolara yer vermeyen kamu idaresi sayısını gösteriyor; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, temel mali tablolara yer vermeyen kamu idaresi sayısı 219, temel mali tablolara yer vermiyor, bu, Sayıştay raporunda yer alıyor.

Yine, bütçe uygulama sonuçlarının raporlanmasıyla ilgili değerlendirmeye bakıyorsunuz, bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri arasında arzu edilen bilgileri yapmayan kamu idaresi sayısı oldukça fazla. Bunlar kamu, özel sektör değil, özel sektör bundan daha fazla riayet eder.

Performans bilgilerinin değerlendirilmesiyle ilgili olarak da yine yarıya yakını bunu yerine getirmemiş.

Şimdi, Sayıştayın yani millet iradesinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerlendirmeleri de dikkate alınmıyor, bunların gereği de yapılmıyor. Bununla ne demek istiyorum? Sayıştayın Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu'nda 56'ncı sayfaya, 57'nci sayfaya bakın, orada kamu-özel iş birlikleriyle ilgili olarak bir ibare var. Bu, 2019'da da vardı, 2020 kesin hesabının içinde de var, diyor ki: "Kamu-özel iş birlikleriyle ilgili gereken yapılmıyor, kayıtları aktarılmıyor." Bu, aslında bir soruşturma sebebidir; ne geçen yıl ne bu yıl hiçbir şey yapılmadı bunlarla ilgili olarak maalesef.

Yine, benzer bir konu -örnek veriyorum, bunlar örnekler- Karayolları Genel Müdürlüğü 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporu'ndan... Mesela bulgulardan bir tanesi diyor ki: "Açık ihaleyle yapılması için yeterli süre bulunan işin, Kamu İhale Kanunu'nun 21/b maddesi uyarınca pazarlık usulüyle ihale edilmesi..." Geçen yıl da evvelki yıl da buna benzer bir yığın tenkit vardı Sayıştay tarafından, hiçbir şey yapılmadı. Bu yıl da var, ne yapılacağını göreceğiz. İdarece daha düşük bedelle yaptırılacak imalatın yüksek bedelle yaptırılması mesela, hiçbir şey yapılmıyor. Araç kiralama ihalelerine ilişkin tespitler var, hiçbir şey yapılmıyor. Sayıştay raporlarında buna benzer o kadar çok konu var ki maalesef hiçbirini yerine getirilmiyor.

Ve bütçenin istismarı ısrarla devam ettiriliyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım. Nedir? Bakın, 2022'yle ilgili E Cetveli'nde sunduğunuz 9, 13, 14, 15, 34, 52, 56'ncı maddelerle toplam 13 fon kuruluyor, bütçe içerisinde fon kuruluyor. Fonlar bütçe mantığına aykırı uygulamalardır, bunlar yanlış. Her sene bunlar yapılıyor, bu sene artırılmış vaziyette maalesef.

Şimdi, yine, E Cetveli'nden gideyim. E Cetveli'nde Varlık Fonuyla ilgili bir madde var, madde 5 diyor ki: "Varlık Fonuna bağlı kuruluşlara bütçeden ödenek aktarılır." Varlık Fonu bütçeye destek olmak, devlete destek olmak için kurulmuştu. Şimdi, bütçeden Varlık Fonuna para aktarıyoruz, bunu da E Cetveli'ne koyuyoruz; bu da hatalıdır, bu da Anayasa'ya aykırıdır aslında. Burada olmaması lazım, en azından burada olmaması gerekirdi.

Bakın, 7'nci madde... Burada da aynı şekilde bütçe kanununda olmaması gereken, Gelir Vergisi Kanunu'nda olması gereken istisna bütçe kanununda var.

Yine, 16'ncı maddede Strateji ve Bütçe Başkanlığına yetki veriyor, burada olmaması gereken bir düzenleme yapılıyor.

21'inci maddede sınır ve tavan getirilmeden bir düzenleme yapılıyor; bütçe mantığına aykırıdır.

22'nci maddede "gelir vergisi tevkifatı yapılmaksızın" deniliyor; bu, yanlış; bu, Gelir Vergisi Kanunu'nda düzenlenmesi gereken bir husus.

36'ncı madde... Tamam, yabancı devlet başkanları ve beraberindeki heyetlerin konaklama, ulaştırma, organizasyon giderleri yapılıyor bütçeden ama doğrudan Dışişleri Bakanlığı bütçesinden yapılması gerekiyor, neden E Cetveli'nde yer alıyor bu düzenleme?

E Cetveli 45'inci maddede, burada bir uyanıklık yapılmış. Normalde belediyelere bütçeden ödenek aktarılmaz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım ama işaret edilen maddeyle burada buna istisna getiriliyor, bütçe kanunuyla kanuna istisna getiriliyor; belediyelere bütçe kanunuyla keyfi aktarım yapılması sağlanıyor, istediğiniz belediyeye aktarım yapabileceksiniz. Bu, istismardır, bütçe kanunuyla yapılması doğru bir iş değildir, takdir edersiniz.

Keza, 48'inci madde Taşıt Kanunu askıya alınıyor. Neden bütçe kanunuyla bu düzenleme yapılıyor da ilgili kanunda, Taşıt Kanunu'nda yapılmıyor?

52'de, yine, burada Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının belediyelere fon aktarması sağlanıyor bu şekilde ve bunun esasları da belli değil. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı istediği gibi para aktarabilecek.

Şimdi, bu 55'inci maddede devlet memurlarından, çalışanların bütçelerinden zar zor aktardığı paralarla sınava girmesi sağlanıyor; çok büyük paralar ödeniyor, o fonlar birçok yere dağıtılıyor. Bunun bütçeye konması gerekir, bütçeye ödenek konması gerekir bunun için. Neden memura bu kadar yükleniyoruz? Birçoğu sınava giremiyor.

64'üncü maddesi var yine E Cetveli'nin. Burada da 5018 sayılı Kanun'un 29'uncu maddesinin askıya alınması söz konusu. Normal bütçe usulleriyle karşılanması uygun olması gereken, 5018'i istismar edilerek yapılıyor.

Şimdi, 2022 bütçesinde şimdiden başarısızlığı getirecek hedefler ve tahminler var Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli arkadaşlar; bu tahminler önemli, siz de bazılarını biliyorsunuz. Ortalama dolar kuru 9,27 alınmış, bugün dolar kuru 9,50'nin üzerinde biliyorsunuz, gelecek yıl için 9,27 alınmış. Enflasyon yüzde 9,8 alınmış, bu sene yüzde 20'nin üzerinde olacak; bu hedefin de tutturulması daha başlamadan mümkün değil. Büyüme yüzde 5 alınmış, onun için 1 trilyon 400 milyarlık bir yatırım yapılması lazım, özel sektörün 5,6 sabit sermaye yatırımı yapması lazım. Brent petrol varili 68,3 dolar olarak alınmış, 85 dolar bugün hatırladığım kadarıyla.

Şimdi, bazı sorularım ve önerilerim olacak Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli arkadaşlar; not alabiliriz arkadaşlarımız memnun olurum, tekrar sormak istemiyorum.

T Cetveli'yle toplam olarak 226 taşının hibe yoluyla alınması öngörülmüş, hibe yoluyla 226 taşın nasıl alınıyor? Nasıl uygulanıyor bu? Nasıl mümkün olabiliyor? Nereden alınacak?

İ Cetveli'yle Devlet İhale Kanunu'nun 45'inci maddesi kapsamında Hazineye ait taşınmazların satışında 10 milyon lira olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığına verilen yetkinin 20 katına kadar artırımı öngörülüyor. Yani, bu bütçe kanununa normal, mutad, mantıklı bir artırım değil 20 kat.

H Cetveli... Değerli arkadaşlar, bu H Cetveli harcırahlarla, devlet memurlarına verilen harcırahlarla ilgili. Bakın, arazi üzerinde çalışanlara verilecek tazminatlar -hepsini almadım, ilk bölüm de önemli ama- 22 lira 70 kuruş yani bu H Cetvelinin değişmesi lazım, bu rakamların değişmesi lazım, Türkiye Cumhuriyeti için ayıptır. Bunlar ciddiye aldığımız konular ama bu şekilde 22 lira 70 kuruş harcırah devlet memuruna verilmez, bunların değişmesi lazım, farklı bir mantalite olması lazım.

Şimdi, biliyorsunuz Merkez Bankası PPK kararıyla ihracatı teşvik ediyoruz diye düşük faiz yüksek döviz politikası uygulanıyor, Türk lirası düşük tutuluyor ve ihracat teşvik edilecek deniliyor. 2020'de 717 milyarlık bir gayrisafı yurt içi hasılamız vardı; bu sene 700 milyarın altına düşecek. 2021'de 700 milyarın altına düşecek; 2022'de 600 milyar civarında bir ekonomi olacağız. 230-231 milyar dolarlık bir ihracat hedefi gerçekçi midir sizce?

Göç İdaresi Başkanlığı'nın -bakın, 2013'te kurulmuş- sürekli olarak ödenekleri artıyor; yıl içerisinde de bu başlangıç ödeneğinin dışında tamamlama ödenekleri veriliyor. Anormal bir artış var, bu sene 4,5 milyar ödenek konmuş, bunların AB fonlarıyla karşılanması gerekmiyor muydu? Yanlış dış politikanın ceremesini vatandaşı mı ödeyecek?

Yine, bütçe açığı, gördüğünüz gibi burada tespit ettiğimiz üzere, faiz harcamalarıyla bağlantılı, faiz harcamalarının denetim altına alınması lazım. Bu sene 240 milyarlık bir faiz harcaması var, yüzde 33'lük bir artış öngörülmüş. Bu yüzde 33'lük faiz harcaması artışıyla bütçe açığının artması normal değil midir? Yani nasıl bir bütçe mantığı kullandınız burada?

Yine, biliyorsunuz geçen hafta Mali Eylem Görev Gücünün, FATF'nin bir kararı çıktı; Türkiye'yi suçladılar, gri listeye aldılar. Bu bütçe döneminde FATF kararlarının gerekçeleri telafi edilecek midir? Burada gerekçelerini de yazdım, biliyorsunuz siz de.

Şöyle bir durum var: 2020'de kâr amacı gütmeyen kuruluşlara 3,2 milyar ödenek ayrılmış ve dernek ve birliklere 968 milyon lira ödenmiş, 968 milyon; 2021'de, içinde bulunduğumuz yılda 3,8 milyar. Dernek ve birlikler için şimdiye kadar 538 milyon ödeme yapılmış geçen ay, ağustos itibarıyla yanlış hatırlamıyorsam. Dernek ve birliklere devlet bütçesinden 2020 ve 2021'de ödenen bu rakamlar hangi dernek ve birliklere ödenmiştir? Bunların listesini istiyoruz.

Yine "Dünya Adalet Projesi" adlı kuruluş hukuk devleti indeksi düzenlemiş. Buna göre Türkiye 139 ülke arasında 117'nci sırada, geçen yıla göre de 10 sıra kötüleşmiş. Bu bütçe döneminde durumun iyileşmesi için, hukuk düzenimizin iyileşmesi için ne tedbirler alındı acaba maddi olarak ya da proje olarak?

Yine, Türkiye 1990'da dünyanın en büyük 20 ekonomisi arasına girmişti ve 99'da da G20 ülkeleri arasına katılmıştı. Şimdi 21'inci sırada yani 20 ülkenin dışına düştü, bu avantajımızı kaybettik. Bunu düzeltmek için hangi tedbirleri alıyoruz bu bütçeyle, 2022 bütçesiyle?

Yolsuzlukla mücadele birimi var Avrupa Birliği'nin, GRECO. Burada tavsiyeler var. GRECO'nun Dördüncü Tur Değerlendirme Raporu'nda yer alan 22 tavsiyeden 3 tanesini tatmin edici şekilde yerine getirmiş veya ilgilenmiş olduğu sonucuna varmış GRECO, Avrupa Birliği. "Geri kalan tavsiyelerden 9'unu kısmen yerine getirmiş, 10 tanesini de yerine getirmemiştir." diyor. Bunların düzeltilmesi için hangi önlemler alınmıştır Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım?

Şimdi, 2022 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'ne göre vergi harcaması yani almaktan vazgeçilen vergi istisna ve muafiyetlerle 336 milyar lira, sizin bütçede var bu. "336 milyar lirayı almaktan vazgeçtik." diyorsunuz. Bu vazgeçilen vergilerin çoğu sermaye kazançları ile üst gelir gruplarına ait avantajlar tanıyor. Yine, 2022 bütçesine göre sosyal harcamalara yani alt gelir gruplarına da 104 milyar lira ödüyorsunuz. Bunlar nasıl tespit edildi? Yani üst gelir gruplarına 336 milyar, en az 300 milyar civarında sermaye kazançları teşvik ediliyor, alt gelir grupları 104 milyar. Peki, orta direk nasıl desteklenecek bu şartlar altında? Ortak direği nasıl yok ediyorsunuz?

2022 bütçesi sonuç olarak, kısaca şöyle ifade edilebilir: Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, personel giderleri sosyal güvenliğe harcanacaklar dâhil 494 milyar lira. Cari transferler de yani kamu personeline ödediğimiz o 500 milyarın dışında 658 milyar; defter, kâğıt, kalem, yakacak, devlet binalarının aydınlatılması, ısıtılmasına da 658 milyar lira gidecek. Faize de 240 milyar gidecek. Toplam 1,392... 1 trilyon 400 milyar yapıyor, bütçe açığı da 278 milyar. İşte, bütçemiz bu, "bütçe" dediğimiz konu bu. Burada vatandaş yok. Kamu personeline 500 milyar, 658 milyar kamunun yakacak, ısıtma, aydınlatma gideri, kira gideri vesaire ve bütçe açığıyla beraber...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kuşoğlu, sürenizi uzatıyorum. Grup sözcülerimize biraz daha esnek davranıyoruz bu süreçte, ilk sunumlarda.

Buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, sonuç olarak bütçe gerçekten çok önemli bir konu, en önemli kanun baştan da belirttiğim gibi. Bu konuyla ilgili yeterli ihtimam gösterilmiyor maalesef, Sayın Cumhurbaşkanımız bu konuyla ilgilenmiyor hiç. Bu konuyla ilgili denetim aşamasında ise maalesef gerekleri yerine getirilmiyor. Önemli yolsuzluklar olan konular... Karayolları Genel Müdürlüğü; Sayıştay raporundan okudum bazı maddeleri, diğerlerini, görüyorsunuz büyük sıkıntılar söz konusu; cevap verilmiyor, dikkate alınmıyor, her sene aynı konular gündeme geliyor tekrar tekrar ve bunların hiç birinin gereği yerine getirilmiyor. Bu, bizim bütçeyi, kesin hesabı, millet iradesini dikkate almadığımız anlamına geliyor. Bu, devlet kurumlarının yıpratılması anlamına geliyor maalesef, kurumsallaşmanın yok edilmesi anlamına geliyor. Onun için bu konuların önemsenmesi, gereğinin yapılması lazım. Biz bu konuları her sene dile getiriyoruz, bu yıl da dile getirmeye devam edeceğiz ama lütfen, sizin bu konularla ilgili daha hassas olmanızı rica ediyoruz.

Bütçelerimizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Sayın Erhan Usta'nın söz talebi var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz basmamışsınız Garo Bey.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teamül var diye basmadım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz "teamül" dediniz ya Başkanım, ben de teamülüy uyguladım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teamülün de bir sınırı var ama yani görmemiz lazım talebinizi.

Nasıl isterseniz... Erhan Bey?

ERHAN USTA (Samsun) – Konuşabilir Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, Garo Bey'e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, saygıdeğer bürokratlar, basınım değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı; sizin geçen hafta yaptığınız sunumu dikkatlice dinledik ve kitapçığınız burada; tercihlerinizi de dikkatlice çalıştık. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, yaptığımız, Halkların Demokratik Partisinin yaptığı değerlendirmeye göre bu bütçe yüzde 1'in bütçesidir. Bu bütçe bütün tercihleriyle adaletsiz bir bütçedir Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Hem vergiyi toplarken adaletsiz bir şekilde topluyorsunuz çünkü 1 trilyon 250 milyar TL vergi toplayacaksınız, bu verginin büyük çoğunluğu, ezici çoğunluğunu yoksullardan topluyorsunuz, bordro mahkûmlarından topluyorsunuz, borç altında inim inim inleyen yoksullardan topluyorsunuz. Servete ve gelire oranlı olarak topladığımız vergi o kadar düşük ki bu yüzden de servet hep yüzde 1'e doğru akıyor, servet hep yandaşlara doğru akıyor; son derece adaletsiz bir vergi toplama önerilmiş bu bütçede maalesef.

Peki, vergiyi toplarken adaletsiz bir şekilde topluyorsunuz da harcarken tercihinizi kimlerden yana kullanıyorsunuz? Buna da baktığımızda maalesef, burada da büyük bir adaletsizlik var. Halkın sesini duymuyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, halk inim inim inliyor, "Açım, yoksulum, barınamıyorum." diyor. Kiralar 2 katına çıkmış, gübre 3 katına çıkmış, yem fiyatları 2 katına çıkmış; hayvan üreticisinin, çiftçinin, işçinin, emeklinin feryadını duymuyor bu bütçe. Emekliye 1.500 lira emekli maaşını reva görüyorsunuz, birileri bir öğünde 1.500 lira yiyor; bir öğünde 1.500 lira yiyenden vergi almıyorsunuz. 13 milyon emeklimizin en düşük emekli maaşı -büyük çoğunluğunun- 1.500 lira civarında, bunu görmeyen bir bütçeyle karşı karşıyayız Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. İşte, bu feryatları duymuyorsunuz ama harcama tercihlerinde de maalesef adaletsiz tercihlerle karşı karşıyayız. Bu bütçe sarayın, savaşın, yandaşın ve faizin bütçesidir. Baktığımızda saraylarla ilgili tercihler değişmemiş maalesef, şatafat tam gaz devam ediyor. Sarayda 3 maaş, 5 maaş alan bürokratlar barınmaya devam ediyorlar. Bakan yardımcılarında baktığımızda 2 maaştan aşağı, 3 maaştan aşağı alanlar yok; bürokratlar 3 maaş, 5 maaş alıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Doğru değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – "150 bin lira maaş alıyorsun." denildiğinde bir bükrata "Hayır, ben 62 bin lira alıyorum." diyebiliyor yani "Asgari ücretin 20 katı maaş alıyorum." diyebiliyor. İşte böyle vicdansız bir bütçeyle karşı karşıyayız maalesef.

Sayın Cumhurbaşkanı böyle olağanüstü dönemlerde halka fedakârlık önerirken kendisi bu bütçede ne yapıyor değerli arkadaşlar? Sayın Cumhurbaşkanı örnek olmalı, fedakârlık yapacaksa önce kendisi yapmalı. Yalnızca maaşından size örnek vereyim: Sayın Cumhurbaşkanının maaşı 2022 yılında 100 bin liranın üzerinde olacak. Buradan eğer yurttaşlarımız duyacaksa, basın yazacaksa, yazabilecekse 100 bin liranın üzerinde maaş alacak Sayın Cumhurbaşkanı. Yeter mi? Yetmez. 40 bin lira da emekli maaşı alacak. 140 bin lira maaşı olacak Sayın Cumhurbaşkanının. Sayın Cumhurbaşkanı halktan kopmuş durumda; markete gidiyor, abur cubur alıyor, bin liralık alışveriş yapıyor bakın, bin liralık ve "Fiyatlar gayet makul." diyor. 140 bin lira maaş olsa herhâlde halkımız, onlar da "Fiyatlar gayet makul." diyebilir. Ama 2.825 lira asgari ücret alan bir yurttaşımız açıklıkla yüz yüzedir, açıklıkla. Bu bütçe, 2.825 lira asgari ücret alan 10 milyonun üzerinde yurttaşımızı görmeyen bir bütçedir, onların feryadını duymayan bir bütçedir. Ayçiçeği yağı geçen yıl 40 lirayken bu yıl 80 liraya çıkmış. Yumurta fiyatları yüzde 80 artmış.

Bütün bakliyat, temel ürünler yüzde 50, yüzde 70, yüzde 80 zamlanmışken bu bütçe asgari ücretliye herhangi bir şey önermiyor. Ama Sayın Cumhurbaşkanı 40 asgari ücretlinin maaşını almayı kendine hak görüyor. Bu anlamda, adaletsiz bir bütçeyle karşı karşıyayız.

Bu bütçe, aynı zamanda, derin, ağır, istibdat, güvenlikçi politikaların ve savaşın bütçesidir değerli arkadaşlar. Bakın, 2014 yılında, 2015 yılında, barışı konuştuğumuz günlerde güvenlik harcamalarının toplamı 40 küsur milyar TL'ydi, 50 milyar TL bile değildi. Ama şu anda 2022 yılı bütçesinde değerli arkadaşlar...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bunu kim yaptı?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, uyarır mısınız rica edeyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ekrem Bey, size de söz vereceğim, o zaman fikirlerinizi ifade edersiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 2022 yılı bütçesinde güvenlik harcamalarının, savaş bütçesinin toplamı -kendileri fonksiyonlarına göre ayırmışlar bütçeyi- yani bütçe dışı harcamalarla birlikte, Savunma Sanayii Destekleme Fonu'yla birlikte 247 milyar TL yani 250 milyar TL; 1 trilyon 250 milyar TL vergi toplayacaksınız yurttaşlarımızdan, yoksul yurttaşlarımızdan. Her 5 lira verginin 1 lirasını savaş politikalarına, baskı politikalarına, zulüm politikalarına ayırıyorsunuz; her 5 liranın 1 lirası. Barışı konuştuğumuz günlerde bu 10 liranın 1 lirası bile değildi değerli arkadaşlar. İşte savaştan yana, baskı politikalarından, istibdat politikalarından yana olduğumuzda halkın vergileri tanka, topa, füzeye gidiyor. Diyebilirsiniz ki “Arkadaş, ülkede güvenlik sorunu var, terör var, şu var, bu var.” Ama siz her şeyi terör olarak görüyorsunuz, her itiraz edeni, her muhalif olanı “terörist” olarak yaftalyorsunuz; soğan satıcılarını bile “terörist” olarak yaftaladınız. Osman Kavala'ya, sevgili Selahattin Demirtaş'a, bu ülkenin barışını, kardeşliğini isteyen herkese “terörist” diyorsunuz. Eğer siz, elinize çekmişseniz herkesi çivi olarak görürsünüz; çekici bırakıp barıştan yana politikaları ortaya koyarsanız hem huzurumuz olur hem de kaynaklar halkın taleplerine doğru akarak refahımız olur ama ne huzur bıraktınız ne refah bıraktınız.

Değerli arkadaşlar, bu bütçe, aynı zamanda yandaşların bütçesidir. Bakın, niye “yandaşların bütçesi” diyorum? Eski Başbakanımız Binali Yıldırım “Ben, köprü yapıyorum, yol yapıyorum, şehir hastanesi yapıyorum, bütçeden de beş kuruş para çıkmıyor.” demişti öyle değil mi? Bakın, 2022 yılı bütçesinden 5 yandaş müteahhide tam 42 milyar TL garanti ödemeleri aktarılacak. Beş kuruş para çıkmayacaktı hani? Bak, 42 milyar TL çıkıyor. Yani şunu anlatayım: Bu 42 milyar TL'yle biz 250 bin öğretmen ataması yapabirdik ama siz tercihinizi yandaş müteahhitlerden yana kullandığımız için 250 bin öğretmen atayamıyorsunuz, öğretmenlerimiz atama bekliyor. 5 yandaş müteahhide... Ne bazında? Euro bazında. Euro kaç para oldu? 11 lira 30 kuruş. Keyifleri yerinde, keyif çayı içiyorlar. Niye? Euro yükseldikçe kazanıyorlar. 42 milyar dediğimiz rakam da 50 milyara çıkacak. Yeter mi yandaş müteahhide? Yetmez. Kamu ihalelerinin de çok büyük bölümü bu 5 yandaş müteahhide akıyor ve bu çerçevede, 100 milyar TL'nin üzerinde, 5 yandaş müteahhide aktarılacak bu vicdansız ve adaletsiz bütçeyle. Ama halkın talepleri nerede? Yok. Atanamayan öğretmenler bekleyecek, kimisi intihar edecek. Emeklilikte yaşa takılan bu bütçede yok, çiftçi yok, işçi yok; halkın talepleri yok, yoksulların talepleri yok. Ne var? 5 yandaş müteahhit var, sarayda çiftler maaş, beşer maaş alanlar var. İşte bu adaletsizliktir, vicdansızlıktır, halkın sesini duymamaktır, halktan kopmaktır.

Değerli arkadaşlar, bu bütçe aynı zamanda faizin bütçesidir. Faize karşı olduğunu söyleyenler... Vallahi, söyledim ama gene rahmetli Erbakan'ı yâd edeceğim; rahmetli Erbakan bugün burada olsaydı “Sizi gidi faizciler sizi!” derdi, aynen böyle söylerdi. Faizden yanasınız, faizcisiniz. Faize karşı olduğunuzu söyleyip bütçedeki en büyük kaynağı faize ayırıyorsunuz. Bu bütçenin en büyük bakanlığı

nedir, biliyor musunuz: Faiz bakanlığıdır, faiz bakanlığı. Ne Eğitim Bakanlığı ne Sağlık Bakanlığı ne Sanayi Bakanlığı ne Sosyal Politikalar Bakanlığı; bu bütçenin en büyük bakanlığı faiz bakanlığıdır değerli arkadaşlar. Yazık değil mi?

“242 milyar” diyorsunuz, neye göre hesap ettiniz? Yüzde 17-18 faize göre. Şu anda hazinenin borçlanma faizi, maalesef, yanlış politikalar sonucu, gereksiz bir şekilde Merkez Bankasının vesayet altına alınması sonucu yüzde 21’e çıktı. Siz 240 hesapladınız, emin olun, ülkemiz enflasyon-faiz-kur sarmalına girdikten sonra bu rakam 300 milyar liralara doğru yürüyecektir. Bir avuç rantiyeciye, tefecilere 250-300 milyar lira faiz ödeyeceksiniz. Yazık değil mi?

Bu ülkede vergi ödeyen yurttaşlarımız şunu bilsin: Ödedikleri her 5 liranın 1 lirasını bu iktidar faizcilere aktarıyor değerli arkadaşlar. Yazık değil mi, günah değil mi? Güven sağlayacak politikaları ortaya koysaydık, bu ülkede enflasyonu kontrol altına alsaydık; bu faizleri, bu ülkenin vergilerini, yoksul yurttaşlarımızın vergilerini bu rantiyecilere ödemeseydik olmaz mıydı? Arkadaşlar, işte bu bütçe sarayın, savaşın, yandaşın ve faizin bütçesidir. Bu bütçe tercihlerini mutlaka değiştirmeliyiz değerli arkadaşlar.

Bakın, bütçe hakkını savunmak için buradayız Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, sizin adaletsiz tercihlerinizi değiştirmek için buradayız. Siz Cumhurbaşkanı Yardımcısı ilk olduğunuzda gerçekten son derece beyefendi bir şekilde, vicdanlı bir şekilde konuşmalar yapıyordunuz. Ama sarayda dura dura vallahi siz de vicdanınızı büyük oranda kaybettiniz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Böyle bir konuşma yapmazdınız yoksa.

Bakın Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı -siz çok iyi bilirsiniz bunu, eminim- geçmişte padişahlar, krallar istedikleri gibi vergi salarlardı, istedikleri gibi vergi toplarlardı, istedikleri gibi de harcama yaparlardı ve bu durum da yoksulu daha yoksul yapardı şimdi olduğu gibi, yandaşı daha zengin yapardı ve saraylılar lüks, şatafat içinde olurdu; yazlık saray, kışlık saray. Değerli arkadaşlar, yüzyıllar önce halk buna isyan etti ve bütçe hakkı oluşturuldu. Neye göre? Dediler ki: “Ya, bu kral vicdansız. Buna karşı bir parlamento olsun, bir meclis olsun, sarayın tercihlerini değiştirsin yani kimden vergi alınacağına, paranın nereye harcanacağına halk karar versin.” Halk ve meclis eğer ki sarayın tercihleri, kralın tercihleri yanı sıra halkın tercihlerini ortaya koydu.

(Uğultular)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz. Arkadaşlara...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, söz sıranız geldiğinde cevap verirsiniz. Lütfen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı; siz de bu anlamda, saraylarınızda A Haber izliyorsunuz herhâlde, her şeyi dört dörtlük görüyorsunuz. “Halk lüks içinde, Türkiye uçuyor.” diyor zaten A Haber, siz de böyle bakıyorsunuz. Ben sizi Ağrı’ya davet ediyorum. Biz, bu çerçevede, durumun böyle olmadığını görmek için bütçe buluşmalarını gerçekleştirdik ve yirmi beş gün boyunca halkın taleplerini dinledik. Değerli arkadaşlar, bakın, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı; siz halkın dertlerini bilmiyorsunuz ama size burada...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Halkın dertlerini...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu nedir ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ekrem Bey, konuşacaksınız birazdan. Rica ediyorum.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, halkın sesini duymanız için... Bakın, halk buraya alınmadı, halkın temsilcileri alınmadı, sendikalar alınmadı, ziraat örgütleri alınmadı; bu anlamda, biz onların sesini size ulaştırmak istiyoruz ki belki birazcık kalan vicdanınız sızlar ve bütçe tercihlerini değiştiririz. Ben arkadaşlara da söylüyorum tabii, burada değiştireceğiz saraydan gelen bütçeyi önergelerimizle.

Bakın, Ağrı'ya gittik değerli arkadaşlar, çiftçiyle görüştük, “Geçen yıl 1.300 lira olan gübre bu yıl 5 bin lira.” diyor çiftçi. 3 katına çıkmış. “Ben tarlama gübre atamıyorum. Benim buğdayın fiyatına yüzde 20 artış verdiler, gübre 3 katına çıktı. Ben tarlama gübre atamıyorum. Gübre atamayınca ne olacak? Dönümünde 500 kilo alırken 250 kilo alacağım. Gelecek yıl daha da borç altına gireceğim.” diyor. İşte bu dert, bu bütçede yok. Niye? Çiftçi desteklerini artırmamışsınız, bunun yerine yandaşlara para aktarmışsınız. Çiftçi desteklerini artırmamız gerekiyor. Çiftçinin şu anda tarlasına gübre atması lazım; Konya'da da Ağrı'da da İstanbul'da da Ankara'da da çiftçinin tarlasında gübre atması lazım, atamıyor; 3 katına çıkmış. Bu dert bu bütçede var mı? Yok.

Hayvan üreticisiyle görüştük “Yem fiyatı yüzde 100 arttı.” diyor. Bakın, ben hayvan pazarına gittim. Hayvan üreticisi süt danalarını kesime gönderiyor biliyor musunuz Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, niye? Yem alamıyor yem, yem alamıyor; yem alamadığı için satıyor, bin liraya satmaya çalışıyor süt danasını.

Değerli arkadaşlar, işte bu anlamda hayvan üreticisinin derdi burada yok. Yoksulları gördük; bakın, yoksulları gördük Ağrı'da. Derin bir yoksulluk var, derin bir işsizlik var; o halkın feryadı burada yok. Sonra İstanbul'a gittik bütçe buluşmaları için, emeklilerle görüştük “1.500 lira emekli maaşı alıyorum.” diyor ya, 1.500 lira... Güne vursanız 50 lira yapar, öğüne vursanız 15 lira yapar. Bir teneke zeytinyağı -5 litre/ 80-90 lira olmuş; geçen yıl 45 liraydı. Bakın, açlık sınırı 3 bin lirayı geçmiş, siz emeklimize 1.500 lirayı reva görüyorsunuz. 13 milyon emekli isyan ediyor. Emeklilerin talepleri bu bütçede yok. Emeklilikte yaşa takılanlar... Bakın, milyonlarca emeklilikte yaşa takılan bekliyor; diyorlar ki: “Yıllardır emeklilikte yaşa takılanlar derdimiz görülsün.” Bakın, size örnek vereyim: Emeklilikte yaşa takılanları emekli etmek için bu bütçeye 35 milyar TL koymamız yeterli ama ne yapıyorlar? Savaş bütçesine 250 milyar TL koyuyorlar. İşte savaş tercihlerini değiştirmedığımız sürece emeklilikte yaşa takılanlar görülüyor, feryatları görülüyor. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'yla görüştük, işçi temsilcilerini buraya almadınız Sayın Başkan. Biz DİSK'e gittik, görüştük. DİSK ne diyor biliyor musunuz? “Asgari ücret vergi dışı olsun.” diyor. Bu var mı bu bütçede? Yok. Pandora belgeleriyle, yandaşlarınızın milyarlarca doları yurt dışı vergi cennetlerine gönderdiği ortaya çıktı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı; onlarla ilgili kılınızı kıpırdatmadınız, o vicdansızlarla ilgili kılınızı kıpırdatmadınız. Bu ülkenin kanını emiyorlar, 5 kuruş vergi vermiyorlar, milyarlarca doları alıp yurt dışı vergi cennetlerine götürüyorlar, onlardan 5 kuruş vergi almıyorsunuz. Yüzde 30 vergi almanız lazım normalde, nereden buldun demeniz lazım; yok, onlar yandaş, onlar dokunulmaz ama kime dokunuyorsunuz? Asgari ücretliye dokunuyorsunuz, asgari ücretliden garibandan, vergiyi topluyorsunuz, yandaşlarınıza aktarıyorsunuz onlar da vergi cennetlerine götürüyorlar ve onlardan 5 kuruş vergi almıyorsunuz. Bu vicdansızlık değil mi, bu adaletsizlik değil mi? İşte DİSK diyor ki: “Asgari ücretten vergi almayın; zenginlerden vergi alın, yandaşlardan vergi alın, yurt dışı vergi cennetlerinde para götürenlerden vergi alın.” Kâğıt toplayıcılarıyla buluştuk. Ne istiyorsunuz kâğıt toplayıcılarından siz ya, niye onların ekmekleriyle oynuyorsunuz, niye ekmekleriyle oynuyorsunuz? Bir tane çekçek arabaları var, niye onlara el koyuyorsunuz? Bırakın kâğıt toplanlar, bırakın... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - Asgari ücretliden vergi almıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, Sayın Başkan, bu nedir ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, karşılıklı müzakere yapmayalım, sıranız geldiğinde ifade edersiniz, rica ediyorum...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kâğıt toplayıcıların çekçeklerine el koyuyorsunuz. Ya, bir kere gidip kâğıt toplayıcılarıyla görüşmeyi düşündünüz mü Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? O garibanlar çöpten, çöplüğün içinden kâğıtları toplayıp günlük rızkını çıkarmaya çalışıyor, onların ekmekleriyle oynuyorsunuz. Onlarla buluştuk, onların derdini görmüyor bu bütçe.

Kiracılarla buluştuk, kiracılarla... İstanbul'da geçen yıl mütevazı bir ev bin liraydı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bu yıl en mütevazı ev 2 bin lira; çoğu semtte 3 bin, 4 bin, 5 bin, 7 bin liraya çıkmış durumda, orta hâllî evler. Asgari ücret 3 bin lirayken, bir gariban 2 bin lira nasıl kiraya versin? Bu bütçe o kiracıların derdini görüyor mu, o kiracılara destek vermeyi öngörüyor mu Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? Hayır, yok. Neye destek veriyor? Yandaşlara, beş maaş alanlara. İşte böyle vicdansız bir bütçe. Pazaracılarla görüştük, pazarcı isyan ediyor "Halkın alım gücü yok." diyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Nerede yazıyor, nerede yazıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, size yapılmasını istemediğiniz bir şeyi başkalarına yapmayın lütfen. Dinleyelim hatibi, sıranız geldiğinde siz de görüşlerinizi ifade edin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – "Alım gücü düşmüş durumda, geçen yıl 1 kilo alan şimdi yarım kilo alıyor, taneyle ürün almaya çalışıyor." diyor. Pazarcıların dertleri bu bütçede yok.

Bakın, değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı; gençlerle buluştuk. (AK PARTİ sıralarında gürültüler)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Örnek ver?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Ya, Uğur Bey, yeter ama ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, gerçekten fazla oldu.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben bırakayım ya, el insaf ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Garo Bey, bir müsaade eder misiniz.

Değerli arkadaşlar, bakın, arada bir olabiliyor, arada bir müsamaha gösteriyoruz ama sürekli bir şekilde buradan söz... Yani eleştirecek muhalefet, fikirlerini söyleyecek, sıra size geldiğinde siz de görüşünüzü ifade edeceksiniz.

Uğur Bey, siz çok yapıyorsunuz, gerçekten bunu ben artık uyarmak zorundayım. Lütfen dinleyelim, sıra geldiğinde, konuşma sırası geldiğinde siz de görüşlerinizi ifade edin.

Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum, sağ olun.

2 defa şeyi söyledi, "Bir asgari ücrette ne kadar vergi var?" diye 2 defa soru sordu. Millet duysun, canlı yayın yapıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Neden sorduğunu söyler misiniz? Niye gocunuyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, rica ediyorum, rica ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapmayın ama, yapmayın ya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 2 defadır aynı şeyi yapıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Uğur Bey, söz isteyin, söz vereyim geneli üzerinde, o zaman ifade edin.

Evet, buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bakın, bu bütçede gençler var mı? Bakın, gençler gelecek umudunu kaybetmiş durumdadır ve 100 kişiden 70’i “İmkânım olsa yurt dışına giderim.” diyor. İş bulamıyorlar, aş bulamıyorlar ve en son “Barınmıyoruz.” dedi gençler ya, en temel insanlık hakkı, “Barınmıyoruz, yurdumuz yok.” dediler, onlara da zulmettiniz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Hapse attınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onları hapse attınız, onlara işkence ettiniz, onlara müdahale ettiniz. Ya, gençlerin bir kere yanına gitmeyi düşündünüz mü Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir kere gitmeyi düşündünüz mü “Ben onlarla bir konuşayım, dertleri nedir.” diye?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Başkanım, böyle olur mu ya? Yani buna tahammül etmek mümkün değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, gençlerimizin yurdu yok, yurdu. Bu bütçede gençlerin yurt sorununu çözecek kaynak var mı? Yok, yok. 200 bin yatağa ihtiyacımız var, bu bütçede yapacak kaynak yok. Neye kaynak var? Yandaşa kaynak var. Neye kaynak var? 5 maaş alanlara kaynak var.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kim 5 maaş almış?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama parkta yatan gariban gençlere zulüm var; polisimizi gönderip zulmediyorsunuz, onların derdini duymuyorsunuz. Bakın, gençler burs istiyorlar, gençler geçinmiyorlar; gençlerin sesini duyun. Değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı duymaz da siz duyun bu gençlerin feryadını ve önergeyle bu dertleri çözelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süre veriyorum Sayın Paylan.

Tamamlayalım lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ekoloji temelli bir bütçe istiyor ekoloji mücadelesi veren insanlarımız. İnsanlarımız ekoloji temelli bir bütçe istiyor, biliyor musunuz? Paris İklim Anlaşması’nı imzalamakla olmuyor, gereğini yapacaksınız. Termik santraller kapanacak, nükleer santralin inşaatına son verilecek. Orman yangınlarıyla ilgili yeterli uçak alacak bütçe bu bütçede var mı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı? Yok, yok, yok.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kim yaktı ormanları?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, Mardin’e gittik, barışın bütçesini konuştuk, barışın bütçesini; halk barış istiyor. Bugün Mecliste savaş tezkeresi görüşülecek maalesef, savaş tezkeresi ve halkın kaynakları savaşa akmaya devam edecek. Halk “Barış.” Diyor, Ağrı’da da İstanbul’da da Mardin’de de yurttaşlarımız “Barış.” diyor, “Barışalım.” diyor ama siz savaş dışında bir yol bilmiyorsunuz. Halkın rızasını alamıyorsunuz, savaş politikalarıyla halkımızı kutuplaştıracaksınız, kaynaklar tanka, topa, füzeye gidecek.

Mardin’de DEDAŞ borçlusu köylülerle buluştuk. DEDAŞ borçlusu köylüler ne diyor, biliyor musunuz? Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir köye gittik, bir köyde 60 hane var. Dinleyin değerli arkadaşlar, 60 hanenin borcu kaç para biliyor musunuz DEDAŞ’a, elektrik kurumuna? 14 milyon lira borcu var, 60 hanenin 14 milyon lira borcu var; hepsi haciz altında traktörlerin. Onların sesi bu bütçede var mı? Yok.

Değerli arkadaşlar, Ankara’da Kamu Emekçileri Sendikalarıyla görüştük. 3600 ek gösterge istiyor kamu emekçileri, var mı bu bütçede arkadaşlar 3600? Ne dedi Cumhurbaşkanı? “2022 sonunda.” Neden şimdi yapmıyoruz? Çünkü savaş politikaları var. Niye? Yandaşlara para aktarılacak.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teröristlerle mücadele etmeyelim mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, 3600 ek gösterge bu bütçede niye olmasın, niye şimdi olmasın, niye gelecek yıla kalsın?

Türk Tabipleri Birliğiyle görüştük. Diyorlar ki: “Ana dilinde, kamusal, tamamen ücretsiz sağlık hizmetini sağlayabiliriz.” Bu bütçede kaynak var mı buna? Yok.

Engellilerle görüştük; bakın, engellilerle görüştük. Engelliler ne diyor, biliyor musunuz? “Kamuda yüzde 10 engelli istihdamı olsun.” diyor. Konfederasyonla görüştük, “Yüzde 10 engelli istihdamı olsun.” diyorlar. Bu bütçede engelli var mı? Yok değerli arkadaşlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Engellilerin adını biliyor muydunuz bizden önce?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – EĞİTİM SEN’le görüştük. Ya, diyor ki: “Ana dilinde, kamusal yeterli bütçeyle bilimsel bir eğitim yapılsın ama aynı zamanda ana dilinde yapılsın, ana dili temelli çok dilli eğitim yapılsın.” Bu bütçede çoğulculuk var mı? Bu bütçede barış var mı? Yok değerli arkadaşlar.

İşte, biz bu çerçevede halkın bütçesini oluşturduk -kitapçıkta ufak bir hata var, o yüzden bugün dağıtamıyorum- sarayın bütçesine karşı halkın bütçesini oluşturduk. Ve halkın bütçesiyle önerilerimiz şunlar: Asgari ücreti 5 bin lira yapalım, en düşük emekli maaşı 4 bin lira olsun, geliri olmayan her yurttaşa 2 bin lira asgari gelir desteği sağlayalım, küçük esnafa 50 bin TL hibe yapalım, çiftçilerin borçlarının ilk etapta 50 bin lirasını silelim, kirada oturan yurttaşlarımıza kira desteği verelim, şehir içi toplu taşımayı ücretsiz yapalım, kamuda engelli istihdamı yüzde 10 olsun, üniversite öğrencilerinin yurt sorununu çözelim ve karşılıksız 2 bin lira burs verelim, ev içi emeği görünmeyen kadınları -primini ödeyerek- emekli edelim onları, tüm kamu emekçilerinin 3600 ek gösterge hakkını derhâl sağlayalım, emeklilikte yaşa takılanları emekli edelim, orman yangınlarına etkin müdahale edecek sayıda yangın söndürme uçağı alalım değerli arkadaşlar; bunlar yalnızca önerilerimizin bazıları.

“Kaynak nerde? Kaynak yok.” diyeceksiniz değil mi? Kaynak var. Bütçe tercihlerini değiştirerek tüm bu idealleri yerine getirebiliriz. Yapmamız gereken; saraydaki şatafata son vermek, milletvekilleri ve Cumhurbaşkanı dâhil tüm kamu görevlilerinin asgari ücretin 3 katından fazla maaş almamasını sağlamak, kamu hizmetinde olanların birden fazla maaş almamasını sağlamak, barışçı politikalarla savunma harcamalarını azaltmak, yandaş şirketlere bütçeden akan kaynakları durdurmak, büyük sermayeye uygulanan vergi aflarına son vermek, yurt dışı vergi cennetlerine giden kaynakları vergilendirmek, imar artışlarıyla yaratılan imarları rant vergisiyle vergilendirmek, karbon salımına karbon vergisi getirmek, yandaş derneklere, vakıflara yapılan ödemeleri durdurmak. Yani saraylara, savaşlara, yandaşlara ve faize akan kaynakları durdurabilirsek halkın tüm taleplerini yerine getirebiliriz. İşte, bu adaletsiz bütçe halkın hiçbir talebini yerine getirmiyor.

Bakın, kapitalist düzenlerde adalet beklenmez ama vahşi kapitalist düzenlerde hiç adalet yoktur. Bu iktidar vahşi kapitalizmin temsilcisidir, yüzde 1’i zenginleştirmek dışında hiçbir derdi yoktur. Halkı baskı altında, istibdat altında, zulüm altında tutarak rıza yaratamayan bir iktidar zulümle halkı kendi hizasında tutmaya çalışıyor. Bir baskı rejimidir bu iktidar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

İşte, buna son vermek için bu bütçe tercihlerini de değiştirmek zorundayız değerli arkadaşlar, halkın tercihlerinin bu bütçeye yansımaları mutlaka sağlamak zorundayız; yüzde 1'in değil, 84 milyonun bütçesini yapmak zorundayız. Kadınlardan, emekten, doğadan yana bir bütçe mümkündür; savaştan, yandaştan ve faizden yana olan bir bütçeyi reddetmeliyiz, bu bütçe tercihlerini mutlaka değiştirmeliyiz. Ben bu Meclisin bu gücü olmadığını biliyorum ama umarım beni yanıltırsınız. Bu bütçe bir virgülden değişmeden, vicdansız bir şekilde geçmesin, halkın temsilcileri bu bütçeyi daha vicdanlı bir hâle getirsinler diyorum, hepinize saygılar sunarım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Bir tane doğru söyleseydin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erhan Usta, geneli üzerinde...

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bürokrasimizin değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; ben de öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu bütçenin devletimize, milletimize, kamu kuruluşlarımıza hayırlı ve uğurlu olmasını da Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Tabii, şimdi, bütçe dediğimiz doküman, esas itibarıyla, bir ekonominin makroekonomisinde konuşulması gerektiği vakti söyler. Yani tabii, burada, bütçenin bir makroekonomik çerçevenin üzerine oturuyor olması gerekir. Ama tabii ben şöyle bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum Türkiye'de, şu andaki yönetim sisteminde özellikle: Türkiye'de makroekonomik ekonominin yönetiminden kim sorumlu; kurum olarak, birey olarak, hem teknik düzeyde hem daha üst siyasi düzeyde kim sorumlu; bunu biliyor değiliz. Böyle bir sorumluluk var mı? Zaman zaman Berat Albayrak döneminde Hazine ve Maliye Bakanlığı bu görevi üstlenir gibi oldu ama onun kurumsal olarak böyle bir görevi yok, teknik olarak böyle bir altyapısı da yok kurumun. E, bunun normalde işte Cumhurbaşkanı... Tabii, Cumhurbaşkanı, tamam, tek adam, o her şeyden sorumlu zaten, ona bir şey dediğimiz yok ancak yani Cumhurbaşkanının bu işleri koordine edecek bu kadar vakti olmaz, onun adına birisinin koordine etmesi lazım. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı burada, bütçe sunuşlarına geliyor. Sadece bu mevsimde Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının ekonomiye ilişkin, işte -bütçe bağlamında o da, makroekonomi bağlamında değil- birtakım beyanatlarını duyuyoruz ama başka mevsimlerde, başka bir dönemde kendisinden ekonomiye ilişkin herhangi bir beyanat duymuyoruz. Dolayısıyla, Türkiye'yi makroekonomik açıdan kimin yönettiğini biz bilmiyoruz, yönetilip yönetilmediğini de bilmiyoruz. Yani doğrusu yönetilmiyor, zaten yönetilse böyle bir durumla karşılaşmayız. Ancak bu sorunun giderilmesi lazım. Yani buna ilişkin 2018'den beri benim önerim, bu işlerden sorumlu, ekonomiden sorumlu bir Cumhurbaşkanı Yardımcısının atanması hususudur. Tabii, artık buna çok da gerek kalmayacak, çok az kaldı bu sistemin değişmesine ancak keşke bunu bu vakte kadar yapsaydınız, biraz daha koordinasyon içerisinde ekonomiyi yönetirdiniz. Strateji ve Bütçe Başkanlığı var -eski planlama- eskiden kalma alışkanlıklarla, kanundan da kaynaklanan yetkiyle bir kısım makroekonomik görevleri yapıyor ancak burası da tamamen bütçe işine odaklanmış durumda. Burada bütçe birliğinin sağlanması doğru bir karardır, o kararı destekliyoruz ancak esas olarak o bütçenin bir makroekonomik çerçevenin içerisine oturması lazım; onunla ilgili olarak ne Sayın Başkanın ne de ondan önceki başkanın herhangi bir beyanatını da duymadık. Dolayısıyla, bu konu çözülmesi gereken, sağlıklı bir şekilde koordine edilmesi gereken bir konudur, öncelikle onu söyleyeyim. Tabii, bu anlamda, şeyi de hani çok fazla... Makroekonomiye ilişkin acaba Hazine ve Maliye Bakanı mı bizim muhatabımız olur, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı mı olur, hakikaten bunu da bilmiyoruz. E, şimdi, bu konunun çözülmesi gerekiyor.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, tabii, o gün sunumunuzu yaptınız. Biz sunumunuzu hem dinledik hem de siz ayrıldıktan sonra, daha sonra dikkatlice baktık; şöyle bir sıkıntı var, temel sıkıntı, bu sıkıntı zaten AK PARTİ'nin on dokuz yıllık iktidarı boyunca hep oldu: İşte, “Biz şu kadar harcadık, bu kadar harcadık, şu kadar bütçe ayırdık.” E, ne oldu sonuçta? Yani hep girdi üzerinden bir şeyler söyleniyor, bir şeyler veriliyor; sonuç üzerinden bir şey yok. Hâlbuki, 5018 sayılı Kanun'un temel felsefesidir: Kaynakları kullanırken artık girdiye odaklanmayacağız, sonuçlara odaklanacağız.

Sunumunuzda en son dediniz ki: “Reform Eylem Planı'nın yüzde 80'ini gerçekleştirdik.” Zaten onun bir reform olmadığını, içinin bomboş olduğunu biz söylemiştik, bizi de teyit ettiniz, teşekkür ediyorum. Yüzde 80'ini gerçekleştirdiğiniz bir dokümanın, Allah rızası için, şu ekonomiye bir tane faydası olmaz mı? Deyin ki: “Reform Eylem Planı'nı yaptıktan sonra ekonomide şu işler iyi gitti.” Bir tane iyi giden bir şeyi bana şuradan söyleyin. Ya, bir eylem planının yüzde 80'inin tamamlıyorsunuz fakat ülkede her şey daha da fazla bozuluyor, hiçbir şey iyi gitmiyor. İşte, bu da yine girdi odaklı bir şeyleri... “Eylem planını yaptık, şu düzenlemeyi yaptık, bunu yaptık.” Sonuç? Yok; sonuç sıfır, sonuç daha kötü. Keşke hiçbir şey yapılmasa, kendi hâline bırakılsa belki bundan daha iyi olur, daha az bozucu etki olur diye düşünesi geliyor insanın.

Şimdi, tabii, yine geleneksel olarak yaptığımız bir şeyi yaptınız, bütün göstergeleri 2002'ye göre... Ya, on dokuz yıllık bir iktidar... Bu bütçe yirmi yılda bir gelse yirmi yıl önceyle mukayesinizi anlarım, bu bütçe her yıl geliyor. Her yıl gelen bütçede yapılması gereken şey -dünyadaki usul de budur, elbette kısmen geriye doğru gidersiniz- geçen yılı nasıl değerlendirdik, bir yıl önceki göre makroekonomik çerçevemiz ne oldu, Türkiye nereye gitti, nereye geldi; bunlar anlatılır. Yani sosyal harcamalardan bilmem nereye kadar, 2002 yılına kadar mukayese ediyorsunuz. 2002 yılının savunmasını burada, bu cenahtan kimsenin yapması gerekmiyor, varsa eğer, karşı taraftan arkadaşların yapması gerekir ama bir şeyi hakkıyla... Yani isterse o güne göre iyi olsun -ki iyi değil, birçok gösterge o güne göre çok daha bozuk- ancak hâlâ 2002'yle mukayese yapmanın bir mantığı yok.

E, madem öyle yapıyorsunuz, biz de öyle yapalım o zaman. 2002 yılında kişi başı gelir açısından Türkiye'nin dünyadaki sıralaması 73'üncü sıraydı. 2002 iyi miydi? İyi değildi. Mesela, Türkiye 93'te, 90 yılında 49'uncu sırayı gördü. Bir kısım işleri kötüleşti, şöyle oldu, böyle oldu; 2002'de 73'tü. 73'üncü sırada aldığımız Türkiye'yi, 2021 yılı sonu itibarıyla, 76'ncı sıraya düşürmeyi başardınız, tebrik ederim (!) Önümüzdeki projeksiyonlar da bunun kişi başı gelir açısından biraz daha kötüleşmesi yönünde. Hani, Türkiye'nin en büyük 10 ülke hedefi vardı? Daha önce konuldu bu hedef, siz 2011'de ilk kez bunu dokümanlarınıza koydunuz, seçim beyannamenize koydunuz, ondan sonra, “2023 yılında Türkiye ilk 10 ülke arasında yer alacak.” denildi. 2002'de teslim aldığımız Türkiye'de, ekonomik büyüklük olarak Türkiye 21'inci sıradaydı, şu anda da yine 21'inci sırada yani on dokuz yılda Türkiye'yi bir basamak ileriye götüremediniz. Kişi başı gelirden geriye götürdünüz, yani burada ilk 10'a girme hedefini zaten gerçekleştiremediniz; hiç olmazsa, keşke Türkiye'yi bir basamak geliştirebilseydiniz.

Ha, hep karaladığımız geçmiş nasıldı? Mesela, 93 yılında Türkiye ekonomik büyüklük olarak dünya sıralamasında 18'inci sıradaydı, bugün Türkiye bundan otuz yıl öncesinin daha altında bir sıradadır; bu tespiti de yapmak gerekiyor.

Yine, mesela gelişmekte olan ülkelerle mukayese ettiğimizde, özellikle orayla mukayese ettiğimizde “O pastadan ekonomik büyüklük olarak, milli gelir olarak ne pay alıyoruz?” diye bakıyorsunuz; sizin teslim aldığımız Türkiye'de, gelişmekte olan ülkeler içerisinde Türkiye'nin milli gelir içerisindeki payı 3,37'ydi, bugün geldiğimiz noktada 2,05'e düşmüş. Gelişmekte olan ülkeler pastasından Türkiye'nin aldığı pay yüzde 3,37'den yüzde 2,05'e düşüyor. Dolayısıyla 2002 yılına göre bir kısım şeyin iyi olması bir şey ifade etmiyor. Performansa neye göre bakılır? Kendi klasmanındaki ülkelerle olan yarışta nereye

gitmişsin, performansına ona göre bakılır. İsterseniz on dokuz yıl öncesine göre iyi olun, isterseniz kötü olun. İyi olmayacak mıydınız? Dünyanın kaynağı harlandı, dünyanın rantı yendi, dünyanın her şeyi harlandı; Türkiye'yi bir basamak ileri götürmemişsiniz, hâlâ 2002'yle mukayese ediyorsunuz ama bizim ligimizdeki ülkelerle olan sınıfta çok çok geride kalmışsınız. Tekraren söylüyorum: Gelişmekte olan ülkeler içerisinde millî gelir payı olarak 3,37'yle aldığınız Türkiye'yi 2,05'e düşürmüşsünüz, bunlara ilişkin sizlerden -eğer bir şeyiniz olursa- cevap bekliyoruz.

Tabii, sunumda hiçbir şekilde program bütçe sınıflandırmasına göre bir değerlendirmeniz olmadı, bunun nedenini de sormak istiyorum. Vakit çok sınırlı olduğu için oralara çok fazla girmeyeceğim.

Diğer bir konu, şimdi, orta vadeli programın amacı olarak sunumunuzun 31'inci sayfasında "Yurt içi tasarrufları artırmak." diyorsunuz. Tabii, bu işi de havale ettiğiniz yer özel sektör. Şunu söylüyorsunuz, diyorsunuz ki: "Özel sektör tasarruf etsin, hatta tasarruflarını artırsın, kamu kesimi harcasın." Şunun lütfen bana bir mantığını anlatın. Bakın, kamu tasarruf-yatırım farkı zaten eksi, anlayanlar için söylüyorum, kamu tasarrufları da eksi yani yaptığınız programda kamu gelirlerinden kamu tüketimini düşüğünüz zaman eksi kalıyor; 2022 yılı için millî gelire oran olarak öngördüğünüz kamu tasarrufu eksi 0,6. Hani tasarrufu artırma hedefiniz vardı? Yani kendi elinizde olan kamuda -kendiniz hâkimsiniz- tasarrufu artırmayacaksınız, tasarruf açığı vereceksiniz, özel sektöre "Tasarruf artır." diyen bir makroekonomik çerçeveniz var. Bilmiyorum bu konuya ilişkin değerlendirmeniz ne olacaktır. Şunu düşünüyorsunuz herhâlde: "Özel sektör tasarruf etsin, o iyi harcayamaz bu parayı, biz daha verimli harcarız." mı diyorsunuz, buna da bir değerlendirme yapmanız lazım. Diğer tarafta özel sektör kaynaklı büyüme yapısını oluşturmayı da bir hedef olarak koyuyorsunuz. Bu iki hedef birbiriyle çelişiyor. "Özel sektör kaynaklı büyüme yapısını oluşturmak." diyorsunuz ama öbür tarafta yaptığınız, makroekonomik çerçevede "Özel sektörün yaptığı tasarrufu kamu olarak ben kullanacağım." diyorsunuz. Kullandığınız miktar da millî gelirin yüzde 4'ü çünkü kamu tasarruf-yatırım farkı yani kamu tasarruf-yatırım açığının 2022 yılında millî gelirin yüzde 4'ü olmasını öngörüyorsunuz. Bu çok büyük bir açıktır, dolayısıyla "Özel sektör tasarruf etsin, ben harcayayım." diyorsunuz ama bir yandan da lafa gelince orada sözler olarak da "Efendim, özel sektör kaynaklı büyüme." diyorsunuz. Bu çelişkiyi nasıl izah edersiniz?

Yine, orta vadeli programa atfen sunumunuzda 31'inci sayfada "Enflasyonla mücadeleyle kararlılıkla sürdürmek." diye bir amaç cümlesi kurmuşsunuz. Hakikaten bunu nasıl yapacaksınız, ben bunu çok merak ediyorum. Böyle bir hedefiniz gerçekten var mı? Böyle bir hedefiniz olmuş olsaydı... Artık herkes biliyor ki -bunu sağır sultan duydu- Merkez Bankasının bağımsızlığı yok ve Merkez Bankasının aldığı karar Sayın Cumhurbaşkanının talimatları çerçevesinde alınmış bir karardır. Bir yandan, evet, faizler yüksek mi bu ülkede? Yüksek, hem de çok yüksek yani bunun yüzde 3-5 olması lazım ama bunun için -bu talimatla olmaz- bunun çerçevesini oluşturursunuz, bu iş olur. İşte, Türkiye'de makroekonominin bu faiz kararından sonra ne duruma geldiğini hepimiz yaşıyoruz, görüyoruz. Yani bu anlamda eğer hakikaten mücadeleyle kararlılıkla sürdürme gibi bir niyetiniz varsa bu yapılanları işin neresine koyuyorsunuz, bunu bir izah etmek durumundasınız. Birazdan para politikasının detaylarında ona ilişkin detayları daha fazla soracağım.

Tabii, kur bu kadar artarken kur-enflasyon geçişkenliği çerçevesinde aldırılan bu faiz kararından sonra enflasyonu nasıl aşağı çekeceksiniz, bunun mutlaka izah edilmesi gerekiyor. Bir de bu orta vadeli programda ilk kez bir şey yapıldı: Bakın, orta vadeli programların son yılında hep Türkiye'nin orta vadeli enflasyon hedefi olan yüzde 5 alınır, hatta geçen seferki YEP'te -kendi tabiriyle- Sayın Damat Bakan hızını alamadı, yüzde 4,9 koymuştu. Şimdi, burada ilk kez yüzde 7,6 aldınız. Bu olacak

mi? Olmayacak, ayrı bir konu ama bu yüzde 5 hedefinden, hep konulan yüzde 5 hedefinden de uzaklaştığımızı görüyoruz. Dolayısıyla “enflasyonla mücadeleyi kararlılıkla sürdürme” ifadesi havada kalıyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

Şimdi, yine sunumda ilk kez bir şey kullandınız, kısmen arada bir kullanıldı ama bu tür sunumlarda ilk kez kullanıldı: Satın alma gücü paritesine göre kişi başı gelirimizin 2022 yılında 33.605 dolar olacağını ifade ettiniz. Şimdi, dokümanlarınıza bakıyoruz, dokümanlarınızda, bu dağıttığınız orta vadeli programın arkasındaki tablolarda falan böyle bir şey yok. Tabii, şimdi, 2023 için 25 bin dolar hedefi vardı, hatta millî gelir düzeltmesini yaparsak hedef esasında 30 bin dolardır yaklaşık. 30 bin dolar hedefine karşı bugün “2023 yılında kişi başına gelir 10.703 dolar olacak.” diyorsunuz. Dolayısıyla, hedefin üçte 1’inde kalınca, böyle kafa karıştırmak, o başarısızlığı perdelemek, örtmek amacıyla hemen bir kavram değiştirdiniz, tanım değiştirdiniz ve satın alma gücü paritesine göre millî gelir hedefi verdiniz. Buradaki amacınız nedir? Yani 10.703 doları kendi dokümanlarınıza yazarken onu kullanmıyorsunuz, niye satın alma gücü paritesini kullanıyorsunuz? O zaman, satın alma gücü paritesine göre 2023 yılındaki hedefiniz neydi? Yaklaşık 115 bin dolardı. Yani bu tür hedeflerde, ülkeler kendilerine ilişkin hedef koyarken satın alma gücü paritesine göre hedef koymaz çünkü burada sizin dışınızda bir sürü değişken var. Bir şey söyleyeyim size: Buradaki kur, satın alma gücü paritesinde 33 bin dolar hesabı yaparken kullanılan kur ne biliyor musunuz? 2,75; dolar 2,75 olursa evet, 33 bin doları gerçekleştirirsiniz. Böyle bir kur kullanıyor çünkü bunun mantığı, mantalitesi tamamen farklı, şimdi onu burada izah edecek değilim ama bunun üzerine hedef konulmaz. O zaman, 25 bin dolarda niye o tarife göre, satın alma gücü paritesine göre kullanmadınız? Bu tamamen kafa karıştırmaya yönelik, başarısızlığı perdelemeye yönelik bir davranış olmaktan öteye maalesef gitmeyecektir.

Şimdi, kur tahminlerine bakıyoruz; hedef değil bakın, cümlelerime dikkat ediyorum, tahmin olarak konuluyor kur, doğrudur. İki yıl önceki orta vadeli programda 2022 yılı için -kur tahminlerini söyleyeceğim- 6,74; geçen yılki OVP’de yani bir yıl sonra 7,88; bu yılki OVP’de de 2022 tahmini 9,27 ama bugün kur 9,50’nin üzerinde, 9,60 civarında, hatta işte, dün sabah itibarıyla 9,85’leri görmüştü. Tabii, bu anlamda en temel parametrelerden bir tanesidir kur; hem bütün makroekonomiyi etkiler cari açığından diğer göstergelere kadar hem de bütçe büyüklüklerini etkileyecek bir göstergedir. Bu anlamda bu gösterge şimdiden çöp olmuş durumda.

Tabii, bütçeler heyecan verir, bütçelerin umut vermesi lazım, bütçelerden bir beklenti olur. Ben bu bütçeye ilişkin Hükümetten bir beklenti olduğuna hiç şahit olmadım çünkü artık hakikaten vatandaşın AK PARTİ’den bir umudu kalmadı, bir beklentisi yok. Dolayısıyla bu anlamda hiçbir heyecanı olmayan bir bütçe sürecini hep birlikte yaşıyoruz çünkü bu bütçe bir yokluk bütçesi; bu bütçede yoksullukla mücadele yok, bu bütçede bozulan bu gelir dağılımının nasıl düzeltileceğine ilişkin -teslim aldığınıza göre de bozulmuş durumdadır gelir dağılımı, göstergeler tam birbiriyle mukayese edilebilir değil ama bazı düzeltmeler yapınca bunu net görüyoruz- bir çözüm yok, enflasyon nasıl düzeltilecek, bu bütçede buna ilişkin bir çare yok. Bu bütçede... “Vergi adaleti” diyoruz, siz demiyorsunuz artık çünkü siz onu artık hedef olarak bile koymuyorsunuz ama “vergi adaletsiz” diyoruz. Ya, Allah rızası için Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, konuşma sıranız geldiğinde, şu vergi adaletini sağlamaya yönelik hiç olmazsa bir adım mahiyetinde bize 2 tane örnek verin. Ne yapacaksınız mesela 2022 yılı bütçesinde? Bu, vergideki adaletsizliği gidermeye yönelik yapacağınız 2 tane işi bize söylerseniz, ben çok mutlu olacağım.

Bu bütçede çiftçi destekleri yok, efendim, millî gelirin yüzde 1’i kadar kanunen olması gerekiyor. Bu kanunu 2006 yılıydı yanlış hatırlamıyorsam, kendiniz çıkardığınız ama şu anda binde 3’ü kadar millî gelirin veya yüzde 0,3’ü kadar bir tarımsal destek ödemesi konulmuş bir bütçedir. İşte, gübreye

ilgili, mazotla ilgili, tohumla ilgili, ilaçla ilgili -hepimiz biliyoruz- buradaki fiyat artışları 2 katına, 3 katına çıktı son bir yılda ancak buralarda hiç olmazsa bunu öngörerek, hadi çiftçiyi düşünmüyorsunuz Türkiye'yi düşünerek "Hiç olmazsa üretim var; Buğday üretimini yeteri kadar yapmam lazım, ayçiçeği üretimini yeteri kadar yapmam lazım." diyerek destek yok burada. Yani destekleri işte enflasyon kadar artırıyorsunuz, geçen yıl hiç artırmamıştınız biliyorsunuz, 22 milyar lira olarak tutmuştunuz, bu yıl 25,8 milyar lira ancak bunlar hiçbir şekilde yeterli değil; çiftçi perişan. Bunu görmeyen, çiftçiyi yok sayan bir bütçe bu bütçe.

Bu bütçede EYT'li yok, EYT'linin sorunlarıyla ilgili en ufak ne bir belirleme var ne de bir hedef var; emekliler yok, memurlar yok, işçiler yok. 3600 ek gösterge sözünü veriyorsunuz veriyorsunuz her dönemde ama bütçeye konulmadıktan sonra bu söz bir şey ifade etmez, bütçedir bunun yansıyacağı yer. Ben, burada parasını göreceğim, o zaman bu işin yapılıp yapılmayacağını bilirim; e, onlar yok. 4/B'li sözleşmelilerin mağduriyeti -500 bin kişi- devam ediyor, aileler birleşmiyor, çocuklarını göremiyorlar; onlara ilişkin herhangi bir şey yok.

Esnafı zaten gözden çıkardınız, bütün pandemi boyunca esnafa yapılan destek -sizin zaten sunumunuzda da ifade edilmiş- 9 milyar TL. Yeri gelmişken hem de bir soru olarak sorayım, basında yer aldığı kadarıyla İstanbul Havalimanı için sadece 2020 yılında vazgeçilen kiranın dolayısıyla havalimanına verilen kira desteği 1 milyar 45 milyon euroydü, bugünkü parayla baktığımız zaman 11 milyarın üzerinde. Bu doğru mudur değil midir ve bu destek nerede görünüyor, bu bahsettiğiniz hangi bütçede gözüktüyor? Çünkü bu bütçede yok kamu-özel iş birliği projeleri kapsamında. Dolayısıyla, atanamayan sağlıkçıların olmadığı, atanamayan öğretmenlerin olmadığı, iktisadi ve idari bilimler fakültesi mezunlarının olmadığı bir bütçedir bu bütçe maalesef.

Diyorsunuz ki: "2022 yılı bütçesinde yatırımlara ayrı bir önem veriyoruz." Yani Allah'tan önem veriyorsunuz, önem vermeseniz ne olurdu ben bilmiyorum. 2020 yılında kamu yatırımlarının, daha doğrusu bütçe yatırımlarının... "Bütçede yatırımlara önem veriyoruz." diyorsunuz ya, o zaman bütçe büyüklüklerini aldım. 2020 yılı bütçesinde yatırım giderlerinin milli gelire oranı yüzde 1,9; 2021 yılında sabit kalmış, 1,9; 2022 yılı bütçesinde, bu bütçede 1,7'e düşürüyorsunuz. "2023'te 1,6'ya düşüreceğiz." diyorsunuz, "2024'te 1,5'e düşüreceğiz diyorsunuz." ve ondan sonra da sözel olarak öbür tarafa geliyorsunuz ki "Yatırımlara ayrı bir önem veriyoruz." diyorsunuz. Orada herhâlde bir ünlem işaretli filan bir şey var yani hakikaten nedir bu? Yani konuştuğunuz sözler ile bütçe çerçevesi, makroekonomik çerçeve arasında ciddi uyumsuzluklar var, bunu görmemiz gerekiyor. Bunları, tabii, şimdi tek tek sayacak durumda değilim, hızlı hızlı bunları söyleyeyim. Aldığımız Türkiye'de, o beğenmediğiniz kötü Türkiye'de 2002 yılında bütçeden yatırımlar için ayrılan kaynakların milli gelire oranı yüzde 2,3'tü yani sizin "2024'te 1,5'e kadar düşüreceğim." dediğiniz şey yüzde 2,3'tü; bu tespiti de yapalım.

Şimdi, dolayısıyla, ne var bu bütçede? Tabii, bu bütçede faiz var. Yani geçen yıl kabaca 180 milyar TL olacak -yani "geçen yıl" derken 2021 yılı esasında- faiz ödemelerinin 2022 yılında 240,4 milyar liraya çıkacağını ve yüzde 34 artacağını söylüyorsunuz. Faiz dışındaki bütçe ödenekleri -yanlış hatırlamıyorsa- yüzde 13 civarında artarken faizleri yüzde 34 artıran bir bütçe bu bütçe; burası unutulmamış, burası gayet güzel! Bakın, geçen yıl bile yatırımların 1,43 katı kadar faiz ödemesi varken bir yılda 1,83 katına çıkıyor. Bunu başka göstergelerde de söyleyebiliriz. 2017'de bu sistem, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi başlamadan önce vergi gelirlerinden faize giden kısım yüzde 10,5'ti, bu bütçede yüzde 19,1; bakın, rasyo olarak 2 katına çıkmış. Geçen yıl ben ısrarla söylemiştim "Türkiye yeniden borç-faiz kısır döngüsüne giriyor." diye. Bu kısır döngüye girdiğimiz en açık

delilleri bu. Yatırıma artık kaynak ayıramıyor, diğer unsurlara kaynak ayıramıyor ama faiz ödeneklerini yüzde 34 artırmak durumunda kalan bir bütçe ve bundan sonraki dönemde de çok daha fazla, hızlı artırmak durumunda çünkü altına endeksli borçlandınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, ek süre veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Para politikasına hiç gelemeyeceğiz bu durumda.

Evet, yani bu anlamda baktığımızda yatırıma kaynak ayırmayan, faize kaynak ayıran bir bütçedir bu bütçe.

Şimdi, sosyal harcamaların 104 milyar lira olduğu ifade ediliyor, bütçenin yüzde 6'sı, burası çok yetersiz; bunun çok detayına girmeyeceğim. Unutulmayan bir şey var, demin “yokluk bütçesi” dedik ama tabii, var olan kısımlar var; kamu-özel iş birliği projeleri kapsamında, bizim tespit ettiğimiz kadarıyla bir şehir hastaneleri bir de Ulaştırma ve Karayolları Genel Müdürlüğü için bu bütçeden kaynak ayrılıyor.

Şimdi, 2017-2021 döneminde nominal rakamlarla topladığımızda bütçeden... Hani demiştiniz ya: “1 kuruş harcamadan bu yatırımları yapıyoruz.” yani o 1 kuruş nasıl bir 1 kuruş, ben onu bilmiyorum, hakikaten 1 kuruş harcamıyorsunuz çünkü milyarlar harcıyorsunuz, katrilyonlar harcıyorsunuz. 2017-2021 döneminde 68,5 milyar lira ödeme yapıldı kamu-özel iş birliğinin gerek kullanım gerekse garanti kapsamındaki ödemelerine. “Önümüzdeki yıl 42,5 milyar yapacağız.” diyorsunuz, “2022-2024 yılları için de 3 dönem için de 143 milyar lira daha yapacağız.” diyorsunuz ve buradaki artışlar, her ne kadar buraya yansıtılmasa da gerçekleşmeden baktığımızda geometrik olarak artıyor, yani öyle dolar kuruyla veya sadece deflatör kadar falan artmıyor. Dolayısıyla, 2017-2024 arasında “1 kuruş ödemeyeceğiz.” dediğiniz bu projelere 211 milyar TL, eski parayla 211 katrilyon lira ödedik ve “Bundan sonra ödeyeceğiz.” Diyorsunuz, tabii, yirmi yıl boyunca da bunlar devam edecek. Şu ana kadar olan fatura bu anlamda 2024'e kadar 25 milyar dolardır, 154 milyar dolarlık portföye 25 milyar dolar ödendi; milletin ödedikleri ayrı, hazineden ödenenleri söylüyorum, milletin bunlar için ödediği miktarlar zaten ayrı.

Şimdi, dün akşam ben çok üzüldüm. “Millet” derken... Yani Sayın Cumhurbaşkanı Türkiye'nin nasıl refahta olduğunu filan anlattı, işte dedi ki: “Herkesin arabası var, kapıcının bile arabası var.” Dün beni çok kapıcı vatandaşımız aradı. Bu hakikaten özür dilenmesi gereken bir durumdur. Yani “Kapıcının bile arabası var...” Araba bir zaruret artık, arabayı lüks bir şey olarak görmeyin; bir zaruret. Efendim eskiden... Niye kapıcıdan örnek veriyorsunuz? Vatandaş da diyor ki: “Ben alın terimle araba almışım. Benim aldığım, ödediğim vergilerle bindiğiniz arabaları söyleyin, yaktığımız mazotları söyleyin, kullandığımız binaları söyleyin.” “Kapıcının bile arabası var.” diye bir söz olur mu? Bir refah göstergesi zaten değildir. Bu, mutlak suretle özür dilenmesi gereken bir şeydir.

Merkez bankalarının temel amacı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, enflasyonu düşürmektir, fiyat istikrarıdır, ikincil amacı da küresel krizden sonra finansal istikrar şeye girmiştir fakat bizim Merkez Bankasının aldığı -veya aldığımız- kararlar hiçbir şekilde enflasyonu düşürmeye hizmet etmiyor. Şunu soruyorum, ya, temel olarak artık... Bu sorunun muhatabı Merkez Bankası geldi zaten, sorduk ona -gerçi son karardan önce gelmişti ama daha önceki kararı almıştı- kendisinin bu konuda bir beyanatı da olmadı ama bunu artık Hükûmete sormak durumundayız: Bu son alınan kararların arkasındaki mantığı lütfen bize anlatın. Ya, birisi bir çıksın, bir beyanat versin, desin ki: “Arkadaş, bu faizi düşürdük biz, buradan şöyle bir makroekonomik çerçeve öngörüyoruz; şöyle olacak, böyle olacak...” İhracat mı artacak, ücret mi düşecek; ne olacağına ilişkin bize bir çerçeve verin. Buna ilişkin tek beyanat kimden geldi biliyor musunuz? Bir MYK üyesi var televizyonlara çıkıyor sürekli, hukukçu bir arkadaş, yani

ondan çok “genius” bir şey geldi “İhracat artacak, döviz bollaşacak, kur düşecek.” dedi. Yani hakikaten bu mu sizin AK PARTİ olarak ve Cumhurbaşkanı yani Tayyip Erdoğan kabinesi olarak politikanız bu mu? Bu arkadaşta mı kaldı bu? Nerede Hazine ve Maliye Bakanı, nerede Cumhurbaşkanı Yardımcısı, nerede Cumhurbaşkanı, nerede Strateji ve Bütçe Başkanı, nerede Merkez Bankası Başkanı? Niye buna ilişkin bir çerçeve söylenmiyor? Yani bunu topluma söylemek lazım, bunun iletişiminin yapılması lazım. Belki de haklı bir çerçeveniz var, belki ikna edeceksiniz ama hiçbir şey konuşulmuyor. Alınan karar nedir, bunun gerekçesi nedir? Nasıl bir çerçeve içerisinde Türkiye’de enflasyonu düşüreceksiniz, istikrar kazandıracaksınız, kuru sakinleştireceksiniz? Buna ilişkin hiçbir çerçeve ortaya konulmuyor. Bunun sonucunda ne olmuştur biliyor musunuz? Türkiye’de faizler arttı. Kısa vadeli faizi düşürdünüz ama temel faiz olan, borçlanmaya esas olan hazine borçlanmasına, firmaların borçlanmasına, bankaların borçlanmasına esas olan faizler arttı. Biz bu işten ne anladık? Yani yaşanmış şeyleri tekrar... Kurda oynaklık arttı, fiyat kaybı oldu, bu bir kriz hâlidir. Hiçbir şekilde bu kriz hâlinin çıkışına ilişkin de bir çıkış stratejisi ortaya koyamıyorsunuz. Türk milleti, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve piyasalar sizden bu krizden bir çıkış stratejisi bekliyor. Bundan sonra bakacaksınız Türk lirasından kaçış daha da hızlanacak. Ben hep şunu söylüyorum: Türk lirası Türkiye’de azınlık para hâline gelmiştir; Türk lirasının bu azınlık para hâli bundan sonra daha da artacaktır çünkü kamunun zaten bütün kontratları dolar üzerinden, ödemeleriniz, yükümlülükleriniz, borçlanmalarınız, milletin yaptığı sözleşmeler dolar üzerinden, tasarrufların yüzde 60’a yakın kısmı dolar üzerinden dolayısıyla Türk lirasını azınlık para hâline getiren bir stratejidir bu stratejiyi. Yani enflasyondan vazgeçmiş gözüküyorsunuz, kurdan vazgeçmiş gözüküyorsunuz; bunun sonucunda enflasyon artacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, ek süreniz de doldu. Son bir cümlelerinizi alabilirsem... Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Hemen bitiriyorum, tamam.

Sadece şu ikazı yapmak istiyorum: Türkiye geçmişte... Enflasyon bizde yüksekken başka ülkelerde de yüksekti, o ayrı bir analiz, onu tekrar gerekirse yaparız ancak enflasyondan şöyle veya böyle biz çok çektik. Lütfen enflasyonu küçümsemeyin ve politikalarınızın da enflasyonla mücadeleye yönelik olması konusunda sizden Türk milleti olarak gayret bekliyoruz.

Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın İsmail Faruk Aksu’ya bütçe ve kesin hesabın geneli üzerinde söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamın başında Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 4’üncü bütçesi olan 2022 yılı merkezi yönetim bütçesinin milletimizin huzur ve refahına vesile olmasını temenni ediyor, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere hazırlanmasında emeği geçenlere, kapsamlı sunumları için Cumhurbaşkanımız Sayın Fuat Oktay’a teşekkür ediyorum.

Bütçe, şüphesiz, uygulanan ekonomik, mali ve sosyal politikaların önemli bir aracıdır. Bütçenin gelir ve gider tahminleri yapılırken, 2022-2024 dönemini kapsayan orta vadeli programda çerçevesi çizilen hedeflerle uyumlu olarak 2022 yılına gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5 büyümesi, işsizlik oranının yüzde 12, enflasyon oranının yüzde 9,8; ihracatın 230,9 milyar dolar, ithalatın 282,7 milyar

dolar olması öngörülmüştür. Cari işlemler dengesinin gayrisafı yurt içi hasılaya oranı yüzde 2,2 açık vermesi tahmin edilmiştir. Bütçe giderlerinin, bir önceki yıl Bütçe Kanunu'na göre yüzde 30,1 artışla 1 trilyon 750,9 milyar liraya çıkması ve gayrisafı yurt içi hasılaya oranının yüzde 22,2 olması planlanmıştır. Bütçe gelirlerinin ise 2021 yılı gerçekleşme tahminine göre yüzde 15,4 artışla 1 trilyon 472,6 milyar lira, vergi gelirlerinin yüzde 18,9 artışla 1 trilyon 258,3 milyar lira, vergi dışı gelirlerin 214,3 milyar liraya ulaşacağı tahmini yapılmıştır.

2022 yılı bütçesinin, ekonomiyi yatırım, üretim, istihdam ve ihracat temelinde büyüme, ihracatı önceleyen yatırımlara önem verme, gelir dağılımı adaletini gözetme, bütçe açığı hedefine mali disiplinden taviz vermeden ulaşma, yeşil dönüşüm hareketine hız verme ve millî teknoloji hamlesi çerçevesinde yenilikçiliği yaygınlaştırma hedeflerini desteklediği belirtilmiştir.

Bütçelerde, toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde kaynakların tahsisinde öncelikler, bütçenin vizyonu ve kalkınma hedefleriyle yakından ilişkilidir. Bütçenin gelir dağılımı adaletini sağlamaya katkı sunması, istihdamı ve üretimi desteklemesi, adaletten güvenliğe, eğitimden sağlığa temel kamu hizmetlerinin nitelikli sunumuna ve erişilebilirliğine imkân sağlaması bütçenin temel ilkelerindedir. Bu ilkelerin 2022 bütçesinin kaynak tahsisinde öncelikleri belirleyen unsurlar olduğu, plan hedefleri çerçevesinde sanayi, sağlık, eğitim, ulaştırma, AR-GE ve tarım gibi sektörlerle, ayrıca sosyal destek ödemelerine öncelik verildiği görülmektedir.

Yatırım bütçesinin, sektörlerin yenilikçi ve rekabetçi yapısını güçlendiren, istihdamı artıran ve vatandaşın yaşam kalitesine öncelik veren projeler üzerine oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, bütçede yatırım harcamaları için toplam 147,6 milyar lira kaynak ayrılmıştır. Tarıma ayrılan kaynak yüzde 35,8 oranında artırılarak 42,4 milyar liradan 57,6 milyar liraya yükseltilmiş, tarımsal destek programları için 25,8 milyar, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 16,3 milyar, tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri için de 15,5 milyar lira kaynak ayrılmıştır. Tarımsal sulama yatırımları ödeneği de bir önceki yıla göre yüzde 39 artışla 12,5 milyar liraya çıkarılmıştır.

2022 bütçesinin yüzde 15,6'sı eğitime ayrılmıştır. Eğitim bütçesi, yükseköğretim de dâhil edildiğinde yüzde 29,4 artışla 273,5 milyar liraya yükseltilmiştir. Sağlığa ayrılan kaynak yüzde 47,3 oranında artırılarak 122,6 milyar liraya çıkarılmıştır. Savunma ve güvenlik birimleri için ayrılan kaynak ise yüzde 29,6 artırılarak gayrisafı yurt içi hasılanın yüzde 2,3'ü olan 181 milyar lira olarak planlanmıştır. Sosyal yardım harcamalarına ayrılan kaynak da bir önceki yıla göre yüzde 28 oranında artırılarak bütçenin yüzde 6'sını oluşturan 104,2 milyar liraya yükseltilmiştir. Bu rakamlar; eğitime, sağlığa, güvenliğe, sosyal desteğe ve tarıma verilen önemi göstermektedir.

Saygıdeğer Komisyon üyeleri, etrafımızda önemli olayların yaşandığı süreçte Türkiye, terörle mücadeleyle birlikte karmaşık bölgesel gelişmelere ve özellikle Covid-19 salgınının ekonomiye ve vatandaşlarımız üzerine olan olumsuz etkisini azaltmaya odaklanmıştır. Bu kapsamda, Türkiye, güçlü sağlık ve sosyal güvenlik altyapısı sayesinde hiçbir vatandaşını hastane kapılarında bekletmemiştir. Eş zamanlı olarak da ekonomik gelişmelerden olumsuz etkilenmemesi için esnaf, çiftçi, sanayici, çalışan ve ihtiyaç sahibi vatandaşlarımızın sıkıntılarını gidermek amacıyla önemli destek tedbirlerini süratle devreye koymuştur.

Covid-19'la mücadeleyle geçen 2020 yılında yüzde 1,8 büyüyerek diğer ülkelerden olumlu ayrışan Türkiye, 2021 yılı ilk çeyreğinde yüzde 7,2; ikinci çeyreğinde ise yüzde 21,7 büyüme kaydederek OECD ülkeleri arasında Birleşik Krallık'ın ardından 2'nci sırada yer almıştır. Büyüme rakamlarının

büyük çoğunluğu dengeli ve sağlıklı bir büyümenin göstergesi olan net dış talep ve yatırımlardan gelmiştir. Ayrıca, 2021 yılı ikinci çeyreğinde ulaşılan büyüme rakamı 1999'dan bu yana elde edilen en yüksek büyüme rakamı olmuştur.

Tüm bunlar Türkiye ekonomisindeki toparlanmanın güçlü bir şekilde sürdüğüne işaret etmektedir. Kısa vadeli dalgalanmalara rağmen ekonomik göstergeler Türkiye'nin çekici bir ülke olmaya devam ettiğini göstermektedir. 2000'li yıllara gelirken dünya ihracatından sadece yüzde 0,43'lük pay alan Türkiye, salgının dünya ekonomisindeki olumsuz etkilerine rağmen dünya ihracatından aldığı payı 2021 yılı ikinci çeyrek istatistiklerine göre, tarihinde ilk defa yüzde 1 seviyesinin üzerine yükseltmiştir. 2021 Ocak ayında 85 milyar dolar seviyesinde olan rezervlerimiz onuncu ayın ilk yarısında 125 milyar dolar seviyesine kadar yükselmiştir. Sene sonunda ise rezervlerin 2013 yılındaki 134 milyar dolar zirvesine yaklaşarak 130 milyar dolar seviyesine çıkacağı öngörülmektedir. Eylül ayında, İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) 52,5 olmuş ve son dört aydır eşik değer üzerinde seyrederek sektörde büyümenin devam ettiğine işaret etmiştir.

Ekonomik aktivitedeki canlanmayla beraber iş gücü piyasası da olumlu bir görünüm sergilemektedir. Bununla birlikte, gıda ve temel mal fiyatlarındaki artışların yanı sıra küresel emtia fiyatlarındaki yüksek seyir 2021 yılında enflasyonist baskıları artırmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde demir, bakır, petrol, gaz ve benzeri ara malların emtia sepeti içerisindeki oranının ve ağırlığının daha fazla olması, dünyada bu mal fiyatlarında yaşanan yükselmenin gelişmekte olan ülkelerdeki enflasyonu daha fazla etkilemesine yol açmaktadır; ülkemizdeki enflasyon baskısını da bu kapsamda değerlendirmek gerekmektedir. Sürdürülebilir büyüme için zaruri olan fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesine ve sürdürülmesine katkı sağlamak amacıyla hayata geçirilmiş olan Fiyat İstikrarı Komitesi bu kapsamda önemli bir işlev görecektir.

Cari denge temmuzda 683 milyon dolar açık vermiş, on iki aylık cari açık gerileme eğilimini sürdürerek temmuzda 27,8 milyar dolarla son bir yılın en düşük düzeyine inmiştir. AB tanımlı borç stokunun gayrisafı yurt içi hasılaya oranı 2021 yılı ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 38,4 seviyesine gerilemiştir. Kamu borcunun gayrisafı yurt içi hasılaya oranı da 2021 yılı ilk çeyreğinde Türkiye için yüzde 40,3 iken gelişmekte olan ülkeler ortalaması yüzde 65,2 gibi yüksek bir düzeyde olmuştur.

Bununla beraber, salgının etkilerinin artarak devam etmesi nedeniyle, 2021 yılında öngörülenin üzerinde harcama ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Salgınla mücadeleye yönelik destek ve harcamalar ile enflasyon gerçekleşmesine bağlı ilave maliyetler ve eşel mobil uygulaması kapsamındaki gelir kayıplarının 2022 yılında da bütçe açığı üzerinde yukarı yönlü baskı oluşturması beklenmektedir. Salgının ekonomik etkilerinin azaltılması amacıyla Covid-19'la mücadele kapsamında uygulanan doğrudan ve dolaylı tedbirlerin ekonomik büyüklüğü Ağustos 2021 itibarıyla 705,5 milyar TL'ye, gayrisafı yurt içi hasılanın yüzde 10,6'sına ulaşmıştır. Bu süreçte dünya çapında yatırımlara da imza atmış olan Türkiye, 2019 yılını kapsayan İnsani Gelişim Endeksi'nde "Çok Yüksek İnsani Gelişim Kategorisi"ne girmiştir. Bu olumlu gelişmelerin yanında ayrıca İş Yapma Kolaylığı Endeksi 2020 Yılı Raporu'na göre 190 ülke arasında 10 sıra yükselerek en kolay iş yapılan 33'üncü ülke olmuştur. Devletimizin inovasyon performansını ölçen ve 132 ülke arasında belirlenen Küresel İnovasyon Endeksi'nde Türkiye 2021 yılında on basamak yükselerek 41'inci sıraya, bugüne kadarki en yüksek değere ulaşmıştır. Ülkelerin verimlilik düzeyini belirleyen kurumlar, politikalar ve faktörler kümesi olarak tanımlanan bu göstergelerdeki iyileşmeler istikrarlı ilerlemeyi ifade etmektedir. Türkiye maruz kaldığı siyasi ve ekonomik saldırılara rağmen Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı etkin icra sayesinde birçok yıpratıcı operasyonlara karşı koyabilmiştir. Bu dönemde, kamu harcamalarına kaynak sağlamak olarak tanımlanan mali alan yaratma konusunda da başarılı olunmuştur.

Ekonomik gelişmelerin olumlu seyir izlemesi kuşkusuz öncelikli olarak ülkedeki demokratik siyasi istikrarın sürdürülebilir olmasına bağlıdır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle demokrasimiz güçlenmiş, cumhur ile cumhuriyet kucaklaşmış ve Türkiye'nin önü açılmıştır. 15 Temmuz hain darbe girişimi ve terör saldırılarıyla birlikte ekonomik kuşatmaya da maruz kalan Türkiye'nin kur ve faiz üzerinden ekonomisi ve siyaseti yönlendirilmek istenmiştir. Ülkemiz, son yıllarda Gezi ve 6-8 Ekim olaylarına, hendek teröründen pek çok darbe teşebbüsüne alenen maruz kalmıştır. Bir yandan da ekonomik ve sosyal sorunların tahrik edilmesi suretiyle sosyal çözülme ve ardından sokağı adres gösteren iş birlikçilerin harekete geçirilmesiyle sokakların karıştırılması hesaplanmıştır. Yakın coğrafyamızda cereyan etmekte olan çatışmaların yol açtığı göç ve diğer sorunlar da en çok ülkemizi etkilemiştir. Çok şükür, Türkiye, bu kaotik ortamda bir huzur ve güven adası olmuştur. Bu sıkıntılı gelişmelere rağmen güney sınırlarımız boyunca oluşturulmak istenen terör devleti yapılanması önlenmiş, terörle mücadelede destan yazılmış, bölücü terör bitme noktasına getirilmiştir. Libya ve Doğu Akdeniz'deki oyunlar bozulmuş, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye'nin egemenlik haklarından taviz verilmeyeceği dünyaya kabul ettirilmiştir. Millî davamız Kıbrıs'ta eşit ve egemen iki devlet kararlılığımız tüm dünyaya ilan edilmiş, kırk altı yıl sonra kapalı Maraş açılmıştır. Yaklaşık otuz yıldan beri işgal altında bulunan Türk yurdu Karabağ Ermenistan'ın işgalinden kurtarılmıştır. Ayasofya-ı Kebir Cami-i seksen altı yıl sonra ibadete açılmıştır. Covid-19 salgınıyla dünyanın gıpta ettiği bir mücadele yürütülmüştür. Her biri tarihi dönüm noktası olan bu gelişmeler, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sunduğu imkân ve Cumhuriyet İttifakı'nın sağladığı istikrar ve kararlılıkla başarılmıştır. Bu nedenle, Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu durum değerlendirilirken son yıllarda yaşanan iç ve dış gelişmelerin ekonomik ve sosyal maliyetinin de dikkate alınması, Türkiye ekonomisini etkileyen olağan dışı gelişmelerin hesaba katılması suretiyle yapılması anlamlı ve hakkaniyete uygun olacaktır.

Sayın milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi olarak gelişmeleri Ankara merkezli ve Türkçe bakış açısıyla değerlendiriyoruz. Önceliğimiz toplumsal meseleler ve onların çözümüdür. Bu çerçevede, ülkemizin terör belasından tamamen kurtulmasıdır, işsizimizin, çiftçimizin, çalışanlarımızın, esnaf ve sanayicimizin beklentilerinin karşılanmasıdır. Yaşadığımız sıkıntılı süreçte, devletimiz şüphesiz her vatandaşımıza müşfik elini uzatmış, birçok destek ve yardım tedbiri uygulamıştır. Bununla birlikte, önümüzdeki dönemde ekonomide yaşanacak güçlü toparlanmayla birlikte, vatandaşlarımızın ertelenen bazı taleplerinin de karşılanması gerekmektedir. Bu kapsamda, öncelikle dar gelirli vatandaşlarımızın beklentilerinin karşılanması önemli olacaktır. Esnafımızın rekabet gücü korunacak şekilde faaliyetleri desteklenmelidir. Çiftçimizi daha fazla desteklemek amacıyla girdi maliyetleri azaltılmalı, gübre, ilaç, su, tohum, elektrik ve mazottan alınan vergiler daha da azaltılmalıdır. Asgari ücretten vergi alınmamalı, ücretlerin asgari ücret kadar geliri de vergi dışı bırakılmalıdır. Herkesin gelirine göre vergilendirildiği adil bir vergi sistemini öngören vergi reformu hayata geçirilmelidir. Yatırımı özendirmek ve sanayicimizi desteklemek üzere teşvik sistemi basitleştirilmeli ve etki gücü artırılacak şekilde düzenlenmelidir. Düşük faizli, uzun vadeli kredi imkânı etkinleştirilmelidir. Şehit ve gazi yakınlarına ilave istihdam imkânı getirilmeli, terörle mücadelede yaralanıp gazi sayılmayanların mağduriyetleri giderilmelidir. Kamu çalışanlarının hukuki ve mali statüsü bütüncül şekilde ele alınmalı, bu kapsamda, çalışanlarımızın -emeklileri de kapsayacak şekilde- ek gösterge beklentileri karşılanmalıdır.

Değerli Komisyon üyeleri, 2020 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne ve Sayıştay raporlarına da kısaca değinmek istiyorum. Sayıştay tarafından yürütülen 2020 yılı denetimleri neticesinde genel uygunluk bildirimini, Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu, Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu ve kamu idarelerine ilişkin 194 adet Sayıştay denetimi raporu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Sayıştay, değerlendirmeye tabi tutulan idarelerin faaliyet raporlarında yer alan bütçe uygulama sonuçlarına ilişkin bilgilerin, bütçe hedef ve gerçekleştirmeleri

arasında meydana gelen sapmaların nedenlerinin açıklanması dışında büyük ölçüde mevzuata uygun şekilde raporlandığını ifade etmiştir. 2020 yılında yürütülen düzenlilik ve performans denetimleri kapsamında, kamu idarelerinde toplam 2.243 mali rapor ve tabloları etkileyen hatalar, 3.332'si mevzuatta uygunluğa ilişkin hatalar, 307'si de mali yönetim ve iç kontrol sistemine ilişkin olmak üzere toplam 5.882 adet bulgu tespit edilmiştir. En fazla bulgu tespiti ise 2019 yılında olduğu gibi 3.427 adetle mahallî idarelere ilişkin olmuştur. Ayrıca, Sayıştay tarafından, bazı kamu idarelerinin 5018 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi gereğince öngörülen yasal süreler içerisinde ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak hazırlanması gereken performans programlarını hazırlamadıkları ve kamuoyuna açıklamadıkları tespiti yapılmıştır. Sonuç olarak, Sayıştay incelemelerinin ciddi bir şekilde yapılmış olduğunu, bunu kamu menfaatlerinin korunması ve idarenin denetim yoluyla geliştirilmesi bakımından önemli gördüğümüzü ifade etmek istiyorum. Bununla birlikte, Sayıştay ile kurumlar arasında daha güçlü bir iletişimin tesis edilmesine, her yıl tekrar eden tespitlerin eğitim, bilgilendirme ve benzer yollarla açılarak denetimin etkinliğinin, kamusal faaliyetlerin ise verimliliğinin sağlanmasına ihtiyaç olduğu da anlaşılmaktadır.

Bu düşüncelerle, 2022 yılı merkezi yönetim bütçesinin ülkemize, milletimize ve kurumlarımıza hayırlı olmasını diliyorum, sizlere saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ (Bingöl) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aksu.

Şimdi de AK PARTİ Grubu adına Ağrı Milletvekilimiz Sayın Ekrem Çelebi'ye söz veriyorum, bütçenin ve kesin hesap kanun tekliflerinin geneli üzerine.

Buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, Değerli Bakan Yardımcım, Strateji ve Bütçe Başkanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli mensupları, çok kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi, 2020 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerini yaklaşık olarak bir ay süreyle Komisyonumuzda, bir o kadar da Genel Kurulumuzda müzakere edeceğiz. Bütçemizin devletimize, milletimize hayırlı olmasını bütün kalbimle temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçe görüşmeleri hükümetlerin, hükümetlerimizin vizyonlarının ortaya konulduğu, Parlamentoda milletin temsilcilerine, dolayısıyla da millete hesap verilen bir platformdur. Hükümetin yapacağı icraatın yol haritası olan bütçe teklifinin isabetli olması elbette ki tüm milletimizin yararına olacaktır. 2022 Yılı Bütçe Kanun Teklifi AK PARTİ Hükümetlerinin 20'nci, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin de 4'üncü bütçesidir. Demokrasi tarihimizde bu kadar uzun süreli bütçe yapan -bildiğim kadarıyla- bir hükümet olmamıştır. Halkımız bu yetkiyi sadece Cumhurbaşkanımız, Genel Başkanımız ve liderimiz Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a ve AK PARTİ'ye vermiştir.

Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyoner liderliği sayesinde, özellikle dün büyükelçilerin yapmış olduğu, dış politikada ülkemizin güçlü duruşunu tüm dünyaya bir kez daha göstermiştir, inşallah hep böyle de devam edecektir.

Değerli milletvekilleri, gündemimiz bütçe. Elbette ki hükümetlerimiz dönemindeki ekonomik verileri sizlere birazdan arz etmeyi düşünüyorum. Ancak, sabah saat ondan beri başladık. Elbette ki muhalefetin her zamanki klasik bir yapısı vardı; ama hep eleştiri Tabii, bu eleştirilere cevap verecek olan Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız ama ben, gerek bölgeyle ilgili gerek de partimizle ilgili çok farklı -bir iki tane satışma olduğu için de- özellikle bir iki hususa da cevap vermek istiyorum.

Şimdi, yurt yatak kapasitesi. Yani, anladığım kadarıyla hani burada konuşanlar herhâlde Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın da gönderdiği ve grubumuzda da arkadaşların dağıttığı bu verilere bazı arkadaşlar bakmamış. Bakın, 2002 yılında Türkiye’deki yatak kapasite sayısı 182.258, 2021 yılı itibarıyla yatak sayımız 731.526 yatak, yüzde 30’luk bir artış var.

CAVİT ARI (Antalya) – Öğrenci sayısı ne kadardı? (Gürültüler)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yüzde 300.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yüzde 301’lik bir artış. Bunu özellikle, söylemek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yine...(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sıra geldiğinde lütfen görüşlerinizi ifade edin.

CAVİT ARI (Antalya) – Öğrenci sayısı azdı.

SALİH CORA (Trabzon) – Olsun, güzel bir şey.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın, bazı arkadaşlar şunu söylüyor, diyor ki...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yurt yatak sayısını yüzde...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Garo, bak, ben sizi dinledim.

Şimdi, bazıları şunu söylüyor, diyor ki... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen hatibe müdahale etmeyelim, lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir dakika, 301 o.

Şöyle, şimdi, biz bunu her zaman için söylüyoruz. Muhalefetin görevi nedir? Elbette ki muhalefet şudur: Tespit edilemeyen gerçekten farklı bir şey varsa bunları eleştirmek. Ben saygı duyuyorum ama değerli arkadaşlar, şunu unutmamız lazım: Bu devlet hepimizin devleti. Biz, elbette ki devleti... Komisyonlar da nitelikli bir komisyon. Burası Türkiye Cumhuriyeti devletinin bütçesini yapan bir Komisyon, hiç bu konuda sıkıntımız yok ama tek şartımız var, sizlerden ricamız şu: Ya, devlete iftira atmayın, devleti cümlelerle yaralamayın. Biz, bugün buradayız, milletvekiliyiz, bu makam mevkiler gelip geçicidir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İnsana vurun, vurun insana.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Herkes bir gün bu sıraları terk edecektir. Şimdi, dediler ki: “Ya, burası savaşın bütçesi.” diyor, barış istiyor, “Şeffaf olmayan bir bütçe.” “Bu ülke demokratik bir ülke değil, adaletsiz bir bütçe, baskı, zulüm bütçesi.” diyor. Değerli arkadaşlar, lütfen şuna bakın: Bu baskı ve zulmü devlet mi yaptı? Eğer bunu devlet yaptıysa eyvallah ama eğer bunu devlet yapmadıysa benim sizlerden istirhamım, ricam -burada farklı bir dil kullanmak istemiyorum, her bütçenin açılışında sabah Başkan da söyledi bunu- ya, kardeşim artık cümleleri değiştirin ya, istirham ediyorum. Yani cümleleri oturabilecek, burada milletin vekilisiniz. Karşımızda gördüğünüz Cumhurbaşkanlığı Stratejide çalışanlar -buradaki herkesin yaş ortalaması en azından kırkın üzerinde- bu devletin memurları, bu devletin kamu kuruluşlarındaki insanlar buraya geldiği zaman bütçeyle ilgili “Ya, bu milletvekilleri bize ne aktarmak ister? Bizim acaba açığımız neydi? Mesela, Bülent ağabey devlet adamı, sabah dedi ki: “Ya, şuralarda şuralarda ben bunu böyle görüyorum.” Teşekkür ediyorum. Ona da Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız cevap verecek.

Şimdi, Ağrı’ya geldi. Ben dedim ki: Ağrı’ya gidiyorsun Garo. Git orada bir ayran iç, bir döner ye, bizim Ağrı’mızın eti çok güzel. Ama anladığım kadarıyla vekillerimiz götürmemiş. Keşke söyleseydin, biz seni götürürdük.

Şöyle, Ağrı'ya sadece AK PARTİ hükümetleri döneminde 20...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayvan pazarına...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bak, hayvan pazarını 2014'de biz açtık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Biz açtık, bak, biz açtık ya.

Bakın, bir şey söyleyeyim, Ağrı'ya sadece AK PARTİ hükümetleri döneminde 21 trilyon yani eski parayla 21 katrilyonun üzerinde para gitmiş. Bir şey arz edeyim. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen müdahale etmeyelim. Değerli arkadaşlar, lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ağrı'nın mevcut olan hastane dâhil olmak üzere, 7 ilçe dâhil olmak üzere her ilçede bütün kamu binaları yeniden yapılmıştır. Şunu arz edeyim... (Gürültüler) Hayvan pazarını biz açtık, bak, onu özellikle söyleyeyim. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi'yi lütfen dinleyelim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, değerli milletvekillerimiz, şunu isterdim sizlerden: Bakın, 2022 bütçesini şimdiden başarısız bütçe olarak ilan ediyoruz, bunu doğru bulmuyorum, cümle de doğru değil. Şunu söyleyebilirdiniz: “Evet, bizim çekincelerimiz vardır ama şu konularda biz AK PARTİ hükümetlerini, devleti tebrik ediyoruz.” Nedir? Pandemiye sizin göstermiş olduğunuz başarıyı... Ya, biz şu anda bütün dünya devletleri içerisinde 7'nci sıradayız ya. Bizim özellikle bölgemizdeki bu kadar sıkıntılara rağmen, yurt dışındaki bu kadar baskılara rağmen, biz pandemiye, dünyanın bütün sanayi, bütün gelişmiş ülkelerinin hepsini elimizin tersiyle bir tarafa bıraktık. Ne dedik? Bütün, her türlü hizmeti biz verdik; bunu beklerdim.

Erhan Usta'm, değerli ağabeyim, sen elbette ki AK PARTİ hükümetlerinin döneminde müsteşar yardımcılığı yaptın, ama şudur: Artı eksiliklerimizi bizim beraber anlatmamız lazım.

İhracatımız... 1974'te bu ülke yılda 1,5 milyar dolar ihracat yapıyordu şimdi bir günde yapıyor. (Gürültüler)

Onlara da geleceğim, bak şimdi hepsi burada yazılı, onu söyleyeyim.

Yani şunu söyleyebilirdiniz: “Evet, biz şu şu konuyu eleştiriyoruz ama sizin pandemi, şehir hastaneleri, ulaşım, Avrasya... Tebrik ediyorum.” Bunların hiçbir tanesi yok.

Savunma göz bebeğimiz ya, şu anda bütün dünya ülkeleri bizim savunmamıza bakıyor. Allah rızası için ya, bu devlet sadece bizim devletimiz değil, sadece AK PARTİ'lilerin devleti değil; bu devlet, muhalefeti, ana muhalefeti -şu anda gerçi ana muhalefet vesaire kalmadı, birinci, ikinci, üçüncü parti oldu da- hepimizin devleti. Bizim bunu bir kere alkışlamamız lazım. Allah gani gani rahmet eylesin, işte, geçen hafta Sayın Bayraktar öldü. Bakın, Cumhurbaşkanımızın ne kadar veciz bir sözü vardı orada, devlet adamının vizyonerliği burada ortaya çıktı: “Bayraktar, bu ülkenin bayraktarı, bayrağı oldu.” Şimdi, özellikle savunmalarımızla bizim gurur duymamız lazım çünkü ne yapıyor? Bizim bütün coğrafi bölgeler dâhil olmak üzere teröre geçit vermiyor, ana meselemiz bu bizim.

Sosyal yardımlaşma... Ya, Allah'ımızı severseniz, bu hepinizde var değil mi? Değerli milletvekillerimiz, 23'üncü sayfa, sizlerden rica ediyorum, hani birileri “Bu faiz bütçesidir.” diyor ya, sosyal harcamalar... Bakın, ödeme gücü olmayanlara sağlık primi 23,4 milyon, 65 yaş üstü 15,6 -hepsini okumuyorum- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu 16,2, engelli evde bakımı...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Faizler ne kadar?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ya, lütfen. Ya, bizden önce Allah'ını seversen, engelliye para mı veriliyordu, bizden önce engelli okula mı gidiyordu, bizden önce engelli maaş mı alıyordu ya?

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Sizden önce engelli de yoktu zaten.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şunu söyleyeyim ya: Bakın, öğrenim kredisi 9,3 milyar, öğrencilere sağlanan burs 7,4 milyar, engellilere eğitim desteği 5,5 milyar, taşımali 3,5 milyar, sosyal ekonomik destek için 2,5 milyar, parasız yatılı bölge okulları 1,4 milyar, kömür yardımı -hani birileri demin diyordu ya, işte, kömür şu kadar- 1,4 milyar, Fatih Projesi -bizim göz bebeğimiz- 970 milyon, özel okullar 1 milyar. Bakın, daha böyle gidiyor. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, siz konuşurken müdahalelere itiraz ediyordunuz, lütfen hatırlayın o itirazlarınızı.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Değerli kardeşlerim, şunu söyleyeyim: Bakın, bizim bölgeler özellikle coğrafi anlamda dezavantajlı olan bölgelerdir. Bakın, doğum yardımı için 554 milyon lira para, bizim hükümetlerimiz döneminde özellikle gelen eğer o akşam orada doğum yapıyorsa, otelde bakılıyor, biz onların her türlü imkânlarını sağlıyoruz, ertesi gün veya kaç gün sonra olursa ondan sonra gönderiyoruz. Ya, şunlar, sosyal yardımlaşma... Bunlar bizim insanlarımız. Yani bunların çoğu AK PARTİ'li veya MHP'li değildir. Bunlar bu ülkenin birinci sınıf vatandaşı.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Öyle, öyle!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Orta öğretmenlere ücretsiz ders kitabı 564 milyon, öğrenci seyahat 306 milyon -bakın, öğrenci seyahat ediyor, biz onlara para veriyoruz- koruyucu aile uygulaması 295 milyon, sosyal hizmet kuruluşlarında kalanlara harçlık 189 milyon.

Değerli arkadaşlar, şunu söyleyeyim: Bizim Türkiye Cumhuriyeti devletinden başka bir devletimiz yok. Biz elbette ki bazı şeyleri savunacağız ama bizim bunları görmemezlikten gelmemizi doğru bulmuyorum.

Şimdi, en önemli hususlardan bir tanesi... Bu benim burada görev yaptığım 8'inci bütçem; 24'üncü Dönemde de vardım, 27'nci Dönemde de varım. Bakın, şehir hastanelerini biz getirdiğimiz zaman -bunu bütün samimiyetle söylüyorum- Allah gani gani rahmet eylesin -bakın, Sayın Kuşoğlu biliyor- Mevlüt ağabeyin Plan ve Bütçe Komisyonunda yapmadığı hareket kalmadı. Musa Bey'in ben kulaklarını çınlatıyorum -hatırlarsınız- İzmir Milletvekilimiz Musa Bey'in yapmadığı şey kalmadı; boynuna bir şeyler asıyordu, farklı bir şeyler yapıyordu, gündeme gelmek istiyordu. Fakat şu var: Elinizi vicdanımıza koyun değerli milletvekilleri, eğer AK PARTİ Hükümetleri döneminde bu şehir hastaneleri yapılmıyorsa, AK PARTİ özellikle devletin kamu binalarının veya diğerlerinin reorganizasyonunu yapmasaydı, biz pandemiye şehir hastanelerinin dışında yakalansaydık hâlimiz ne olurdu?

Şunu söyleyeyim: Eski Türkiye'ye baktığımızda, günlerce biz ilaç alamıyorduk, günlerce MR çektiremiyorduk, günlerce muayene olamıyorduk; şimdi, birinci sınıf vatandaş gibi, herkes sizin gibi, bir milletvekili gibi, her vatandaş gidiyor, randevusunu alıyor, muayenesini oluyor, çıkıyor geliyor. (Gürültüler)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Alamıyor, alamıyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) - Elinizi vicdanımıza koyun, bunları inkâr etmenize gerek yok değerli arkadaşlarım, bunları ikrar edin. Siz bunları ikrar ettiğiniz zaman millet sizi alkışlar ama siz bunları böyle kabul etmediğiniz sürece, inkâr ettiğiniz sürece, bu millet her dönemde sizi 2'nci, 3'üncü, 4'üncü parti olarak bırakacaktır, bunu söyleyeyim.

Ulaşım: Biraz önce de söyledim ya, burası Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir bütçesi. İnsan der: “Ya –ulaşım- helal olsun arkadaş!” Türkiye’nin 81 iline gidin, sıkıntılı olan bir yol var mı? Kendi ilimden söyleyeyim: Bakın, bizim köylerin bütününde şu an yani bu sene hariç 1.136 kilometre sıcak asfalt yapmışız biz. Türkiye’de Ağrı birinci sırada, düşünün. Geçen gün Ulaştırma Bakanı geldi, bakın, bizim Tutağ’ta viyadüğümüze 204 trilyon lira para ayrıldı, bir dahaki sene bitiriyoruz.

Eğitim: Ya, değerli arkadaşlar, bakın, AK PARTİ hükümetlerinden önce -ben hani lokasyon olarak söyleyeyim, Türkiye’nin geneli öyleydi- 57 kişilik sınıf ortalamaları vardı, bugün 23 kişiye inmiş bu sınıf ortalamaları. Daha önce bu devlet kitap veremiyordu, biz şimdi ne veriyoruz biliyor musunuz? Tablet veriyoruz, tablet.

Erhan ağabey, sana bir tane tablet hediye edeceğim, ben sana onu söyleyeyim. Bu tabletlerin bir tanesini ben sana hediye edeceğim, sen bunu Samsun’a götür ağabey, orada güle güle kullan. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, sıra geldiğinde görüşlerinizi ifade edersiniz ama Ekrem Bey’e çok fazla müdahale ediyorsunuz, lütfen müdahale etmeyelim ve dinleyelim. Katılmak zorunda değilsiniz, görüşlerinizi sırası geldikçe ifade edersiniz.

ERHAN USTA (Samsun) – Sonuç ne oldu?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Erhan Hocam, bakın, bir şey söyleyeyim, sonuç: Devleti ebettir bu; bu, Selçuklulardan ve Osmanlılardan kalan bir ebettir. Biz bu toprağın direkleriyiz, bu devlet ilelebet yaşayacaktır. Bakın, şunu söyleyeyim: Dünyada belli konjonktürel geçişler olabilir ama ne olursa olsun bu devlet gidecektir.

Ben size bir şey daha söyleyeyim değerli arkadaşlar, yani konuşmam biraz farklılaştı, hani demin de biraz itiraz ettiler ya, Sayın Bekaroğlu da orada şey yapıyor. Bakın, bir şey söyleyeceğim: Pandemi sürecinde biz neler vermişiz? Salgında işverenimize, esnafımıza, çiftçimize, işçimize, emeklimize, kısacası vatandaşlarımıza, halkımıza ne hizmet etmişiz? İşletmelere yönelik finansman şartlarını kolaylaştırdık; hepimiz taşraya, kendi ilinize, kendi beldenize, ilçenize gittiğiniz zaman vatandaş bunu söylüyor. Çalışma ve sosyal hayatımıza ilişkin destekleri salgının seyrine göre genişleterek artırmaya devam ettik. Bu süreçte, vergi ve sosyal güvenlik prim ödemelerini 70,2 milyar TL erteleyerek bütün esnafımızı, işletmelerimizi rahatlattık.

ERHAN USTA (Samsun) – Sonunda ne oldu, sonunda?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, lütfen müdahale etmeyelim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sonunda millet bize dua ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, lütfen hatibe müdahale etmeyelim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın, KDV oranları, iş yeri kira ve stopajlarında indirimler yaptık. Millet; devlete iftira atan, yaralayıcı cümlelerle devleti itham eden, terörü destekleyen, teröre farklı anlamda arka çıkanlara beddua ediyor, bize beddua etmiyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayvan üreticisi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Biz, bu devletin gıdasını getiriyoruz; Ayasofya’yı açtık; milletin binlerce duasını aldık. Hiç böyle bir şeyimiz yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, karşılıklı konuşmayalım. Sayın Çelebi istatistikler söylüyordu, müdahale ettiniz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Salgından en çok etkilenen esnafımıza, bakkalımıza, kasabımıza, manavımıza, fırıncımıza, berberimize, terzimize, taksicimize -kısacası- ciro kaybı, kira ve nakdî destek sağladık. Yaklaşık olarak ne kadar, biliyor musunuz? 2,5 milyona yakın esnafımıza toplamda 9 milyar TL hibe desteğinde bulduk. İşletmelerimizin ve esnaflarımızın finansmana erişimini kolaylaştırmak amacıyla Kredi Garanti Fonu'nun limitini artırdık. Bakın, bunlar bizim dönemimizde.

ERHAN USTA (Samsun) – Krediler...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Yine, işletmelerin 143 milyar TL tutarında kurumsal ve bireysel kredilerinin ertelemesini yaptık. Bu kapsamda vatandaşlarımıza, esnafımıza ve firmalarımıza hazine destekli kredi paketlerini oluşturduk. Bakın, bunlar gelişmekte olan birçok ülkede gerçekten yok. Özellikle sanayi bölgelerini de söyleyeyim; çalışanlarımızın kısa çalışma ödeneğinden yararlanma şartlarını esnettik. Pandemide işten çıkarmaları engellemek amacıyla düzenlemeler yaptık. Bunları biz yaptık Plan ve Bütçe Komisyonu olarak yani bunları benim söylememe gerek yok. Salgın kapsamında ekonomiyi desteklemek amacıyla halkımıza yapılan yardım miktarı -bakın, bu çok önemli- 2021 yılı Ağustos ayı itibarıyla 705,5 milyar TL'ye ulaştı. Bu kapsamda, salgınla mücadele kapsamında uygulanan tedbirlerin ekonomik büyüklüğü ise, gayrisafı yurt içi hasıla oranı yüzde 10,6'ya ulaşmıştır. Dolayısıyla bunu bu devlet yapıyor yani bu devlet yaptığı zaman, özellikle bütçemiz olduğunda bizim bunları da tek tek söylememiz lazım.

Şimdi, ekonomik anlamda birkaç tane de örnek vermek istiyorum işin açıkçası. Dünyadaki pek çok gelişmekte olan ülkeleri biz bu anlamda geride bıraktık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süre veriyorum Sayın Çelebi, devam edin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bakın, 2018 yılında ortaya çıkan ekonomik sorunlara karşı -ki daha önce de Maliye Bakanımız geldi, burada da, Plan Bütçede de açıkladı, orada da biz kendilerine teşekkür ediyoruz- alınan tedbirlerle 2019 yılının ikinci yarısından itibaren atlatmayı başardık biz. 2019 yılında binde 9 oranında büyüdük. Tüm dünyayı etkisi altına alan salgına rağmen, üçüncü çeyrekte başlayan güçlü toparlanma sayesinde 2020 yılında yüzde 1,8 oranında büyüme sağladık. Bu bütçe, daha önce sağladığımız siyasi ve ekonomik istikrarın devamı niteliğinin yanında, özellikle 20 aya yakın içeride olan halkımıza pandemi sonrasında bir nefes alma ve hizmet bütçesi olacaktır Allah'ın izniyle. Burada işçimizin, memurumuzun, emeklimizin, öğrencimizin, işverenimizin, köylümüzün, kentlimizin bütçesidir bu. Dolayısıyla birileri bir iftira atmak kaydıyla şu veya bu bütçe değil, 86 milyon insanımız var bu bütçenin içerisinde.

Peki, Covid-19 salgını, gelişmiş ekonomiler dâhil olmak üzere, tüm dünyada ciddi kapanma ve kısıtlamayı beraberinde getirdi. Salgının başından itibaren gelişmiş ekonomilerin büyük çaplı genişletici para ve maliye politikalarını sürdürdüklerini hep birlikte gözlemledik zaten orada. Ekim ayında yayınlanan IMF Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, 2020 yılında yüzde 3,2 daralan küresel ekonominin, 2021 yılında yüzde 5,9 büyümesinin beklenildiği belirtilmektedir. Bu dönemde gelişmiş ülke ekonomilerinin yüzde 5,2; gelişmekte olan ülke ekonomilerinin ise yüzde 6,4 büyümesi öngörülmektedir ilgili raporda. 2022 küresel büyüme tahmininin yüzde 4,9 olacağı burada belirtilmiştir. Salgına bağlı olarak 2020 yılında yüzde 8,3 daralan dünya ticaret hacminde, tedarik zinciri ve lojistikte devam eden bazı sorunlara rağmen, 2021 yılında yüzde 9,7 artış görüleceği burada öngörülmektedir. Dünyanın en büyük ekonomisi olan ABD'nin hızlı aşılama ve yüksek miktartlı mali dolar paketlerinin etkisiyle -bunu şurada da belirtmek istiyorum: ABD doları bassa bizim gibi ülkelerin ekonomileri etkilenir; doları piyasadan çekse yine bizim gibi gelişmekte olan, gelişmiş ülkeler etkileniyor, buna rağmen- 2021 yılında yüzde 6 büyüme göstereceği ve 2022 yılında büyüme tahmininin yüzde 5,2

olacağı öngörülmektedir. Bu yıla ilişkin büyüme tahmini yüzde 5'ken 2022 yılı tahmini yüzde 4,13 olarak belirlenmiştir. Çin, 2020 yılı büyüme tahmini yüzde 8 iken 2022 yılı büyüme tahmini ise yüzde 5,6 olarak öngörülmektedir ilgili raporda.

Dünyada ekonomik büyümeyi kısıtlayan bir diğer sebepse enerji fiyatlarındaki artışlardır. Şimdi, biraz önce arkadaşlar söylediler ya özellikle, oraya gelmek istiyorum. Petrol, doğal gaz ve kömürün oluşturduğu enerji emtia fiyat endeksinin bu yıl, geçen yıla kıyasla yüzde 83,4 yükseleceği; yine tarım ürünleri, metaller, mineraller gibi enerji dışı emtia fiyatlarında oluşan endeksin ise yüzde 31 artmasının beklendiği; aynı raporda, yüksek enerji fiyatları nedeniyle gelişmekte olan ülkelerin enflasyon riskiyle karşı karşıya kalacağı belirtilmiştir. Ham petrolün varil fiyatının geçen yıla kıyasla yüzde 69,77 artarak 70 dolar seviyesinde gerçekleşeceği, 2022'de ise yüzde 5,7 artışla 70 dolara ulaşması beklendiği; enerji fiyatlarının arz kısıtlaması hafifledikçe 2022 yılının ikinci yarısından itibaren fiyatların düşmeye başlanacağı Dünya Bankası raporunda belirtilmiştir.

Şimdi, bu olumsuzluklara rağmen... Biraz önce özellikle dünya ekonomisi üzerinden örnekler verdim, şimdi biraz da yani Avrupa euro ekonomisi üzerinde de örnek vermek istiyorum. Bu olumsuzluklara rağmen Türkiye ekonomisi 2020 yılında 1,8 oranında büyümüştür. 2020 yılında Avrupa Birliği ülkelerinde ise ortalama -bunun gerçekten altını çizmek istiyorum- yüzde 6,6 ekonomik daralma gerçekleşmiştir. Hani, bizim, özellikle genç nüfusumuza birçok insanlar bir farkındalık yapıyor ya, işte bizim genç insanlarımıza hem strateji de hem de...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Çelebi, ek süreniz de dolmak üzere, son cümlelerinizi alalım lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şimdi, şunu örnek vermek istiyorum: Türkiye Cumhuriyeti devleti ekonomisi 1999 yılından beri ilk defa bu seviye büyüyerek 2020 yılının ikinci çeyreğinde, geçen yılın aynı döneminde yüzde 21,7 oranında büyümüştür. Büyüme trendimiz sürüyor. 2003-2020 döneminde ise Türkiye ekonomisi yıllık ortalama yüzde 5,2 oranında kaydedilmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Buradaki önemli olan şey şu: Ekonomimizin hiçbir dönemde yüzde 5'in altına inmemesi, hep yüzde 5'in üzerinde seyretmesi. Bu da şunu gösteriyor, bu ülkede siyasi istikrar, ekonomik istikrar olduğu sürece hamdolsun bizim hiç sıkıntımız olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Çelebi. Süreniz doldu.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım bir dakikanızı....

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümleler lütfen.

Başka konuşmalar vesilesiyle tamamlarsınız...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Peki.

Türkiye'nin kişi başı gayrisafi yurt içi hasıla oranı 2002 yılında 9.279 dolarken 2020 yılında 28.648 dolara yükselmiştir.

Ben, bu vesileyle, 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Emeği geçen ve konuşmalarıyla bizleri eleştiren, katkı sunan herkese huzurlarınızda teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

Görüşmelerimize üyelerimizle devam ediyoruz.

Sayın Mehmet Bekaroğlu'na söz veriyorum. Süreniz yirmi dakikadır, ek süre de vermeyeceğim, sadece sözcülere ek süre verdim.

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Çelebi, pandemide neler yaptıklarını anlattı. Tabii, anlatacak, o dolu tarafından bakıyor ama biz boş tarafından bakmıyoruz. Bakın, bu konuda uluslararası istatistikler yayımlandı, pandemide Türkiye çok önemli şeyler yaptı. Pandemide bütün devletler iki şey yaptı arkadaşlar vatandaşı desteklemek için. Birincisi, vatandaşa verilen doğrudan ve karşılıksız nakit desteği; ikincisi ise, krediler. Türkiye, doğrudan verilen desteklerde, Sayın Çelebi uzun uzun listelerde saydı ama gayrisafı yurt içi hasılanın ancak yüzde 1,9’unu bulabildi ve G-20’nin en dibinde Meksika’yla beraber...

(Gürültüler)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Burada rakamlar.

Fakat, kredi destekleri konusunda oldukça başta, en önde gelenlerden bir tanesi. Piyasaya kredi pompaladı ve belki de şu anda yaşanmış olduğumuz sıkıntıların, doların yükselmesinin, enflasyonun bu şekilde tırmanmasının temelinde de bunlar vardır. Bunlar ayrıca konuşulur, tartışılır.

Sayın Çelebi’ye bir cevap daha vereceğim; cevap değil, bir talepte bulunacağım. Dediler ki: “Ulaştırma sıkıntılı olan bir yol var mı?” Var. Rize’den arabayla geldim geçtiğimiz gün, bakın, şu Ordu şehir içi geçişi beş senedir kapalı vaziyette. Beş dakikada geçiyoruz Ünye’yi, Ordu’yu ama ne olduysa, aranızda kavga mı çıktı, müteahhit bir şey mi yaptı –Giresunlu arkadaşlarımız var- bir türlü o yol yapılamıyor. Bunu da arz ediyorum arkadaşlara.

Değerli arkadaşlar, bütçe konuşuyoruz, önce bütçe hakkından söz etmemiz gerekiyor. Bakın, biz burada bütçe konuşuyoruz ama Anayasa’nın 161’inci maddesi diyor ki: “Bu bütçeyi kabul etmezseniz ek bütçe yapılır. O da olmazsa yeniden değerlendirme oranında Cumhurbaşkanı artırır ve yoluna devam eder.” Yani diyor ki: “Siz konuşun, ne yaparsanız yapın, bütçe hakkınız diye bir şey yok; sadece konuşuyorsunuz, sadece benim getirdiğimi –Cumhurbaşkanının tabii- orada onaylayacaksınız; başka bir seçeneğiniz yoktur.” Bu, ta 1876’da Osmanlı’da Kanun-ı Esasi’yle bu millete tanınan bütçe hakkının elinden geri alınması anlamına geliyor değerli arkadaşlarım. Böyle bir ortamda biz bütçe konuşuyoruz, tartışıyoruz; bunu bilmek gerekir.

Değerli arkadaşlar, bu bütçeyi kim yaptı? Bu ülkede sonradan yapılan bir kurumsal tahribattan, yıkımdan da söz etmek istiyorum. Arkadaşlar, bu bütçeyi Cumhurbaşkanlığı yaptı, bütçe dairesi yaptı; Hazine ve Maliye Bakanı hiç ortalıkta yok. Hakikaten, Sayın Elvan’a ne oldu arkadaşlar? Hiç sesini duyan var mı, bir yerde yüzünü gören var mı? Ne oldu?

Değerli arkadaşlarım, hani “paralel devlet” filan diyorsunuz ya, bu ülkede esas paralel devleti siz inşa ettiniz. Hani, vesayetle mücadele ediyordunuz filan ya, şu anda bakanlıklar üzerinde, bakanlık bürokrasilerinin üzerinde korkunç bir saray vesayeti var değerli arkadaşlarım. Bu sarayda bulunan insanlar tuhaf, kendilerine tuhaf lakaplar da takıyorlar. Biri “devlet görevlisi” diye bir unvan kullanıyor. Değerli arkadaşlar, size soruyorum: “Devlet görevlisi” nedir? Şöyle şey de duyardım ben, istihbarat örgütlerinin birtakım elemanları filan kullanırdı. “Kimsin?” Dışarıda anlatırdı, “Ben devlet görevlisiyim.” filan diye hava atardı. Bu ne demek arkadaşlar ya? Resmî hesabının başına “devlet görevlisi” yazmış Sayın Fahrettin Altun. Bu insanlar kim değerli arkadaşlar, size soruyorum. Gerçekten, bunlar kim, bunlar nasıl insanlar, ne kadar maaş alıyorlar, kaç tane alıyorlar; bilmiyoruz.

Biz bütçe kanunuyla bakanlara harcama yetkisi filan veriyoruz ama mesela, Cumhurbaşkanlığında bir Dijital Dönüşüm Ofisi var, herhangi bir bakanlıkta bir genel müdürlüğün bir ihtiyacı olduğu zaman...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız o “devlet görevlisi” ifadelerini Twitter koyuyor, onu söyleyeyim de, Twitter’ın otomatik bir şeyi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bize koymuyor, kimseye koymuyor; sadece Fahrettin Altun’a mı koyuyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Vallahi, Twitter’a sormak lazım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir tek Fahrettin Altun’da rastladım “devlet görevlisi”, başka kimsede rastlamadım. Bilmiyorum, mesela, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısının hesabında böyle bir ifade var mı?

Neyse, “Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi” diye bir yer var, kim ne alacaksa oraya gönderiyor; nasıl bilgisayar alacak, ne alacak, kimden alacak filan hepsine o karar veriyor. Bütün bakanlıklarda, bütün devlet kuruluşlarında personel genel müdürlükleri var değerli arkadaşlarım ama her şeyi Cumhurbaşkanlığı personel dairesi yapıyor. Bu nasıl bir şey yani? Hani “Türkiye’de yerleşik kurallar var.” filan dediniz ya, Osmanlıdan bu yana yerleşik bir bürokrasi geleneği filan var, altüst edildi. Bize diyeceksiniz ki: “Siz yeni sistemi anlamadınız.” Siz gelin, bütün bunların niye yapıldığını anlatın arkadaşlar. Niye bakanlıklar var? Hadi, vesayeti filan bırakalım, paralel devleti bırakalım; israf değil mi arkadaşlar ya? Madem bütün bu işleri, bütçeyi, her şeyi Cumhurbaşkanlığı yapacak, niçin Sayın Lütfi Elvan Hazine ve Maliye Bakanı? Niye arkadaşların bir kısmı şimdi Cumhurbaşkanını Yardımcısının arkasında oturuyor? Hazine ve Maliye Bakanlığını lağvedin kardeşim ya “Başkanlık sisteminde sekreterlikti, Cumhurbaşkanlığında daire başkanları var.” deyin olsun bitsin. Ne yapıyorsunuz yani neyi inşa ediyorsunuz değerli arkadaşlarım, merak ediyorum.

Böyle olacaksa, bırakın her şeyi, hani, sizin torba kanun geleneğiniz var ya, torba bütçe sistemine geçelim, gelin, burada işte, bölüm bölüm oylatın, geçin gidin. Böyle olmaz değerli arkadaşlarım, bu olmaz.

Bakın, bu ülkede bütçeyi behemehâl, derhâl Hazine ve Maliye Bakanlığının yapması gerekiyor. Yıkılan ve yok edilen, hafızasını ve yönetsel kurumlarını yeniden, baştan inşa etmesi gerekir bu ülkenin; Devlet Planlama Teşkilatının yeniden inşa edilmesi gerekiyor, yok edilen teftiş kurullarının yeniden kurulması gerekiyor. Sayıştayın gerçekten Sayıştaya dönüştürülmesi gerekiyor. Mecliste kesin hesap komisyonunun behemehâl, derhâl kurulması gerekiyor. Gelir İdaresinin gerçekten bağımsız, tarafsız bir yapıya kavuşturulması gerekiyor. Bunlar olmadıkça, gerçekten, hani bir arkadaş devleti kutsadı, şey yaptı ya, o kutsal, büyük devlet elimizin altından kayıp gidecek, görünen şey bu.

Bir de devletin bütün gelirlerinin bütçede görülmesi gerekiyor ama bu bütçede baktık ki fonlardan söz ediliyor. OVP’de, ekonomik reform paketlerinde işte döner sermayelerin bütçenin içine alınacağı söylenmişti. Ben baktım, göremedim, belki ben göremedim, alındı mı bilemiyorum değerli arkadaşlarım.

Şimdi, bunlar teknik olarak yaptığımız eleştiriler. İçerikle ilgili de bir şey söyleyeyim. “Hani büyük bütçe, şöyle bütçe, bizi uçuracak bütçe.” falan deniliyor ya... Hep uçuyorsunuz zaten yani üç ayda bir, bir uçuşu anlatılıyor; dolar uçuyor, Türkiye yerinde sayıyor.

İçerik olarak temel problemlerden söz edeyim: Bütün olarak saklanmış olmasına rağmen, Sayıştay tarafından da saklandığı not edilmiş olmasına rağmen bu KÖİ yani kamu-özel iş birliği projeleriyle ilgili çok ciddi sorunlar var ve bu bütçede bu sorunlar görülüyor. Hani “1 kuruluş harcanmadan” deniliyor ya değerli arkadaşlarım, bunların hiçbirisi doğru değil. Bakın, bugüne kadar Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti -gerçi MHP savundu yani, hiç öyle Hükümet savunması falan yapmadı, Hükümeti ve bütçeyi bir tek MHP savundu- bu Hükümet 155 milyar dolarlık yani sözleşme bedeli olan kamu-özel iş birliği projesi gerçekleştirdi, bunun için de 77 milyar dolar harcadı. Bu, şu demektir değerli

arkadaşlarım: Devlet, 77 milyar dolara karşılık şu firmalardan -ki bunların çoğuna “5’li çete” falan diyorlar ya, bunlardan ibaret- 77 milyar dolar alarak 155 milyar dolar gelirden, geleceğe doğru gelirden vazgeçmiştir, bunun anlamı budur. Böyle bir ticaret dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir şekilde yoktur, dünyada da kamu-özel iş birliği projeleri var -ki çoğu da vazgeçiyor- hiçbir yerde böyle bir şey yoktur. Değerli arkadaşlarım, bu borçlar var ya... Hani biz dedik ya “Bu borçları ödemeyeceğiz.” falan diye, “Nasıl ödemeyeceksiniz? Devlet... Devleti bilmezsiniz!” falan diye bağırdı çağırdı. Değerli arkadaşlarım, bütün dünya bu borçlara “tiksindirici borçlar” diyor “gayrimeşru borçlar” diyor; gerekli olmamasına rağmen, çevreye hiç dikkat edilmeden, ödeme gücüyle ilgili problem olmasına rağmen, kreditorlerin bunları bilmesine rağmen kredi vermeleri anlamına geliyor ve bunlara “tiksindirici borç” diyor. Milletın çıkarı, menfaati falan olmadığı projelerdir bu projeler ve elbette geldiği zaman, bu projelerle ilgili borç denetim komisyonları kurulacak, incelenecek, ne oldu, ne olmadı, ne yapılmadı... Bakın, sözleşmeler gizli değerli arkadaşlarım, açıklanmıyor, bu sözleşmelerin içinde ne var kimse bilmiyor. Böyle bir şey olur mu? Sürekli olarak da hem süresi hem de şartları, maddeleri değişiyor.

Değerli arkadaşlarım, bu bütçenin içeriğiyle ilgili... Hani bu bütçe OVP’ye göre hazırlandı ya eylül ayında yayınlanan Orta Vadeli Program’a göre hazırlandı ya ama orta vadeli programda konular çoktan delindi, uçtu gitti, çöktü değerli arkadaşlarım. Yani orada öngörülen dolar kuru 9 virgöl bir şeydi, onu çoktan aştık, şu anda 2023’te öngörülen dolar kuruna gelinmiş vaziyettedir. Bu ne demektir biliyor musunuz? Şu anda görüştüğümüz bütçenin bütün rakamları uçmuştur, şu anda oylayacağınız rakamların hiçbir gerçekçi rakamlar değildir. Daha bütçe görüşülmeden OVP’ye dayalı olarak burada sunmuş olduğunuz bütçenin bütün rakamları uçmuştur değerli arkadaşlarım.

Bakın, size çok önemli bir konuyu -kimse şu ana kadar burada gündeme getirmede- gündeme getirmek istiyorum değerli arkadaşlarım.

“Net hata ve noksan rakamları.” diye bir şey var ve bu bütçede de mevcut değerli arkadaşlarım. Bu net hata ve noksan rakamları nedir değerli arkadaşlarım, bunu biliyor musunuz? Net hata ve noksan rakamları ile Türkiye’nin şu anda alınmış olduğu gri liste arasında yani OECD’ye bağlı Maliye Eylem Görev Gücü’nün yapmış olduğu bu gri liste arasında ciddi bir ilişki var. Bu paralar nereden geliyor? Yıllara göre artıyor, yıllara göre sürekli olarak artan rakamlar var. Bunlar nereden geliyor değerli arkadaşlarım? Tabii, bu soruyu soruyoruz. Bakın, elimde rakamlar, sürekli olarak artıyor. Bakın, biz defalarca vergi affı çıkardık, vergi barışı çıkardık, neyse, ne deseniz. Bunların içinde 6 tanesinde varlık barışı vardı. Defalarca sorduk, ne kadar para gidiyor, nasıl geliyor? Öyle varlık barışı anlaşması çıkardınız ki arkadaşlar, sadece vergi falan değil, kaynak, hiçbir şey sorulmayacak. Nasıl gelirse gelsin; bankayla gelsin, tırla gelsin, konteynerle, gemiyle, uçakla, nereden gelirse gelsin, hangi biçimiyle gelirse gelsin para “Hiçbir şey sorulmayacak.” dediniz. Bunlar şeye dâhil edildi ve “net hata, noksan” diye geçti ve Türkiye şu anda kara listeye doğru gidiyor; bunlar sizin zamanınızda. Ha “Bizi ilgilendirmez ya, Amerikan Büyükelçisine biz postayı attık ve hepsi kuyruğunu çekti.” falan diyebilirsiniz, bunların acısı sonradan çıkıyor. Siz, böyle dik durdunuz, diklenmediniz, bilmem ne, çok yaptınız ama sonradan bütün bunların bedelini millet ödedi değerli arkadaşlarım. Bu gri liste meselesi de böyle.

Bir de bu bütçenin sosyoekonomik analizini de yapmak lazım değerli arkadaşlarım. Bakın, bütçe giderleri 1 trilyon 751, faiz hariç bütçe giderleri 1 trilyon 510 milyar, bütçe gelirleri 1 trilyon 472 milyar, vergi gelirleri 1 trilyon 258 milyar ve bütçe açığı 278 milyar değerli arkadaşlarım. Peki, nerelere gidiyor? Biraz evvel, bizim Grup Sözcümüz Sayın Bülent Kuşoğlu da anlattı; personel giderleri, cari transferler, faiz giderleri falan diye hesapladığımız zaman, bütçede sosyal gruplara, sınıflara, eğitime, tarıma çok fazla bir şey kalmıyor. Ama enteresan bir kalem var değerli arkadaşlar, kimse değinmedi, yani bu bütçe nasıl bir bütçedir sorusuna cevap açısından söylüyorum. Burada “vergi harcamaları”

diye bir kalem var. Teşvik ve indirimler dolayısıyla vazgeçilen vergi ve harçların tutarı 336 milyar TL olacak arkadaşlar, 336 milyar TL! Nereye gidiyor, kimlere gidiyor bu para değerli arkadaşlarım? Para babalarına gidiyor. Bunun içinde o para babalarının vazgeçtiğimiz vergileri falan yok. Vergi harcamaları olarak bunlara gidiyor. Ayrıca 240 milyar TL de faiz harcamalarından dolayı aynı para babalarına, zenginlere gidiyor değerli arkadaşlarım. Başka ne gidiyor bunlara? KÖİ?yle de bunlara bu sene epey bir para verilecek, 42,5 milyar TL verilecek. Toplam 618 milyar TL yani bütçe gelirlerinin yarısından fazlası bu adamlara geri gidiyor. Peki, ne kadar kurumlar vergisi veriyorlar? Verdikleri kurumlar vergisiyle bütçe gelirlerine yüzde 9,8 katkı yapıyorlar ama neredeyse gelirlerimizin yarısını alıp gidiyorlar. Bu bütçe, böyle bir bütçe değerli arkadaşlarım. Bu bütçenin üzerinde konuşup “Biz, bütün sosyal sınıflara veriyoruz. Efendim, engellilere de veriyorlar mıydı, vermiyorlar mıydı?” diye sorup burada şişirmenin çok fazla bir anlamı yoktur.

Değerli arkadaşlarım, sizin döneminizde çöken sadece rakamlar, dolar fiyatları, işte bunlar değil. Ya kurumsal olarak da çöktük. Kamusal yapımız... Kamusal dedik, kamusal eşittir devlet değil. Kamusal yapımız da çöktü değerli arkadaşlarım ve “veri bükmesi” diye bir şey sizin döneminizde geldi. Verilerle oynuyorsunuz değerli arkadaşlarım.

Geçen sene haziran ayıydı, Sayın Cumhurbaşkanı çıktı, dedi ki: “Ya, bizim zamanımızda biz vergiyle adaleti sağlıyoruz.” Nasıl sağlıyorsunuz? “Dolaylı vergi ve dolaysız vergilerle. Bizim zamanımızda giderek dolaysız vergiler artıyor.” diye bir hesap yapmış. Neyi koydurmuşlar Sayın Cumhurbaşkanına bunun içine biliyor musunuz? SGK primlerini dolaysız vergiler içine koydurmuşlar, SGK primlerini. Böyle bir hesap yapmış, demiş ki: “Biz, dolaylı vergi gelirlerimizi yüzde 66 değil, yüzde 50’ye düşürdük.” Bu, vergi bükmesidir değerli arkadaşlarım yani gerçeği saptırmaktır değerli arkadaşlarım. Bu, Cumhurbaşkanına bile bile yalan söyletmektir. Olmaz, yakışmaz bu büyük devlete. Yirmi senelik hükümetten sonra, bu kadar da “Uçuyoruz.” dedikten sonra yakışır mı arkadaşlar yani bu size yakışır mı?

Bakın, bir şey daha söyleyeyim, veri bükmesi... Şimdi, pahalılık falan konuşuyoruz, tartışıyoruz ya değerli arkadaşlarım, işte, bu zincir mağazalara karşı Tarım Kredi Kooperatifi mağazalar açacak. Nasıl açacaksa? 30 bin tane şube var, bin şube açarak nasıl mücadele edecek ayrı bir şey.

Bu Tarım Kredi Kooperatiflerinin başında bir tane adam var, bu adamın çok büyük, 100-150 bin TL maaşı olduğu söyleniyor. Çıkıyor bu adam -ben de bunu yazmıştım ve ciddi bir şekilde eleştirmiştim, muhtemelen mahkemeye de verdi- diyor ki: “Hayır, ben öyle almıyorum, ben şu kadar maaş alıyorum, şu kadar da bir vakıftan alıyorum; toplam 60 bin lira falan alıyorum.” 60 bin lira da az bir para değil, alıyor.

Peki, değerli arkadaşlarım, kanun diyor ki: “Devlet kurumu ya da kamu kurumu niteliğinde olan kurumun sermayesi yüzde 50’den fazla kamu kurumuna aitse, birden fazla yerde de görev yapıyorsa bir bürokrat sadece birisinden maaş alır.” Peki, bu Sayın Başkan niye demiyor, yüzde 50’nin altında ortak olduklarınızdan alıyor musunuz? Niye demiyor yurt dışında? Bir yerde dedi ki: “Biz işçiyiz, ikramiyeler...” falan filen geçiştirdi. Ne kadar ikramiye alıyor arkadaşlar? Yani sadece TÜİK muik falan değil. Yani kusura bakmayın, özür diliyorum yani veri bükmesi, bilgiyi bükme -ki çok önemli bir şeydir- yani bir devlet gerçek bilgileri vermiyorsa, yoksa bu devlet demokratik memokratik değildir. Siz ne kadar bağırsanız bağırın bu devletin demokratik devlet olma şansı yok ve bu, bu ülkede yapılıyor değerli arkadaşlar.

İşte, büyümeyi konuşacağız, gerçek büyüme midir, neye karşılık bir büyümedir bu? İhracatı konuşabiliriz, nasıl bir ihracat yapıyorsunuz? Türkiye’nin işçi gelirleri Çin’den daha düşük duruma nasıl geldi? Bu şekilde yaparak kimler... Bu şekilde ihracatla Türkiye mi zengin oluyor, başka ülkeler

mi zengin oluyor? Bunların hepsini konuşabiliriz. Borçlanma, 450 milyar dolar borcu olan bir ülkede, cari açığı bu şekilde olan bir ülkede suni bir şekilde, emir komutayla faizi düşürerek piyasayı kredilerle boğmakla hiçbir şeyin olmadığı... Buna güvenmediği için kredi alan insanların gidip altın ve dolar aldıklarını falan, bunları konuşacak zamanımız yok. Bu 450 milyar dolar borçla ilgili -bunun 172 milyar doları bir sene içinde ödenmesi gereken borçlardır- ne yapılacak falan; bunlara zamanımız yok.

Ama sosyal devletle ilgili bir şey söylendi, bu konuda bir şeyler söyleyeyim, bitireyim konuşmamı.

Değerli arkadaşlar...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitmek üzere, son cümlelerinizi alalım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Son birkaç dakika verirsiniz artık ya Sayın Başkan.

104 milyar değerli arkadaşlarım yani bütün sosyal şeylerde harcadığımızı 104 milyar TL. Sadece zenginlere vergi harcamaları dolayısıyla, işte KÖİ ödemeleri dolayısıyla ve faiz dolayısıyla verilenin 650 milyar TL olduğunu söylemiştik. Böyle bir ortamda verilen 104 milyar TL'nin büyük bir şey olmadığını ve bunun gayrisafi yurt içi hasıla içinde de çok önemli bir paya sahip olmadığını, vergi gelirleri arasında da çok önemli bir paya sahip olmadığını söylemek gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ezcümle, Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; yani bu bütçe verilerin bükülerek hazırlandığı bir bütçe. Yani başka bir kavram kullanamıyorum Türkiye'yi yöneten insanlarla ilgili, başka bir kavram kullanamıyorum. Buna rağmen, bu bütçeyi ve ek cetvelleri okudunuz ama bu bütçenin gerçekten geniş kitlelerin bütçesi olmadığını...

Bakın, size bir şey söyleyeyim, kızmayın ama amok koşusu var ya, amok koşusu, siz böyle bir koşunun içindesiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Giderek tükeniyorsunuz, MHP'ye de söylüyorum bunu, AKP'ye de söylüyorum, giderek tükeniyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun, teşekkür ediyoruz.

Epey aştınız sürenizi.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir an evvel seçim yapın, millet daha fazla zarar görmeden iktidarı salimen teslim edin. Bir an evvel seçim yapın.

SALİH CORA (Trabzon) – Aynen iade ediyoruz!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Cora, tamam yani bir an evvel seçim yapın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Bekir Kuvvet Erim, Adalet ve Kalkınma Partisinden, bütçenin geneli üzerinde...

Buyurun lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kamu-özel iş birliği projeleri ve ülkemize sağladığı avantajlara ilişkin bir bilgi vermek istiyorum. Geleneksel kamu yatırımıyla gerçekleştirilmesi hâlinde yıllar sürecektir projeler, KÖİ yönetimiyle birlikte özel sektör tarafından çok daha kısa süreler içinde gerçekleştirilmektedir. Bu sayede projeler ekonomiye daha erken kazandırılmakta...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle yazmışlardı başta ama öyle değil!

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Doğrusu bu, doğrusu! Yap-ışlet-devret.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, lütfen...

Sayın Bekaroğlu, lütfen dinleyelim, görüşlerinizi ifade ettiniz.

Sayın Bekaroğlu, böyle bir usulümüz yok, lütfen... Rica ediyorum.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sizin mantığınızla ne uzarız ne kısalırız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Öyle yazdılar ama öyle değil!

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Çağ atladık, çağ. Bu Türkiye nasıl kalkıyor? Yollarla, otoyollarla, hastanelerle. Müsaade et, okuyayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, az önce görüşlerinizi ifade ettiniz, lütfen...

Sayın Bekaroğlu, hiç demokratik bir tavır değil, başkalarını konuşturmuyorsunuz; siz kendiniz konuşunuz, kimse müdahale etmedi, lütfen ama.

Buyurun Sayın Erim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Tüm dünya 2008 yılında başlayan ekonomik krizle birlikte artan genişlemeci maliye politikaları ve sonrasında Covid-19 pandemisinin yarattığı olumsuz ekonomik gidişat nedeniyle artan kamu harcamaları ve borç stoku sorunuyla karşı karşıyadır. Bu durum toplumsal ihtiyaçları karşılamada büyük önemi olan kamu yatırımlarının yapılmasında alternatif finansman arayışlarını da beraberinde getirmektedir. Bu noktada, KÖİ modeli, ihtiyaç duyulan finansmanın sağlanmasında öne çıkmaktadır.

KÖİ yöntemiyle gerçekleştirilen yatırımlar kendi sektöründe genellikle en yüksek hizmet standardını sağlayan projelerdir. Şehir hastanelerinin hizmete girmesiyle kazanılan modern poliklinikler son ve ileri teknolojiye sahip tıbbi cihazlar, uluslararası standartlarda en prestijli donanıma sahip ameliyathaneler, yüksek kapasiteli sterilizasyon üniteleri ve en yüksek teknolojiye sahip laboratuvarlar sağlıkta hizmet kalitesini yükseltmiştir. Alanında özelleşmiş çok sayıda hastanelerin bir arada bulunduğu birer hastane şehri olan bu kapsamlı hastanelere başvuran hastalar sağlıkla ilgili sorunlarının tamamını bir merkezde sonuçlandırabilmektedir.

KÖİ projelerinin maliyetleri değerlendirilirken bu projelerin işletme süresinin sonunda ilk yapıldığı gündeki durumuyla kamuya devredileceği hususunun da dikkate alınması gerekmektedir. KÖİ yönetiminde kamunun özel sektör üzerindeki denetimi ve kontrolü sadece işletme süresi sonunda projenin devredilmesiyle sınırlı olmayıp sözleşme müddetince devam etmektedir. Bu kapsamda, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, sözleşme süresinin sona erdiği 17 Şubat 2027 tarihinde bize, devlete devredilecektir. Osmangazi Köprüsü 23 Kasım 2035 tarihinde, Avrasya Tüneli 30 Ocak 2042 tarihinde, İstanbul Havalimanı 7 Nisan 2044 tarihinde kamuya devredilecektir.

KÖİ projelerinin işletme döneminde idame yatırımları ile bakım onarım faaliyetleri de görevli şirket tarafından üstlenilmektedir. Devredildiği zaman özel sektör tarafından yatırımın ilk hizmete alındığı zamandaki hizmet seviyesinde olmasını sağlayacak idame yatırımları ile bakım onarımı yapılmış işler hâle otoyollar, havalimanları, tüneller tamamen kamuya geçmiş olacaktır. Örneğin, otoyollarda yatırım tutarının yüzde 20'si kadar bir işletme bedelini görevli şirketin üstlendiğini görüyoruz. Ulaştırma projelerinde verilen garantiler koşullu garantidir. Daha çok araç geçtikçe, daha çok yolcu geçtikçe bütçe üzerindeki yük azalacak, sıfırlanacaktır, hatta gelir paylaşımıyla kamu kazanacaktır. Ülkemizde artan refah seviyesiyle birlikte artan üretim ve tüketimle hem ticaretimiz hem insana hareketlilik artacaktır. Bu yollar, bu havalimanları bunun için yapılmaktadır.

Parantez olarak söyleyeyim -geçen yıl da söylemiştim- bakın, Bolu Tüneli'ni devlet yapıyordu, patates deposu oldu. Bu, basında da vardı -şimdi hazırlıksız yakalandık, getirecektim o resimleri- patates deposu oldu. Aydın Otoyolu'nda gençliğim gitti. Geçen yıl da söylemiştim, "Ne zaman bitecek, ne zaman bitecek?" derken yıllar sürdü.

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi ödemekle ihtiyarlığa bitecek.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Ya, şimdi ödüyorsun ama belki biz biraz sıkıntı çekiyoruz ama üç beş yıl sonra gelecek nesiller, Türkiye rahat edecek, rahat edecek.

ERHAN USTA (Samsun) – Onları yazmışlar mı?

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bölme.

Bunlar kısa vadeli değil; vizyon projelerdir. Ülkemizin dünyaya entegrasyonu bu projelerle sağlanacaktır. Bu projelerde hem yatırımcı hem de ülkemiz kazanmaktadır. Kamu, ilk yatırım maliyetine katlanması hâlinde oldukça yüksek tutarlardaki sermayeyi bu projelere aktaracak iken projenin KÖİ yöntemiyle gerçekleştirilmesi sayesinde, bu ödemeleri, yatırımlar kullanıma geçtikten sonra yıllara yayılmış şekilde yapma fırsatına sahip olmaktadır.

Şimdiye kadar faaliyete geçen projeler için toplam 86 milyar ABD doları yatırım gerçekleştirilmiştir. Bunların 63 milyar dolarlık kısmı on dokuz senede hayata geçirilmiştir. Bu kadar büyük tutarın bu kadar süre içerisinde kamu bütçesiyle yapılması imkânsızdı. KÖİ yöntemiyle özel sektör, en az yüzde 20 tutarında öz kaynak koyarak bütün finansmanı sağlamıştır. Tamamen özel sektör finansmanı ile yapılan KÖİ projeleri Türkiye için önemli bir başarıdır. KÖİ projeleriyle, tasarruf açığı olan ülkemize uzun vadeli yabancı sermaye çekilmektedir. Almanya'dan, Danimarka'dan, Güney Kore'den, Japonya'dan, İsveç'ten İslam Kalkınma Bankası, Avrupa Yatırım Bankası ve Uluslararası Finans Kurumuna birçok yatırımcı bu projelerle finansman sağlamaktadır.

KÖİ yöntemiyle, projenin işletme ve yapım aşamaları birlikte ele alındığından, görevli şirketler bu projeyi en uzun ömürlü olacak şekilde gerçekleştirmeyi amaçlamaktadırlar. Dolayısıyla, işletme döneminde doğabilecek yükleri azaltmak için yatırım en iyi, en kaliteli şekilde yapılmaktadır. Bu durum, kamunun hem kaliteli altyapıya sahip olmasını sağlamakta hem de kullanıcılara yüksek hizmet kalitesi yansımaktadır.

Yine, işletmenin uzun vadede özel sektörün elinde olması, yapılan yatırımların kaliteli ve zamanında yapılmasına vesile olmaktadır. KÖİ projeleri açık veya belli istekliler arasında ihale usulleriyle gerçekleştirilmektedir. Bu ihaleler, yönetime göre uluslararası firmalar dâhil tüm isteklilerin ya da belirli koşulları sağlayan isteklilerin katılımına açıktır. Bu durum, ihalelerde rekabetin teminini ve projelerin kamuya en düşük maliyetle sonuçlanmasını sağlamaktadır. Bu ihaleleri kamu lehine en iyi teklif veren firmalar kazanmakta; objektif kriterlere göre yarışmakta, ihaleler şeffaf şekilde gerçekleştirilmektedir. İhaledeki itirazlar için yargı yolu her zaman açıktır. Dolayısıyla, garanti tutarlarında bu ihalelerde yarışma usulü rekabetçi şekilde belirlenmektedir.

Dünyanın en büyük havalimanlarından biri olan ve yıllık 200 milyon yolcu kapasitesine ulaşacak İstanbul Havalimanı KÖİ modeliyle inşa edildi. Bu havalimanı, mühendislik kapasitemiz adına büyük bir başarıdır. 59 metre genişliği, 1.408 metre orta açıklık uzunluğuyla dünyanın en geniş köprüsü olan Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve 2.023 metre orta açıklığıyla dünyanın en uzun asma köprüsü olan 15 Mart Çanakkale Köprüsü bizim mühendislerimizce inşa edilmiştir. Ülkemizde gerçekleştirilen KÖİ projeleriyle tecrübe kazanmış olan yükleniciler, yurt dışında benzer nitelikte işler almaya başlamıştır.

Diğer yandan, ülkemizin KÖİ konusundaki tecrübesi uluslararası alanda takdirle karşılanmaktadır. KÖİ alanındaki tecrübemiz çeşitli iş birliği programlarıyla başka ülkelerle paylaşılmakta ve söz konusu ülkeler tarafından altyapı ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmaktadır. Ukrayna'yla çalışma grubu oluşturulmuş, Pakistan'la KÖİ alanındaki tecrübe aktarımı konusunda mutabakat zaptı imzalanma aşamasına gelinmiş, Irak'a tecrübe aktarımı için çalıştay düzenlenmiştir. Bu alandaki tecrübelerimiz ve iş birliklerimiz firmalarımızın yurt dışında yeni işler almalarını destekleyecektir.

Ulaştırma sistemleri, sağladığı erişim kolaylığı sayesinde sosyoekonomik gelişmeyle yakından ilişkilidir. İyi koordine olmuş bir ulaştırma sisteminin etkinliği sürdürülebilir kalkınma için önemli rol oynamaktadır. Etkin ve verimli ulaştırma sistemleri sayesinde ham madde ve pazarlara erişim kolaylığı sağlanmakta ve bölgeler arasındaki ekonomik aktiviteler hızlanmaktadır. Ayrıca, üretilen malların taşıma ve elleçleme gibi lojistik maliyetlerinin düşürülmesiyle ülkemizdeki firmaların rekabet gücü artmaktadır. İşte, canlı örnek; şimdi pandemide dünyada lojistik sektörü ön plana geldi, bu yollarımız yapılmamış olsaydı biz ne kadar geliştik, bizim ihracatımız ne kadar artacaktı? Bunları hepimizin bilmesi lazım. Dolayısıyla, ulaştırma sistemleri ülkemizin ekonomik büyümesinde kilit rol oynamaktadır. Artan ulaşım taleplerine çözüm bulmak ve ulaşım taleplerini karşılamak amacıyla yapılan altyapılar için yüksek maliyetli yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Sınırlı bütçe imkânlarıyla bu taleplerin karşılanması için büyük çaba harcanmaktadır. Ülkemiz toplam 3.532 kilometrelik otoyol ağına ulaşmıştır. Bu otoyol ağının 1.250 kilometresi KÖİ modeliyle sözleşmesi imzalanan 6 adet otoyol projesiyle hayata geçirilmiştir, bunlar: Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu; Kuzey Marmara Otoyolu, Avrupa ve Asya'yla Odayeri-Paşaköy kesimleri; Ankara-Niğde Otoyolu ve Aliğa-Menemen Otoyolu'dur.

CAVİT ARI (Antalya) – Kaç paraya geçiliyor haberin var mı?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen Sayın Arı, gayet güzel bir sunum gerçekleştiriyor Sayın Erim. Lütfen... Söz size geldiğinde görüşlerinizi ifade edersiniz.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Alternatif yolu var, parasız geçmek istiyorsan normal yoldan geçeceksin. Diğer yollar kapanmadı, yanında alternatif yol var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erim, siz devam edin lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Biz diyoruz ki: Türkiye hızlı gelişsin, hızlı çağ atlayalım, zaten makas açılmış, geri kalmışız, yıllar boyu bir iş yapılmışsa... Cumhuriyet tarihinde yapılmayan işleri 2002 yılından beri biz yaptık, AK PARTİ hükümetleri yaptı, hâlâ yapmaya devam ediyoruz, edeceğiz de. Vatandaş bunu görüyor, siz görmüyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – 115,5 liraya gidiyorsunuz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, size söz verdiğimde, başkaları müdahale ettiğinde ben müdahale etmeyeceğim. Lütfen, yapmayın böyle.

Sayın Erim, siz sunumunuza devam edin.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Benim işim hızlı görülecek, ben zamanında hızlı gitmek istiyorsam, bana uyarsa oradan gideceğim. Sen normal yoldan git, öbür yoldan çık.

CAVİT ARI (Antalya) – Haberin yok, konuşuyorsun.

SALİH CORA (Trabzon) – Normal yoldan git Cavit Bey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, şaşırtıyorsunuz beni gerçekten yani. Gayet normal bir sunum gerçekleştirilirken bu kadar müdahale etmeniz hakikaten hiçbir anlam veremediğim bir tavır. Rica ediyorum, yapmayın.

CAVİT ARI (Antalya) – Fiyatlardan haberi yok, konuşuyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Erim.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bakın, uzun zamandır hayal edilen Osmangazi Köprüsü'nü üç yıl dört ay içerisinde tamamlayarak 1 Temmuz 2016'da hizmete açmıştık. Hiç beklemediniz mi ta Yalova'dan Topçular'a kadar kuyruğu? Çakarımız da yoktu o zaman, değil mi? Bekle bakalım. Öbür taraftan da öyle, Gebze tarafından; bekle bekle... Ya, gözünün içine baktık olsun diye, bir an önce yapılınsın diye. Şimdi de itiraz ediyorsunuz.

Uzun zamandır hayal edilen Osmangazi Köprüsü üç yıl dört ay içerisinde tamamlanarak 1 Temmuz 2016'da hizmete açılmıştır. Bu köprüyle İstanbul-İzmir güzergâhı 100 kilometre kısalmıştır.

Bak, benim başıma çok geldi; sıra beklemeyeyim diye hadi Körfez'den, İzmit'ten dolaşayım, bu sefer Körfez'den dolaştığıma bin pişman oldum, o zaman oralarda sıkışık.

Karayolları Genel Müdürlüğünün hesaplarına göre yıllık 3,5 milyar Türk lirası yakıt ve zaman tasarrufu sağlanmıştır. Körfezi dolanarak seyahat etmek yerine altı dakikada geçilen köprüyle vatandaşlarımızın hayatı kolaylaşmış, İstanbul-İzmir arasındaki yolculuk eskiye göre beş saat kısalmıştır. Köprü'nün erken işletmeye açılarak garantilerin hayata geçmesi eleştirilmektedir. Normalde yedi yıl iki ay olan toplam yapım süresi, bu garantiler bir teşvik unsuru olarak kullanıldığı için altı yıl dört ay gibi kısa bir sürede gerçekleşmiştir.

Şimdi, bak, Çanakkale Köprüsü de bu şekilde olacak, herkes orayı bitsin diye bekliyor ama "Ben fazla para ödemek istemiyorum." diyen feribota biner, feribotla gider, alternatifi var.

İstanbul'da 2 kıtayı 3'üncü kez birbirine bağlayan Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve bağlantı yollarıyla birlikte yaklaşık 150 kilometre uzunluğundaki otoyol üç yıl iki ay içerisinde tamamlanarak 26 Ağustos 2016 tarihinde hizmete açılmıştır. Özellikle boğaz geçiş talebini karşılamak, İstanbul şehir içi trafiğini ve transit geçişleri rahatlatmak için hizmete alınan köprü demir yolu geçişini de sağlamak üzere ileride hizmet verecektir. Bu sayede KÖİ modeliyle hayata geçirilen Yavuz Sultan Selim Köprüsü Asya ve Avrupa arasında demir yolu bağlantısını sağlayacak olması bakımından da stratejik bir öneme sahip olacaktır. Hatta, demir yollarını da yap-işlet-devret modeliyle yapmalıyız, bir an önce yapılınsın.

Bu projelerle dış ticaretinin yüzde 75'ini, gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 65'ini oluşturan üretim ve tüketim merkezleri birbirine bağlanmıştır. Yolcu kapasitesi bakımından dünyanın en büyük havalimanlarından biri olan İstanbul Havalimanı'nın 90 milyon yolcu kapasitesine sahip ilk fazı üç yıl beş ay içerisinde tamamlanarak 29 Ekim 2018 tarihinde hizmete açılmıştır. İstanbul Havalimanı'yla ülkemiz hava taşımacılığında Türk Hava Yollarının etkin ve gelişen yapısının da desteğiyle Rusya'dan Afrika'ya, Uzak Doğu'dan Amerika'ya uzanan hava yolu ağıyla Türkiye'nin hem yolcu hem kargo için bölgesel bir merkez "Hub" olması mümkün hâle gelmiştir.

Şimdi, İstanbul Havalimanı yapılmadan önce, hemen unutuyoruz fakat, böyle uçaklar dönüyordu İstanbul'un üzerinde, Atatürk Havaalanı'nda trafik sıkışıyordu, ne zaman inecek, ne zaman inecek, dolaşıyordu.

KÖİ yöntemiyle hayata geçirilen havalimanları toplam dış hat yolcularının yüzde 97'sini, iç hat yolcularının ise yüzde 70'ini misafir etmektedir. Asya ve Avrupa'yı boğazın altından birbirine bağlayan Avrasya Tüneli, üç yıl on bir ay içerisinde tamamlanarak 22 Aralık 2016 tarihinde hizmete açılmıştır. İstanbul'da yaşayan vatandaşlarımızın çektiği trafik çilesini hafifletmek için, köprülerin trafik yükünü azaltmak için hayata geçirdiğimiz Avrasya Tüneli, İstanbul'a ve İstanbullulara büyük bir kolaylık sağlamıştır. Avrasya Tüneli Projesi inşaatı sözleşmede öngörülen elli beş aylık süreden sekiz ay önce tamamlanmış ve işletmeye alınmıştır. Bütçeden yapılan ve Avrasya Tüneli'yle benzer

güzergâhta yer alan, başlangıç bütçesi olarak yaklaşık 850 milyon dolar olan Avrasya Tüneli'yle benzer boyuttaki Marmaray Projesi boğaz geçiş kesiminin 2004 yılında yapımına başlanmış ve ancak dokuz yıl sonra 2013 yılında tamamlanabilmiştir. Avrasya Tüneli Projesi ağırlıklı olarak dış finansmanla gerçekleştirilmiş olup uluslararası kreditorlerin bağlı bulunduğu uluslararası normlar uyarınca projenin tüm aşamalarında doğal ve sosyal çevreye duyarlı inşaat ve işletme süreçleri yürütülmektedir. İşletmeye alındığı günden 2021 yılı Temmuz ayı sonuna kadar Avrasya Tüneli'ni 70,5 milyon araç kullanmıştır. 2017 yılında 68.493 günlük araç garantisine karşılık 40.424 araç geçmiş, bu rakamlar 2018'de 47.943, 2019'da 49.033 ve 2020'de 29.237 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, pandemiye rağmen bugün itibarıyla günlük geçiş sayısı ortalama 50-55 bin araç bandında gerçekleşmektedir. 2020 yılı Temmuz ayında günlük bazda 79.495 araç -22 Temmuz 2020 günü geçmiş bu kadar araç- ve haftalık bazda 70.549 araçla 22-28 Temmuz 2020 haftası garanti sayısı aşılmıştır.

Diğer taraftan, Avrasya Tüneli Projesi kapsamında Avrupa yakasında şehir ile deniz arasındaki yaya bandı 55 metreden 277 metreye çıkartılarak İstanbulluların sahil şeridine erişimi kolaylaştırılmıştır. Avrupa yakasında bulunan sahil parkının iyileştirilmesi çerçevesinde 11.674 adet yeni ağaç dikilmiştir, dikilen ağaçlar dünyanın en büyük parklarından biri olan New York Central Park'taki ağaç sayısının yarısına eşittir. Yapılan ağaçlandırma çalışmaları sayesinde her yıl 291 ton emisyonun atmosferden temizlenmesini sağlayacak bir orman oluşturulmuştur. Engelli standartlarına uygun yaya üst geçitleri ve hemzemin yaya geçitleriyle parka erişim kolaylaştırılmıştır, 7 kilometre uzunluğundaki bisiklet ve yaya yolları inşa edilmiştir, oyun ve egzersiz alanları yenilenmiştir.

KÖİ modelinin yoğun kullanıldığı bir diğer sektör ise sağlık sektörümüzdür. Ülkemizde son yıllarda sağlık alanında gerek KÖİ modeliyle gerek geleneksel kamu yöntemleriyle büyük reformlar gerçekleştirilmiş ve önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Kaliteli sağlık hizmetlerine hızlı ve etkin bir şekilde erişimi amaçlayan ve 2003 yılında uygulamaya konulan Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında hayata geçirilen hizmetler aracılığıyla Covid-19 pandemisi dönemi de dâhil olmak üzere sağlık hizmeti sunumu kesintisiz olarak sürdürülmüştür. Bu kapsamda aile hekimliği, anne ve çocuk sağlığı, hastane ve hasta yatak sayıları, sağlık personeli, koruyucu sağlık, kurumsal yapılanma, bulaşıcı hastalıklarla mücadele ve fiziki altyapı başta olmak üzere pek çok alanda gelişmeler sağlanmıştır. Sağlıkta hizmet sunumunun en temel yapı taşlarından biri olan sağlık tesisleri, modern bir yüze kavuşturularak sağlık tesisleri kapasite, fiziki altyapı, teknoloji ve altyapı alanlarında güçlendirilmiştir. Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında yapılan reform ve iyileştirmeler sonrası genel sağlık göstergelerinde önemli iyileştirmeler kaydedilmiştir, bunda KÖİ yatırımlarının rolü büyüktür. Bu kapsamda, memnuniyet oranları 2003 yılında yüzde 39,5 iken 2020 yılında yüzde 71,1'e yükselmiş, kişi başına hekime başvuru sayıları 2002'de 3,1 iken 2019 yılında 9,8'e yükselmiş, 2020 yılında pandemi etkisiyle 7,2 olarak gerçekleşmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, süreniz dolmak üzere, toparlayalım lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Son olarak da KÖİ modeliyle yapılan gümrük kapılarımızdan bahsetmek istiyorum. KÖİ modeliyle gümrük kapılarında da büyük bir atılım gerçekleştirdik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz doldu.

Genel birtakım cümlelerle bağlarsanız çok memnun olurum, yemek arası vereceğiz.

Buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Hemen bitiriyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kalanını başka konuşmalarınızda değerlendirirsiniz.

Genel ifadelerle tamamlayalım lütfen.

Buyurun.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Zaten yaptıklarımızın hepsini anlatmaya kalksak bu toplantılar yetmeyecek.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yetmez, başka konuşmalarda devam edersiniz.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Tamam.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli üyeler, hemen alt kattaki lokantada yemek ikramımız olacaktır. Milletvekillerimiz ve Tören Salonu’nda bulunan bürokratları yemeğe davet ediyoruz, bekliyoruz.

Diğer katılımcılar ise yemek için karşı taraftaki Üyeler Lokantamızdan istifade edebilirler.

Yemekten hemen sonra, 13.45’te tekrar buluşmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.01

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 13.48****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcım, değerli arkadaşlar; Komisyonumuzun 5’inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Görüşmelerimize kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Abdüllatif Şener’e söz veriyorum.

Bütçe ve kesin hesabın geneli üzerinde yirmi dakika süreniz vardır.

Buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepimizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum ve 2022 bütçesinin ülkemize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Bildiğiniz gibi bütçeler gelecek bir yılla ilgili olarak kamu harcamalarının yapılmasına, kamu gelirlerinin toplanmasına yetki ve izin veren bir kanundur veya bir yasama kararıdır. Bu niteliği itibarıyla her şeyden önce gelecek bir yılla ilgili politikaları, gelir gider perspektiflerini belirler bir niteliğe sahiptir. Ama tüm bunların ötesinde, bütçeler, “bütçe hakkı” dediğimiz bir kavram çerçevesinde, doğrudan doğruya Meclisin inisiyatifıyla yürütme organına verilen bir talimat niteliğindedir. Yani nereden hangi gelirin toplanacağını bu Meclis belirler. Bu kaynakların nereye, ne miktarda harcanacağını da yine bu Meclis belirler ama yıl içerisinde bazı tıkanıklıkları aşmak için Meclisin verdiği yetkiler içerisinde, sınırlar içerisinde bir esneklik olur. Bu esnekliği de idare kullanır. Bütçenin esası, aslı budur. Ama gördüğümüz kadarıyla bütçe sadece gelir gider uygulamasına izin vermekle kalmıyor, aynı zamanda bir ekonomi politikası aracıdır. Yani bütçeler vasıtasıyla ekonominin ihtiyaçlarını belirliyorsunuz. O ihtiyaçlara uygun bir şekilde ekonominin nasıl yönlendirileceğiyle ilgili kararlarınızı veriyorsunuz. Bir taraftan bütçenin gelirlerini miktar ve bileşim olarak belirlerken diğer taraftan, bütçenin harcamalarını aynı şekilde miktar ve bileşim olarak belirlerken aynı zamanda önümüzdeki bir yılla ilgili olarak ekonomideki hangi göstergeleri ne kadar etkileyeceğinizi veya etkilemek istediğinizi, hangi bozuk göstergeleri düzeltmek, hangi iyi göstergeleri de daha ileri bir noktaya taşımak için etki yapacağınızı açıklamış oluyorsunuz. Ama sunuşlarda bu bütçenin ekonomi politikası aracı oluşu niteliği konusunda bütçeyle irtibatlı bilgiler fazla verilmemektedir. Aslında sunumların o şekilde yapılması lazım. Yani işte “Bütçeyi şöyle ayarladık, şu harcamalara önem verdik, şu gelirlerden bu kadar toplanacak, ekonominin içinde bulunduğu sıkıntı şudur ve buna göre de bu yaptığımız bütçedeki ayarlamalar gelecek yıl için ekonomiyi şu şekilde etkileyecektir.” diye açıklama yapılması lazım. Bu açıklamaları Mecliste pek görmüyoruz çünkü bütçeyi hazırlayanların da bunun bir ekonomi politikası aracı olduğu izlenimi içerisinde hazırlamıyorlar. Doğrudan doğruya gelirleri giderleri denkleştirmek ve bazı gelir gider tercihlerinde bulunmak bütçe hazırlığındaki temel hedef ve temel prensip hâline geliyor. Ama

özellikle ekonominin krizde olduğu, 2018'den beri ortalığın yanıp kavrulduğu bir dönemde bu politika niteliğinin iyi ortaya konulması lazım. Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcımızdan da bu politika niteliğiyle ilgili bilgiler vereceğini umut etmekteyim.

Değerli arkadaşlar, bakın, bir kere, bütçe Meclisten geçtiği gibi uygulanmıyor, harcama limitleri aşıyor, bazı ödenekler azalıyor, bazıları artıyor, Sayıştay raporları düzgün bir şekilde önümüze gelmiyor, bu yıl itibarıyla en azından. Bunları birlikte düşündüğümüzde Meclisin bu bütçeyle... Bütçe hakkına riayet edilmediğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Ama ekonomi politikasında ikinci bir ana politika grubu vardır, bu da para politikasıdır. Bir taraftan bütçe politikası var, bir taraftan para politikası var, KİT'lerle ilgili, fiyatlandırmayla ilgili politikalar eskiden çok uygulanırdı. Özelleştirme sonrasında o zayıfladı. Bir de doğrudan müdahaleler vardır. O artık piyasanın her şeyi belirlediği bir ortamda kullanılmadığına göre bütçe politikası ve para politikası en önemli belirleyici olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bütçede nasıl esaslar, kurallar bu dönemde uygulanmıyorsa para politikasının uygulayıcısı olan Merkez Bankasında ve aldığı kararlarda da bir düzensizlik olduğunu görüyoruz. Yani neyi hedeflediği belli değil, nereye ulaştığı belli değil. Bir kere, bağımsızlığına Hükümet müdahale etmektedir. Dört yılda 4 kere Merkez Bankası Başkanının değiştiği bir ortamda artık Merkez Bankasından para politikası araçlarını etkin ve doğru belirlenen hedefler doğrultusunda kullanacağı umut edilemez ve böyle bir beklentiye de girilemez. Nitekim en son almış olduğu faiz kararı Merkez Bankasının hiçbir politikası olmadığını göstermiştir. Mali politikalarda da yani bütçe politikasında da sorunlar olduğuna göre aslında mevcut Hükümetin bir politikası yoktur ekonomiyle ilgili, ekonomik göstergelerdeki bozulmaları düzeltmeyle ilgili bir hedefi yok demektir. Bir ayağı para politikası, sakatlanmış; öbür ayağı bütçe politikası, o da kurallara uygun bir şekilde ve ekonomi politikalarını önceleyerek hazırlanmamış bir metin durumundadır.

Bakın, son Merkez Bankası kararı neye hizmet ediyor? Bu kararda, biliyorsunuz, politika faizini 18'den 16'ya düşürdüler, 2 puan düştü. Bu kararı almadan önce politika faizinin düşürülmesine karşı olan 3 Para Politikası Kurulu üyesi görevden alındı, değişiklik yapıldı, ondan sonra bu karar alındı. Gereğesine baktığınız zaman -açıkça söyleyeyim- Para Politikası Kurulunun aldığı kararlarda şimdiye kadar gördüğümüz en kötü gerekçe metni yazılmıştır. Ne demek istediği bile anlaşılmıyor. Net ortaya koyduğu bir şey yoktur. Ama bunun ötesinde, Merkez Bankasının bir sitesi var "herkesicin.tcmb.gov.tr" burada 2 tane video var benim incelediğim. Bu 2 video ile Merkez Bankasının aldığı kararı karşılaştırdığınızda tam daha önce söylediklerinin tersini söyleyen bir merkez bankası çıkıyor karşınıza. Diyor ki mesela birinci videoda: "Bir ekonomide döviz kuru arttıkça enflasyon, enflasyon arttıkça döviz kuru artar. Dolayısıyla birbirlerini zincirleme büyüterek gider." İkinci videoda ise "Kısa vadeli faiz oranlarının artması uzun vadeli faiz oranlarını nasıl etkiler?" Para Politikası Kurulunun aldığı politika faizinin kısa vadeli faiz olarak kabul edilmesi lazım çünkü bankalardaki likidite fazlasını alırken veya likidite ilave ederken bankalara kullandığı faizdir. Dolayısıyla bu kısa vadeli faiz oranlarının düşürülmesi nasıl bir etki yapar? Burada da analizler yapılmış. Sadece faize bakılmaması gerektiği, faiz artışıyla birlikte enflasyon algısının düşeceği ve CDS priminin aynı şekilde düşeceği, bundan dolayı da eğer faizler arttırılırsa, kısa vadeli politika faizleri arttırılırsa uzun vadede ve -affedersiniz- uzun vadeli faizlerin yani piyasa faizlerinin düşeceği ifade ediliyor. Tersine, politika faizini azaltırsanız aynı gerekçelerle uzun vadeli faiz oranlarının da yükseleceğini söylüyor. Bunu söyleyen Merkez Bankası. Üstelik de ekonomiye meraklı vatandaşlara ekonominin ne olduğunu öğretmek için oluşturduğu sitede böyle şekillerle, düzgün bir şekilde anlattığı videolarda bunu söylüyor. Bu sadece Merkez Bankasının yaptığı bir değerlendirme değil, faizler düştükten sonra TOBB Başkanı bir değerlendirme yaptı. Yaptığı değerlendirmede dedi ki: "Merkez Bankası faiz indirimi kararı sonrası hem uzun vadeli faizlerin hem de döviz kurunun artması reel sektörümüzü tedirgin etmektedir." Yani Merkez Bankası faizi indirirken

TOBB Başkanı faizlerin yükselmesinden duyduğu endişeyi ifade ediyor. Demek ki Merkez Bankasının videosu ile TOBB Başkanının söylediği şey arasında bir uyum var ve tedirginlik verici bir niteliğe sahip. Nitekim, bu olaydan sonra hepimiz gördük, döviz kuru artıyor; artıyor da ne oluyor, hangi sonuçlar ortaya çıkıyor; bu, son derece önemli. Hükûmete sorarsanız “Efendim, rekabetçi kur...” Bu sözü söylemeye Hükûmetin hakkı yok. Neden hakkı yok? Kuru en fazla artıran iktidar bu iktidardır. 2009’un başından bugüne kadar dolar kuru 9 kat artmıştır yani dolar kuru yüzde 900 artmıştır. Kur yüzde 900 arttığı hâlde -işte, bu sene rakamlarını önümüze koydu- Hükûmet 47 milyar dolar –yanlış bakmadıysam- dış ticaret açığından bahsediyor, 23 milyar dolar cari açıktan bahsediyor. Yani 9 kat, yüzde 900... Dolar kurunu artırdığımız hâlde hâlâ bu ülke dış ticaret açığı veriyorsa, bu ülke cari açık veriyorsa burada politikalarda bir sorun var demektir, Hükûmetin uyguladığı yirmi yıllık politikalarda bir sorun var demektir. Sadece kurla rekabet avantajı sağlanmıyor demek ki. Kurun aniden arttığı yıllarda ithalatın daraldığını, ihracatın biraz yükseldiğini ve cari açığın kapanabildiğini daha önceki yıllardan da biliyoruz ama ertesi yıldan itibaren tekrar cari açık yükseliyor, dış ticaret açığı yükseliyor; nitekim, 2008’de bunu yaşadık.

O hâlde kurun etkisinin ne olduğu, yüksek kur politikasının Türkiye’de ne anlama geldiği önemlidir; bir kere hayat pahalılığını artırıyor. “Yüksek kur” dediğiniz şey hayat pahalılığını artırıyor. Enerji fiyatları nitekim Türkiye’de vatandaşları yaşayamaz hâle getirmiştir; benzin, mazot, oto gaz fiyatları korkunç derecede yükselmiştir. Diğer taraftan, elektrik, doğal gaz fiyatları aynı şekilde korkunç derecede yükselmiştir, bu kışı vatandaşın nasıl geçireceği de herkesin endişe ettiği bir konu hâline gelmiştir. Yüksek kur politikası her şeyden önce gelir dağılımını bozan bir hadisedir yani zengini daha fazla zengin yapan, yoksulu daha fazla yoksullaştıran bir politikadır. Ama bunu Hükûmet sadece kur politikasıyla yapmıyor, aynı zamanda enflasyonu düşük göstermek suretiyle de yapıyor. TÜİK’in ilan ettiği enflasyon oranlarına güvenen kimse kalmamıştır, TÜİK’tekilerin inandığını da düşünmüyoruz zaten. Gerçek enflasyon daha yüksek oranda seyrederken resmî enflasyonun düşük olması Türkiye’deki gelir dağılımını daha da bozma, yoksul, az gelirli, dar gelirli kesimleri reel olarak daha da az gelire mahkûm etme politikasıdır. Çünkü bir taraftan asgari ücret, diğer taraftan emekli maaşları, hatta piyasadaki işçi ücretleri, kamudaki diğer memur maaşları sürekli olarak resmî enflasyon oranı baz alınmak suretiyle yıllık artışa tabi tutulmaktadır. Siz, resmî enflasyonu düşük gösterdiğiniz zaman bunun anlamı şudur: Başta, emekliler ve asgari ücretliler olmak üzere, düşük gelir gruplarının reel gelirlerini daha da fazla azaltıyorsunuz ama bu sistemden, bu çarktan daha yüksek gelir grupları yararlanıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, böyle bir politikayı Hükûmet niye seçmiş olabilir veya seçtiğinin farkında mı değil, para politikasından amacı nedir, aldığı kararlardan -çünkü bu kararların beraber oluşu, politikaların beraber oluşturulması lazım- bu bütçe rakamlarıyla hedeflediği politika nedir? Bu para ve maliye politikaları bu ülkede gelir dağılımını düzelterek mi, böyle bir hedefi var mı, düşük gelir gruplarını daha da yoksullaştırmayı hedefliyor mu; bunun açıklığa kavuşması lazım. Ama ister itiraf etsinler ister itiraf etmesinler, bu politikalar doğrudan doğruya düşük gelir gruplarını daha da mağdur eden politikalarlardır.

Diğer taraftan, yüksek kur politikası demek bütçeden faiz ödemelerinin artması demektir; aynı zamanda, bütçe açıklarının artması demektir; aynı zamanda, mevcut dövizde dayalı borçların miktarının Türk lirası olarak artması demektir; bütçe açıklarının artması anlamına geldiği için de yeni borçlanmaları zorlamak demektir. Yani bu yüksek kurla ilgili söyleyeceğiniz şey bir tek “Dış ticaret ve cari açığın kapatılması lazım, onun içindir.” diyebilirsiniz, onu da zaten on bir senedir yapamamışsınız yüzde 900 kuru artırdığımız hâlde.

Asıl tıkanma Türkiye'nin üretim kapasitesindedir, üretimde kullanılan teknolojilerdedir, sektörlerin üretim yapısındadır. Üretime aldırış etmeyen, üretim üzerine dayalı bir politika geliştiremeyen Hükümet sonra zorunluluk nedeniyle, elinde olmadan, piyasa baskılarının etkisiyle kurun yükselmesine yol açıyor ve ortaya çıkan sonucu da politikasının bir gereğiymiş gibi, sonucuymuş gibi anlatmaya çalışıyor. Hayır, öyle değil, bu Hükümetin ne bir maliye politikası vardır ne de bir para politikası vardır. Günübirlik kararlarla bu ülkede yaşayan insanların sorunları giderilmez.

Bakıyoruz, bütçede ne var ne yok diye... Gerçekten, şimdi, 2022 bütçesi 278 milyar bütçe açığı içeriyor, 278 milyar Türk lirası bütçe açığı var; faiz ödemelerine bakıyoruz, 240 milyar lira. Yani bir kısmı bütçe açığı, diğer kısmı faiz ödemesi ve gerçekten, gerek faiz ödemeleri gerekse bütçe açığı miktar itibarıyla fazladır. Ama Hükümetin hem maliye hem para politikaları aynı zamanda hem bütçe açığını hem de faiz ödemelerini artıracak niteliktedir; işin en kötü tarafı bu.

Diğer taraftan, Hazine garantili ödemelere ayrılan miktar 42 milyar Türk lirası. Yani insan biraz insaf eder yani bir avuç -sayıları kaç kişidir onu da bildirirlerse memnun kalırız- insana, yollara, köprülere, havaalanlarını işletenlere ve şehir hastanelerine bir yıl içerisinde hazineden 42 milyar Türk lirası para akıtacağımı, ödeme garantileri nedeniyle para vereceğini ilan etmiş bir Hükümet var. Bir kere, önce -bunların sözleşmelerinin ve- yapılan sözleşmelerin ayrıntısına dayalı, nasıl işledikleriyle ilgili bilgilerin bu Meclise verilmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, süreniz dolmuştur, son, bağlarsanız bir iki cümleyle sevinirim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ama bütçede yıllık 42 milyar ödenek konulan işin nasıl döndüğüyle ilgili, bu işlerin nasıl verildiğiyle ilgili, hangi sözleşmelerin yapıldığı, sözleşmelerde hangi hükümlerin olduğuyla ilgili konuları, bilgileri net, açık olarak Meclise sunmayan bir Hükümet var. Yani bu vesileyle söyleyeyim bu KÖİ'lerin neyin nesi olduğunu, sözleşmeleriyle birlikte bir Hükümet yetkilisinin gelip ayrı bir gündemle Meclisimize sunması lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Şener.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Evet ama milyonlarca çiftçiye bütçede konulan para da 25 milyardır; bunu da ifade etmiş olayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Bütçe ve kesin hesabın geneli üzerinde Sayın Süleyman Girgin, buyurun lütfen.

ardından Emine Hanım'a söz vereceğim.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Evet, teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar, değerli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, gönül isterdi ki 2022 bütçesi, asıl muhatabı olan milyonlarca emekçiyle, sendikayla ve meslek örgütleriyle hazırlansın; halkımızın ihtiyaçlarına yönelik, sosyal harcamaları yüksek ve istihdamı artıran bir bütçe olsun ama maalesef, 4'üncü kez sarayda hazırlanan bütçede, ödediği vergilerle bütçe gelirlerinin önemli bölümünü finanse eden halkın ve emekçilerin talepleri hiç dikkate alınmamış. Bu anlamda elimizde emeğe cimri, sermayeye cömert bir teklif var.

Teklifte, toplam bütçeden cari transferleri, personel ödemelerini ve faizi çıkardığımızda geriye pek bir şeyin kalmadığını görüyoruz, yatırımlara bütçenin sadece yüzde 8,1'i ayrılmış durumda. Dolayısıyla, bütçenin yatırıma yönelik bir vizyonunun olmadığını yani esas olarak, istihdam yaratan

kalıcı bir büyümeyi hedeflemediğini söyleyebiliriz. İktidarın yatırımdan anladığı ise halkımızın geleceğine el koyan, çocuklarımızı bile borçlandıran, dolarla hazine garantisi verilen, kamu-özel iş birliği sözleşmeleri. 5'li çeteye on yılda 204 milyar dolar kaynak aktarılmış, halk bunun sonucunda yoksullaşiyor. Niye? Çünkü halktan alıp onlara veriyorsunuz.

Sayıştay raporlarına göre Hazine 2020 içerisinde 14,8 milyar liralık yeni borca garanti vermiş ancak Hazine garantili borçlar, yıl içerisinde 36,9 milyar lira arttı, artışın 22 milyar lirası da kur farkından kaynaklandı. Yani pandemide bile esnafa, işçiye, çiftçiye, emekliye gelince kaşıkla, yandaşa gelince kepçeyle. Niye? Çünkü iktidar böyle istediği için.

Bu modelin sakıncalarını hep söyledik; ilki, yatırımların bütçe dışına çıkarılmasıdır, ikincisi, koşullar oluşunca özel sektörün dış borcunu Hazinesinin üstlenmesidir, üçüncüsü, kamu hizmeti üretiminde güvensiz bir çalışma biçimi olan taşeron istihdamının yaygınlaşmasıdır ve sonucusu ise, kalkınmayı tetikleyecek imalat sanayi sektörlerinde yatırım yapması gereken özel sektörün kamu altyapı yatırımlarına yönlendirilerek kalkınma potansiyelini zayıflatmasıdır.

Değerli arkadaşlar, bütçede yatırımlara yeterli pay ayrılmazken faiz giderleri bütçenin yüzde 13,7'sine tekabül ediyor. Hatırlayalım, yatırımlar için yüzde 8,1'e tekabül eden bir bütçe ayrılmış. Cumhurbaşkanının "Yetkiyi verin, faizle nasıl uğraşılır görün." çıkışı sonrası geçilen bu sistemde, faiz giderleri katlanarak zirve yapmış. AK PARTİ'nin ilk on beş yıllık dönemindeki faiz ödemesi yeni sistemde sadece dört yıl içerisinde yakalanmış. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi öncesinde, on beş yıllık süreçte 758 milyar lira olan faiz giderleri sistem değişikliğinin ardından, 2018 ile 2022 yılları arasında 727 milyar lira olarak hesaplandı. Yani 2022'de 240 milyar lira faiz ödenecek; sonuç itibarıyla vergiler tamamen faize gidiyor, yeni zamlar kapıda.

Öte yandan, 278 milyar lira da bütçe açığı öngörülüyor; artan bütçe açıkları yeni vergi ve oranlarının habercisi, zamların habercisi. Kara kış kapıda, bu kış halkımız için soğuk geçecek; doğal gaz fiyatları el yakıyor, kombiyi açmak cesaret ister hâle geldi. Vatandaş arabasına akaryakıt alırken düşünecek; elektriği, kombiyi açarken düşünecek; "Bu akşam ne pişireyim?" diye düşünecek ama zamlar halkın sırtına binmeye devam edecek. Sata sata devletin tüm akarlarını kuruttunuz, geriye bir tek vergi gelirleri ve vatandaşın cebi kaldı; tablo bu.

Öte yandan, rant çarkı dönmekte; sermayeden vergi almak yerine borç al ve bu sınıfı devlet garantili faiz ödemeleriyle besle. Son yıllarda, Hazinesinin, dövize endeksli iç borçlanma yapmak gibi yeni bir günah işlediği de hesaba katılırsa, sermaye kesimine bir de ballı kur farkları da ödenmiş olmakta. Burada, son faiz indirimi kararının etkilerini bir de bu yönden düşünmek lazım. Halk yoksullaşırken kazanan faizci, sermayedar oldu. Pekâlâ, "Faizleri indirip döviz kurunu zıplatanlar, bu çıkar değirmenine su taşıdıklarını bilmiyorlar mı?" diye sormak lazım. Söyleyeyim; bal gibi biliyorlar. Halk, bu döviz artışlarıyla ilgili Hazine ve Maliye Bakanından şu ana kadar hâlâ bir cümle duymuş değil. Sayın Hazine ve Maliye Bakanı nerede? Hazine ve Maliye Bakanı, niçin konuşmaz; yapılanları tasvip etmediği için mi yoksa ekonomiyi yönetenin aslında kendisi olmadığı için mi? Bu soru da kamuoyunda konuşulmakta, sorulmakta.

Değerli milletvekilleri, bakın, çiftçiye ayrılan destek 25,8 milyar lira oysa, 2022'de çiftçiye yasa gereği verilmesi gereken asgari tutar 78,8 milyar lira. Bütçeyi hazırlayanlar ne yapmış? Şehir hastanelerini yapıp işleten müteahhitlik şirketlerine 21,5 milyar lira, ulaştırma projeleri için de 20,4 milyar lira ödenek ayırmış. 2 milyon çiftçiye 25,8 milyar lira destek reva görülmüş, bu paranın 2 katına yakını bir avuç Hazine garantili projelerin patronlarına ayrılmış. Niye? Çünkü iktidar böyle istiyor.

Pandemide, dünyada gıda stoklama eğiliminin arttığı bilindiği hâlde çiftçiyi yeterince desteklememek iş bilmezlikten öte çiftçiye, toprağa olan bir düşmanlıktır; hem çiftçiyi bunalıma itiyorsunuz hem de tüketiciyi. Bu kadar da olmaz.

Değerli milletvekilleri, ayrıca, bütçe kanun teklifinin 12'nci maddesinde, garantili projeler için borç üstlenim taahhüt limitinin 4,5 milyar dolar olacağı belirtilmiş. Orta vadeli programa göre doların 2023'te 9,77 olması öngörülüyordu oysa dün dolar 9,80'i de aştı; böylece iktidar, dolarda, 2023 hedefine 2021'de ulaşma başarısını da gösterdi. Burada özellikle şunu sormak isteriz: Kurun yükselmesiyle geçen seneye göre Hazine, TL cinsinden ne kadar daha fazla borç üstlenim taahhüdü vermiş oluyor; bunu da öğrenmek istiyoruz.

Açık ki bu rakamlar, mevcut ihale düzeninde yandaş sermayeyi ihya etmeye yetecektir. Peki, ihya edilen sadece yandaş sermaye mi? Bunun yanında imtiyazlı ama hesap vermeyen yandaş vakıflara da devasa kaynak aktarılıyor. Basına yansıyan TÜGVA belgelerini hepimiz gördük. TÜGVA, kaymakamlıktan hâkimliğe, astsubaylıktan Polis Özel Harekât atamalarına kadar kurmuş olduğu ağla kendi üyelerini devlete yerleştirmiş. İddialara göre, TÜGVA ve Ensar gibi yandaş vakıflara 1.106 adet kamuya ait yurt binası tahsis edilmiş. Bu bütçede TÜGVA'ya ayrılan kaynaklar nerede? Bütçe gerekçesinin 295'inci sayfasında "kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler" yer alıyor. Burada Türkiye Maarif Vakfı var, Yunus Emre Vakfı var ama TÜGVA ve Ensar Vakfı yok; bu listede bunlar yok. Elimde, bu aylık bütçe gerçekleştirmelerini gösteren merkezî yönetim bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu var -şu gösterdiğim- dedik ki belki TÜGVA'ya ve Ensar'a aktarılan kaynaklar bu tablodadır, orada da yok. Bütçe dışına çıkarmak da bir bütçeleme tekniğidir, hangi harcamaların perdeleneyeceğinin kararı da burada veriliyor.

Bu bütçe gençlerin bütçesi olsaydı, kaynak, üniversite kredileri nedeniyle hacizlik olan 280 bin üniversite mezununun borcunu silmek için kullanılırdı, TÜGVA, Ensar gibi vakıflar için değil. Aydın'da, 25 yaşında atanmadığı için intihar eden Merve Öğretmenin, 21 yaşında ataması yapılmayan ve intihar eden Kevser Hocanın vebalı torpil listeleriyle elemanlarını devlete yerleştiren TÜGVA ve onu destekleyenlerin boynuna olsun.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de yıllardır vergi yükünün büyük bölümünü yoksul halk, emekçiler sırtlıyor. Kamu gelirleri içerisinde önemli bir yer tutan vergi gelirlerinin ana kaynağı 2022'de yine ücretli emekçiler olacak. 2022 yılında vergi gelirlerinin yüzde 20'lik artışla 1 trilyon 430 milyar liraya yükseltilmesi bu yıl milyonlarca emekçinin geçen yıllara göre daha ağır vergi yükü ve zamlar altında ezileceğinin habercisi yani yoksulu da zengini de aynı oranda vergi ödüyor, yine öyle olmaya devam edecek. Gelirde uçurum var ama vergi ödemeye gelince ikisi aynı görülüyor oysa dolaylı vergilerin toplam vergiler içerisindeki payı OECD ülkelerinde ortalama yüzde 33, bizde ise 2 katı yüklenilmiş dolaylı vergilere, üstelik gelir vergisinin daha ağırlıklı kısmı da emekçilerden alınmakta. Bu noktada acilen yapılması gereken, 10 milyon civarındaki asgari ücretlinin vergi dışı bırakılmasıdır; gelir dağılımı adaletsizliğinin hat safhaya vardığı koşullarda bu acilen yapılmalıdır. Türkiye İstatistik Kurumu 2020'ye ilişkin gelir ve yaşam koşulları araştırmasının sonuçlarına göre Türkiye'de en zengin yüzde 20 toplam gelirden yüzde 47,5 pay alırken, en yoksul yüzde 20 sadece yüzde 5,9 pay alabiliyor, aradaki fark 8 kat; başka söze gerek yok.

Değerli milletvekilleri, gayrisafi yurt içi hasılamız on beş sene öncesine geriledi. Orta vadeli planda 2021 için ortalama kur 8,30 TL, kişi başına gayrisafi yurt içi hasıla 9.489 dolar. Bugünkü kur üzerinden hesaplandığında kişi başına gelir 8.078 dolara düşüyor; bu şu demek: Halkımız ortalama 2006'nın maaşlarıyla, 2021'in pahalılığıyla boğuşmakta.

Benzine dün 44 kuruş, bugün de 28 kuruş zam yapıldı. Bütün hesaplar ertesi gün güncelliğini yitiriyor. Hayat her gün pahalalanıp ücretler erirken herhâlde bütçe de etiketleri suçlanmış olacak ki hayat pahalılığına yönelik bir önlem düşünülmemiş bu bütçede; örneğin, gıda fiyatlarını düşürecek bir tarımsal destekleme politikası öngörülmemiş.

Şimdi, buradan halkımız adına sormak istiyoruz: Ey bütçeyi yapanlar, “Büyüdük.” diye övünenler, “Ekonomi pik yaptı.” diyenler 2020’nin ikinci çeyreğinde emekçilerin gayrisafı katma değerden aldığı pay yüzde 37 iken 2021’in ikinci çeyreğinde yüzde 33’e geriledi. TÜİK’in tartışmalı rakamlarıyla bile halkımız gıdaya üç buçuk sene önceye göre yüzde 70 daha pahalıya ulaşıyor. Bu bütçe halkımıza yoklukta sabrı tavsiye etmekten başka ne getiriyor? Kim sabredecek? 3 çeyrek altın bile etmeyen asgari ücrete katlananlar mı, iş bulamayan, baba eline bakan, ana eline bakan, üniversiteye gittiğinde yurt bulamayan, borçla mezun olan gençler mi?

Değerli milletvekilleri, diğer bir konu: Sayın Oktay sunumunda 2022 bütçesi için “Tarımın bütçesidir.” demişti. Sayın Oktay, geçen hafta biz Rize’deydik ve Rize’yi dolaştık, bütün ilçelerini dolaştık. Çay üreticileri 2022 bütçesinin tarımın bütçesi olmadığını söylüyor. Çünkü dedikleri şu üreticilerin: “Çay yoksa ekmek yok, şu anda bize ekmek yok.” Neden? “Çay para etmiyor.” diye dert yanyanıyor üreticiler. Üreticiler yaş çayın kilosunu 1 lira 10 kuruştan topluyor, 2 lira 40 kuruşa satıyor; gübresiydi, nakliyesiydi, budamasıydı, taşıma gideriydi, konulan kota ve işçilik derken üreticilerin elinde bir şey kalmıyor. Sordum, çay üreticisinin kendi hayvanları için aldığı otun kilogram fiyatı 2 lira 70 kuruş, ekonomik değeri olan sattığı yaş çayın kilogramı ise 2 lira 40 kuruş. Bunları da getirdim Sayın Oktay, şu, yaş çay; bunun 1 kilosu üreticinin hayvanları için verdiği ottan daha ucuz. Takdiri sizlere bırakıyorum.

Siz, ÇAYKUR’u genel bütçe kapsamından çıkartıp, Varlık Fonuna devrederseniz, üreticinin “Taban fiyatın altında alım yapılmasın.” çılgınlığını duymaz, bütçe kapsamındayken kâr eden ÇAYKUR da sürekli zarar eder. Bu sadece Rize’de mi böyle? Hayır, dönün Muğla’ya veya başka bir ile, geçen yıla göre gübre fiyatları 3 kat artmış. Çiftçiler “Gübre yoksa mahsul yok, mahsul yoksa çiftçi yok, çiftçi yoksa hayat yok.” diye dertleniyor. Ülkenin her yerinde çiftçiler feryat figan “Geçinemiyoruz.” diye seslenmekte. Var mı bütçede çiftçilere yönelik dişe dokunur bir destekleme politikası? Yok. Niye? Çünkü iktidar böyle istiyor. Çünkü asgari ücretlinin, esnafın, kadro bekleyen mevsimlik orman işçisinin, EYT’linin, intibak bekleyen emeklinin, 3600 ek gösterge bekleyenlerin, kadro bekleyen taşeron işçisinin, atanamayan öğretmenlerin, 10 bin atama bekleyen engellilerin, yurt bulamayan öğrencilerin, pandemide canını ortaya koyarak çalışan sağlık emekçilerinin, “Geçinemiyoruz.” diyen milyonların artık sizin bu tercihlerinize karşı sırtlanacak hâlleri kalmamıştır. Dolayısıyla bu bütçe iktidarın tükeniş ve çöküş belgesidir, veda bütçesidir. Zaten yurttaşlarımız yaptığımız açıklamaları da ibretle izliyor, not ediyor. Yurttaşla konuşmaktan korktuğunuz için olsa gerek ne pazarda ne esnaf yanında ne tarlada görünmüyorsunuz, halkın içine ancak tebdili kıyafetle girebiliyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, açılıyor Pandora’nın kutuları, varlıklarını vergi cennetlerine aktaranlar tek tek ifşa oluyor. Ülkemizden de birçok isim var, pek çoğu da saraya yakın, pek çoğu da kamu bankalarından bizim paramızı kullanıp bunları vergi cennetlerine kaçırmış. Ülkemizde vergilendirilmesi gereken milyonlarca doları vergi cennetlerine kaçırmışlar oysa mevcut kanuna göre yüzde 30 vergiyi buraya ödemiş olmaları gerekirdi. Ödemiş olsalardı az da olsa bütçe açığını halkın sırtına bindirilen yeni vergi ve zamlarla kapamazdık. Bunun yapılabilmesi için neye ihtiyaç var? Bir kararnameye. On beş yıldır vergi cennetlerini ilan etmiyorsunuz. Kimsenin kuşkusu olmasın, ilk sandıktan sonra bunu biz ilan edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, diğer bir konu: Kısa adı FATF olan OECD bünyesindeki Mali Eylem Görev Gücü Türkiye’yi gri listeye aldı, diğer bir konu da bu. Gri liste Türkiye’nin kara parayla mücadeleyle ilişkin verdiği sözleri tutmadığı anlamına gelmekte. Bu kadarla da kalmıyor, gri liste Türkiye’nin kara parayı iş edinenler için elverişli bir yer olduğuna da işaret ediyor. Bu konuyu geçen dönemdeki bütçede de dile getirmiştik. Türkiye iki yıl önce kara parayla mücadele örgütü FATF’ye üst düzey siyasi taahhütte bulundu “Şunları şunları yapacağım.” diye, sözler verildi ama bu sözler tutulmadı. FATF kararı bize AKP iktidarının Türkiye’yi nasıl bir duruma getirdiğini apaçık göstermekte. Böyle giderse pula dönen sadece paramız değil, itibarımız da olacak.

Öte yandan, Sayın Oktay sunumunda “Yüzde 21,7 büyüme kaydettiğimiz 2021 yılının ikinci çeyreğinde, G20 içerisinde en yüksek büyüme sıralamasında 2’nci sırada yer aldık.” şeklinde bir ifadeye bulundu. Ancak bu büyüme ne ücretlere ne istihdama yansımada; son bir yılda işsizlik ve yoksulluk rekor seviyelere çıktı, vatandaşın cebi küçüldü. Bir de millî gelir gerçeğimiz var öbür taraftan. Türkiye’de bir ilki daha gerçekleştirdiniz; millî gelir son yedi yılda arka arkaya düştü. Bu, cumhuriyet tarihinde ilk defa oluyor; bu da AKP iktidarının Türkiye’yi nasıl bir duruma getirdiğini apaçık göstermekte.

Değerli arkadaşlar, temel sorunları çözeceği iddiasıyla getirilen Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi vardığımız aşamada temel sorunları çözmek şöyle dursun daha da ağırlaştırmış ve ülkeyi uluslararası alanda koyu bir yalnızlık içerisine düşürmüştür. “Türkiye’yi uçuracak” denilen proje uygulandıkça Türkiye’nin dibe vurma noktasına doğru adım adım yaklaştığını görüyoruz ancak kimse umutsuzluğa kapılmasın, 2023 bütçesini partimiz tüm toplumsal güçlerle beraber hazırlayacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz tamamlandı Sayın Girgin.

SÜLEYMAN GİRGIN (Muğla) – Tamamlıyorum Başkanım.

Bütçenin temelinde her şeyden önce saray tarafından yok sayılan tüm üretici güçlerin korunduğu, kurallı ve hak temelli bir düzen içinde üretime katılabildikleri bir düzenin güvencesi olacak, sosyal devlet olacak. Bu amaçla, çalışanların insan onuruna yaraşır ve emekleri karşılığında hak ettikleri kazançları elde etmelerini sağlayacak ücret ve vergi politikalarını, hak temelli bir koruyucu sosyal politika çerçevesini ve üretken refah devletini kuracak bir çerçeve bütçeye yansıtacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN GİRGIN (Muğla) – Bitiriyorum.

Kamu kaynaklarının yandaşa değil, hak edene verileceği bir düzen yaratılacak.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Şimdi, HDP’den Sayın Erol Katircioğlu’na söz veriyorum bütçe teklifinin ve kesin hesap teklifinin geneli üzerine.

Buyurun lütfen Sayın Katircioğlu.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli üyeler, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, sayın bürokratlar; hepinize saygılar sunarım.

Ben de Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısının geçen hafta yaptığı sunuş konuşmasında bazı düzeltmeler yapmak niyetindeyim çünkü doğrusunu isterseniz bazı bilgiler bana gerçeği yansıtmadı gibi geliyor Fakat daha önce şunu yapmak istiyorum değerli arkadaşlar: Bu bütçenin arkasında yatan –ki bu, esas itibarıyla iktidarın çeşitli konulardaki tutumlarından, seçimlerinden, tercihlerinden de yansıyan– Türkiye ekonomisiyle ilgili olarak sahip olunan vizyonun, perspektifin tartışılması gereken bir perspektif olduğu üzerinden birkaç şey söylemek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, ülkemiz ekonomisi son zamanlarda iki istikrarsızlıkla karşı karşıya. Bunlardan bir tanesi fiyat istikrarsızlığı yani enflasyonla yaşıyoruz, diğeri de finansal istikrarsızlık diyebiliriz bir bakıma yani faizler ve kurlarla ilgili sıkıntılar yaşıyoruz. Şimdi, Hükümetin bugüne kadar yaptığı açıklamalardan –anlaşılan o, bilmiyorum başka türlü bir teorik çerçeve sunuyorlar mı ama– Sayın Cumhurbaşkanının enflasyonla ilgili kanaatini biliyorsunuz, teorik bir önergesi var, önermesi var “Faiz enflasyonun nedenidir, dolayısıyla da ancak faizlerin düşürülmesiyle mücadele edilebilir.” diyor kendisi. İkinci olarak da finansal istikrarsızlıkla ilgili olarak da söylediği veya genel olarak AK PARTİ sözcülerinin söylediği, iktidarın sözcülerinin söylediği “Dış güçler, dış mihraklar Türkiye’yi istikrarsızlığa sürüklemek istiyor ve finansal olarak da ellerindeki imkânları kullanıyorlar.” biçiminde bir açıklamaları var.

Değerli arkadaşlar, bu iki önerme de ve bu iki önermenin sonucunda ortaya çıkan politik tercihler de çok sıkıntılı çünkü gerçeği tam olarak yansıtmıyor. Bir kere şunu söyleyeyim size: Türkiye ekonomisinin asıl derdi ithalata bağımlı bir ekonomi olmasından kaynaklanıyor. İthalata bağlı bir ekonomi olması hem fiyat istikrarsızlığının sebebidir hem de finansal istikrarsızlığın sebebidir. Şöyle düşünelim: Herhangi bir zamanda kurlarda bir artış olduğunu varsayalım. Bu, doğal olarak işletme dünyasında maliyetlerin yükselmesi anlamına geleceğinden firmalar fiyatlarını yükseltmek zorunda kalırlar, tabii ki talep koşulları uygunsa. Fakat değerli arkadaşlar, herhangi bir X firması fiyatını arttırdığı zaman, herhangi bir Y firması X firmasının ürününü kullanabilmek için kendi ürününün de fiyatını artırmak durumunda kalacaktır. Dolayısıyla, bu bir zincirleme hadise, esas olarak fiyat istikrarsızlığının ana sebebi olacaktır. Bu, nereden kaynaklandı? Bu, ithalata bağımlı bir ekonomi olmaktan dolayı böyle oldu.

Tabii, değerli arkadaşlar, bu sadece burada da kalmıyor. Bakın, ne oluyor? Herhangi bir X firması fiyatını artırır ve diğer firmalar da fiyatlarını artırır dedim yani artırabilirse yani artıramayanlar da var, örneğin işçiler, çalışanlar ücretlerini artırabiliyorlar mı istedikleri zaman ya da ihtiyaç duyulan bir zamanda? Hayır, sendikalaşma vesaire gibi problemler yaşadıklarından dolayı çalışanlar genel olarak kendi fiyatlarını artıramazlar. Dolayısıyla da ithalata bağımlı bir ekonomi olmanın sonuçlarından bir tanesi enflasyon iken enflasyon aynı zamanda, bu söylediğim çerçevede, gelir dağılımının da bozulmasının sebebi olarak karşımıza çıkıyor.

Öte yandan, bu, aynı zamanda şu anlama geliyor bir bakıma: Enflasyon ortaya çıkınca –değerli arkadaşlar, hepimiz biliyoruz, halkımızın genel davranışını da biliyoruz– ne yapıyor insanlar? Dövizle yöneliyorlar yani mevduatlarını, daha doğrusu tasarruflarını dövizle yönlendiriyorlar. Bugün itibarıyla –yanlış bilmiyorsam –yüzde 55–60 civarında döviz mevduatı hâlen var halkımızın. Dolayısıyla da bu esasında kredi mevduat oranını bozuyor, bankalar yeteri kadar kredi vermekte zorlanıyorlar mevduatlar dolara kaçtığı için –TL bağlamında söylüyorum– bir sıkıntı çekiyorlar ve bu sıkıntının sonucunda da likidite sıkıntılarını yaşamaya başlıyorlar ve bu da Merkez Bankasından rezerv alma ihtiyacını doğurarak kurlar üzerinde başka türlü bir etki üretmeye başlıyor.

Dolayısıyla da buradan, bütün bu söylediklerimden şunu söylemek istemiş oldum: Hükümetin böyle bir tespiti yok bir kere. Hükümet diyor ki: “Enflasyon faizlerle ilgilidir, fiyat istikrarsızlığı buradan kaynaklanmaktadır, artı kurlarla ilgili istikrarsızlık da doğrudan doğruya yabancı güçlerin Türkiye’ye yaptıkları manipülasyonlar sonucundadır.” Değerli arkadaşlar, bu bir iktisatçı olarak beni kesmiyor, sizleri de kesmeyeceğini düşünüyorum. Benim önermeye çalıştığım çerçeve –ki bence en gerçekçi çerçevelerden bir tanesidir– yani ithalata bağımlı bir ekonomi olmanın sonuçlarıdır bütün bunlar. Dolayısıyla da ne yapılması gerektiğiyle ilgili olarak da tabii ki buradan bir sonuç çıkarabilir iktidar yani ithalata olan bağımlılığın azaltılmasına ilişkin bir tedbir alması gerekir.

Şimdi, bu çerçeveden baktığımızda bugün itibarıyla gerçekten Merkez Bankasının faizlerle ilgili verdiği kararlar yani faizleri düşürmeye yönelik kararlar sonuç olarak kurların sıçramasına sebep oldu. Tabii, herkes soru sormaya başladı “Hükümet ne yapmak istiyor?” diye. Gerçekten, Hükümetin ne yapmak istediğiyle ilgili olarak tatmin edici bir cevap da bulmuş değilim ben ama görebildiğim kadarıyla düşük kur önerisi iktisat yazınında olan bir öneridir, bazı ülkeler bazı zamanlarda bunu yapmışlardır yani düşük kurla ihracatı patlatmak ve böylelikle üretimin artmasını ve istihdamın artmasını sağlamak gibi bir perspektifi benimseyebilirler; bunu yapan ülkeler oldu Çin gibi geçmişte.

Fakat değerli arkadaşlar, bu politikanın –şimdi zamanımız uygun olmadığı için uzun uzun konuşamayacağım ama– bu politik tercihin uzun süreli bir tercih olma ihtimali yok. Bunun asıl sebeplerinden bir tanesi, siz, efendim, kurlarınızın düşmesine razı olursanız, buradan bir “competitive” rekabetçi bir avantaj elde ederseniz, benzer ürünleri üreten ülkeler de benzer bir şey yaparlar ve dolayısıyla de çok uzun soluklu bir yol olmaz bu. Dolayısıyla da bugün itibarıyla “Hükümet bunu neden yaptı?” sorusunun cevabını ben bilmiyorum, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısından bunun cevabını istiyorum doğrusunu isterseniz.

Evet, onun ötesinde bu perspektif problemi yani iktisada ve Türkiye ekonomisine bakıştaki problemin yanı sıra -yani bu söylemeye çalıştığım problemin yanı sıra- bir de daha temel sorunlardan bir tanesi ekonominin arz yönlü olduğu kanaati var Hükümette. Hâlbuki bunun tam tersi doğrudur yani talep yönlüdür, ekonomiyi yönlendiren şey taleptir, arz değildir çoğu zaman. Dolayısıyla da alınan önlemler -Covid’le ilgili olarak şimdi sözünü edeceğim- hep arz yönlüdür, arz yönlü olduğu için de istenen sonuçları vermemiştir. Her ne kadar Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım burada çok başarılı sonuçlar elde ettiklerini söylüyorlarsa da doğrusunu isterseniz ikna edici olduğunu söylememiz son derece zor.

Şimdi, şöyle söyleyeyim: Enflasyonun bugün itibarıyla yükselmesinin sebepleriyle ilgili olarak Sayın Oktay’ın açıklamasında gördüğümüz kadarıyla bir Covid referans veriliyor, Covid’in yarattığı, efendim, küresel belirsizliklerden söz ediyorlar. İkincisi, enerji girdilerindeki artışla bağlantılı ki bu da küresel belirsizlikle ilgili aslında. Emtia fiyatlarındaki artışın da yine aynı şekilde küresel sebepleri var. Dolayısıyla da enflasyonun bugün itibarıyla kontrol edilemez hâle gelmesinin veya çok yüksek bir hâle gelmesinin bunlardan kaynaklandığı kanaatindedir ve bu sebeple de deniyor ki “Arz yönlü yapısal politikalarımızı başarılı bir şekilde yürütüyoruz.” Yine dikkat edin, “arz yönlü” yani üretimle bağlantılı bir perspektif içinde karar veriliyor. İkincisi de “verimlilik artışı” diyor ama ben Sayın Oktay’a bu soruyu da soracağım, benim bildiğim kadarıyla Türk ekonomisinin şu anda sıfır ya da negatif biçiminde bir verimlilik düzeyi vardır diye düşünüyorum. İstatistiklere tam bakmadım ama bildiğim, en azından bir zaman takip edebildiğim kadarıyla verimlilik konusunda doğru dürüst bir adım attığımızı sanmıyorum.

Peki, öbür yandan da “Bu yılın ikinci çeyreğinde yüzde 21,7 biçiminde büyük bir büyüme elde ettik.” diyorlar ve bu büyümenin işte bütün dünyada bir rekor olduğu söyleniyor. Bu doğru fakat söylenmeyen yanı var bu cümlenin, o da biz bu ikinci çeyreği geçen senenin ikinci çeyreğiyle kıyaslıyoruz, oysa geçen sene 10,6 daraldı ekonomi. Dolayısıyla baz etkisiyle esasında kaybettiğimizi telafi etmiş olduğumuzu ancak söyleyebiliriz yüzde 21,7’yle. Fakat “Ya, bu da bir başarı mıdır?” Eh, diyebilirsiniz belki ama bunun en azından bir baz etkisi olduğunun da altını çizmenizde yarar olduğu kanaatindeyim. Fakat tabii o zaman şu soru geliyor akla: “Ya, iyi de ekonomi büyüdü de istihdama ne oldu?” İstihdam konusunda yine Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısının sunumunda “Özellikle bu pandemiden dolayı hizmetler sektöründe -ki istihdamın en büyük kaynağını teşkil eder- ortaya çıkmış

olan, Covid'in etkisiyle ortaya çıkmış olan daralma esasında istihdam konusundaki artışı, üretim artışının gerisinde kalmak durumunda bırakmıştır.” diyorlar. Bu açıklamanın da ben yeterli olduğu kanaatinde değilim.

Bunun yanı sıra, efendim, ihracatla ilgili, ihracatta rekorlar kırdığımızın altını çiziyorlar. Evet, bir bakıma doğrudur fakat değerli arkadaşlar, ihracatımızın bu kadar yükselmesinin sebebi verimlilik artışı falan değildir, doğrudan doğruya Türk lirasının yerde sürünür hâle gelmesidir esas olarak. Yani sizin euro ve dolar karşısındaki fiyatlarınız o kadar düştü ki... Evet, doğrudur, özellikle Avrupa çerçevesinden baktığımızda, ihracatımızı Avrupa'ya yaptığımızı düşünürsek, yakınlığımızdan dolayı Asya'nın yerini bir ölçüde almış olabiliriz, burada en azından bir potansiyel olduğunu kabul edebilirim ama kabul etmek lazım ki Türk lirası bu hâldeyken ihracatı bu kadar yakalyorsunuz. Kaldı ki, değerli arkadaşlar, şöyle söyleyeyim; hangi kalemlerde ihracat yapıyoruz diye bakmak lazım. Şimdi, orada da baktığımızda, ben size söyleyeyim birkaç tane, ihracatta mesela yüksek teknoloji ürünleri sadece ve sadece toplam ihracatımızın 3,3'ü 2020'de, 2021'de de 3,1'i. İthalatın içinde yüksek teknoloji ürünlere baktığımızda 13,6 2020'de, 13,3 2021'de. Yani bu ne söylüyor bize? Bu, şunu söylüyor: Efendim, otomobil ihraç ediyoruz, doğrudur ama otomobil ihracatının yüzde 70'i ithalat yapıyor zaten. Yani demin altını çizmeye çalıştığım gibi Türk ekonomisinin ithalata bağımlı olması asıl büyük bir problem. Dolayısıyla da ihracatın patlamış gibi olması tamamen Türk lirasının yabancı paralar karşısında kaybettiği değerden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla burada da çok övünülecek bir şey olduğu kanaatinde değilim.

Bunun ötesinde, şimdi birkaç şey daha söyleyeceğim bu bağlamda. Evet, kamu maliyesiyle ilgili olarak Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım 2 tane tablo vermiş, grafik veriyor ve 2002'yle karşılaştırıyorsunuz. Mesela faiz giderleri vergi gelirlerinin 2002'de 85,7 iken 2022'de 19,1'e düştüğünü söylüyorsunuz. Doğru, bu doğru ama mesela ben size başka bir istatistik söyleyeyim: Evet, mesela 2016 yılında bu oran 11,2 imiş, arkadaşlar, şimdi 19,1; 8 puan artmış. Yani sizin bu grafiğinizde azalmış gibi görünen şey artmış. Faiz giderleri bütçe tablosu, burada da 2002'de 43,2 imiş efendim yani bütçe içinde faiz giderleri, 2022'de 13,7'ye düşmüş. Doğru yani bunlara itirazım yok fakat bu grafiğin bu şekilde verilmesi doğru değil Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Bakın, ben size başka bir şey söyleyeyim: 2016'da bu oranlara bakalım, 2016'da 8,6 iken 2022'de 13,7'ye çıkmış; azalmamış, artmış.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Şartlar...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Şartları siz...

Başka bir şey daha söyleyeyim: “2001 yılında yüzde 75,5 olan AB tanımlı borç stokunun gayrisafi yurt içi hasıla oranı 2021 yılı ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 38,4 olmuştur.” diyorsunuz. Ben, mesela, yine bir tablo hazırladım size. Evet, bu da doğru, bu istatistik, bu ifade de doğru. 2002 yılında 71,5 iken AB tanımlı borç stoku, efendim, 2021'de 38,4'a düşmüş fakat değerli arkadaşlar, 2015'te AB tanımlı borç stoku 27,4 iken 2021'de 38,4'e çıkmış; azalmamış, artmış.

Dolayısıyla da burada bu grafiklerin aslında gerçekten ben doğrusunu isterseniz bütçe ciddiyetine pek uymadığı kanaatindeyim Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bu grafikleri geçen sene de vermiştiniz, bunlar doğru değil bence ya da en azından bütün seriyi verin, biz oradan anlarınız hangi yıllarda ne olduğunu.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Veriler doğru.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Hayır, hayır, veriler doğru, evet, doğru, bunda bir sıkıntı yok ama nereden baktığınız önemli yani şimdi 2001'den bakarsanız... Niçin 2001'den bakıyorsunuz? Diyeceksiniz ki: “Efendim, biz iktidara o zaman geldik.”

Evet, evet, haklısınız, haklısınız, sadece benim size söylemek istediğim şey şu: 2001’le kıyaslamak niçin? Niçin 2001’le kıyaslıyoruz? 2015’le kıyaslayalım. Yani 2001 tarih olmuş bir bakıma artık. Yani onunla kıyaslamamızın bir yararı yok, ekonomide ne olduğunu anlamak için bir yararı yok bunun. Bu, tamamen bir propaganda olabilir.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Şey olmasaydı.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Dur bir dakika.

Dolayısıyla da bunun da dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum ya da buna da bakılması gerekir diye düşünüyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bir şey daha var ki dikkatinizi çekmek istiyorum. Covid’le ilgili olarak yaptığınız mücadelede hep şunu yaptınız: Faizleri indirdiniz, faizlerle ilgili ertelemeler yaptınız, teşvikleri verdiniz, vergileri indirdiniz ama bütün bunlar arz yönlü tedbirlerdi, zaten siz de söylüyorsunuz, arz yönlü tedbirlerdi. Ama değerli arkadaşlar, pandemi sadece arzı vurmadı, pandemi aynı zamanda talebi de vurdu yani dolayısıyla da alacağınız tedbirlerde sadece arzı düşünerek tedbirler alırsanız ki öyle yaptınız... 2007’de para politikasını genişleyici bir şekilde kullandınız, bütün dünya da bunu yapmıştı zaten ama bizde sonuçları ne oldu biliyor musunuz, ben size söyleyeyim, bankacılık sektörü geçen yıl yüzde 22 –yanılmıyorsam- reel kâr elde etti, dünyada hiçbir bankacılığın elde edemediği kadar. Hatta bir rakam daha vereyim size, borsamız, bizim borsamız geçen sene reel olarak yüzde 29,7 civarında getiri elde etti, reel getiri elde ettirdi. Bu da dünyada rekor sayılabilecek olan bir şeydi yani sizin genişleyici para politikanız -arz cephesine yönelik olmak üzere- “Neye yaradı?” dersiniz, bence Türk ekonomisinin finansallaşmasına yaradı ve gelir dağılımının bozulmasına yaradı, yoksa, talebini kısmak zorunda kalmış halkın dertlerine çare olmadınız. Bir başka şey daha söyleyeceğim, bu yaptığımız yanlışların bir tanesi daha...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Erol Bey, süreniz doldu, tamamlarsanız...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum, bir dakika verin lütfen.

Önemli geliyor bana bu da, şöyle ki: Mesela KDV’yi indirirsek yatırımlar artar diye düşünüyorsunuz veya KDV’yi artırırız yatırımları kısıtlarız diye düşünüyorsunuz. Hayır, öyle olmuyor arkadaşlar. 18 OECD ülkesinde elli yıl süren bir çalışmanın sonuçları bize şunu söylüyor -isterseniz referansını da veririm, biraz akademik olur belki ama- hiçbir etkisi yok arkadaşlar yani sizin, efendime söyleyeyim, işte, bilmem “Teşvik için gelir vergilerini indirdik 850 bin esnafın, iş dünyasına şöyle indirimler yaptık.” demiş olmanızın mücadele etmek istediğiniz meseleyle ilgisi yok. Bu, nereden kaynaklanıyor? Şuradan kaynaklanıyor: Hükûmetin yanlış bir anlayışı var, sanıyor ki ekonomiyi arz yönlendirir, üretimi... Hayır arkadaşlar, bu, iktisat teorisinde de yapılan en önemli hatalardan biridir, ekonomiyi talep yönlendirir; tasarruflar yatırımları değil, yatırımlar tasarrufları yönlendirir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Hocam, bağlayabilirsiniz.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum, tamam, son sözüm. Sözü uzatmayacağım, zaten yeteri kadar oldu.

Dolayısıyla da özetle söylemek istediğim şey şu: Hükûmetinizin tercihleri bu yanlış iktisat perspektiflerine sahip olmaktan ileri geliyor. Dolayısıyla da yanlışlar yapıyorsunuz ama yanlışlarla ilgili yaptığımız eleştirileri hiçbir şekilde ciddiye almıyorsunuz. Dört yıldır, işte, kaç yıldır buradaysak, Plan ve Bütçe Komisyonunda dilimizin döndüğünce “Bu politik tercihler, bu politik perspektifler doğru değildir, dolayısıyla da başka türlü bakmak gerekir.” diye anlatmaya çalışıyoruz ama dinlemiyorsunuz, anlamıyorsunuz ve bizi konuşturamıyorsunuz, doğrusunu isterseniz, yeteri kadar.

Ben hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Şimdi Sayın Emine Gülizar Emecan'a söz vereceğim bütçenin geneli ve kesin hesap teklifinin geneli üzerine.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar, çok değerli Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz ve basının değerli emekçileri; öncelikle hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bu bütçe, Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminin 4'üncü bütçesi oluyor. Tüm dünyada meclislerin en önemli işleri milletin bütçesinin hazırlanması ve denetimi işidir. Biz de bugün 2020 yılı kesin hesabı ve 2022 yılı Bütçe Kanun Teklifi'ni yani iktidarın, sizin iktidarınızın ülkeyi yönetirken millete ait olan kaynakları nasıl harcadığını ve nasıl harcamaya devam etmeyi planladığını, nasıl kaynak yaratacağını, kamu gelir ve giderlerini dengeleyip dengeleyemeyeceğini; tüm bunları yaparken kanunlara uygun yapıp yapmadığını değerlendireceğiz ve halk adına denetleyeceğiz.

Değerli arkadaşlar, bunu neden yapıyoruz? Çünkü halkın işi, aşu, maaşı, ödeyeceği vergisi, faizi, her şeyi bütçe kararlarına göre şekilleniyor. Hazırlanan bütçeler, iktidarın yani aslında ülkemizde sarayın harcama tercihlerini de bize gösteriyor. Harcama tercihleri de niyetlerini ortaya koyuyor. Sizin tercih ve niyetinize baktığımızda şunu gördük ki bugüne kadar hazırladığınız bütçeler halkın ihtiyaçlarına cevap veren bütçeler değil, farklı çıkar gruplarına hizmet eden bütçeler oldu. O nedenle de her yıl görüştüğümüz bu bütçeler artarak faiz ve borç ödemesi hâline gelen bütçeler olmuştur.

Öncelikle ben, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bütçeyi görüştüğümüz ortamın genel görünümüyle ilgili, ülkenin genel görünümüyle ilgili biraz değerlendirme yapmak istiyorum. Geçen hafta sunumunuzu dinledik, hâlâ hayal pazarlamaya çalıştığınızı ifade etmek istiyorum. Örneğin 2022 yılı Bütçe Gerekçesi'nin 77-80'inci sayfalarında bütçenin özelliklerini şöyle tanımlıyorsunuz, şöyle demişsiniz: "Refahın toplumun tüm kesimlerine yaygınlaştırılmasına yönelik politikaların uygulanmasına devam etmek, kapsayıcı, sürdürülebilir, istihdam odaklı ve gelir dağılımı adaletini gözetken büyüme tesis edilmesi vesaire hedeflerimiz arasında." Şimdi, "Refahı toplumun tüm kesimlerine ne zaman yaydınız da nasıl devam ettireceksiniz?" diye sormak istiyorum. Yedi yıldır üst üste, kişi başına düşen millî gelirimiz azaldı. Onuncu Kalkınma Planı'nın 2023 yılı için kişi başına düşecek millî gelir hedefi 25 bin dolar olarak öngörülmüştü, son OVP'de ise 10.703 dolara indi, 2020'de 8,5 bin dolar ile yetindik. Evet, sayenizde halk fakirleşiyor ama birileri de zenginleşiyor. Zengin ile fakir arasındaki uçurum da gittikçe artıyor. Bugün asgari ücret açlık sınırının altında kaldı maalesef. Ben yine soruyorum: Nerededir bu refahın yayılması? Masal anlatmayın bize diyorum, lütfen, bunu rica ediyorum.

Şimdi, asıl kriz, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Verin bana yetkiyi, Türkiye'yi nasıl uçuracağım." demesiyle ve tek adam rejimine geçilmesiyle başladı, pandemiyle birlikte bu, bir ekonomik krize, buhrana dönüştü. Cumhurbaşkanı kendini ekonomist sanmaya ve Merkez Bankasına müdahale etmeye başladı, görevden almalar peş peşe geldi, yirmi ayda 4 kez Merkez Bankası Başkanı değişti, kurul üyeleri görevden alındı, her hamlede dolar biraz daha yukarıya yükseldi. Son hamle neydi? "Faiz sebep, enflasyon sonuç; ben ekonomistim." diyerek ekonomiyi yönetmeye çalışan sarayın talimatıyla Merkez Bankası, enflasyon yukarı çıkarken politika faizini yüzde 18'den yüzde 16'ya çekti. Dolar-euro ne oldu? Tabii ki zıpladı. Şimdi, TL yılbaşından bu yana dolara karşı yüzde 23,4 oranında değer kaybetti ve Merkez Bankası ne yazık ki bugün görevini yapamaz hâle gelmiş durumda, en büyük zararı da ücretli kesimler, çiftçiler, emekliler, esnaflar, toplumun yoksul kesimleri görüyor. Asgari

ücret üzerinden bir küçük değerlendirme yapacak olursak çok daha uzağa gitmeye gerek yok, 12 Ekim tarihine baktığımızda asgari ücretle 313 dolar alınırken, sadece on gün sonra 22 Ekimde bu 293 dolara düştü, on günde 20 dolar eridi yani 300 doların altına düşmüş durumda şu anda asgari ücret.

Şimdi, bunlar, tabii, yetmedi, bir FATF'ın aldığı bir karar var biliyorsunuz. Türkiye 16 Aralık 2019'da kara para aklama ve terör finansmanı ile mücadele konusundaki ciddi eksikliklerinin giderilmesi, aksi hâlde "Gri Liste"ye alınacağı konusunda Mali Eylem Görev Gücü tarafından uyarılmıştı. Biz de o günlerde bu konuda gerekli uyarılarımızı ve çağrılarımızı yapmıştık ama 12 Ekimde yayımlanan raporla Türkiye'nin "Gri Liste"ye girdiği duyuruldu. Bu listeden nasıl çıkmayı düşünüyorsunuz? Bunu da sormak istiyorum. Bu karar, tabii, durup dururken alınmadı. 12'nci tavsiye kararlarına uyulmaması sonucu... Yani neydi? İşte, nüfuz sahibi kişilerin rüşvet, kara para aklama, terörün finansmanı vesaire gibi konularda izlenmesiyle ilgili tavsiyelere uymamasıyla ilgiliydi. Ben, açıkçası o süreçte neler yaşandığına çok kısa bir değinmek istiyorum: Rıza Zarrab'la başladı zaten, Man Adası, vergi cennetlerindeki rüşvet trafiği, Pandora belgelerindeki Türkiye'den 220 ismin dışarıya dolar çıkardığını öğrendik, 6 kez "varlık barışı" adı altında dışarıdan gelen ne olduğu belirsiz sermayenin vergi denetimi olmadan ülkeye sokulması, kime yapıldığı açıklanmayan 105 milyon dolarlık bağış hikâyesi, Süleyman Soylu'nun 10 bin dolar rüşvet alan siyasetçi iddiası, uyuşturucu ticareti, siyaset-mafya ilişkileri, Sezgin Baran Korkmaz. Yani maalesef, bakıyoruz ki bu tabloya rüşvet iddialarında önlem almak şöyle dursun, maalesef bu konularda daha da gaza basıldığını, hiçbir şey yapılmadığını görüyoruz.

Süreç tabii maalesef bu şekilde devam ediyor, şimdi dünya maalesef bizi kara para ve yolsuzluk ülkesi olarak görüyor. Bu durumdan tabii, ülkemizin CDS risk primi de etkilenecektir, yılbaşından bu yana zaten yüzde 42 oranında artmıştı, daha yüksek faizle borçlanmak zorunda kalacağız maalesef. Gittikçe azalan yabancı kaynak girişi de daha azalacaktır. İşte bütçenin şu anda içinde bulunduğu, ülkenin içinde bulunduğu durumda bütçeyi değerlendirdiğimiz ortam bu. Ama bunlar da yetmedi, Sayın Erdoğan Osman Kavala'nın tutukluluğuna ilişkin ortak açıklama yapan o 10 büyükelçiyi istenmeyen kişi ilan etti, dolar 10 lirayı zorladı. Neyse ki sonradan yapılan açıklamalarla biraz ortam yumuşatıldı da şimdi biraz dolarda hafif bir gerileme görüyoruz.

Bu arada, tabii, Türkiye en büyük 20 ekonomi arasına 1990 yılında girmişti ve G20 ligine üye olmuştu ama maalesef Erdoğan'ın yine millete "2023'te en büyük ilk 10 ekonomi arasına gireceğiz." dediğini de hatırlayarak şunu söylemek istiyorum: Şimdi ilk 20'den bile daha geriye düşmüş durumdayız.

Sonuç olarak Türkiye öngörülemez bir ülke hâline geldi, bütçeyi böyle bir ortamda konuşuyoruz. Bu yönetim anlayışınızla yaptığımız bütçelerle bundan sonra ülkeyi sağlıklı bir şekilde yönetebilmemiz de mümkün değil.

Bu görünüm altında 2020, 2021 ve 2022 bütçe kullanım kararlarınıza şöyle bir hızla bakacak olursak: Önce 2020 Kesin Hesabı'yla ilgili birkaç değerlendirme yapacağım. Şimdi, 2020'de pandemiye zaten doğru yönetemediğiniz gibi ekonomide de çok başarılı sonuçlar alınmadı. Tüm yük, dolaylı vergilerin de artırılmasıyla milletin maalesef sırtına bindi. Hedefleri tutmayan bir bütçe olduğunu söyleyebiliriz. Evet, pandeminin de mutlaka bunlarda etkisi var ama asıl etkinin yönetim zafiyetinizde olduğunu da ifade etmek gerekiyor.

Şimdi, bütçe gerçekleştirmelerine baktığımızda, 2020 yılını 175,3 milyar lira bütçe açığı ve 41,3 milyar lira faiz dışı açıkla kapattık. Şimdi faiz dışı açık, bize bütçe dengesinin de ne kadar bozulduğunu gösteriyor. 2019 yılına kadar faiz dışı fazla veren bir ülkeydik ama iki yıldır faiz dışı açık vermeye başladık ve gittikçe de artıyor. 2019'daki faiz dışı açık 23,8 milyar TL'ydi. Şimdi 2020 yılı merkezî yönetim bütçe gelir ve gider tahminleri yapılırken de yapılan tahminler maalesef tutmadı. Örneğin, çok kısa yıl sonu TÜFE'nin yüzde 8,5 olacağı öngörülmüştü, 14,6'yla kapandı, Yeni Ekonomi

Programı'ndaki öngörülen yüzde 10,5'lik hedefin de üstünde gerçekleşti bu oran. Yine bir küçük örnek: Toplamda 2020 yılında devreden 1 trilyon 810 milyar devlet borcu var, bugün itibarıyla iç ve dış borcumuz toplam 2,2 trilyon liraya dayandı. İşin kötü tarafı, bu borçlanmayla yaratılan kaynak, maalesef ne üretime ne istihdama dönüştürülebilir. Aslında en büyük sorun bu, üretime ve istihdama dönüştürülememiş olması.

Şimdi, 2020 Yılı Sayıştay Genel Uygunluk Bildirimi'ne değinmek istiyorum çünkü önemli bir konu var burada. Diğer Komisyon üyelerimiz, Sayın Kuşoğlu da bu konuya kısaca değinmişti. Şimdi, yedek ödenek kullanımıyla ilgili bir konu. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun 23'üncü maddesine göre genel bütçe ödeneklerinin yüzde 2'si kadar yedek ödenek konulabiliyor. Bu ödenekten aktarma yetkisi Cumhurbaşkanında. Buna göre başlangıç ödeneği 3,7 milyar lira iken yedek ödenek kullanımı 96,5 milyar Türk lirası olmuş. Bu aşım başka bir kanuni düzenlemeye dayandırılıyor aslında, bu da 2020 Bütçe Kanunu'nun 6'ncı maddesi ve 5018 sayılı Kanun'un 21'inci maddesi. Onda da "Genel bütçe ödeneklerinin yüzde 10'unu geçmemek koşuluyla kamu idarelerinin bütçeleri arasında ödenek aktarılması konusunda Cumhurbaşkanı yetkilidir." diyor. Şimdi, burada, evet bu sınırlar geçilmemiş ancak yapılan bir şey var Sayıştayın da eleştirdiği, bir al takke ver külah hesabı var. Yasa, personel gideri hariç kurumlar arası aktarmaya izin vermiyor. Şimdi şöyle bir şey yapılmış: Kurumların isimlerini tek tek saymayacağım uzun uzun ama önce bazı kuruluşların bütçelerinin personel ödenekleri azaltılmış, işte Millî Eğitim Bakanlığı diyebiliriz, Millî Savunma Bakanlığı diyebiliriz ve bu kuruluşlar yapmasa da harcama yapmış görünüyor tabii ki azaltıldığı için. Sonra yedek ödeneğe aktarılmış bu bedeller, başka kuruluşlara aktarılmış. Sonra yedek ödenekten yeni ödenek verilmiş, böyle karışık işlemler. Şimdi bunu niye yaptığımıza baktığımızda aslında yıl içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisine ek bütçe yasa teklifi getirerek ek ödenek almak zorunda kalmamak için bunu yapıyorsunuz, bu çok açık. Şimdi, Sayıştay raporuna göre de ödenek ve gider arasındaki farkın nedenleri yok mesela, ödenek iptal etme nedenleri yok, başlangıç ödeneğine göre sapmalara ve nedenlerine de yer verilmemiş bütçe raporlarınızda. Yani bu aslında bütçenizin, yaptığımız bütçenin ne kadar şeffaf olduğunu da bize gösteren bir durum.

Yine devam edecek olursak, benzer bir durum borçlanma limitleriyle alakalı var. Ekonomi yönetilmedikçe, borçlanmalar da arttıkça limitler de artırılıyor. Yine bir kanuni düzenlemeyle bu borçlanma limiti artırılmıştı. Böylece makyajlamayla limitler de aşılmamış oluyor ama bunları yaparak daha nereye götüreceksiniz bilemiyorum, görüntü, tablo hiç de iyi değil.

Hazine garantili borçlara baktığımız zaman da 2019 yılından 2020 yılına 114,4 milyar liralık hazine borcu devretmiş, 2020 yılından 2021 yılına devreden hazine garantili borç tutarı ise 151,3 milyar lira olarak gerçekleşmiş, tabii burada kur farkından kaynaklı artışlar da var. 2022 bütçesindeki borç üstlenim limiti de 4,5 milyar dolar yani bugünkü kurla 42,5 milyar lira daha arttığı kamu-özel iş birliği garanti borcu üstlenimi yapılmış oluyor. Yani hep yandaş müteahhitler kazanıyor, hep yandaş müteahhitler kazanıyor.

Şimdi, çok hızlı bir şekilde 2021 yılını değerlendirecek olursak. 2021 yılında bütçe giderleri 1 trilyon 346,1 milyar lira öngörülmüştü. İlk dokuz ayda 1,5 trilyon lira giderle bu hedef aşılmış durumda. Bütçe gelirleri artmış olsa da 245 milyar lira olarak öngörülen bütçe açığı ilk dokuz ayda 230 milyara ulaşmış durumda. Faiz giderlerinde de 179,5 milyar lira gerçekleşme beklediğinizi söylediniz, bu da dokuz ayda 124 milyar lira faiz ödedik. Aslında şunu söyleyebiliriz burada: Vergiyi vatandaştan topluyorsunuz, sonra da bir avuç tefeciye veriyorsunuz. Tefecilere giden bu ödemeler, bu faizler o bütçede kalsaydı neler neler ödenirdi acaba? Öğrencilerin kredi borçları, çiftçinin alamadığı destekler, atanamayan öğretmenler atanırdı yani birçok kesime ilaç olabilirdi aslında.

Faiz dışı açık yine yükselmiş durumda ve 50 milyar TL öngörülüyor. Şimdi, bütçe dengesinin giderek daha fazla bozulmakta olduğunu gösteriyor bu. Bunu düzeltmek için gelirleri artıramıyorsanız kamu harcamalarını azaltmanız lazım. Ama ülkemizde bu konuda ne olduğuna baktığımızda siz hep tam tersini yapıyorsunuz. Kamuda israf had boyutta, kamuda lüks araç satın almalar, kiralamalar hızla devam ediyor. Birçok bakanlık, kamu kurumu kendi binalarını bırakıp sizin yandaş müteahhitlerinizin yaptığı binalara taşındı, kira maliyetleri arttı. Saray, harcamalarından hiç taviz vermiyor, tüm giderleri devlet tarafından karşılanmasına rağmen Cumhurbaşkanı maaşına yüzde 14,4 oranında zam yapıldı. Maalesef öğrencilere bakıyoruz, barınamıyorlar. Üretimi, istihdamı öncelemeden bir avuç müteahhide kaynakları aktarıyorsunuz. 2022 yılına baktığımızda, 2022 yılında da bütçe gelirlerinin tamamının cari transferler, personel giderleri, mal ve hizmet giderleri ve faiz ödemesi, sosyal güvenlik primleri yani toplamda 1 trilyon 472,6 milyar gelir bekleniyor, bu saydıklarımın toplamı 1 trilyon 515 milyon TL yani daha bunlarla birlikte para bitti, elde bir şey kalmadı. Yatırımlara da bu bütçede yer yok, sosyal devlet bütçesi olduğunu da hiç kimse söyleyemez bu bütçenin, bu bütçe mevcut düzeni çevirme bütçesidir. Faiz dışı açık vermeye de devam ediliyor. Beklentiniz 37,9 milyar TL olarak görülüyor 2022 bütçesinde. Sürekli olarak SGK'ye kaynak aktarır bir durumdasınız, yine 290 milyar 172 milyon TL kaynak aktarıldığını görüyoruz.

Tarımsal desteklemelere baktığımızda, 2006, Tarım Kanunu'na göre gayrisafı yurt içi hasılanın yüzde 1'inden az olmamak kaydıyla destek aktarılması gerekirken, 25 milyar 834 milyon TL bir kaynak aktarılmış. Hâlbuki yüzde 1'i hesapladığımızda bunun 78,8 milyar olması gerekirdi, daha 2021 desteklerinin bir kısmını bile ödemediniz. Çiftçi perişan, gübre, mazot, tohum fiyatlarıyla baş edemiyor, üretmiyor yani üretmiyor şu anda. Gıda enflasyonu da milletin cebini yakıyor. Tüm dünya küresel ısınmayla mücadele ederken, bunlara karşı eylem planları uygularken girdi fiyatlarının sürekli yükselişine rağmen çiftçinin desteğini bile vermekten acizsiniz.

İhracat hedeflerinize baktığımızda, Onuncu Kalkınma Planı'nın 2023 ihracat hedefi 500 milyar dolardı, On Birinci Kalkınma Planı'nda 226,6 milyara indi, OVP'de ise 242 milyara düşürüldü, bugün 2022 hedefiniz 230,9 milyar dolar olarak görünüyor. Cari açık bir türlü kapanmıyor.

Şimdi, ihracat için ne yapmak lazım? Üretmek lazım, ham madde ithal etmek lazım. Biraz önce Türk lirasının başına gelenleri anlatmıştım yani önce fiyat istikrarı lazım, istikrarsız kur hareketleriyle güven vermeyen bir ortam oluşturduunuz.

Şimdi, bakın, piyasalardan bir örnek vermek istiyorum size: Mobilya piyasasında üretim yapan bir firma sahibi yana yakıla "Ben ne yapacağım, nasıl üreteceğim, nasıl satacağım?" diye açıkçası serzenişte bulunuyordu çünkü artık mal tedarikinde de zorlanıyorlar. Bir tedarikçisinden gelen maili benimle paylaştı, ben de firma ismi vermeden size bu maili olduğu gibi okumak istiyorum çünkü şu an ülkenin içinde olduğu durumu, belirsizliği, güvensiz ortamı herhâlde en iyi yansıtacak olan şey burada yazılanlardı: "Değerli dost ve müşterilerimiz, maalesef ham madde fiyatlarına gelen zamları size minimum yansıtıp elimizden geldiği ve imkânlarımız kadar yardımcı olmaya çalıştık. Artık yaptığımız zamların da bir anlamının kalmadığı günlere girdik. Ne fiyat yaparsak yapalım her gün değişik bir ham maddemize ciddi zamlar geliyor ve hesaplarımız sürekli şaşıyor. Ödemesini alıp iki üç ay sonra teslim ederiz diye düşündüğümüz bütün siparişlerden zarar ettik ama sözümüzü tutmak için yardımcı olmaya çalıştık ve çalışacağız. Ama hem önümüzü görmek hem de ödemesini aldığımız siparişleri en az kayıpla ve söz verdiğimiz tarihlerde teslim edebilmek için imkânlarımızı kullanacağız. Üzülerek bildirmek isteriz ki bugünden itibaren minimum 1/11/2021 tarihine kadar -verilecek olan siparişlere teklif veremeyeceğiz- sipariş kabul etmeyeceğiz." Evet, böyle devam ediyor bu mail yani yarattığınız piyasa ortamı işte bu. Sanayici nasıl üretecek?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Emecan, toparlayabilirsiniz, süreniz tamamlandı.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir iki dakika isteyeceğim toparlamak için.

Hedeflediğiniz yüzde 5 büyümeyi nasıl yakalayacaksınız, bunu nasıl başaracaksınız; bunu da merak ediyorum.

2022 bütçesi gelir kalemlerine baktığımızda, gelirdeki en büyük pay vergilere ait, toplam 1 trilyon 258,3 milyar lira vergi bekleniyor ama bunların içerisinde KDV ve ÖTV en büyük kalemleri tutuyor tabii ki. Dolaylı vergilerle birlikte en büyük adaletsizlik de gelir vergisinde hâlâ devam ediyor yani yine vergi yükü çalışan kesimlerin, yoksulun, çiftçinin, emeklinin üstüne binmeye devam ediyor.

Burada vergilerde, evet, gelir vergisine baktığımız zaman da...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son cümlelerim, bir toparlayayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son cümlelerinizi alayım.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Şimdi, çok önemli bir konu var burada, başka önemli bir konu, vazgeçilen vergiler. Vergi harcamaları cetveline baktığımızda, toplamda 336 milyar TL vergiden vazgeçilmiş yani yoksuldan, emekliden alınan vergi sermayeden alınmıyor, onlara, yeni, açıkçası kaynaklar yaratmak için sermayeden alınacak vergi 336 milyar liradan vazgeçiliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Hakikaten ülkeyi böyle mi düzlüğe çıkarmayı düşünüyorsunuz diye sormak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Epeyce aştınız sürenizi.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Son bir veda cümlesiyle o zaman...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Epey aştınız. Sadece bir veda cümlesi, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Peki.

Bu bütçenin bu ülkeye ilaç olamayacağı kesin. O yüzden de aslında en başta bu ülkedeki yönetim sisteminin değişmesi gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uzun bir veda oldu.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Siz, Cumhurbaşkanlığı yönetim sisteminde Meclise karşı hesap verme mecburiyeti, Türkiye Büyük Millet Meclisinden güvenoyu alma durumu olmadığı için, bunlar olmadığı için aslında bir anlamda hesap verme zorunluluğu hissetmiyorsunuz, 3 bütçedir bunu deneyimledik, gördük.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Emecan, sağ olun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ancak bunun sürdürülebilir olmadığını, aslında bu yaptığımız, verdiğimiz rakamlar da gösteriyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Başka konuşmalarınıza bırakın bir kısım fikirlerinizi de.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben yine de bu bütçenin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum ve Komisyonu selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, kadın vekillerimize...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bence kadınlar eşit koşullarda yarışabilirler Sayın Paylan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Evet, daha vardı aslında birçok konu değerlendirebileceğimiz ama onları da başka görüşmelerde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Durmuş Yılmaz, on dakika mı istediniz yanlış anlamadıysam? Yirmi dakika hakkınızdan on dakikayı kullanmak istiyorsunuz, geriye kalan on dakikayı da İYİ Partiden yine diğer arkadaşlarımıza aktaracağız, doğru mu?

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Evet.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On dakika süre veriyorum geneli üzerinde.

Buyurun Sayın Yılmaz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcım, bürokrat arkadaşlarımız, basınımızın değerli mensupları; ben de benden önceki arkadaşlarım gibi hepimizi saygıyla selamlıyorum ve 2022 yılı bütçemizin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Bize sunulan dokümanlardan gördüğümüz kadarıyla 2022 yılında 1,7 trilyon TL'lik gider, 1,4 trilyonluk gelir var; bunu 2021 yılına kıyasladığımızda yüzde 30'luk bir artış söz konusu ve bütçenin büyüklüğüne baktığımızda, millî gelire oranladığımızda uzun zamandan beri de yüzde 20'ler civarında dolaşıyor. Tabii buradan da bir 280 milyar TL'lik bir bütçe açığı ortaya çıkıyor. İster sağdan bakalım, ister soldan bakalım, ister yukarıdan aşağı, ister aşağıdan yukarıya toplayalım, bütçenin ne olduğu belli, pasta küçük, küçük olduğu için de biz 84 milyon vatandaş, yurttaş olarak bu bütçeye maalesef sığmıyoruz, sığamıyoruz.

Bülent Bey sunumunda da söyledi, maaşlar artı sosyal güvenlik primlerinin üzerine cari harcamaları koyduğumuzda zaten bütçenin tamamı ortadan kalkmış oluyor. Dolayısıyla yatırıma çok fazla bir şey kalmıyor, toplam bütçe ödeneklerinin yüzde 7'si kadar bir yatırım var, millî gelire oranladığımızda da son derece düşük ve üstelik, bir de biraz önce başta arkadaşımızın söylediği gibi, yıllar itibarıyla da gerileme söz konusu. Dolayısıyla yapılması gereken şey pastayı büyütme, bu pastayı büyütmeden bizim bu sorunların üzerinden, üstesinden gelmemiz mümkün değil.

Tabii, pastayı büyütebilmek için de belli paydalarda anlaşmamız, mutabık kalmamız gerekiyor. Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımızın yaptığı 56 sayfalık sunumdan şunu görüyoruz: Bir milat var, o milada göre her şey endeksleniyor ve ona göre de artışlar, eksilimler uygun görülen bir biçimde bizimle paylaşıldı, kamuoyuyla da paylaşılıyor.

Bir birimlik herhangi bir ödemenin, harcamanın vesairenin iki birime çıkarılması yüzde 100 artış demektir. Dolayısıyla, bu sunumun içerisinde öyle rakamlar var ki yüzde 150, yüzde 80, yüzde 90... Bir de bunun bazına bakmak lazım, bu yetiyor mu, yetmiyor mu? Kesinlikle yetmiyor. Bu tür sunumlar hiç de aydınlatıcı değil, yön ve yol göstermiyor. Dolayısıyla da birbirimize kendi tezlerimizi kabul ettirmeye çalışıyoruz, sonuçta hiçbirimiz tezlerimizi kabul etmiyoruz, olduğumuz yerde duruyoruz, bir yere de gittiğimiz yok ama toplumun bizden beklentisi şu: Pastanın büyümesi, dolayısıyla 84 milyonun refahının artarak bu bütçenin içine sığması.

Ekrem Bey yurtlarla ilgili 2 rakam verdi, arkadan arkadaşlarımız dediler ki: “Şunu da söyle analizin tamamlanması için...” Cevap yok.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Duymadım.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Duydunuz, duydunuz. Yani yurtlarla ilgili “Şu kadar yatak kapasitesi vardı, bu kadar yatak kapasitesine getirdik...” Arkadaşlarımız da dediler ki: “O yatak kapasitesindeki öğrenci sayısı kaçtı, şimdi kaç?” Bu analizin doğru olabilmesi için, yön ve yol gösterebilmesi için bunun tamamlanması lazım. Maalesef, bu doküman bu tür şeylerle dolu ve bizi bir yere götürmüyor. Dolayısıyla...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – O dediğiniz yüzde 60...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Tamam efendim, onları biliyoruz, onları biliyoruz. Arkadaşlar haklı olarak sordular: “O zaman öğrenci sayısı kaçtı, şimdi kaç? İhtiyacın yüzde kaç karşılanıyor?” Dolayısıyla, yeri geldiğinde bazen mutlak değer bazen de oran önemli, her neyse ama bu bizi bir yere götürmüyor. Eğer yer değiştirsek ben iktidar tarafında otursam, aynı analizi ben yapsam, bu soruyu siz bana sorsanız; eğer namuslu, dürüst isem, yaptığım analizin sonucu bizi bir yere götürüyorsa benim bunu kabul etmem lazım; akıl, mantık bunu kabul ediyor. Yaptığımız, söylediğiniz rakamlar doğru ama eksik, arkadaşlar da onu söylediler. Dolayısıyla, bu dokümanın içi böyle tanımlamalarla, böyle analizlerle dolu ve bizi bir yere götürmüyor.

Dolayısıyla, geldiğimiz yer, geleceğimiz yer büyümenin sağlanması, hızlandırılması. Büyümenin sağlanması, hızlandırılabilmesi için maalesef bir makroperspektif lazım, bu perspektif kaybolmuş vaziyette. Bunun için büyümenin şartları var; emek var, sermaye var ve bunun en önemlisi toplam faktör verimliliği diye bir şey var, Türkiye bunu kaybetti. Bizim, mevcut sermaye stokuyla, mevcut emekle maalesef bundan daha fazla, daha iyi bir büyüme sağlamamız mümkün değil. O nedenle toplam faktör verimliliğini artıracak eylem ve önlemleri almamız gerekir. Bunun için de ne yapılması lazım; büyüme sağlayacak olan faktörler nedir, ona bakmamız lazım.

Büyüme sağlayacak olan faktör, bir kere kaynakların etkin dağılımını sağlayacak olan fiyat istikrarını sağlamak. Enflasyon öyle bir şey ki etraf tamamen çöplükle dolu, pislikle dolu, bir kar yağıyor, üstünü örtüyor, her yer tertemiz, bembeyaz gibi görünüyor. Kar kalkıyor, bütün eksiklikler, bütün pislikler ortaya çıkıyor, çevre kirli. Siz, eğer bu ülkeye, bu insanlara aş ve ekme vermek istiyorsanız, bu büyüme hızlandırmanız lazım. Bunu hızlandıramadığımız için de maalesef ülkede üç beş yıl önce konuştuğumuz ve pozitif yönde konuştuğumuz “Orta gelir tuzağından çıktık gibi, çıkacağız gibi.” iddialarımızı artık bu an itibarıyla konuşmuyoruz, kimsenin dilinde böyle bir şey yok çünkü çıkamıyoruz. 2013’te 950 milyar dolarlık millî gelirden bugün geldiğimiz yer belli. Biz, gerçekten bir orta gelir tuzağının içerisine girdik çünkü büyümemiz kaliteli değil, o kaliteyi sağlayacak olan altyapı donanımlarından da mahrum kaldık ve bunları yerine getiremiyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı enflasyonla ilgili birtakım rakamlar söylüyor, rakam da söylemiyor da birtakım temennilerde bulunuyor. Ben şunu sormak isterim: Bugün Türkiye’nin enflasyonla mücadele diye bir sorunu var mı? Gerçekten biz enflasyonla mücadele etmekte kararlı mıyız? Fiyat istikrarı için enflasyonla mücadele şartı... Fiyat istikrarı yenmez, içilmez. Nihai hedef büyümedir, üretilen defterdir, kalemdir, arpadır, buğdaydır, nohuttur, çeliktir, otomobildir. Bu hedef meşru fakat bizi bu meşru hedefe götürecek olan fiyat istikrarıyla ilgili Türkiye’nin bugün bir mücadelesi var mı? Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası fiyat istikrarını sağlamakta, enflasyonla mücadelede kararlı mı, samimi mi? Fakat gelinen nokta o ki, maalesef, bugün iddiam o ki Türkiye Cumhuriyeti ve onun bir organı olan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası enflasyonla mücadeleyi artık bırakmıştır. Bugün, Merkez Bankası artık enflasyonu hedeflemiyor, enflasyonla mücadele etmiyor. Yepyeni bir teori ortaya koydular: “Efendim, değersiz kuru daha da değersiz hâle getireceğiz, onun üzerinden ihracatımız

artacak, ihracatımız artınca ara mal ve ham madde ithalatı azalacak, dolayısıyla cari açık azalacak, ondan sonra da arz yönlü tedbirlerle enflasyon aşağıya gelecek.” Bu, hayalden başka hiçbir şey değil. Bunu yaşayarak görüyoruz ve göreceksiniz. Bu, büyük bir bela, bir sorun olmaktadır.

Zamanım az kaldı, bitiriyorum.

Ne yapıp edip büyümeyi tekrar hızlandıracak koşulları oluşturmak lazım. Eğer bunu oluşturamazsanız bugünkü bütçeyi yarın arar hâle geleceğiz ve dolayısıyla da milletin bizden olan beklentilerini yerine getiremeyeceğiz. Ne yapın ne edin lütfen makro bir çerçeve çizin, bu çerçevenin içerisinde kurumların görevlerini eski hâline tekrar iade edin; herkes görevini yapsın ve dolayısıyla da şu anda eksilerde gezen toplam faktör verimliliğinin artırılmasına yönelelim. Bunu yapmadığımız sürece de birbirimize laf yetiştirmekten başka yapacağımız bir şey yok.

Hepinize teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Yılmaz.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım, sataşma oldu ama.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Daha sonra...

DURMUŞ YILMAZ (Amasya) – Hayır efendim, lütfen sataşma falan yok. “İktidarımızda şu kadar yatak vardı, buraya getirdik.” dediniz. Buradaki arkadaşlar da “O gün öğrenci sayısı kaçtı, bugün kaç?” dedi. Bunu söyleseydiniz ne kaybederdiniz arkadaşım ya?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Yılmaz.

Sayın Ali Kenanoğlu, süreniz beş dakika.

Buyurun lütfen.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın üyeler, sayın vekiller, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, sayın bürokratlar; tüm hazırunu saygıyla selamlıyorum.

(AK PARTİ ve İYİ Parti sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

Sayın Yılmaz, hatibe söz verdim, lütfen...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şimdi, bütçeyi savunan AKP sözcüsü eleştirilere cevaben bu bütçenin 86 milyonu kapsadığını söyledi. Bir kurum var ki sadece bir toplumsal kesime hitap ediyor bu bütçede, oldukça da desteklenen bir kurum; Diyanet İşleri Başkanlığı. Diyanet için 2022 bütçesinde öngörülen 16 milyar 98 milyon 581 bin lira yani 2021’e göre 3 milyar 120 milyon artırılmış durumda; 7 bakanlık ve 26 başkanlık bütçesinden fazla.

Diyanet bütçesinden kim faydalanıyor ya da kimler faydalanıyor? Baktığımız zaman sadece Hanefi Sünni Müslümanlar faydalanabiliyor, Şafiiler ve Caferiler kısmen faydalanıyor, Aleviler, Hristiyanlar, Museviler ve ayrıca da hiçbir inanca mensup olmayan insanlar var -ki bunların hepsi vergi ödüyor-bunlar hiçbir şekilde faydalanmıyor. Tam tersine, faydalanmadıkları gibi bunlara yönelik bir de Diyanetin hışmı var, onların üzerinde bir asimilasyon faaliyeti var, bunları da aktaracağım birazdan.

Şimdi, Diyanet, devletin yani iktidarın siyasi hedeflerine uygun iş yapan işlevsel bir aparat hâlinde duruyor. Birçok Müslüman tarafından da Emevi İslamının, Muaviye İslamının temsilcisi olarak görülüyor. Örneğin, Diyanetin Müslümanlığında Kürtçe yok, böyle bir dili tanımıyorlar hiç, hiçbir din hizmetinde Kürtçe hizmet verilmiyor. Kürt Dil Platformu, Ekim 2020’de Diyanete dilekçe yazarak dinî hizmetlerinde Kürtçe de verilmesini talep etti ancak bu talepleri de yerine getirilmedi. Diğer dillerde,

örneğin, ayetlere ilişkin mealler bulunurken kimi camilerde bu Kürtçe kaldırıldı tümden, olan yerlerde de kaldırıldı. Yine, Diyanetin din görevlileri özellikle Kürtler üzerinde güvenlikçi politikalarını sürdürüyorlar. Bir de son zamanlarda din âlimlerine yönelik yani Kürt din âlimlerine yönelik operasyonlar yapıldı ve din insanları bu operasyonlarda gözaltına alındı yani bu, bizim Müslümanlığımızı, bizim inancımızı kabul etmiyorsanız, yoksunuz anlamına geliyor; var onlar, bilirsiniz.

Şimdi, Diyanetin, her ne kadar laikliğin gereği olarak kurulduğu iddia edilse de esas amacı toplumu din üzerinden kontrol etmektir. Laik olan hiçbir ülkede böyle bir kurum yok, yalnızca statükocu laikliğin yani yasağcı laiklik anlayışının benimsendiği ülkelerde var ki bu da bizim ülkemiz. Gerçek laikliğin uygulandığı ülkelerde dinler, inançlar çok özgür, hatta -hatırlarsınız- bu ülkede baş örtüsü yasağı varken, başörtüsüyle insanlar okullara, üniversitelere giremezken laikliğin gerçek anlamda uygulandığı ülkelerde çok rahatlıkla gidebiliyorlardı. Demek ki sorun laiklikte değil, laikliğin uygulanışında ve gerçek laiklik meselesinde. O anlamıyla laiklik demokratik bir cumhuriyetin gereğidir ama adına “Türk laikliği” denilen bizdeki bu laiklik değil, gerçek laiklik demokratik cumhuriyetin temelidir.

Bir Alevi gerçeği var bu ülkede. İbadethanesi cemevi, toplu ibadeti cem, orucu Hızır ve muharrem, kıblesi insanikâmil; kutsal dağı, taşı ormanı, kutsal suyu olan, temelinde doğa sevgisine ve kutsiyetine dayalı Hızır inancı olan bir Alevi gerçeği var. Oysa Diyanet ve topyekûn devlet, topyekûn iktidar bu gerçeği görmüyor; tam tersine, Diyanet İşleri Başkanlığı, örneğin, Alevilerin ibadethanesi olan cemevlerine karşı “Bizim kırmızı çizgimizdir, asla ibadethane olarak kabul etmeyiz.” diyebiliyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Doğru diyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şimdi, bu bütçeye Alevilerin vergileri de gidiyor ve Diyanet buradan da payını alıyor. Geçen yıl bütçe sunumunda Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Alevilerle ilgili olarak çok iyi aşure dağıttıklarını anlattı; hakikaten komediydi, bilmiyoruz bu sene ne anlatacaklar.

Şimdi, dün, Cumhurbaşkanı konuşmasında “58 ilde 1.585 cemevi ziyaret ettik.” dedi. Bu ziyaretlerin sebebi neydi? “Bir ihtiyacımız var mı?” sorusu ve bu ihtiyacımız var mı sorusunun cevabı aslında boya, badana, tuğla, beton ihtiyacımız var mı? Çünkü kimi cemevleri “Statü istiyoruz.” dedikleri zaman “O bizim işimiz değil, o başka bir iş.” cevabını aldılar. Oysa bu iktidar Alevilerle ilgili Alevi çalıştayları yaptı, 7 tane Alevi çalıştayı. Ben de o çalıştaylarda Alevileri temsilen o dönemdeki kurum başkanı olarak o masada oturanlardan birisiydim. Şimdi, o çalıştayların sonucunda aslında iktidar, Alevilerin orada ne talep ettiği biliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Başkanım, bitiriyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, süreniz sona erdi, lütfen sözünüzü tamamlayın Sayın Kenanoğlu.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bütün bunlar bilinmesine rağmen hâlâ Alevilerin inançsal değerleri ve ibadethaneleri yok sayılarak bir sadaka dağıtma mantığı içerisinde Alevilere yaklaşıyor, bunu doğru bulmuyoruz. Bu anlamıyla, Diyanetin bütçesini de tutumunu da kabul etmediğimizi ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Başkanım, kayıtlara geçmesi açısından...

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Yok, şu anda size söz veremiyorum, söz Sayın Kalaycı’da. Daha sonra değerlendireyim Sayın Çelebi.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakika.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2022 yılı merkezî yönetim bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı ve bereketli olmasını diliyor, hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

2019'un son aylarında Çin merkezli olarak tüm dünyaya yayılan ve küresel bir salgın hâline gelen Covid-19 dünya gündemini tamamen değiştirmiş, iki yıldır en önemli gündem maddesi olmuştur. Salgın tüm dünyada hayatın akışkanlığını bozmanın yanı sıra siyasetten ekonomiye, ticaretten sosyal ilişkilere, sanattan spora, kısacası pek çok alanda olumsuz tesirlerini hâlen göstermektedir. Salgın zengin, fakir; gelişmiş, gelişmemiş demeden bütün ülkeleri vurmuştur. Salgınla birlikte kamu harcamalarının artması ve gelirlerin azalması nedeniyle küresel bütçe açığının millî gelire oranının 2021 yılında yüzde 8,8'le oldukça yüksek seyretmesi beklenirken küresel kamu borç stokunun millî gelire oranının yüzde 98,8 seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir. Küresel borçluluk 2021'in ikinci çeyreğinde 296 trilyon dolarla yeni rekor seviyesine yükselmiştir. Konut fiyatlarındaki yükselişe bağlı olarak hane halkı borçluluğunun küresel borç stokundaki artışa en yüksek katkıyı yapması dikkat çekmektedir. 2020 yılında yüzde 8,2 daralan dünya ticaret hacminin tedarik zinciri ve lojistikte devam eden bazı sorunlara rağmen 2021 yılında yüzde 9,7 artış göstereceği öngörülmektedir. IMF'nin 12 Ekimde açıkladığı Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'na göre 2020 yılında yüzde 3,1 daralan küresel ekonominin 2021 yılında yüzde 5,9 büyümesi beklenmektedir. OECD'nin eylül ayında yayınladığı Ara Dönem Ekonomik Görünüm Raporu'ndaysa dünya ekonomisinin geçen yıl yaşadığı yüzde 3,4 daraldıktan sonra bu yıl yüzde 5,7 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Bu yıl tüm dünyada ekonomiler büyümede iyi performans gösterirken enflasyon da tüm ülkelerde artmaktadır. Emtia fiyatları küresel ekonomideki güçlenmeye bağlı olarak artan talep ve görece sınırlı kalan arz nedeniyle yüksek oranda artış göstermiştir. Nakliye maliyetleri keskin biçimde yükselmiş, lojistik pahalılaşmıştır. Bugün dünyanın en fazla meşgul olduğu ekonomik konuların başında enflasyon gelmektedir. Petrol ve endüstriyel metal fiyatları güçlü talebin etkisiyle yüksek seyrini sürdürmektedir. Başta Avrupa'da olmak üzere enerji krizi derinleşmiştir. Enerji krizi, enerji fiyatlarını çok yüksek seviyelere taşımıştır. Bir yılda Avrupa doğal gaz fiyatları yaklaşık 5 kat, kömür fiyatları 4 kat artmıştır. Geçen yıl ekim ayında 42 dolar düzeyinde olan Brent petrol fiyatları üç yılın en yüksek seviyesi olan 85 doları aşmıştır. Dünyada enerji yoğun sektörlerde tesis kapanmalarına bile yol açan küresel enerji krizine çare aranmaktadır.

Doğal gaz fiyatlarındaki yüksek artış amonyak ve gübre üretiminin azalmasına ve fiyatlarının yükselmesine neden olmuştur. Dünya Bankası verilerine göre 2020 yılı mayıs ayında 263 dolar olan DAP gübresinin fiyatı, bu yıl eylül ayı itibarıyla 644 dolara yükselerek yüzde 144 oranında artmıştır. Aynı süreçte 202 dolar alan üre gübresinin fiyatı da 419 dolara yükselerek yüzde 107 oranında artmıştır. Gübrenin azalması ve fiyatın aşırı yükselmesi tarım ve gıdanın geleceğini tehdit etmektedir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; makroekonomik veriler dikkate alındığında küresel ölçekteki gelişmeler ve mukayeseli değerlendirmeler Türkiye ekonomisinin giderek daha da güçlendiğini göstermektedir. Türkiye, salgının ekonomi üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak amacıyla bir dizi tedbiri süratle uygulamaya koymuştur. Üretim ve tedarik zincirinin kesintiye uğramaması, istihdamın korunması ve finansal sistemin sağlıklı işleyişinin sürdürülmesi için eş güdümlü politika adımları atılmıştır. Böylelikle salgının yıkıcı etkisi birçok ülkeye nazaran Türkiye'de daha az düzeydedir. Nitekim, Türkiye genel ekonomik toparlanma ve büyüme konusunda diğer ülkelerden pozitif olarak ayrılmıştır. 2020 yılında küresel ekonominin OECD verilerine göre yüzde 3,4 oranında bir daralma

yaşadığı şartlarda Türkiye ekonomisi yüzde 1,8 oranında büyümeyi başarmıştır. Türkiye 2021 yılı birinci çeyreğinde yüzde 7,2; ikinci çeyreğinde ise yüzde 21,7 oranında güçlü bir büyüme kaydederek hem büyüme ve gelişme trendini sürdürmüş hem de dünyada en çok büyüyen ülkeler arasında yer almıştır. Yatırım, üretim, istihdam ve ihracattaki artış sağlıklı ve nitelikli bir büyümeye delalet etmektedir. Yatırımlar hız kesmeden artmaya devam etmektedir. 2020 yılında yüzde 6,5 artan sabit sermaye yatırımları 2021 ilk çeyreğinde yıllık yüzde 12,4; ikinci çeyreğinde yıllık yüzde 20,3 büyüme kaydetmiştir. Makine ve teçhizat yatırımları üç çeyrektir yüzde 30'un üzerinde büyümekte olup 2021 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 35,2 oranında artmıştır. 2020 yılı genelinde yüzde 1,6 büyüyen sanayi sektöründe 2021 yılı ilk çeyreğinde yüzde 11,7; ikinci çeyreğinde yüzde 40,5 büyüme gerçekleşmiştir. Avrupa ağustos ayı sanayi üretiminde on altı ayın en büyük düşüşünü yaşarken Türkiye'nin ağustos ayı sanayi üretimi aylık yüzde 5,4; yıllık ise yüzde 13,8 artışla beklentileri aşmıştır. İmalat sanayisi kapasite kullanım oranı her geçen ay artmakta olup temmuzda yüzde 76,7'ye, ağustosta yüzde 77,1'e, eylülde ise yüzde 78,1'e yükselmiştir. Takvim etkisinden arındırılmış sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi ağustos ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 48,1 artış göstermiştir.

İhracatçılarımız sürekli rekorlar kırmakta olup tüm zamanların en yüksek günlük, aylık ve yıllık ihracat rakamlarına ulaşılmıştır. İhracat 2021 yılı Ocak-Eylül döneminde yüzde 36 artarak 161 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalattan daha fazla artması sonucu dış ticaret açığı yüzde 15 azalmış, ihracatın ithalatı karşılama oranı 7,5 puan artarak yüzde 83,3'e yükselmiştir.

Cari işlemler dengesi ağustos ayında fazla verilmiştir. Cari işlemler açığı 2021 yılı Ocak-Ağustos döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 46,1 azalmıştır. Yılın kalan aylarında cari fazla verilmesi beklenmektedir. Öncü göstergeler 2021 yılının 3'üncü çeyreğinde de yüksek oranda büyümeye işaret etmektedir. Büyüme açısından önemli bir gösterge olan Satın Alma Yöneticileri Endeksi PMI temmuzda 54, ağustosta 54,1; eylülde 52,5 olup üretim ve yeni siparişlerde üst üste artış kaydedilmiş. Artan iş yükü nedeniyle firmalar istihdamı ve satın alma faaliyetlerini genişletmiştir. Orta vadeli programa göre Türkiye ekonomisinin 2021 yılında yüzde 9 büyümesi beklenmekte, 2022 yılında ise yüzde 5 büyümesi öngörülmektedir.

IMF dünya ekonomisinin büyüme performansını temmuz raporundaki tahminine göre 0,1 puan aşağı çekerek yüzde 5,9 olarak tahmin ederken Türkiye için 2021 büyüme tahminini 3,2 puan artışla yüzde 5,8'den yüzde 9'a yükseltmiştir. OECD de dünya ekonomisinin büyüme performansını mayıs raporundaki tahminine göre 0,1 puan aşağı çekerek yüzde 5,7 olarak tahmin ederken Türkiye için 2021 büyüme tahmini 2,7 puan artışla yüzde 5,7'den yüzde 8,4'e yükseltmiştir. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları da Türkiye için 2021 büyüme tahminini yukarı yönlü revize etmiştir. Uluslararası kuruluşlar bile 2021 büyüme tahminlerini yükselterek Türkiye ekonomisinin güçlü bir şekilde toparlandığını ortaya koyarken içerideki bazı kesimlerin ekonomiye yönelik yıkıcı söylemleri çok dikkat çekici ve düşündürücüdür. Diyorlar ki: "Ekonomi çökmüş, esnaf bitmiş, şirketler kapanıyormuş. İcra dosyaları patlamış, Türkiye'ye batmış." Daha neler neler... Yalan, çarpıtma, istismar, ne ararsan var. Bakınız, TOBB istatistiklerinde 2021 yılının dokuz ayında kapanan şirket sayısı 2020 yılının aynı dönemine göre yüzde 6 azalmış; tam tersi, kurulan şirket sayısı yüzde 8,8 artmıştır. Yine, aynı dönem itibarıyla kapanan gerçek kişi işletme sayısı yüzde 9,8 azalmıştır. BDDK verilerine göre geçen yıl ağustos ayında yüzde 4,14 olan takipteki alacakların oranı bu yıl ağustos ayında yüzde 3,67'ye inmiştir. Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi verilerine göre 2020 ve 2021 yıllarında protestolu senet sayısı ve tutarı ile karşılıksız çek sayısı ve tutarında çok ciddi düşüş bulunmaktadır. Yargı istatistiklerine göre 2020 ve 2021 yıllarında icra dairelerine yıl içinde gelen dosya sayısı, bırakın patlamayı, önceki yıllara göre önemli oranda azalmıştır.

İstihdam düzeyi pandemi öncesi seviyesine gelmiştir. Mevsim etkilerinden arındırılmış temel iş gücü göstergelerine göre ağustos ayı istihdam sayısı 28 milyon 706 bin kişiye ulaşmış olup geçen yılın aynı ayına göre 1 milyon 865 bin kişi artmıştır. Aynı dönemde işsizlik oranı 0,9 puan, tarım dışı işsizlik oranı 2 puan, genç işsizlik oranı 2 puan, atıl iş gücü oranı da 3,2 puan azalmıştır. “Fesih yasağı kalkınca işsizlik patlayacak.” diyenler nerelerde acaba?

Elbette ekonomide sorunlarımız vardır. Salgının olumsuz etkileri varlığını hâlâ sürdürmektedir. Tüm dünyada olduğu üzere, en başta gelen sorunumuz da enflasyondur, hayat pahalılığıdır. Üst üste gelen zamlar nedeniyle özellikle dar ve sabit gelirli vatandaşlarımız sıkıntı çekmektedir. Ülkemizde para ve maliye politikaları kanalıyla enflasyonla mücadele kapsamında önemli adımlar atılmaktadır. Bu kapsamda, eşel mobil sistemi uygulanması sonucu 2021 yılı için toplamda 58,5 milyar lira vergi gelirinden feragat edileceği açıklanmıştır.

Fahiş fiyat artışı yapan fırsatçılara dönük denetimler devam ettirilmektedir. Hayat pahalılığı nedeniyle sıkıntı çeken dar ve sabit gelirli vatandaşlarımızın gelirlerini artıracak, yüklerini hafifletecek kararların alınmasına devam edileceğine inanıyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi olarak asgari ücret ve emekli aylıklarında iyileştirmeler yapılması, aylıklardan yapılan bazı kesintilerin kaldırılması, başta gübre ve yemde olmak üzere tarımsal desteklerin artırılması ve borçlulara kolaylıklar getirilmesi gerektiğini düşünüyoruz

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomi üzerinden kara propaganda yapanların Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini karalama konusunda da emel ve ağız birliği içinde olmaları son derece manidardır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini mesnetsizce sürekli kötöleyenler güçlendirilmiş parlamenter sistem önermektedir. Yapılan açıklamalarda hükümetin parlamento içinden kurulması, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulunun yeniden tesis edilmesi, yürütme yetkisinin Başbakan ve Bakanlar Kurulunda olması, bakanların seçilmiş olması, yapıcı ve kurucu güvensizlik modelinin getirilmesi, Cumhurbaşkanının partiler üstü ve tarafsız olması gibi öneriler yer almaktadır. Sürekli eskiye dönülmeyeceğinin vurgulanmasına karşın açıklanan önerilerin eskiye dönüşü içerdiği, ülkemizde daha önce uygulanan parlamenter sistemin tanımlandığı açıktır. İçi boş olan ve bir yenilik içermeyen “iyileştirilmiş, güçlendirilmiş parlamenter sistem” söyleminin tamamen taktik amaçlar için uydurulmuş bir kavram olduğu anlaşılmaktadır. Önerilen sistemde siyasi istikrarı sağlamak için kurucu güvenoyu ve yapıcı güvensizlik oyu getirileceği, güvenoyu için olumlu oyların fazla olmasının yeterli olacağı, güvensizlik oyunda ise üye tam sayısının salt çoğunluğun aranacağı ifade edilmektedir. Benzer uygulama ülkemizde zaten vardı. Parlamenter sistem döneminde güvenoyu için basit çoğunluk, güvensizlik oyu için salt çoğunluk aranıyordu. Esasen ülkemizde hükümetlerin güvenoyu alamaması ya da gensoruyla düşürülmesi olayları çok nadir yaşanmıştır. Siyasi istikrarsızlıkların altında yatan esas neden hükümet krizleri, seçim sonrası hükümet kuruluşunun gecikmesi, koalisyon pazarlıklarının, milletvekili transferlerinin devrede olması, iç ve dış vesayet odaklarının siyasete müdahaleleri, sık sık seçime gidilmesi, kısa süreli koalisyon ve azınlık hükümetleridir. Ülkemizde çok partili parlamenter sistemin uygulandığı yetmiş iki yılda 51 hükümet göreve gelmiştir. Bu dönemde 17 koalisyon hükümeti, 6 azınlık hükümeti, 3 darbe hükümeti, 2 geçici hükümet görev yapmıştır. Koalisyon ve azınlık hükümetlerinin ortalama görev süresi yaklaşık bir yıldır. Yirmi beş gün görev yapan hükümetler dahi görülmüştür. Türk milleti birtakım vesayet odaklarının tasarımıyla nasıl hükümetler kurulduğunu ve nasıl düşürüldüğünü defalarca yaşamıştır. Kurucu güvenoyu ve yapıcı güvensizlik oyu modeli için örnek gösterilen İspanya, Belçika, Almanya gibi ülkelerde, tam tersine, son yıllarda ağır siyasi krizler ve siyasi istikrarsızlıklar yaşanmıştır. İspanya’da beş yılda 4 kez seçime gidilmiştir. 2019 Nisanında seçim yapılmış, hükümet kurulamamış, kasımda tekrar seçim yapılmış, kasım seçiminden tam sekiz ay sonra 8 partinin dış desteğiyle Hükümet kurabilmiştir.

Yine, Almanya, 2017 seçimlerinden sonra beş buçuk ay Hükûmetsiz kalmıştır, geçen ay 27 Eylülde yapılan seçimlerden bu tarafa da Hükûmet kurulamamıştır, artık kasımda mı kurulacak, aralıkta mı, daha sonra mı; onu tabii göreceğiz.

Yine, Belçika da Hükûmetsiz kalma sürelerinin en fazla olduğu bir ülke, şöyle ki: 2019 seçimlerinden sonra on altı ay Hükûmet kurulamamış, 7 partili koalisyon hükûmeti kurulmuş. Yani diyeceğim şu: Hiçbir araştırma yapmadan, bu kurucu güvenoyu ve yapıcı güvensizlik oyu modeline bel bağlayanların durumu gerçekten ibretlik.

Bakınız, yine, bazı ülkelerde, Hollanda'da mart ayında seçim yapılmış, hâlâ hükûmet kurulamadı.

Yine, Bulgaristan'da parlamenter sistemle yönetiliyor, martta seçim yapılmış, hükûmet kurulamamış, tekrar kasımda seçime gidilecek şimdi.

ERHAN USTA (Samsun) – 80 öncesi...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Güçlendirilmiş parlamenter sisteminin ne olduğunu anlayın diye anlatıyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ya, 80 öncesi Cumhurbaşkanını ne kadar seçemedik?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, lütfen, hatibin sözünü kesmeyelim arkadaşlar.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde parlamenter sistemde yaşanan sıkıntılar Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle ortadan kaldırılmış, sorunlar çözülmüştür. Devlet yönetiminde çift başlılık, hükûmet krizleri, yönetim sisteminde tıkanıklıklar ve siyasi istikrarsızlıklar dönemi sona ermiştir; Türkiye ayak bağlarından kurtulmuş, öz güvene kavuşmuştur. Geleceğimizin temeli Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle atılmıştır. Türkiye, yoğun bir şekilde maruz kaldığı bölgesel ve küresel dayatmalara, ekonomik ve siyasi baskılara Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin sağladığı imkânlar ve bu çerçevede alınan tedbirler sayesinde daha güçlü karşılık vermiştir. Yeni hükûmet sistemi husumete ve hıyanete karşı güvencedir, millî bekamızın sigortasıdır. Cumhuriyet'in üstlendiği tarihî misyonuyla Türkiye'nin egemenlik haklarına, tarihî çıkarlarına, beka ve güvenlik hassasiyetlerine cesaretle sahip çıkmaktadır.

Bölgesel ve küresel ilişki ağlarında sesi daha çok duyulan, iradesi daha çok hiss edilen, müdahalesi daha çok görülen Türkiye elbette malum çevreleri, emperyalist güçleri ürkütmektedir. Güney sınırlarımız boyunca hayalini kurdukları terör devletinin belini kırmamızı, mavi vatanımıza sahip çıkmamızı, Doğu Akdeniz'deki oyunlarını boşa çıkarmamızı, Libya'daki müessir varlığımızı, millî davamız Kıbrıs'taki mukavemetimizi, eşit ve egemen 2 devlet kararlılığımızı, kırk altı yıl sonra Maraş'ın açılmasını, Türk yurdu Karabağ'ın yirmi sekiz yıl sonra Ermenistan'ın işgalinden kurtarılmasını, Ayasofya-ı Kebir Cami-i Şerifi seksen altı yıl sonra ibadete açmamızı kabullenemiyorlar ve küstahça hesap sormaya kalkıyorlar.

Terör örgütlerine büyük darbe vurmamızdan, terörist elebaşlarını bir bir imha etmemizden dolayı ileri düzeyde gocunuyorlar. Savunma sanayisinde şahlanışımızı, dünyanın ilk 3 ülkesi arasına girmemizi, İHA, SİHA ve TİHA'larımızı hazmedemiyorlar, korkuyorlar, hatta SİHA üretiminin durdurulmasını bile istiyorlar. Ne yaparlarsa yapsınlar Türkiye'nin yürüyüşünü durduramayacaklardır. Emperyalizmin saldırılarına boyun eğmeyen, ekonomik ve siyasi baskı, dayatma ve tehditlerine aldırış etmeyen ülkemiz, istiklal ve istikbaline en küçük gölgenin düşmesine müsaade etmeden tarihsel yolculuğunu sürdürmektedir. Türkiye'nin gelişmesi parlak bir geleceğe doğrudur, kim ne dersin Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi geleceğin daha güçlü ve büyük Türkiyesinin yönetsel mimarı olacaktır.

Bütçemizin tekrar hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Mustafa Bey.

Şimdi, Sayın Cavit Arı'ya söz veriyorum, bütçenin ve kesin hesabın...

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Başkan, sıradakileri sayar mısınız.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Başkan, sıradakileri söyler misiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nilgün Hanım var üyelerimizden, ardından eğer başka bir üyemiz söz talebinde bulunmazsa teşrif eden, Komisyonumuz dışından gelen vekillerimize söz vermeye başlayacağım. Şu anda Cavit Bey ve Nilgün Hanım var söz talep eden, tabii, bu arada başka bir üyemiz de söz talep edebilir, onu bilemiyorum. Bitince sizlere söz vereceğim.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Genel Kurulda oylama olacak, sıramızı bilirsek...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İşte, şu anda 2 üyemiz kaldı ama bir başka üyemiz de bu ara düğmeye basıp söz isteyebilir, onu bilemiyorum, şu an itibarıyla 3 oldu, Orhan Bey de söz talebinde bulundu. 3 üyemiz söz talep ediyor, ardından teşrif eden diğer vekillerimize söz vereceğim.

Cavit Bey, bütçe ve kesin hesabın geneli üzerine söz talebiniz var, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve değerli bürokratlar; ben de öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe sunumları döneminde gördüğümüz bir kural var. Bu kural, iktidarın içinde bulunduğu kötü ekonomi yönetimini farklı şekilde anlatıp, sanki bugün yaşanan ekonomiyi çok da iyiymiş gibi gösterebilmek adına bütün değerlendirmelerini 2002'den aldığı hep görüyoruz ve şahit oluyoruz. Ancak buradan ifade etmek gerekir ki bu değerlendirme yöntemi kesinlikle ve kesinlikle doğru değil. Örneğin, 2002 yılında, iktidarımızın başlangıcında dolar 1,5 TL'ydi yani siz iktidara geldiğinizde dolar 1,5 TL'ydi, bugün 9,60 veya 80; şu an, her an artan bir vaziyeteyiz yani neredeyse 6,5 katına çıkmış durumda. Yine, o tarihte 1 çeyrek altın 23,5 TL'ydi, bugün herhâlde bin TL'ye yaklaşmış durumda, her dakika da artmakta. En düşük memur maaşıyla o tarihte 17 çeyrek altın alınabilmekteyken bugün 4; 4,5 çeyrek altın alınabilmekte. Ortalama memur maaşıyla o tarihte 25 çeyrek altın alınmaktayken bugün yine 6 ya da 6,5 çeyrek altın alınabilmekte. Yani öyle bahsettiğiniz gibi, 2002'yi de baz alsanız şunu açıkça söylemek lazım: Artık siz ekonomiyi doğru yönetemiyorsunuz.

Bakın, milletvekili olduğumuz günden bu yana, ekonomiyle ilgili bize verilen görevlendirmelerde şehirleri dolaştığımızda 2008'den bu tarafa ülkenin içinde bulunduğu ekonomik sorunları bire bir gördük, yaşadık ve kamuoyuyla da paylaştık. Zaten vatandaşımız da bugün bu ekonomik sıkıntıların içerisinde maalesef can çekişmekte.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına bir hatırlatmada bulunmak isityorum: Sunum kitapçığımızda örneğin, millî eğitimle ilgili, örneğin, tarımla ilgili birtakım oranlar ve yükseltmelerden bahsettiniz yani söylediğiniz rakamlarla "İşte, biz, millî eğitime verdiğimiz bütçeyi işte şu kadar artırdık, tarıma verdiğimiz desteği bu kadar artırdık." deseniz de bakın, geçtiğimiz yıl bütçe rakamlarıyla oranladığımızda aslında öyle esaslı bir artış oranı ne yazık ki yok Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız. Yani daha geçen yıl örneğin, yüzde 3 seviyelerinde bir bütçe ayırmışsanız bugün de yine yeni bütçe oranına göre oranladığımızda yüzde 3; 3,5 oranlarında görebilmekteyiz bir bütçe payını.

Şimdi, kısacası, bugün ekonominin içinde bulunduğu duruma şöyle bir bakarsak Türk halkı artık size birçok alanda olduğu gibi ekonomi alanında da güvenmemekte. Yani artık sizin bu ekonomiyi düzelteceğinize kimse inanmıyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız. Yani önce şunu da söylemek gerekirse: Bizim eleştirimiz burada iktidardır. Bizim eleştirimizin devletin kurumsal yapısıyla ilgisi

yoktur. Devletin birliğini ve bütünlüğünü inanın, biz sizden daha fazla isteriz. O nedenle, bugün muhalefet olarak, yapılmış olan eleştirilerin devlete karşı değil, iktidara karşı yapılmış bir eleştiri olarak kabul edilmesi gerektiğini buradan hatırlatmak isterim.

2018, 2019, 2020 bütçeleri sürecinde gerçekten büyük bütçe açıkları verdiniz. Şimdi, 2021 yılında öngörülen bütçe açığı 245 milyar iken 2022 yılı bütçe açığı 278,5 milyar olarak öngörülmektedir. Yani buradan temennim şudur: İnşallah, bu kadar, söylediğiniz gibi çıkar diyeceğim yani üzüntüyle onu söyleyeceğim. Ciddi bir bütçe açığı var ama eğer bu kötü ekonomi uygulamalarınız fiiliyatta bu şekilde devam ederse maalesef ki bu rakamın da çok çok üzerine çıkabilme ihtimalini de buradan hatırlatmak isterim.

Yine, bakan, 2021 yılında bu devletin, milletin bütçesinden, tüyü bitmedik yetimin hakkı olan bu bütçeden 179,5 milyar TL'lik bir faiz ödemesi yapıldı. Yine 2022 yılında da 240,4 milyar TL'lik bir faiz gideri öngörmektesiniz. Bütçenin önemli bir kısmı yani yüzde 13,5 gibi bir kısmı da hâlâ faiz giderlerine harcanmaktadır.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu ülkenin geleceği adına en önemli ipoteklerden biri bu kamu-özel iş birlikleridir. Burada hiç kimse bize “yok efendim, devletin imkânlarıyla yapamadığımız yerleri yapıyoruz” edebiyatı yapmasın. Bu iktidar, iktidara geldiği günden bu tarafa, cumhuriyetin ilk kurulduğu günden sizin iktidarınıza kadar harcanmış olan 765 milyon dolarlık bütçenin neredeyse 3 katını harcadı. Bu gelen geçen iktidarlara önceki dönemde o kadar karayolları, köprüler, hastaneler, okullar yaptı ama siz sadece bunları satmakla kaldınız, bugüne kadar sata sata da bitirdiniz. (AK PARTİ sıralarında gürültüler)

Bakan, şimdi siz 2,5 milyar dolarlık bütçenizle, bu iktidarınızda kullandığımız bütçenizle sadece kamu-özel iş birlikleriyle milleti borçlandırarak yatırımlarla göz boyamaya çalışmaktasınız. Keşke bu yapılanlar genel bütçeden yapılabilsen, keşke bu yapılanlarla bu yerleri kullanmayan vatandaşımız borçlandırılmamış olsaydı, keşke gençlerimizin geleceği ipotek altına alınmamış olsaydı.

Bakan, 2024 yılına kadar geçiş garantili yollara 98,5 milyar, şehir hastaneleri yönünden de 94,2 milyar garanti ödenecektir yani 2024 yılına kadar 193 milyarlık bir garanti ödemesi bu ülkeyi beklemektedir. Biz, yapılacak olan hiçbir hizmete karşı değiliz ve eğer layıkıyla yapılırsa yapılan her hizmeti de destekleriz ama siz buraları bir ticarethane gibi açıtırıp geçenden parasını 1 katıyla aldığınız gibi geçmeyenden, hayatında görmeyenden de parasını almaktasınız.

Bakan, Niğde-Tarsus Otoyolu'nu ben size söyleyeyim, daha 2 hafta önce ben oradan geçtim, geçmeyenler için söyleyeyim -bilmiyorsunuz, bilmeden konuşuyorsunuz- 115,5 TL'ye geçildi. Bir aracın Adana'ya gidiş-gelişinde ödediği ücret 231 TL, o da binek araç olursa yani Deli Dumrul misali, geçtiği yol için yaktığı yakıt kadar para ödemekte. İşte, siz buraları bir yatırım olarak değil, bir ticarethane olarak görmektesiniz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) O nedenle, siz sadece buraları yapan 5'li çetelere ticarethane açmaktasınız. Eğer bir kamu hizmeti olacaksa, kamu hizmeti temel bir hak ve ücretsiz karşılanması gerekir.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bakan, bu ülkede cumhuriyetten bugüne kadar yapılmış olan neredeyse tüm fabrikaları iktidarınız döneminde sattınız dedik; evet, diyoruz, tekrar ediyoruz. Satacak bir yer kalmadı ve şimdi de bu milletin arazileri, arsaları satılmaya başlandı. Bakan, sadece bir ilçede -Antalya'dan bahsedeyim, kendi bölgemden- sadece Finike'de geçen yıl satılan araziler nedeniyle 32 milyon TL; daha yakın tarihte, geçtiğimiz haftalarda satılan araziler nedeniyle 60 milyon TL satış bedeli elde edildi. Soruyorum size: Bu yaklaşık 100 milyon TL, Finike'nin değeri nereye kullanılacak?

Yani fabrikaları bitirdiniz, oraları sattınız, buraları sattınız, şimdi de gözü arsalarla diktiniz. Bakın, daha geçen hafta yine TOKİ aracılığıyla Antalya'nın Aksu ilçesindeki yerleri sattınız. Para edecek neresi varsa hepsini bir bir satıyorsunuz, satacak yer kalmayınca ne yapacaksınız, onu da çok merak ediyorum.

Şimdi, Sayıştayın özellikle şehir hastaneleriyle ilgili çok önemli bulguları var yani oku oku bitmiyor, sayfalar dolusu Sayıştay bulguları var değerli arkadaşlar. O sizin çok övündüğünüz şehir hastanelerinin dahi inşaat, teslim ve işletme süreciyle ilgili işlerini doğru düzgün beceremediğinizi Sayıştayın raporlarıyla görmekteyiz. Sayıştayın bu süreçte kontrollü ve dikkatli bir dille bu raporları yazdığını biliyoruz ancak yine de buna rağmen dikkat çekecek bulgular olduğunu da ifade etmek istiyorum. Örneğin, nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan firmalardan, tüketicilerden tahsil edilen ve Bakanlığın bankadaki hesaplarına yatırılması gereken Elektrik Enerjisi Fonu'nun bazı şirketlerce eksik yatırıldığı ya da hiç yatırılmadığı tespit edilmiş. Soruyorum size: Bu şirketler kimdir? Bu şirketlerden almanız gereken bu paraları niye almıyorsunuz? 37 tane şirket hiç ödeme yapmamış, 18 tane şirket eksik ya da geç ödeme yapmış. Çok önemli bir geliri siz bu şirketlerden almayarak bu ülkeyi bu gelirden mahrum bırakmaktasınız. Bu şirketler kimdir, nedir ve niye bu paralar alınmıyor; bunun hesabını mutlaka, bir şekilde vermek zorundasınız değerli arkadaşlar.

Yine, Sayıştayın bulgularında... Örneğin, yani öyle ki "Akademik kadro ilanında, objektif olmayan ek koşullara yer verilmesi..." Bunun anlamı nedir? Bunun anlamı liyakati olmayan, yandaş olan birçok kişiyi kadrolara alabilmeniz operasyonudur.

Yine "Bütçeden yardım alan sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine ilişkin değerlendirmelerin incelenmesi, yetersiz desteklerin nereye harcandığının belirsiz olması..." Yani onlarca, yüzlerce yandaş sivil toplum örgütlerine devletin imkânlarını oluk oluk akıttınız ama nereye harcandığını buraya yazamamışsınız. Bakın, buraya yazamadınız, Sayıştay diyor ki: "Hiç olmazsa bunları açıklayın bari."

Yine, o kadar kontrolsüz, denetimsiz, disiplinsiz ve siyasi olarak bu bütçeyi kullanmaktasınız ki, 18 yaşını tamamlamış ve gerekli şartları taşımayan gençlere sosyal destek ve ekonomik destek ödemesine devam etmişsiniz. Bunu hangi seçimde, hangi oy karşılığı yaptınız? Bakanlık bütçesinden yapılan ödemelerin hak sahiplerine ödenmesine ilişkin işlemde kontrol eksikliği bulunmakta. Yani bunun anlamı ne? Hak sahibi olmayanlara ödeme yapmaya devam etmişsiniz.

"Sahte ve şüpheli engelli sağlık kurulu raporlarının gereklerinin gecikmeli olarak yerine getirilmesi..." Geçen sene bu konu mevzu edilmişti ve engelli olup olmadığı belli olmayan kişilere haksız ödemeler yapıldığı konusu kamuoyuna da mal olmuştu; bu konularla ilgili gerekli tedbirleri almadığınızı Sayıştay bir kez daha ifade etmiş.

Bakın, bugün asgari ücrette, sayenizde, Avrupa'daki en düşük 2'nci ülke durumuna düşürülmüş vaziyetteyiz.

Şimdi, her dönem yarattığınız kötü gidişata bir günah keçisi bulmak gibi alışkanlığınızı yine devam etmekte. Bakın, tarımla ilgili kötü gidişatı bugün çiftçi sizlerden daha iyi yaşayarak bilmekte, çiftçi şu an ürettiğiyle ilgili hak ettiği şekilde karşılığını alamamakta. Örneğin, gübre fiyatları 2 kat, 3 kat artmış durumda ama siz ekonomiyi doğru yönetemediğiniz, çiftçiye gerekli desteği veremediğiniz için bu sürecin günah keçisini gübre ihracatçıları olarak ilan ettiniz. Geçen hafta bir karar alınmak üzereydi, alındı hatta, gübre ihracatını yasaklamaya çalıştınız ve gübre ihracatını yasaklayarak gübre fiyatını düşüreceğinizi zannettiniz. Ya, yüzlerce firma var ve bu firmalar yurt dışı taahhütlerinde bulunmuşlar, üretim garantisi vermiş, belki bir kısmı hatta ödemelerini almış; bir gün sonrasında siz ihracatı yasaklayarak Türkiye'nin itibarını zedeler bir duruma soktunuz, yüzlerce gübre ihracatçısını da perişan duruma soktunuz. Çünkü siz kararlarınızı günübirlik alan bir iktidar durumundasınız.

Bakın, siz “Büyük ülke.” demektesiniz ama büyük ülke olarak şunu beceremediniz ve vatandaşı perişan ettiniz. Antalya’da, Manavgat’ta ve sonrasında Marmaris, Bodrum bölgesinde malum olduğu üzere, Türkiye’nin belki de en büyük yangınlarından birini yaşadık. Adı Manavgat’la anılan ancak Akseki, İbradı, Gündoğmuş ilçelerimizde ve Alanya’da da yine etkisini gösteren bir yangın sürecini yaşadı Antalya bölgesi. Buradan açıkça söylüyorum: Bu süreçte yangın söndürmeyle ilgili mücadelede kesinlikle ve kesinlikle sınıfta kaldınız. Gerekli uçak ve helikopter kullanımında, tahsisinde maalesef yeterli olamadınız ve hatta o yangınla mücadele sürecini dahi siyasallaştırmaya çalıştınız. İlçenin belediye başkanını, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanını siz koordinasyona bile sokmadınız. Yapılacak olan yardımların belediyeler eliyle yapılmasını önlemeye çalıştınız, illaki iktidarınıza bağlı kurumlar üzerinden yardım yapılması için vatandaşı zorladınız; polisyle, jandarmasıyla yardıma gelen araçları yönlendirmeye çalıştınız. Orada bile siyaset yapmaya çalıştınız.

Şimdi, ne yaşandı? Bini geçkin burada ev yandı. Şimdi daha geçen hafta, beş gün önce ben yangın bölgesindeydim. Vatandaşımız çaresiz beklenti içerisinde, vatandaşımız kaderine mahkûm edilmiş durumda. Yangın süreci içerisinde Sayın Cumhurbaşkanı geldi dedi ki: “Evleriniz yapılacak, yüzde 60’ını biz karşılayacağız, yüzde 40’ını siz.” Üç gün sonra Çevre ve Şehircilik Bakanı geldi “Evleriniz yapılacak, yüzde 50’sini biz, yüzde 50’sini siz.” Yani daha iki gün içerisinde bile yüzde 10 değişti.

Şimdi, ne oldu? Şimdi, bakın, evleri yanan kişilerin evlerinin ne şekilde yapılacağına, kaç yapılacağına dair vatandaşın kesinlikle bilgisi yok Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, ancak buna rağmen vatandaşlara kaç para ödeyeceği belli olmayan rakamların altına boş sözleşmelere taahhüt imzası atılmakta. Öyle ki bu yangın klasik bir yangın değildir, klasik bir şekilde evi yanmış bir vatandaşın yangın süreci değildir. Burada devletin görevini gereği gibi yapmaması nedeniyle, gerektiği gibi mücadele edip ormanları söndüremediği için binlerce vatandaşımız mağdur olmuş durumda. Şimdi, o vatandaşımızın evi zaten yanmış, o evdeki anıları yanmış, geçmişi yanmış, eşyaları yanmış, tüm hatıraları yanmış; şimdi ne denmekte? Şimdi yapılacak evin yüzde 50’sine yirmi yıl süreyle kredi borçlandırması yapılmakta. Ya, zaten 60 yaşına, 70 yaşına, 80 yaşına gelmiş bu vatandaşın yirmi sene borç altına sokulması ne demektir? Devlet olarak sizin işte, bu bütçede bunları planlayıp mağdur olan bu vatandaşın mağduriyetini giderebilecek bir gücünüz dahi yok ve üstelik gönüllü bir şekilde “Biz bu vatandaşların mağduriyetini gidereceğiz, müsaade edin, biz bu evleri yapacağız.” diyen yardımseverleri bile sokmadınız o bölgeye.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, toparlayın lütfen, süreniz dolmuştur.

CAVİT ARI (Antalya) – Çünkü gidip kendiniz başaramadığımız mücadele üzerinden de siyaset yapmayı çalışmayı planlamaktasınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Kısa özet: Yangın bölgesinde vatandaşımız mağdur durumdadır. Bir taraftan müteahhitler gelmiş orada şantiyelerini kurmakta ama bir taraftan da vatandaş evinin kaç yapılacağını bugün dahi bilmemektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok sayıda arkadaşımız söz hakkı bekliyor Sayın Arı.

Teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Buradan, Manavgat ve bölgesindeki halkımızın mağduriyetinin giderilmesi ve evi yapılacak vatandaşlardan bir kuruluş dahi talep edilmemesi gerektiğini ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Nilgün Ök, AK PARTİ Grubundan.

Buyurun, Sayın Ök, geneli üzerinde.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz, çok Değerli Cumhurbaşkan Yardımcım, değerli bürokratlarımız; ben de hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. 2022 bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Tabii, şöyle bir baktığımızda şu geçmiş iki yılda gerçekten dünya olarak güçlü ekonomiye sahip olan ülkelerin bile çaresiz olduğu zorlu bir pandemiyle karşı karşıya kaldık ama şunu da ifade etmemiz gerekiyor ki biz, bu süreçte, göreve geldiğimiz on dokuz yıl önceki Sayın Cumhurbaşkanımızın o vizyoner bakışıyla yapmış olduğumuz; sağlıkta, ulaşımda, eğitimde, adalette ana temellerini kurduğumuz; özellikle sağlık alanında gerçekleştirdiğimiz o sizin eleştirdiğiniz belki KÖİ, kamu özel iş birliğiyle yapılan hastaneler sayesinde bugün bütün dünyanın, belki doktorların yeterli kapasite, yatak olmadığı için, yeterli solunum cihazı olmadığı için hangi hastanın fişini çekmek noktasında karar vermek zorunda kaldığı bir durumda bizim, çok şükür, ülke olarak bu sınavı doğru bir şekilde verdiğimizize -hâlâ süren bir süreç var- inanıyorum.

Tabii, gerek hızlı ilerleyen sağlık hizmetleri gerekse aşılama konusunda da dünyanın başarılı ülkelerinden biriyiz. Aşılama dünyada 7'nci sıradayız. Bunları kim yaptı? Tabii ki biz yaptık. Yani bugün ben şimdi dinliyorum, tabii ki muhalefettir, muhalefet eleştirecektir ama baktığımızda bugün "Yaptığımız işler göz boyamak için, hiçbir şey yapmıyorsunuz." demenin hiç doğru olduğunu düşünmüyorum. Çünkü AK PARTİ vatandaşına, milletine hizmet etmek için on dokuz yıl önce bu yola koyulmuş, millet de ona güvenmiş. Bu sene de bu, bizim 20'nci bütçemiz ve milletimiz de bize bu 20'nci bütçeyi yapma hakkını vermiş. Biz, bugüne kadar bütün yaptığımız hizmetleri ulaşımdan millî eğitime, ekonomiye tamamen milletimizin istifadesine sunmak için çok büyük atılımlar ve yatırımlar yaptık; enerjiden, savunma sanayisine, her alanda.

Türkiye olarak son on dokuz yılda tabii, ekonomide de ciddi atılımlar gerçekleştirdik. Biliyorsunuz ülkemizin IMF'e olan borcu... Şimdi, "Kıyaslamayalım." diyor Sayın Arı ama böyle bir kıyaslamalı sorularla gitti, işte "Göreve geldiğinizde dolar 1,5'ti şimdi bu kadar oldu." dedi vesaire. Ülkemizin IMF'e olan 23,5 milyar dolarlık borcunu 2013 yılı itibarıyla sonlandırdık bugünkü geldiğimiz noktada. Gelirlerimizin, topladığımız vergi gelirlerinin yüzde 85'inin faize gittiği... Hani "Faizci." diyor ya, Garo Paylan söylüyor, ben de her sene söyleyeceğim, siz söylüyorsunuz ya Erbakan Hocanın "Sizi gidi faizciler." Sözü ben de diyorum aslında faizci kimdi? Yüzde 85 faizlerden... Bugün evet, yüzde 19 olmuş. Evet, ekonomide zor bir süreç geçiriyoruz yani yaşadığımız bu süreç, şu an geldiğimiz süreç dünyadaki emtia fiyatlarından, enerji fiyatlarından, dünyadaki ekonomik savaşlardan, işte Çin ile Amerika'nın birbiriyle olan rekabetinden ciddi bir sıkıntı içerisindeyiz; bir de üstüne pandemi eklendi. Hemen 2018 yılına gidelim, 2018'de ekonomik darbe oldu değil mi? Bunu kabul ediyoruz, bunu gitti Trump da söyledi, "Bak, nasıl yükselttim?" dedi işte o 2018 yılında. 2018 yılından sonra biz toparlanmaya gittik. Yani 2019'un ilk çeyreğine baktığımızda neydi büyüme? Yüzde 4-4,5 gibi. İşte, 2020 gayet iyi gidiyor derken pandemi geldi, pandemiyle karşılaştık ama Türkiye bu süreçte...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Her sene bir şey geliyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Bekaroğlu, ben sizin söylediklerinizi duyamıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bence hiç duymayın çünkü öyle bir usulümüz yok, siz devam edin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Büyüme rakamlarına da baktığımızda bütün dünyanın şöyle küçüldüğü geçtiğimiz yılda biz, Türkiye olarak yüzde 1,8’lik bir büyüme gerçekleştirdik. Son çeyrekteki büyüme rakamımıza da baktığımızda, işte yüzde 21’lik; ortalamaya baktığımızda, işte, AK PARTİ’nin on dokuz yıldır iktidarındaki ortalamaya baktığımızda, aslında büyüme oranlarının Türkiye’nin bizden önceki dönemde yüzde 1 olduğu dönemle şu an bizim ortalamamızı vurduğumuzda yüzde 5,1’e tekabül ediyor. Aslında burada dengeli bir büyüme sağlamışız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yapmayın, cumhuriyet tarihi ortalaması yüzde 5, yüzde 1’i nereden çıkarıyorsun?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Allah Allah yüzde 5,1 bizim ortalamamız. Dolayısıyla, şunu söyleyebilirim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mehmet Bey, Nilgün Hanım’a müdahale etmeyelim. Siz veya arkadaşlarımız konuştuğunuzda söylersiniz.

Buyurun Nilgün Hanım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Evet, şimdi gelelim, hepimiz diyoruz ki: Merkez Bankası rezervleri. Merkez Bankası rezervleri de şu an itibarıyla 122 milyar dolar seviyesine ulaştı. Ha, bu arada ordada bir yanlışlık var. Tarihi boyunca zaten 122 milyar dolar olmuş bir rezerv var.

İşsizlik küresel bir sorun, hepimizin sorunuydu, küresel bir sorun; hatta pandemiden sonra bu süreçte verdiğimiz birçok destek sonucunda –işte bu destekleri kaldırdık– işsizlik oranları düşer derken gördük, ciddi anlamda, bunda da rakamsal olarak bir büyüme var. Türkiye’nin şunu iyi değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum, aslında bu bütçenin vizyonunda da var.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Vizyonu yok bütçenin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bütçenin vizyonu, misyonu olarak söylediğinde 2053’e giden yolda –Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız söyledi– Türkiye’nin her alanda sağlam, güvenilir bir şekilde bu süreçte yer alabilmesini sağlamak. Peki, bu nasıl olacak? Bunu on dokuz yıldır biz yaptık, yine biz yapabiliriz yani işte “Gidiyor, battık, batıyoruz, göz boyama.”

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Geliyor gelmekte olan.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bunları görmezden gelmeye ben anlam veremiyorum; gerçekten, bu anlamda ben çok şaşırılmış durumdayım.

Tabii, her kriz bir fırsat doğurur aslında. Dünya genelinde yaşanmakta olan krizi de fırsata çevirmenin yine bizim elimizde olduğunu düşünüyorum. Kendi girişimcilerimizi teşvik etmenin yanında Türkiye’de henüz yatırım yapmamış küresel markaların da bir taraftan ülkemize gelmekle ilgili atılımlarını gördük; IKEA olsun, birçok firmanın. Bunları da değerlendirmek lazım. Hiçbir şey olmuyor değil, bu ülkede çok güzel gelişmeler de oluyor. Türkiye, inanın, bakın, biz söylemiyoruz, Alman–Türk Ticaret Sanayi Odası Başkanının bir sözü var, diyor ki: “Türkiye küresel tedarik zinciri faaliyetlerinde önemli bir role sahip olacak.” Türkiye, Avrupa üretim merkezleri için daha sağlam bir tedarik zinciri olacak. Peki, Türkiye ne yapacak bu süreçte? Türkiye’de –bu bütçenin içerisinde de var– yatırım ve yatırımcıya teşviklerle ilgili yüzde 50’nin üzerinde bir artış var. Bu süreçte, evet, biz Türkiye olarak gerçekten o “ana ara mal” dediğimiz ham maddede üretim şeklimizi değiştireceğiz ve ona evrileceğiz ve bununla ilgili –ben Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın sunuşunda gördüm– bu ara malları kim üretiyorsa hem Sanayi Bakanlığımız olarak hem devlet olarak teşviklerimiz onlara açılmış durumda.

Evet, büyüme oranlarından bahsetmişim en son yüzde 21’lik.

Tabii, şimdi, bu yılın ilk yedi ayındaki istihdam oranındaki artış oranı 1,7 milyon kişi; toplam istihdam, salgın öncesi seviyelerinin artık birazcık da gerisinde kaldı. Şimdi, OECD ülkeleri arasında da salgın öncesi döneme göre istihdamını artıran sayılı ülkelerden biriyiz. Gelecek dönemdeki yol haritamızı da orta vadeli programımızda belirlemiş durumdayız. Program dönemi boyunca yıllık ortalama yüzde 5,3 büyümeyi, her sene de 1,2 milyon kişiye istihdam sağlamayı ve millî gelirimizi 1 trilyon doların üzerine çıkarmayı hedefliyoruz.

Tabii ki güçlü ihracat, toparlanan turizm gelirleri ve altın ithalatıyla ilgili yapılan düzenlemeler sayesinde de cari dengede önemli bir iyileşme sağlanmış durumda. Biliyorsunuz, salgın sürecinde tüm dünyada yatırımlar, üretimler durdu, yüzde 35 oranında azaldı fakat ülkemiz aslında doğru bir karar vererek, üreterek bu süreci atlattı.

Şimdi, Türkiye'nin en büyük şehir hastanelerinden birini İstanbul'da salgın sürecinde kırk beş günde hizmete hazır hâle getirdik; 1.008 yataklı hastane. Mesela, bundan niye rahatsız oluyorsunuz? Yani hiçbir şey yapmamış gibi. Bunların yanında işte kara yolları, otobanlar, demir yolları, köprüler, tüneller, barajlar, içme suyu, sulama tesisleri, fabrika, savunma, İHA'lar, SİHA'lar birçok yatırımı da tamamladık. Mesela, özel sektörün de –ben bu rakamın önemli olduğunu düşünüyorum– kendi alanında yatırımları kesintisiz sürdürdüğünü ve geçtiğimiz yıl –bunun bir göstergesi–düzenlenen 10.449 yatırım teşvik belgesi var. Ben, bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Yine, organize sanayi bölgelerinin sayısı, geçtiğimiz yıl kuruluşu tamamlanan 14 yeni yerle birlikte, toplamda 325'e yükseldi. Yine, endüstri bölgelerinden 12'sinde üretim başladı, 11'inde çalışmalar devam ediyor. Sadece bu adımlarla bile ben aslında cari açığımızı kapatmak için önemli bir altyapının hazırlandığını düşünüyorum.

Ayrıca makroekonomik politikalarla yapısal reformlara kadar pek çok adımı da atmayı sürdürerek enflasyonla ilgili, şu an yaşadığımız sıkıntıyla ilgili, bunu tek haneli rakamlara düşürmekle ilgili – Sayın Cumhurbaşkanımız da söyledi– bizim de hedeflerimiz vardır, burada bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Tabii, bu bütçemiz –öncelikle şunu da tekrar ifade etmek istiyorum–geçtiğimiz on dokuz yılda olduğu gibi yine, her şeyden önce milletimizin bütçesidir. 2022 bütçemiz, coronavirus salgını sebebiyle artan küresel belirsizlik, enflasyon kaynaklı problemlerle mücadele etmek için de hazırlanmış bir bütçe. Bütçemiz, sağladığımız ilerlemeleri daha da öteye taşıyacak; her bir vatandaşımızın beklentisi, talepleri doğrultusunda altyapısını oluşturacak şekilde hazırlanmıştır. Bütçemiz sağlıktan eğitime, istihdamdan savunmaya yarımlar için, gelecek nesiller için hazırlanmıştır yani bu bütçede aslında herkes vardır; bu bütçede yatırım vardır, bu bütçede kesinlikle gençler vardır, bu bütçede kesinlikle kadınlar vardır.

Şimdi, baktığımızda Türkiye ihracatta ciddi anlamda rekorlar kırıyor; iyi ticaret destekleri, dijital gümrük uygulamaları gibi rekabetçiliği güçlendiren birçok uygulamaları da hayata geçirdik. Millî yapay zekâ stratejisini –biliyorsunuz– ortaya koyduk. Uzay programını adım adım hayata geçiren, dijitalleşmede vites yükselten bir millî teknoloji hamlesiyle, güçlü savunma sanayisiyle yerli ve millî üretim kabiliyetlerine sahip, savunma alanında dengeleri oluşturan bir ülke olmak için hızlı ve güçlü adımlar atıyoruz.

Bu arada, tabii, aslında bu bütçenin en önemli özelliklerinden biri de ülkemizi yeşil kalkınma devrimi odağına alan ve akıllı şehir uygulamalarını destekleyen hamlelerin de desteklendiği bir bütçe olması. Biliyorsunuz, özellikle Paris İklim Anlaşması'nı kabul ettik. Aslında, bu bütçe, tamamen çevreyi ve yeşili de odağına, çevreciliği de odağına almış bir bütçe.

Tabii, bu bütçe, yine, koruyucu aile hizmetlerinden kadının güçlendirilmesine, yaşlı bakım hizmetlerinden engelli vatandaşlarımızın hayata katılmasına kadar pek çok alanda yapılan önemli çalışmaların da yer aldığı bir bütçedir. Yine, böyle baktığımızda göreve geldiğimizde işte, engellilerle ilgili dendi ki, bir muhalefet dahi dedi ki: “Kota artırılсын.” Evet, önceden yoktu; bu, yine, AK PARTİ sayesinde oldu; hem özel sektörde hem de kamuda engellilere yapılan ayrımcılıkla, pozitif ayrımcılıkla ve konulan kotalar sayesinde bugün oldu. Bugün, evde engelliye bakabilen... Ben, geçen haftalarda Eskişehir’de bir hanımefendiyle karşılaştım, şunu söyledi: “Bizim engelli çocuğumuz vardı –4 engelli çocuğu var, 4 engelli çocuğu için de onlara baktığı için de hem çocukları engelli aylığı hem de evde bakım ücreti alıyor– ben sizin sayenizde, Hükümetimiz sayesinde çocuklarıma kendim bakabiliyorum.” diyor. Bunlar çok kıymetli. Daha önce var mıydı? Yoktu. Bu da mı göz boyamak için yapılan AK PARTİ’nin bir icraatıydı? Hayır, değildi, tamamen toplumumuz için, vatandaşımız için yapılan bir icraattı. Şunu söylemek istiyorum: Bugün nerede bir mazlum, nerede bir mağdur var ise onun yanında olan bir Türkiye var, onun yanında olan bir duruş sergiliyoruz.

Aynı zamanda, biliyorsunuz, Türkiye, bölgesinde de birçok mücadele veriyor. Bölgemizde, dünyada ülkemizin dışlandığı hiçbir projeyi kabul etmeyen, artık dünyada, hani, kabuğunu kırmış, kendine söz söylendiğinde kabuğunda kalan bir Türkiye değil, “Hayır, öyle yapamazsınız.” deyip masaya hızlı bir şekilde yumruğu vurabilen bir Türkiye vardır, bunu da hep birlikte yaşadıklarımızla görmekteyiz.

Tabii, sözlerime -beş dakikam daha var- ben daha fazla...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, yirmi dakikayı kullanma mecburiyetiniz yok.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Doldurmayacağım, evet, evet.

Şunu söylemek istiyorum: Yangınlarla ilgili dendi ki “Hiçbir şey yapılmadı.” Yangın zamanında ben de Antalya ve Muğla’ya gittim. Öncelikle afette zarar gören tüm vatandaşlarımıza ben de geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum ama “Hiçbir şey yapılmadı.” demek doğru değil. Bir kere yangında evi yanan, zarar gören vatandaşlarımıza 50 bin lira olarak Hükümetimiz anında evlerini... Kira yardımı ve eşyalarını almaları noktasında yardımda bulundu. Tabii ki yirmi yıllık... Yirmi yıllık dediğinizde sıfır faizli, eşit taksitlerde ve 200 bin liraya kadar -zannederseniz 200 bin liraya kadar bir rakam olacak- ödeyecek. Ve öyle hızlı bir şekilde -Çevre ve Şehircilik Bakanlığımıza da teşekkür ediyorum- bu örnek evleri de yaptı. Ki hatta ben biliyorum o süreçte “Aa, iki günde proje mi olur?” dendi, on beş günde yapılan evleri, örnek evleri gördük vatandaşlarımızın. Peki, o niye yapıldı? Vatandaşlarımızın umudunu... Vatandaşlarımızın o moral bozukluğunu gidermek için yapıldı. “Hiçbir şey yapılmadı.” demek çok büyük acımasızlıktır. Ha, gidip oradakilere “Ya, işte, devlet bunu tamamen karşılasın.” demek bilemiyorum ne kadar doğru. Tabii ki bazı şeylerin bir bedeli olacak ama devlet 50 bin lira hibe etmiştir.

Bunun haricinde ben hiç unutmam -çok etkilendiğim, bundan üç sene önceydi ya da ilk Plan ve Bütçedeydi- Sağlık Bakanımız geldiğinde “100 bin nitelikli yatağa ihtiyacımız vardı, bunu karşılamamız gerekiyordu ve biz bunu kamu-özel iş birliğiyle yaptık.” dedi. Eğer, biz o 100 bin yatak için bütün imkânlarımızı oraya harcasaydık bu sefer yol yapımına bir şey kalmazdı. İşte, ne bileyim, maaşları ödemeyi... Yani bu yatırımlara, bu kadar, işte, ön yargılı bakmamak gerektiğini kesinlikle düşünüyorum. Kesinlikle...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ankara sizde, İstanbul sizde, İzmir, Antalya... Ne yaptınız? Hiçbir şey, hep hikâye.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Bir uçak ve helikopter tesis edemediniz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Şunu söylemek istiyorum, sözlerimi toparlamak istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nilgün Hanım’a müsaade edelim lütfen.

Nilgün Hanım’da söz...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Evet, evet sözlerimi toparlarken...

(AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Söz Nilgün Hanım’da, lütfen Nilgün Hanım’a müsaade edelim...

Değerli arkadaşlar, Nilgün Hanım’da söz...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Son olarak şunu ifade ediyorum: Biz, bugüne kadar tamamen vatandaş odaklı, vatandaşımıza hizmet etme odaklı hizmetler getirdik. Bu hizmetleri de getirmeye devam edeceğiz. Var mıdır eksi yönlerimiz? Evet, vardır ama onlar da tamamlanacaktır. Şunu söyleyeceğim: On dokuz yılda birçok badire atlattık, bunları saymayacağım bile, işte 2013’lerden 2018’ler... Bunların içerisinde çıktık, bu krizlerden çıktık, bundan da yine bizim çıkacağımıza inanıyorum.

Ben, bu bütçenin hazırlanmasında emeği geçen tüm bürokratlarımıza, burada katkı koyan Bütçe üyelerimize, tabii vizyonu, kararlılığı, liderliğiyle bizlere, ülkemize yön veren Sayın Cumhurbaşkanımıza çok teşekkür ediyorum.

Bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum Nilgün Hanım.

İYİ Parti’den Sayın Bedri Yaşar Bey’e söz veriyorum.

Buyurun lütfen, on dakikadır süreniz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi’nin tümü üzerinde grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

2022 yılı merkezi yönetim bütçesinde bütçe giderleri 1 trilyon 750 milyar 950 milyon TL, bütçe geliri 1 trilyon 472 milyar 583 milyon TL. Şimdi, bütçe açığı 278 milyar 374 milyon TL. 2020 yılında bütçe açığımız 175 milyardı, 2021 yılı 230, 2022 yılı hedefiniz de 278 milyar. Hâlbuki daha iktidara geldiğiniz ilk günden beri hep denk bütçeyi savundunuz, bütçenin denkliğinden bahsettiniz, gelir gider dengesini sifıra indireceğinizi söylediniz ama maalesef son üç yılda bu makas her geçen gün açılıyor. Bunun Anadolu’daki karşılığı, iki yakanız bir türlü bir araya gelmiyor. Çünkü topladığınız vergiler... Vergiler konusunda önce adil olunması lazım yani vergide çok kazananın çok, az kazananın az vergi alınmalıdır ama 2021 gelir vergisinden beklenen tahsilat 204 milyar, yani bu da yaklaşık bütçenin yüzde 28,3’üne tekabül ediyor, dolaylı vergilerin oranı da 71,7’lere kadar çıktı. Bu oran, OECD ülkelerinde yüzde 30-40’ı geçmiyor. Yani dolaylı vergiler üzerinden değil, gerçek manada vergi beyanında bulunan esnaf üzerinden bu vergilerin tahsil edilmesi lazım. Kaldı ki bugün, yaklaşık 6 milyon civarında vergi mükellefimiz de son dönemde bu son çıkan yasadaki istifade üzere müracaat etmiş bulunuyor. Yani 11 milyon mükelleften 5 milyonu bile bunu ödemekte zorluklar yaşıyor. Hatta bazen şunu da öneriyoruz: KDV alacağı olan mükellefler var, diyorlar ki “Hiç olmazsa bizim bu KDV alacağımızı SSK borçlarımıza sayın, inceleme süreleriniz böyle çok uzun sürüyor. İki de devletin kurumu; bu alacağımızı, KDV alacaklarımızı hiç olmazsa SSK borçlarına, vergi borçlarına sayarsanız bir miktar daha bu piyasayı rahatlatmış olursunuz.”

Tabii, dolaylı vergiler deyince yine, işte, trafik cezaları dâhil oradan 11 milyar, alkollü içeceklerden 26 milyar, tütün mamullerinden 70,6 milyar; doğal gaz faturaları zaten vergi tahsil makbuzlarına döndü, elektrik faturaları yine aynı şekilde vergi tahsil makbuzları gibi 80 milyonun ensesinde. Yani neredeyse selam verenden vergi alacaksınız.

Tabii, özellikle bu hazine garantili projelerinize yapılan yatırımlarla beraber gerçek manada yatırım yapacak bütçeniz de doğal olarak oluşmuyor. Örnek vermek gerekirse Karayollarının garanti kapsamında ödemeleri, bütçesinin yaklaşık yüzde 45 ile 47'sine isabet etmektedir. Yani ayırdığımız her paranın 1 lirası garantilere gidiyor, 1 lirasıyla da yatırım yapmaya çalışıyorsunuz. Bugün özellikle kara yolları müteahhitlerine şöyle bir baktığımız zaman, hepsi maalesef belli sıkıntılar yaşıyorlar. Bunu düzeltmek yani bu ödeneklerle de bu projeleri başarmanız mümkün değil.

Yine, faize karşı olduğunuzu söylüyorsunuz ama -bütçedeki en yüksek rakamlardan biri- 240 milyar bu dönemde faize bütçe ayırdınız. İşte, enflasyon rakamlarınız, işsizlik rakamlarınız, verdiğiniz hedefler var. Özellikle özel sektör doğal olarak sizin verdiğiniz hedefler çerçevesinde kendisine göre bir yön belirliyor. Verdiğiniz hedefler tutmadığı yani devletin verdiği hedefler tutmadığı takdirde özel sektörün bu konuda başarılı olması beklenemez. Neticede siz bir yol çizeceksiniz, o yol üzerinden de özel sektör gidecek.

Mesela, özellikle, yatırım amaçlı düşündüğünüz zaman Türkiye'deki yatırımların önemli bir kısmı zaten dışarıdan ithalatta yapılan yatırımlardır. Bizim zaten, daha çok ihracatımızda da bunu görürsünüz, ihracat rakamlarımızın önemli bir kısmı yine ithalata dayalıdır. Aslında ihracat rakamları artıyor ama miktar bazında bir artış yok, emtia fiyatlarının artışından kaynaklanan rakamlarla, işte, 212-215 milyarlardan bahsediyoruz ama birim miktar bazında baktığımız zaman o rakamlarda da ciddi artış olmadığını görüyoruz. Neticede uluslararası arenada yatırımcılar kredi aradığı zaman, yatırım yapmak amacıyla kredi arayışına girdiği zaman ülkenin içinde bulunduğu riskler dolayısıyla rakamlar oldukça yüksek. Kaldı ki iç piyasadan bu yatırım bedellerini karşılamaya kalksa, bugünkü faizlerle 18'ler, 20'lerle Türkiye'de yatırım yapmak zor. Eğer siz, üretimi desteklemeyecekseniz... Yani bu bütçede bu sene yatırıma ayırdığınız rakam net değil. Ne kadar istihdam sağlayacaksınız? Ne kadar, hangi sektöre yatırım yapacaksınız? Mesela tarım sektörüyle ilgili bir yatırım hedefiniz var mı? Ben size söyleyeyim, Samsun'dan örnek vereyim. Desteklerle beraber Giresun yağlısı yaklaşık 30 lira, Samsun bölgesinde de 27 lira ama şu an fındık fiyatları 23-24 liralara mertebesinde yani açıkladığınız fiyatın bile altında. Yine, Karadeniz'de çay fiyatını yaklaşık 4 lira açıkladınız, maalesef, bugün özel sektör 2,8 liraya bu rakamları veriyor. Aynı şekilde, çeltiği 5 lira açıkladınız, oluşan fiyatlar 3,8-4 liralara civarında. Yani bütün girdi maliyetlerindeki yükselişe rağmen gübrenin fiyatı belli, yemin fiyatı belli, mazotun fiyatı belli. Girdiler yüksek olmasına rağmen bu sektörde geçen yılki fiyatları daha yakalayamadık.

Peki, siz, bugün çiftçinin yanında olmayıp da ne zaman çiftçinin yanında olacaksınız, ben bunu merak ediyorum. Bugün desteklemediğiniz takdirde... Bakın, bugün bizim çiftçide yaş ortalaması artıyor, 55'li yaşlara geldi, ekilebilir alan yüzde 5, yüzde 10 daraldı yani insanlar ha bire göç ediyor, gidenler de geri gelmeyecek, ben sizi buradan uyarıyorum. Dolayısıyla bu destekleri verme mecburiyetiniz var, bugün savunma sanayisi ne kadar stratejikse şüphesiz gıda sanayisi de tarım sanayisi de o kadar stratejiktir ve de desteklenmelidir.

Buna paralel, özellikle Türkiye'nin en büyük 10 ovasından 1 tanesi Samsun'da; Bafra, Çarşamba, Terme Ovalarında tarım yapılıyor. Her yağmur yağdığına yüreğimiz ağzımızda. Terme'nin rakımı deniz seviyesinden daha düşük. Bir Salıpazarı Barajı'nı yapamadınız gitti. Salıpazarı Barajı'nı yapamadığınız sürece oradaki sel felaketlerinin önüne geçmek mümkün değil yani belli bir rakamın üzerinde, işte, metrekareye 100-150 kilogram yağış düştüğü andan itibaren bizim orada tereddütsüz şemsiyeyi al yola

çık, sanayi dâhil, tarım alanları dâhil suyun altında. Dolayısıyla yangında ilk kurtarılacaklar gibi şu müteahhide değil de bu işe emek verenlere el atın. Hiç olmazsa şu Salıpazarı Barajı'na bu sene gerekli yatırımı ayırın, bitsin diye bekliyoruz.

Yine, sanayi altyapısı, demir yolu yani... Cumhuriyet Dönemi'nde yedi yılda yapılan Samsun-Sivas demir yolu bir türlü devreye alınamadı, bugünlerde alınmasını bekliyoruz yani artık -iki üç sefer zaten açtınız- bir an önce açılınsın. Yine, Samsun-Hopa demir yolu... "Projelendirme yaptık." diyorsunuz, onunla ilgili bir gelişme yok. Ankara-Samsun demir yoluyla ilgili ortada bir şey yok. Biz, dolayısıyla bu demir yoluyla ilgili projelerin de bir an önce devreye alınmasını bekliyoruz, bir an önce bunlarla ilgili yatırımın da gerçekleşmesini istiyoruz.

Hep hedefler koydunuz, dediniz ki: "Cumhuriyetin 100'üncü yılında ilk 10 ekonomide olacağız." Bırakın ilk 10'u, geldiğinizde 17'ydi, bugün 21'e düşmüşüz. "Kişi başı millî gelir 25 bin dolar." dediniz, bugün 8.500 dolarlar civarında. Şimdi ben bakıyorum, iktidar milletvekili arkadaşlarımız bizim gibi mazeretleri söylüyor. Bakınız arkadaşlar, bulunduğunuz makam mazeret üretme makamı değil, siz çözüm bulmak üzere.... İşte, Sayın Cumhurbaşkanımız da çıktığı kürsüde dedi ki: "Bu kardeşinizi seçin, dolarla kurla işsizlikle nasıl mücadele edileceğini gösterelim." Gün bugün, meydan da bu meydan, lütfen, gösterin de millet biraz rahat etsin. Buradan bir kez daha sizi uyarıyoruz: Bu ülke bunu hak etmiyor, hiçbir mazeret başarının yerini tutamaz. Askerliğini yapan arkadaşların girdiklerinde muhakkak ilk gördüğü veciz sözlerden biri budur. Onun için, çözüm odaklı çalışın... Bu ülkenin menfaatleri için, bu ülkenin bir adım ileriye gitmesi için çözüm odaklı her türlü katkıya hazır olduğumuzu ifade ediyoruz; yeter ki adım atın, yeter ki ortaya koyduğunuz işsizlik rakamlarında, diğer rakamlarda bir tutarlılık olsun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ediyoruz.

Toparlarsanız son bir cümleyle...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) - Teşekkür ediyorum, toparlıyorum Başkanım.

Yani asgari ücretin bu ülkede ortalama ücret olduğu bir dönemi yaşıyoruz.

Yine, özellikle "Suriyeli, Iraklı, işte, istihdam... Bunlar olmazsa bu ülkenin ekonomisi bir adım ileri..." diyenlere söylüyorum: O zaman biz bu ülkeyi boşaltalım, bütün herkes gelsin ülkenin ekonomisine katkı koysun. Bunu benimsemişimizi de bir kez daha ifade ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Yaşar, son cümlelerinizi alalım.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) - Bu bütçemizin devletimize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi HDP grubundan Semra Güzel Hanım hazırsa söz verebilirim

Buyurun lütfen, geneli üzerine...

Süreniz beş dakikadır.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Salondaki tüm katılımcıları selamlıyorum.

Evet, bütçede yıllardır aslında kangrenleşmiş ve her sene Sayıştay raporlarının tespit olarak önümüze koyduğu birçok soruna çözümünü tekrar göremedik burada da. Toplumsal eşitliği gözetken, dezavantajlı grupları önceleyen, herkesin ülke imkânlarından eşit yararlanmasını sağlayan bir anlayış yok bu bütçede de.

Bugün sürem kısa olduğu için sadece iki konuya değineceğim; sağlık alanına ve maalesef adını hiç anmadığımız kadınlara. Bugün dünya pandemiyle mücadele ederken, sağlığın özelleştirilmesinin sonuçlarını çok can alıcı bir şekilde öderken biz bu bütçede halk sağlığını önceleyen adımları göremedik. Pandemi sürecinin yönetilmesine dair bir kalem yok. Güçlü sağlık altyapımızdan bahsettiniz, yüksek aşılama oranlarımızdan bahsettiniz ama her gün hâlâ 200'ün üzerinde yurttaş Covid'den dolayı hayatını kaybediyor ve binlerce kişi de Covid'e yakalanıyor. Şehir hastaneleri için bütçeden yandaş müteahhitlere aktarılan milyarlarca dolar nereye gidiyor, hangi ihtiyacı karşılamak için kullanılıyor, bütçede gösterilmemekte. Bir yandan da bu özel şirket hastanelerine milyarlarca para aktarılırken bir yandan kamu hastanelerinin çığ gibi büyüyen sorunlarına çözüm yer almamakta. Pandemi süreci içerisinde sağlık emekçilerinin sorunlarını, taleplerini görmezden geldiniz; binlerce insanı artan iş yüküyle işinden ve mesleğinden soğuttunuz. Son bir buçuk yılda TTB'nin açıkladığı verilere göre 8 bin hekim istifa etmiş ve yurt dışına çalışmak için gitmek isteyen hekimler bu bir buçuk yıllık süre içerisinde -her ay 80 hekim- TTB'ye iyi hâl belgesi için başvuruda bulunmuş. Emekçilerin Covid-19'un meslek hastalığı olarak kabul edilmesi gibi en temel hakkı dahi kabul edilmemiş ve illiyet bağı gibi kimi gerekçelerle başvurular reddedilmekte. Bu hak "ama"sız "fakat"sız bir şekilde tanınmalıdır. Emekçilerin sırtında ağır çalışma yükü pandemiyle beraber katmerleşti ve bu iş yükü sonucunda daha üç gün önce kadın doğum kliniği asistanı 25 yaşındaki meslektaşımız Rümeyza Berin Şen'i otuz altı saat nöbet tuttuktan sonra evine giderken trafik kazasında maalesef kaybettik. Ailesine ve tüm sağlık camiasına buradan başsağlığı diliyorum. Evet, Rümeyza için "İnsani koşullarda çalışmak istiyoruz." diyerek alana çıkan sağlık emekçileri Van'da gözaltına alındı.

Halkı sağlık emekçilerinden mahrum bırakma süreci aslında pandemiyle beraber başlamadı, altı yıldır devam eden bir KHK hukuksuzluğu var ve KHK'yle binlerce sağlık emekçisi ihraç edildi ve bu pandemi sürecinde sağlık emekçilerine ihtiyaç varken maalesef halk sağlığı gözatılmadı, iadeler yapılmadı ve hâlâ daha dosyası -bizler tarafından aslında meşruluğunu yitirmiş- OHAL Komisyonunda bekleyen yüzlerce sağlık emekçisi var.

Evet, sunumda pandemi sürecinde yapılan yardımlardan bahsedildi, dünya ilkleri arasında olduğumuz söylendi fakat dünya raporları şunu söylüyor: Türkiye'nin Ocak 2020'den Haziran 2021'e kadar doğrudan yaptığı destek 19,4 milyar dolar ve bu meblağ Türkiye'nin 2020 yılı millî gelirinin yüzde 2,7'sine tekabül etmekte ve bu oranla da IMF'nin raporlarına konu olan 181 ülke arasında 116'ncı sırada görülüyor ve G20 ülkeleri arasında ise Covid-19 pandemi döneminde mali yatırımların millî gelirlere oranı sıralamasında ise Türkiye sondan 3'üncü sırada görülüyor.

Bununla birlikte, 2,5 milyona yakın esnafa 9 milyar TL hibe desteğinde bulunulduğunu söylediniz fakat Ticaret Bakanlığı pandemi süreci içerisinde toplamda 112 bin esnafın kepenk kapattığını ve 71 bin şirketin de kapandığını söylemiş ve yine Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Odası da sadece 2020 yılı içerisinde 100 bin iş yerinin kapatıldığını söylüyor yani Bakanlığın verileriyle aslında sivil toplum örgütlerinin verileri birbirleriyle uyuşmamakla beraber verilen desteğin aslında yetersiz olduğunu gösteriyor.

Derin Yoksulluk Ağı tarafından yapılan çalışmalara göre de pandemi döneminde gıdaya erişimle ilgili, yurttaşların yüzde 53'ü daha fazla öğün atladığını söylüyor, yüzde 49'u bazı besin gruplarına hiç ulaşmadığını ve yüzde 14'ü de gıdaya erişemediğini söylüyor. Sadece yüzde 7'lik bir kısım bir şeyin değişmediğini söylüyor.

Bir çalışma daha var ama vaktim kalmadığı için ona değinmeyeceğim.

Aslında bu anlattığımız şeylere bakınca da, gerçek olanın halkın söylediklerinin olduğunu, halkın yaşadıklarının olduğunu ve bu bütçenin aslında yüzde 1'in bütçesi olduğunu gösteriyor. Şaibeli olan ise aslında sizin söyledikleriniz ve her şeyi güllük gülistanlık gösteriyor olmanız olduğunu söylüyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Semra Hanım.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Tabii, bu bütçede kadına da değineceğim çok kısa.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz bitti.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – Bu bütçede asıl eksik olan kadının olmayışı ve bu bütçe toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçe değil, kadının emeğini gören bir bütçe değil. Bu bütçeyi hakkıyla teslim etmek istiyorsak halktan, emekten, barıştan, ekolojiden yana, toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçe olması gerekmektedir ama...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Semra Hanım.

SEMRA GÜZEL (Diyarbakır) – ...bunların hiçbirini bu bütçede görmedik. O yüzden bu bütçe yüzde 1'in bütçesidir, halkın bütçesi değildir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, şimdi de Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Sibel Özdemir'e hazırsa eğer söz veriyorum.

Buyurun Sibel Hanım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli üyeler, Değerli Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, değerli bürokratlar; öncelikle tabii ki 2022 bütçesinin tüm ülkemiz açısından, vatandaşlarımızın beklendiği ve beklentisi olan sorunları çözeceği umuduyla ve temennisiyle sözüme başlamak istiyorum.

Bütçe sunumunuzda salonda değildim, bir uluslararası heyetle beraber şehir dışındaydım. Sunumunuzu dikkatlice edindim ve dikkatlice değerlendirdiğimde temel vurgu küresel bir sorun üzerine odaklanılmış ve salgın cenderesinden bahsedilmiş ve bu süreçten de en sağlıklı şekilde çıktığımız vurgusu yapılmış. Büyüme vurgusu çok fazla tabii ki Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı, işte ihracat, sanayi üretimi ama bunlara baktığımız zaman genel olarak vatandaşa bunların yansımaları, özellikle de çalışan kesime, işte ücretli, asgari ücretliye, emekliye, esnafa, memura, çiftçiye, gençlere, işsizlere bu söylediğiniz olumlu ortamın ya da sunumunuzda çok fazla dikkat ettiğiniz unsurların yansımaları maalesef yok. Bunu sizin dikkatinize sunmak istiyorum.

“2053'e giden bir yol.” denilmiş. Ya burada çok ileri bir vaat yerine bugün acil, toplumun çözüm bekleyen sorunları var. Bunun üzerine bütünlükçü, sağlam, sürdürülebilir, şeffaf, somut bir program, proje ya da bir plan olmadığını görüyoruz. Bütün konuların bir nevi geleceğe havalesi gibi bir süreç var. İşte “atılım dönemi” deniyor, “atılım dönemi bütçesi” deniyor. Bu sistemin hazırladığı 4'üncü bütçe ama geldiğimiz noktada hızlı bir millî gelir erimesi var, hızlı bir enflasyon ve hayat pahalılığı var ve artan bir işsizlik sorunu var ve yoksullaşma, belli bir kesimin yoksullaşması ve servet dağılımında ve gelir dağılımında adaletsizlik ve adil olmayan bir vergi sistemi. Bugün bütçenin yansımaları da aslında dönem içinde gördüğümüz kanunlarda da hep geçici çözümlerle sorunu çözmeye çalıştık. İşte geçen hafta esnafa, çiftçiye kredi destekleriyle ilgili esnafa bir istisna getirildi. Günlük 80 kuruş civarında böyle desteklerden bahsedildi bu salonda. Bunlarla bu köklü çözümleri nasıl sağlayacaksınız? OVP, YEP, reform paketleri, bunların hiçbirinin karşılığı olmadı uygulamada, hepsi sonuçsuz kaldı. Ama bugün işte karşı karşıya kaldığımız tablo; TL'nin değerinin hızla erimesi, yüksek faiz yükü, hayat pahalılığı, işsizlik, yüksek faiz ve bunun ekonomiye olan maliyetleriyle karşı karşıyayız. İhracat rakamlarına çok büyük bir övgü var ama ihracattaki yapısal sorunlarda bir değişim olmadı Sayın Cumhurbaşkanlığı

Yardımcısı. Hâlâ ithalata bağımlı, yüksek ve orta teknoloji ürünlerinin beklenen düzeyde bir seviyeye ulaşmadığı ve giderek de girdi maliyetlerinin arttığı bir süreçle karşı karşıyayız. Bence bu bütçede en önemli dikkat edilmesi gereken nokta, bir kurumsal, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber ortaya çıkan kurumsuzlaşma ve kurumsal tahribat. Bunun en büyük yansıması bağımsız ve özerk kurumlar üzerinde yaratılan tahribat, giderek merkezileşen karar alma mekanizmaları, liyakatsiz bir atama süreci, gece yarısı kararnameleleri ama bu kurumlar içerisinde en çok tartıştığımız ve tahribat gören Merkez Bankasındaki kurumsal tahribat ve bunun ekonomiye maliyeti güven, istikrar ortamını en çok zedeleyen unsurlardan biri.

Bu bütçede en fazla dikkat edilmesi gereken unsurlar ya da odağa alınması gereken unsur işsizlik, genç işsizlik sorunu olmalıydı ve artan hayat pahalılığı sorunu ve eğitim. Üç noktada temel sorun alanlarımız var ve bunlar bu iktidar döneminin en zafiyet alanları, özellikle eğitim sistemindeki muazzam bütçenin ayrılması sizin tabirinizle ama neticede, sorunun çözümü noktasında bir netice alamadığımız. İşte üniversiteler, planlama, açılan bölümler, özerk yapısı, kurumsal yapıları üniversitelerin, akademik özgürlükleri ve ortaöğretimde yaşanan sorunlar. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, biz yaz dönemi Avcılar’da bir okula gittik ve okul “teneke okul” diye tabir ediliyor ve vatandaşlar bize “Siz bütün bu sorunları bırakın, bu eğitim koşullarına, bu öğrencilerin bu koşullardaki eğitimine çözüm üretin.” dediler. Siz ise bütçenizin işte ilk 3, 4, 5 sayfası “Şu nokta nokta bütçesidir, bu bütçesidir.” ama burada okullaşma, okullarla ilgili işte “Bu kesimin bütçesidir.” diye bir tabir kullanmışsınız. Ben bu konuya daha fazla dikkat etmeniz gerektiğini düşünüyorum. Yani 21’inci yüzyılda Avrupa otobanının yanında bir teneke okul.

Geçen hafta İzmir’in bir köyündeydim, 3 tane sınıf bir arada eğitim görüyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Ya bu kesimin bütçesi olmalıydı. Genç işsizliğin... Bakın, 2 milyona yakın ne eğitimde...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sibel Hanım, süreniz doldu.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Son, izin verirsiniz...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cümle alalım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ne eğitimde ne istihdamda olan ve giderek artan bir genç nesil var. Bu sayıyı tekrar dikkatinize sunmak istiyorum. Siz, belli gençlerin... “Gençlik merkezlerini kullanan, donattığımız gençlerin bütçesidir.” demişsiniz ama bir de gerçeklik var: 2004 yılındaki genç işsizlik oranı içinde üniversite mezununun oranı yüzde 12,9’ken bugün yüzde 30’lara dayandı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sibel Hanım, sağ olun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Bu kronik sorunlara çözüm üreten bir bütçe olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Dilan Taşdemir hazırsa söz verebilirim.

Buyurun, süreniz beş dakikadır.

DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Teşekkür ederim Başkan.

Ben de bütün katılımcıları selamlıyorum.

Politika geliştirme, bütçe yapma, planlama, yürütme ve izleme süreçlerinde eril kültür hâkim olduğunda toplumun yarısını oluşturan kadınlar, bütçeden, yani en az erkekler kadar hak sahibi olduğu kamu kaynaklarından hak ettiğini doğrudan ya da dolaylı bir şekilde alamamaktadır. Bunun için kadınlar yıllardır toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe talebini yükseltiyor. Biz de “Bu bütçenin toplumsal cinsiyete duyarlı hâle gelebilmesi için neler yapabiliriz.” diye HDP Kadın Meclisi olarak ülkedeki birçok kadın

örgütüyle, bağımsız bireylerle bir araya geldik ve bir Bütçe Kadın Çalıştayı düzenledik. Bu Bütçe Kadın Çalıştayı'nda da birçok kadın örgütünün de ifade ettiği gibi, bizim de yıllardır savunduğumuz şey, aslında bir bütçenin adil ve eşit olabilmesi, demokratik olabilmesi için öncelikle toplumsal cinsiyete de duyarlı olması gerekiyor ama maalesef bu bütçe adil olmadığı gibi, demokratik olmadığı gibi, katılımcı olmadığı gibi aynı zamanda toplumsal cinsiyete de duyarlı bir bütçe değil. Bu bütçeyi hazırlayan aklın böyle bir niyeti de maalesef yok, böyle bir derdi de yok. Aksine eril baskı ve tahakkümü güçlendiren bir politik duruşla karşı karşıyayız.

Kadınları birey kimliğinden koparıp içine sıkıştırmaya çalıştığımız aile bütçesinin artırımıyla da bu eşitlik sağlanamaz. Kadının adının geçmediği bir bütçe zaten ne eşittir ne adildir ne de demokratiktir, kadın sorunlarını çözmesi de mümkün değildir. Eşit olabilmesi için öncelikle toplumsal cinsiyete duyarlı olması gerekiyor, aslında sadece bu da yetmiyor, ayrıca kadınlar için ek, özel bütçelere ihtiyaç var. Biz neden mi bunu böyle düşünüyoruz? Bakın, biz HDP Kadın Meclisi olarak “Kadın yoksulluğuna hayır. Kadınlar için adalet.” sloganıyla bir kampanya başlattık ve kampanya kapsamında ülkenin dört bir yanında kadınlarla bir araya geldik. Kentlerde, köylerde, tarlada, fabrikada, kampüslerde, atölyelerde yüzlerce kadınla buluştuk; KHK'li, engelli, işsiz, ev emekçisi kadınlarla buluştuk. Şunu bir kez daha gördük ki ülkemizdeki en derin yoksulluğu kadınlar yaşıyor, ciddi bir emek sömürüsüyle karşı karşıya kadınlar. Kadınlar güvencesiz işlerde sigortasız çalışıyor, zaten bu iş kollarında emekli olma şansları söz konusu değil. Yine kriz dönemlerinde ilk önce kadınlar işten atılıyor ve işten ayrılmak zorunda bırakılıyor.

Yine bu mevsimlik tarım işçisi kadınlar çok ciddi sorunlarla boğuşuyor. Özellikle kışın soğukla, yazın da sıcakla baş etmek zorunda kalıyorlar ve bu kadınların barınabilecekleri bir mekân bile yok. Sabah altıda işbaşı yapıyorlar, akşam beşe kadar çalışıyorlar ve aldıkları ücret 85 TL. Bir tarım işçisi kadın şunu söylemişti: “Bir öğün doyabilmek için tüm gün çalışmak zorundayım.” Evet, bu kadınlar sadece bir öğün doyabilmek için tüm gün çalışıyorlar, neden mi böyle? Çünkü birileri iki üç maaş alabilsin diye bu kadınlar ancak bir öğün doyabiliyorlar. Onun için de bu bütçe, bu kadınların sorunlarını görmüyor, bunlara duyarlı değil, hatta cinsiyet körü bir yerden bakıyor.

Yine, bu bütçe de kadına yönelik şiddetle ilgili ya da şiddet konusunda herhangi bir şey söylemiyor, herhangi bir öneride bulunmuyor, oysa bu ülkede neredeyse bir kadın kırımını yaşıyor. Biz pandemi sürecinde bunu çok daha net ve açık gördük. Kadınlar evlerde şiddet uygulayan erkeklerle kalmak zorunda bırakıldı. Yine, İnfaz Yasası'yla birlikte şiddet uygulayan erkekler salıverildi, herhangi bir önlem alınmadı, mevcut mekanizmalar işletilmedi ve bu süreçte 10'a yakın kadın katledildi ki bunların 3'ü de çocuktu ama iktidar ne yaptı? Şiddetle mücadele etmek yerine, aslında kadın mücadelesi verenlerle mücadele ediyor. Kadınları koruyan İstanbul Sözleşmesi'ni feshetti. Yine, kayyumlar kadın kurumlarını kapattı, kadın kazanımlarına el koydu.

Kadın aktivistler tutuklandı. En son, yine, kadın arkadaşımız Ayşe Gökkan, daha önce Nusaybin Belediye Başkanlığını da yapmıştı, en son bir kadın örgütü olan TJA'nın sözcülüğünü yapıyordu. Ayşe Gökkan'a yürüttüğü kadın faaliyetlerinden kaynaklı otuz yıl ceza verildi; evet, tam otuz yıl.

İŞİD'liler Antep'te elini kolunu sallayarak gezerken herhangi bir yaptırım uygulanmazken Ayşe Gökkan kadın mücadelesi yürüttüğü için otuz yıl ceza aldı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Taşdemir, süreniz dolmuştur. Son bir cümleliz varsa alalım.

Buyurun.

DİRAYET DİLÂN TAŞDEMİR (Ağrı) – Bitiriyorum Başkan.

Bu açıdan, bu bütçe emekçilerin, yoksulların, gençlerin bütçesi olmadığı gibi, kadınların da bütçesi değildir; rantçıların ve yandaşların bütçesidir.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı kapanış konuşmasına hazırlanıyor. Sorularımızı kim dinliyor, kim not alıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Orada epeyce bir arkadaşımız var bürokrasiden, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımızın ekibinden. Mutlaka her şey kaydediliyordur, ayrıca tutanaklarda da zaten ifadeler var. Tereddütlü bir hususta onlardan da istifade edilebilir.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, Garo Bey hiç merak etmesin, yürütme olarak dinliyor, gerekli notları da alıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki, teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan, müsaade ederseniz devam edelim, arkadaşlarımız bekliyorlar.

Sayın Bedri Serter, Cumhuriyet Halk Partisinden.

Evet, buyurun lütfen.

Beş dakikadır süreniz.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısı, 2022 bütçe sunumunuzu dinledim. Cumhuriyetin 2'nci yüzyılına başlarken üç yıllık tek adam rejiminin ülkemizi getirdiği acı durumun sonuçları her geçen gün hepimizin hafızalarına daha fazla kazınmakta. Son üç yıldır, tek adam rejiminin başladığı tarihten bugüne defaaten “Bütçelerimiz Türkiye’de yaşayan her bir ferdin bütçesidir.” demenize rağmen, artık bütçenin, kurduğunuz düzenin geldiği son noktada, sadece saray şürekası ve sarayın önünü açtığı, 5’li müteahhidin, müteahhit kitlesinin bütçesi olduğu apaçık ortadadır.

Yazılabildiği kadarıyla, önümüze gelen Sayıştay raporlarını okudukça da insanın inanası gelmiyor. Tüm yazılanlar hiç yokmuşçasına, bu raporları ve bütçeleri sizin ve Cumhuriyet İttifakı’na bağlı milletvekillerinin burada ballandıra ballandıra yüzleri kızarmadan savunmalarını da Türkiye Cumhuriyeti’nin bir ferdi olarak içime sindiremiyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – O ne demek ya?

ABDULLAH NEJAT KOÇER (Gaziantep) – Böyle bir şey olabilir mi?

BEDRİ SERTER (İzmir) – Bu bütçe, yoksulun daha da yoksullaştığı, yandaşların önlerinin açılıp daha da zenginleştirildiği...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bedri Bey, kullandığımız kelimelere lütfen dikkat edelim; eleştirelim ama şahsileştirmeyelim ve kullandığımız kelimelere dikkat edelim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sizin yüzünüz kızarsın.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Dikkat ediyorum Sayın Başkanım.

Yandaşların önlerinin açılıp daha da zenginleştirildiği, yoksulluk rakamının 10 bin TL'ye dayandığı bir dönemde insanların çöpten ekmek, yemek artığı toplayıp ailesini oradan topladığı artıklarla beslemeye çalıştığı, asgari ücretle geçinen yurttaşlarımızın “Artık ekmek bile alamayacak durumdayım.” dediği bir ülkede bütün bunların hiç olmadığı ve görülmediği bir bütçeyi değerlendiriyoruz bugün. Bu konu hiç içime sinmiyor.

Önümüz kış, doğal gaz, odun, kömür fiyatları 2020 yılına göre 2 katına çıktı. Durmamacasına zamlar yağıyor ve “Bu kış nasıl ısınacağız?” diyen vatandaşın derdine derman olmayan, olamayan bir bütçeyi konuşuyoruz bugün.

2019'da bütçe tartışılırken 5,71 olan dolar, 2020'de 8,18; bugün 9,85'leri gördü. Durum buyken ülkemizin emeklisi de işçisi de kadını da çocuğu da esnafı da sanayicisi de kan ağlamakta, kızılılık şerbeti içip kan kusmakta ve sizler hâlâ tek adam rejiminin bütçesinde bu çığılığı duymamaktasınız.

Size bir örnek vereyim: 2012'de 100 TL 66 dolar alıyordu, bugün 100 TL 10 dolar almakta. Yine, 2002'de 100 TL'ye 440 yumurta alınıyordu, bugün 100 TL'yle 95 yumurta alınmakta. Burada Cumhuriyet İttifakı'nın vekilleri konuşurken “Yol, köprü, tünel yaptık, asfalt yaptık.” deyip duruyorlar ama Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, sizin ve Cumhuriyet İttifakı üyelerinin bahsettiği bu nesnel şeyler insanların karnını doyurmamakta çünkü bu yapılanlar sizin “eser” dediğiniz, bizim millete yapılması gereken normal hizmet olarak gördüklerimiz, insanlarımızı fakirleştirdi. Neden mi? Her gün bu övündüğünüz eserlerinizle, aldığımız borçlarla her kişinin cebinden en az üç ekmek parası tefecilere faiz ödüyoruz; her gün. 83 milyon çarpı 3 ekmek hesabını sizlere bırakmaktayım.

2020 yılında bütçenin 175,3 milyar TL açık verdiğini söylemişsiniz. Bugün, hiç çekinmeden, halktan utanmadan, bizlerin önüne 2022'de 278,4 milyar TL yani eski parayla 278 katrilyon Türk lirası bütçe açığı getiriyorsunuz. İçinde milyonlarca lira sarayın yiyecek içecek harcamaları olan böyle bir bütçenin her geçen yıl katlanarak artan bütçe açığını burada anlatırken hiç mi sıkılmıyorsunuz? Bütçe açığını iki yılda neredeyse 2'ye katladınız. Yüzyıllar önce Şeyh Edebali demişti ki: “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” Ama yüzyıllar sonra, 2021 yılında bu sözü tam tersine çevirdik; insanlar köle gibi çalışıyorlar, sadece tek adam düzenine su taşımak için. Neden mi? 2022 bütçesinin gelirlerinin yüzde 86'sını vatandaşlardan aldığımız vergilere bağladığımız için vatandaş yine emeğini, alın terini sizin saraylarınız için dökülecek. Yandaş için yatırım varken, vatandaş için istihdam yokken dert sadece kümesteki kazları yolmaya mı geldi? “Derin yoksulluk” kavramı sizin yirmi yıllık iktidarınızın sonucunda rütbelere oldu. Orta kesim yok oldu, sadece elit yandaşların kesimi ve zengin kesimi...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, süreniz tamamlanmıştır Sayın Serter.

Teşekkür ediyorum.

BEDRİ SERTER (İzmir) – İki dakika toparlayayım Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir dakika vaktimiz yok.

Son bir cümle alayım, kapanış cümlesi söyleyecekseniz buyurun.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Peki, teşekkür ediyorum.

Bu durumda, inşallah önümüzdeki yıl bütçesini hazırlayacağımız bir dönem yakın gelmiştir.

Sizlere saygılar sunuyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, önce İYİ Partiden Sayın Zeki Hakan Sıdali Bey'e söz vereceğim. Ardından AK PARTİ'den Sayın Orhan Yegin Bey'e söz vereceğim. Daha sonra dönüp Komisyonumuzun üyesi olmayan arkadaşlarımıza söz vermeye devam edeceğim.

Şimdi, İYİ Partiden Sayın Zeki Hakan Sıdali Bey'e on dakika söz veriyorum.

Buyurun lütfen Sayın Sıdali.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, değerli bürokratlar; bütçeler, devletin vatandaştan topladığı vergilerin ve kamu kaynaklarının nereye harcanacağına dair hükümetin yazılı beyanı olduğuna göre aynı zamanda yaptığı siyasi tercihin de belgesidir. Dolayısıyla bütçeden ayırdığımız paylara bakarak iktidarınızın o sene içerisindeki tercihlerini biz de yorumlayabiliyoruz. Geçtiğimiz hafta burada Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay 2022 bütçesinin yeşil ekonomiye geçiş sürecini hızlandıracak bir bütçe olduğunu ifade ve iddia etti. Peki, bu gerçekten öyle mi? Bal demekle ağız tatlanmayacağı gibi, “Yeşil kalkınma devrimini başlattık.” demekle de maalesef yeşil dönüşüm başlamış olmuyor.

Bakın iklim değişikliği ve yeşil dönüşümün bütçedeki programların, hemen gerçekçi bir dönüşümün amaçlanmadığını anlayabiliyorsunuz. Mesela, sürdürülebilir çevre ve iklim değişikliği programına yalnızca 2,651 milyar lira, orman ve doğanın korunması sürdürülebilir yönetimine 4,737 milyar lira, diğer bir başlık olan toprak ve su kaynaklarının kullanımı ve yönetimine 20,9 milyar lira yani toplamda sadece 26,3 milyar lira -yani 2,4 milyar euro- ayırmak aslında bu konuya ne kadar göstermelik yaklaştığımızı açıkça ortaya koyuyor.

Çevre Bakan Yardımcısının “Ülkemizin çevre ve iklim konusunda AB standartlarına gelebilmesi için kişi başına 1.000 eurodan 80 milyar euroya ihtiyacımız var.” açıklaması, aslında bu konuda sadece bakkal hesabı yaptığınızın da açık bir itirafıdır. Bu arada, ülkemiz sınırları içinde 80 milyon değil, malum politikalarınız yüzünden bugün 90 milyon kişi yaşıyor; o hesap da nereden tutsanız yanlış.

Geçen sene Paris Anlaşması'na şiddetle karşıydınız –buradan Çevre Bakanına da dile getirmiştik- sonra bir anda yeşil kalkınma devrimcisi olduğunuz için geçen seneki bütçeye baktım ne kadar değişti diye, ormanların korunması programına 3 milyar lira, çevre ve iklim değişikliği programına 1,8 milyar lira, toprak ve su yönetimine 15,4 milyar lira ayrılmış. Yani bu seneki bütçeyi 400 milyon euro artırarak mı yeşil kalkınma devrimini başlatacaksınız, merak ediyorum. Zaten o da birkaç hafta içinde ucunu kaçırdığınız kur artışlarıyla muhtemelen eşitlenecektir. Anlaşılan o ki bütçe teklifi hazırlanırken bu devrimi başlatacağınızdan haberiniz yokmuş, dolayısıyla, aslında belki de burada sizi itham etmek doğru değil.

Kıymetli milletvekilleri, Avrupa Birliğinin 2021-2027 Çok Yıllı Mali Çerçevesi Aralık 2020'de kabul edildi. Bu uzun dönemli bütçeye baktığımızda, yeşil dönüşüm ve dijital geçişi sağlayacak hedeflere yönelik olduğunu görüyoruz. En büyük ticari partnerimiz olan Avrupa Birliğinin yeşil dönüşüme bu kadar önem veriyor olması ekonomimizi doğrudan ilgilendiriyor. AB pazarında değişen standartlar ve üretim anlayışını ciddiye alır ve gerekli adımları atarsak yeni açılan fırsat penceresini kucaklarız; her zamanki günlük kararlarla treni kaçırırsanız büyük bir krizi de peşinen bize satın almış olursunuz.

2030 yılına kadar karbon salımını yüzde 50 oranında azaltmayı hedefleyen Avrupa Birliği 1 trilyon euroluk önemli bir bütçe ayırdı. Diğer yandan InvestEU Fonu'nun yüzde 37'lik kısmı iklim sorunlarıyla mücadele için kullanılacak. Yani, yanımızda yeşil yeni dünya kuruluyor, ciddi bütçeler ayrılıyor, finansmanlar hazırlanıyor. Yeşil odaklı ekonomi, ticaret ve teknoloji ekseninde yeni bir kümelenme çağı başlıyor. Olup bitenlere duyarsız kalamaz, ekonomik ve siyasi geleceğimizi dış güçlerin temennilerine

ve finansman jestlerine de bırakamayız. Aynı iradeyi göstermemiz, bunu merkezî yönetim bütçesi dâhil bir çok alanda ispat etmemiz gerekiyor. Özel sektör konunun farkında ve yeşil düzene geçiş konusunda yıllardır hararetle hazırlığını yapıyor. Ancak, aynı farkındalığı ve harekete geçme enerjisini iktidardan da görmeyi bekliyor.

Birleşmiş Milletlerin 2005'teki Seul toplantısından yani sizin iktidarınızın 3'üncü yılından beri yeşil büyüme konusu tüm dünyada tartışılıyor. Sonrasında, Birleşmiş Milletlerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları arasına giren, on beş yıldır dünya gündeminde yer alan bir kavramdan bahsediyoruz. Peki, bu kadar zaman ne hazırlık yaptınız? Avrupa Yeşil Mutabakatı ilan edilince ciddi ciddi üzerinde düşünmek zorunda kaldınız. Onun da sebebi ne? "Acaba bizim ticaretimiz ne olur?" diye düşünmeniz yani aslında sizin konunuz sürdürülebilir bir gelecek, iklim kriziyle mücadele falan değil, ticaret. Oysa iklim kriziyle mücadele, reaktiften çok proaktif hareketlere ihtiyaç duyuyor. Bu bir kâr-zarar hesabı, fon kapma yarışı değil, gelecek nesillere sürdürülebilir bir dünya teslim etme mücadelesidir. Konuya bu pencereden bakabilirseniz zaten kimse zarar etmez, fonlar da koşa koşa kapınıza gelir, çünkü biz böyle bir ülkeyiz.

Fon kapma yarışı konusunda da özel bir başlık açmak istiyorum. Bildiğiniz gibi Avrupa Birliği iklim fonlarından ülkemize yıllık ortalama 667 milyon euroluk giriş oluyor. Paris Anlaşması'nın onaylanmasıyla birlikte şartların yerine getirilmesi için Dünya Bankası ve Avrupa Kalkınma Bankaları kanalıyla 3,1 milyar dolarlık bir kredinin gündemde olduğunu biliyoruz. Bunların ve gelebilecek yeni fonların gerçekten iklim değişikliğiyle mücadele, uyum ve azaltım süreçlerinde kullanılması gerekiyor. Bu fonların nereye kullanılacağına milletimiz adına en büyük takipçisi İYİ Parti olarak bizler olacağız.

Yeşil dönüşüme katılmayan ülkelerin dünya ticaretinden, küresel yatırımlardan, teknoloji transferinden ve yeni finansmanlardan dışlanacağı gerçeğiyle karşı karşıyayız. Bu sebeple, kısa dönemli avantajlardan çok uzun vadeli yatırımların önünün açılması gerekiyor. Dünyanın üzerinde çalıştığı sürdürülebilir finans stratejilerine, doğal sermaye muhasebesine ve yeşil tahvillere yönelik çalışmalar ivedilikle başlatılmalı; artık "Ya katıl ya atıl" dönemindeyiz, öyle de bir ülkeyiz ki iklim krizini bile fırsata dönüştürebilmek bizim elimizde. Bu süreç, stratejik yönetimi ve vizyoner projeleri gerekli kılıyor. Ancak görüştüğümüz bütçe teklifinden anlaşıldığı üzere, bütçemizin çoğunu üretmeye ve yeniden yapılanmaya değil, kirlettiğimizi temizlemeye harcıyoruz. Dolayısıyla, şu ana kadar gelir değil sadece gider yarattınız. Mesela, önce onlarca tesisin Marmara'ya zehirli atıklarını boşaltmasına göz yumuyor, sonra ortaya çıkan müsilağın temizleme çalışmalarını dünyanın en büyük çevre başarısı olarak lanse ediyorsunuz. Siz reçelin köpüğünü üstten alırken derin deşarj sistemleriyle Marmara da zehirlenmeye devam ediyor bu arada.

Tekrar söylüyorum, sorunu kökünden çözer ve artık kirletmezseniz temizlemeye emek ve para harcamazsınız. Böylece milletimizin rızkı olan bütçe de çarçur olmaz.

Günümüz dünyasında bu tip giderleri azaltmak, hatta tamamen sıfırlamak dahi mümkün. Bunun için, ballı temizlik ve arıtma ihalelerindeki ranta değil, refahı tabana yayacak yeni nesil üretim ve dönüşüm projelerine odaklanın yeter. İhale ağalarını üzeceksiniz ama çocuklarımızı, torunlarımızı sevindireceksiniz.

Bir yandan "yeşil kalkınma devrimi" deyip diğer yandan yeni planlanan, fosilden enerji üreten santraller konusunda Çin ve Hindistan'ın ardından dünya 3'üncüsü olmak hem yeşille hem de iddia ettiğiniz hedeflerle baştan başa çelişiyor. Eğer iddianızda samimiyseniz, yeni kömür yatırımlarını hemen durdurun, kömür santrallerini kapatmak ve kömür madenciliğinden çıkmak için gerçekçi yol haritası oluşturun. Bunu yaparken de çalışanların zarar görmesini engellemelisiniz. Bu sebeple, kömüre, madene mahkûm ettiklerinizin beceri uyumsuzluğunu da ortadan kaldırmanız gerekiyor.

Yeni dönemde kimseyi geride bırakmak, sefalete terk etmek gibi bir lüksümüz hiçbirimizin yok. İnsan onuruna yakışır çalışma koşullarında, yapılan iş karşılığında hak edilen ücretin alındığı düzgün iş modellerini inşa etmekle mükellefsiniz. Hep söylediğimiz gibi, bu konu yalnızca çevre meselesi değil. Yeni bir düzenin eşliğinde Uluslararası Çalışma Örgütü 2030 yılına kadar en az 24 milyonluk ilave istihdam öngörüyor yani fırsat var. Bu yeni istihdam alanları yeni beceriler, yeni işler demek. Tam da bu noktada eğitim ve yeniden eğitim meselesi ortaya çıkıyor.

Bu sebeple, eğitim bütçesi başta olmak üzere bütçenin birçok kaleminde de ek maliyet yaratmak zorundasınız. Keşke bütçe teklifinde buna yönelik özel bir başlık da olsaydı. Çünkü, bu becerileri kazanmış bireylerin yetiştirilmesi bugünden yarına olabilecek bir şey değil, aksine, yıllar gerekiyor. Bunun için de yarın için bugünden çalışmak, bugünden planlamak gerekiyor.

Unutmayın ki yarının dünyasında yalnızca yeni becerileri teşvik edip uygulayabilenler, yeni nesil iş imkânı yaratanlar, yeşil dönüşüm trenini kaçırmayanlar ayakta kalacaklar. Eğer bunu gerçekten istiyorsak, bütçeyi yeşile boyanmış kahverengiyle değil çağımızın gerçeği yeşille hazırlamalıyız. İşte o zaman gerçek bir kalkınmadan ve dönüşümden söz edebiliriz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz, süreniz dolmuştur.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Teşekkür edeyim o zaman Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına ve değerli bürokratlara da bütçemizin vatandaşlarımıza hayırlı olması için başarılar diliyorum. Umarım söylediklerimizle katkı yapmışızdır, faydalanmışsınızdır. Çünkü bu şartlar altında hepimizi çok zor bir sene bekliyor.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, AK PARTİ Grubundan Sayın Orhan Yegin Bey'e söz vereceğim.

Buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sayın Başkan, çok kıymetli Komisyon üyeleri, kıymetli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımız, çok kıymetli Bakan Yardımcımız, genel müdürlerimiz, kıymetli bürokratlar ve bu salonda bulunan çok kıymetli misafirler; hepinizi ben de saygıyla selamlıyorum, bütçemizin hayırlara vesile olmasını inşallah Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

AK PARTİ'den öncesini ve sonrasını kıyas etmek için aslında hepimiz çok güzel sözler, çok farklı örnekler üzerinden bunu yapabiliriz. Türkiye'yi nereden nereye getirdiğimizi bize sorsalar belki bu salonda bulunan arkadaşlarımız, her birimiz çok farklı ve güzel örneklerle bu değişimin millet için ne ifade ettiğini anlatabiliriz. Bu vatanın evlatlarının, bu aziz milletin fertlerinin dün nasıl kıymetsiz görülürken bugün onlara nasıl büyük bir değer verildiğini anlatmak için onlarca başlığı ayrı ayrı ifade edebiliriz.

Küçük birkaç örnekle bu dönemlere ilişkin yapılan bazı şeylerden bahsedeyim. Mesela 1,8 milyar lira olan AR-GE harcamalarını 25 kat artışla yaklaşık 46 milyar liraya ve AR-GE harcamalarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranını 0,51'den 1'in üzerine taşımışız. 6.100 kilometre olan bölünmüş yolumuzu 28.400 kilometreye uzatmışız. On dokuz yılda tam 5,5 milyar adet fidanı daha toprakla buluşturmuşuz. 50 ülkeye, 60 noktaya olan uçuşlarımızı, hava yolu ağıımızı 127 ülkeye ve 333 noktaya ulaştırmışız. Çiğ süt desteğinden buzağı desteğine, mazot desteğinden ürün desteğine, küçükbaş hayvan desteğinden büyük baş hayvan desteklerine, yem bitkileri desteğine, ihracat desteğine, elektrik desteğine... Tarımsal destek hesabına göre 2020 yılında OECD'ye üye ülkeler arasında tarıma en çok

destek veren ülke konumuna getirmişiz ülkemizi bu bütçelerle ve bu yıl bütçede 57,6 milyarlık bir tarımsal teşvik ve destek öngörülmüş. Eğitim harcamalarının bütçe içindeki payını 9,4'ten 15,6'ya, yaklaşık 490 bin olan öğretmen sayısının üzerine 720 bine yakın öğretmen daha atayarak yaklaşık 1,2 milyona ve öğretmen başına düşen öğrenci sayılarını, derslik başına öğrenci sayılarını neredeyse özel okul standartlarına, 70'lerde olan üniversite sayılarını 200'ün üzerine taşımışız bu on dokuz yıldır eleştirilen, farklı tanımlarla tanımlanmaya çalışılan bütçelerle ve iktidar olduğu yıl 71 milyar gelir, 98 milyar gider öngören bir bütçeyi sadece sağlık harcamaları için bu yıl 122,6 milyar lira kaynak aktaran bir bütçeye, hatta Sağlık Bakanlığını ve yükseköğretim kurumlarını, döner sermayeleri, Sosyal Güvenlik Kurumu sağlık harcamalarını da kattığımızda yaklaşık 305 milyar liraya ulaştırmış bir bütçeden bahsediyoruz; Allah'a sonsuz şükürler olsun, elhamdülillah.

Kıymetli arkadaşlar, yeter mi? Yetmez diyoruz elbette. Bu milletin çok daha büyük hizmetlere layık bir millet olduğunun her defasında altını çiziyoruz. Tam on dokuz yıldır AK PARTİ olarak Türkiye'de bir istikrar sağlamaya ve bu sağladığımız istikrarı ayakta tutmaya çalışıyoruz, milletimize layık olduğu değeri ve imkânları sunmaya çabalıyoruz. Millete hizmette bir istikrar sağlamak; sağlıkta, ulaşımda, eğitimde, güvenlikte, ekonomide, hayatın her alanında ama özellikle de siyasette bir istikrar oluşturmak için büyük bir mücadele ortaya koymuşuz ve şimdi Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemiyle bu istikrarı koruma çabasını milletçe daha sağlam bir zemine taşımışız. "Sosyal yardımlarda 42 başlıkta yapılan ödemeleri bütçede yaklaşık 105 milyar olarak planlamışız." diyoruz, bunu "Fakirleştirdiniz ülkeyi." diye yorumluyorlar. "Neredeyse 2002 yılı bütçe rakamı kadar kaynağı sadece ilaç ödemesi olarak bütçesine koyan bir ülke konumuna gelmişiz, hamdolsun." diyoruz "Siz insanları hasta ettiniz, o yüzden sağlık gideri arttı." diyorlar. Bu başarıyı küçümsemek için şehir hastanelerine neredeyse söylemediklerini bırakmıyorlar. "Canım, o kadar da üniversite açmak hata. Ne gerek var? her yere üniversite açtınız." diyorlar. Doğduğu gün bir bebekten koşmasını beklemek gibi, açıldığı yıl bütün uluslararası standartlarda bir üniversite olsun bekliyorlar. Köprüleri lüzumsuz görüyorlar, yollara "Ne gerek var?" diyorlar, bütün yatırımlara baştan karşı durup, sonra hem onlardan güzel güzel yararlanıp hem de "Bu ne ya!" diyerek belki de küçümsüyorlar. Cumhurbaşkanlığı sistemini kötülemek için, pandeminin etkisiyle oluşmuş bütün sorunları getirip sistemin üzerine yıkmaya çalışıyorlar. Bize çatacakları bir bahane buldukları zaman ta ezele kadar gidiyorlar ama "Gelişmeyi ve büyümeyi konuşalım." dediğimizde "Canım, neden hep 2002'yi ve öncesini kıyas alıyorsunuz?" diyorlar ve gelip sadece son birkaç yılın verileri üzerinden, pandemiyle oluşan veriler üzerinden konuşalım istiyorlar. "AK PARTİ hikâyesinin on altı, on yedi yılını boş ver; gel, pandemiyle geçen o iki yılı konuşalım." diyorlar.

Millet geçmiş ve bugünü bilmiyor sanıyorlar, sonra bakıyorlar ki niyetleri millet tarafından biraz anlaşılıyor, bu sefer küçümsemek için lafı değiştiriyorlar "Canım, yirmi sene geçti, tabii ki gelececek dünya, zaman ilerliyor, tarih ilerliyor." diyorlar. Peki, bizim bu aşamada şu soruyu sormamız gerekmiyor mu? Madem bu işler takvim ilerlemesiyle oluyor, neden AK PARTİ'den önce geçen o diğer yirmi yıllarda, on dokuz yıllarda, o senelerde Türkiye doğru düzgün büyüyemedi? Veya neden son yirmi senede komşularımız büyüyemedi? Hatta, bakın ne hâle geldi. Suriye'ye bakın, ne hâle geldi? Irak ne hâlde? İran ne hâlde? Belki diyeceksiniz ki: "Kardeşim, örnekleri Orta Doğu'dan veriyorsun; dön bu tarafa, buradan örnekler ver." Buyurun, dönelim bakalım, Avrupa ne hâlde? Sınırımız Yunanistan, Bulgaristan -Avrupa ülkesi- ne hâlde söylesinler. Zaman 2002'de durdu mu buralarda? Durdu mu zaman?

Bakın, şunu söylemek istiyorum: Bu işler, az önce anlattığım, kısa bir kısmını anlattığım işler öyle zamanın geçmesiyle olmuyor. Canını dişine takıp çalışmayla meselelerin üzerine üzerine gitmeyle, şu mesele bu hâldeyken oturmak, uyumak bize haramdır anlayışıyla oluyor; Recep Tayyip Erdoğan gibi bir

adamla ve on dokuz yıldır onunla beraber yürüyen bir kadroyla oluyor. AK PARTİ, son on dokuz yılda tüm engellemelere rağmen dünyaya rağmen, oluşturmayı başardığı istikrarını korumaya çalışmaktadır ve bunu, bölgemizi hallaç pamuğuna çevirip bütün bölgenin sorunlarını ülkemize ihraç etmelerine rağmen başarmıştır. Belli belirsiz zamanlarda içeriden ve dışarıdan bizi böyle paçalarımızdan tutup aşağı çekmeye çalışmalarına rağmen başarmıştır. Danıştay baskınlarına, kapatma davalarına, e-muhtrallara, Gezilere, 17-25 Aralık kumpaslarına, 6-8 Ekim ve çukur terörlerine, 15 Temmuz darbeciliğine ve daha nelere nelere rağmen başarmıştır. Kimlerle başarmıştır? A'dan z'ye tüm farklılıklarını bir zenginlik bellediğimiz aziz milletimizle el ele ve omuz omuza başarmıştır.

Ayrıştırıcı bir dili kabul etmiyoruz. Az önce burada bir hatip, bir bütçe, bir kurum bütçesi üzerinden, mezhepler üzerinden, etnik aidiyetler üzerinden bir şeyler söyledi. Ayrıştırıcı dili asla kabul etmiyoruz. Dil elbette sahibindir, istediğini söyler ama bize itham edilen ayrıştırıcılığı asla kabul etmiyoruz, etmiyoruz. Mezhepler üzerinden, dil üzerinden, bölgeler üzerinden, etnik aidiyetler üzerinden, kılık kıyafet üzerinden hiçbir ayrıştırıcı tanımlamayı ne bütçemize ne üslubumuza ne siyasetimize ne insanlığımıza ne inancımıza yakıştırmıyoruz. Söylenen her sözü bu manada reddediyor, sözün sahiplerine o döngüden çıkılmalarını tavsiye ediyoruz, eğer tavsiyemizi dikkate almıyorlarsa o sözün sahiplerini, onları bu ayrıştırıcı dil ve hayat tarzlarıyla baş başa bırakmaktan başka bir çaremiz de kalmıyor.

Kıymetli milletvekilleri, değerli misafirler, değerli bürokratlar; bu millet bir bütündür, fakirimizle, zenginimizle, çalışanımızla, emeklimizle, işverenimizle, Alevi'mizle, Sünni'mizle, Kürt'ümüzle, Zaza'mızla, Türk'ümüzle, göçmenimizle, yerlimizle, sakallımızla, kösemizle, tıraşımızla, bıyıklımızla, başörtülümüz, saçı uzunumuz, saçı kısımla, kadınımla, erkeğimizle, engellimizle, gazimizle, köylümüzle, kentlimizle, a'dan z'sine tüm kuşaklarımız, tüm varlıklarımız ve tüm zenginliğimizle, bütçemizle, siyasetimizle, bayrağımızla, vatanımızla, milletimizle bir bütündür. Gelin, hep beraber el ele verelim. Eleştirilerimizi muhakkak yapalım, eleştirilerden istifade edilmesi üzerine muhakkak kıymetli şeyler söyleyenler de var, çok istifade ettiğimiz, gerçekten saygıyla, hürmetle dinlediğimiz ama gelin, bu ayrıştırıcı dili, ayrıştırıcı üslubu bırakalım bir kenara. Elbette bizim hatalarımız var, noksanlarımız var; insanız, âciziz, noksanız, her şeyi tam ve mükemmel göremeyiz, her şeyi tam ve mükemmel yorumlayamayız; karar alırız, uyguluyoruz yanlış olduğunu görür geri adım atarız, geri döneriz ama her şeyi tartışır, konuşur, teferruatıyla bir noktaya götürmeye çalışır ve bu millet için hayır olduğuna inanırsak, hayır olduğuna inandığımız adımı atarız, yanlış olduğunu gördüğümüz adımdan da "Biz bu adımı atmıştık, hayır." diye inat etmez, geri dönmesini de biliriz. O yüzden tatlı dille... Elbette siyaset olacak, bir şeyler söylenecek ama lütfen, ne olursunuz, yalvarıyorum, ayrıştırıcı dili bırakalım. Bu ülkede diller üzerinden, bu ülkede mezhepler üzerinden, bu ülkede kılık kıyafet üzerinden hep beraber çok çektik, bırakalım diyorum. Gelin el ele verelim, birlikte mücadele edelim, memleketi, milleti hep beraber güldürelim ve onun hayır duasını hep birlikte alalım.

Teşekkür ediyorum Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum. Zaman bütçesini verimli kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi de HDP Grubundan Kemal Peköz Bey, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Sayın Başkan, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bizim öğrenciliğimiz sırasında bütçenin bir tarifi vardı, çok önemseydiğim için biraz eski dilli olsa da onu tekrarlamak istiyorum. Bu tarife şöyle deniyordu: “Devlet devair müessesatının yıllık varidatını, gelir ve giderini dengeli düzenleyen cetvele ‘bütçe’ denir.” Önümüze gelen bütçeye baktığımız zaman öncelikle bir denge olup olmadığına bakmamız gerekiyor çünkü tarifinde de anlaşıldığı gibi bu çok önemli bir açıklamaydı fakat gelen bütçede maalesef böyle bir şey yok.

Akşama kadar “tarım” diyoruz, “Tarım çok önemli.” diyoruz, “Geleceğimiz açısından önemli.” diyoruz, “Gıda krizi kapıda.” diyoruz. Türkiye’de şimdiye kadar iktidarınız tarıma nasıl yaklaşmış, şöyle bir göz atalım, bir bakalım: Son bütçeye baktığımız zaman tarım destekleme için 25 milyar lira ayrılmış, kamu-özel iş birliği için 42 milyar lira ayrılmış, faiz için ise 240 milyar lira ayrılmış. Oysaki bu sene, kanun gereği, Tarım Kanunu madde 21’e göre çiftçiye, üreticiye verilmesi gereken miktar 78 milyar lira idi.

Şimdi, bir sıraya bağlı olmaksızın birkaç şey söyleyeceğim ama ondan önce “Etrafımıza bakalım, gelişmemizi görürsünüz.” dendi. İktidara geldiğiniz zaman Bulgar levası 1,38’miş, şu anda 5,65 yani 4 katı. Dolayısıyla gelişme böyle hesaplanıyor. En yakınını söyledim, Batı’ya gitmedim.

Onun ötesinde, sizin iktidarınız döneminde neler olmuş tarımda, şöyle bir bakalım. Zaman sınırlı olduğu için belirli bir sıraya tabi olmadan öylesine yazdım, sırayla söyleyeceğim. On iki yılda -iktidarınız döneminde- çiftçi sayısı yüzde 48 azalmış. Tarım çalışanlarının yaş ortalaması 55’e yükselmiş çünkü gençler tarımda gelecek görmedikleri için asgari ücretle de olsa şehirlerde çalışmaya, oralarda iş bulmaya yöneliyorlar. Çiftçinin devletten alacağı, şu ana kadar -iktidarınız döneminde- 210 milyar lira olmuş ama bu ödenmiyor. Çiftçinin borcu on dokuz yılda 83 kat artmış ve 170 milyar liraya çıkmış. Son bir yılda -TÜİK’in ifadesine göre- süt üretimi yüzde 12 azalmış, tarım alanları on sekiz yılda yüzde 12,5 azalmış, tarım ürünü ithalatı 16 milyar doları bulmuş. 7 tane tarım ürünü dışındaki bütün tarım ürünleri...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – İthalat mı?

KEMAL PEKÖZ (Adana) – İthalat efendim.

Yemde dışa bağımlılık yüzde 85’lere ulaşmış. İki sene önce kendi köyüme uğradığım zaman samanı 43 kuruşa alıyorlardı, şu anda 118 kuruşa, 120 kuruşa saman alıyorlar, ki saman besleyici değil, sadece midesini dolduruyor hayvanın, diğer gıdalarla takviye edilmesi gerekiyor.

Size çok enteresan bir şey söyleyeyim: Et ve yumurta üretiminde, sanayide ve endüstride kullanılan tavuğun bile yüzde 85’i İrlanda, yüzde 15’i Amerikan menşeli. Bir yerli ırk üretimini bile gerçekleştirememişiz ve tavuğu bile dışarıdan temin etme yoluna gidiyoruz.

Tarım ürünlerindeki fiyat artışlarının ana nedenleri elektrik, su, mazot, gübre, ilaç, kısmen de tohum. Bunların tamamı ithalata dayalı, dolara dayalı dolayısıyla doların her artışında bunlar önemli ölçüde zarar etmeye devam ediyorlar ve gidiyor.

Geçen gün bazı köyleri ziyaret etmiştim, Mecliste de gündeme getirdim ama Tarım Bakanlığı çok fazla ciddiye almadığı için bir kez daha dile getirmek istiyorum. 1 dönüm için insanlar 700 liraya kadar kiralama beledi ödüyorlar ki Türkiye’de tarım üretimi yapan herkesin yaklaşık olarak yüzde 50’si kiralama yoluyla yani icar dedikleri yöntemle tarım ürünleri üretiyor. Şehirlerin yakın yerlerindeki verimli tarım alanlarının imara açılmış olmasından dolayı kira ücretlerinde de çok yüksek bir gelişme söz konusu ve 1 dönüm için 700 bin liraya kadar kira bedelleri istenebiliyor. Dolayısıyla -bu da maliyetin aşağı yukarı yüzde 25’ine tekabül ediyor- 1 dönüm için, bir ürün için, yer fıstığı için geçen gün hesaplama yaptık, 2.600 lira dönüm başına maliyeti var. Üretim 400 kilo ve satış bedeli de 6 liradan 2.400 lira, dönüm başına 200 lira zarar ediyorlar. “Niçin bunu sürdürüyorsunuz?” dediğimizde

“Başka çaremiz yok, bir sene kazandığımızı öteki sene harcıyoruz.” dediler. Tarım Bakanı geçen gün bir açıklama yaptı, dedi ki: “Kimse ne üreteceğini bilmiyor, planlayamıyor ve önümüzdeki dönemde kaç liraya satacağını ve eline kaç lira geçeceğini bilmiyor, sorun oradan kaynaklanıyor.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kemal Bey süreniz bitti, tamamlarsanız...

KEMAL PEKÖZ (Adana) – Bitiriyorum.

Bunu yapması gerekenin Tarım Bakanı olduğunu hatırlayamamış olmalı ki burada onu hatırlatma gereği duyuyorum. Tarım Bakanlığının başında kendisi varsa o zaman bu planlamayı da, üretim planlamasını da kendisinin yapması gerekir diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Nurhayat Kayışoğlu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli katılımcılar, ben de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Ben de geçen hafta sunumu dinledim Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Burada dinliyoruz Cumhuriyet İttifakı'ndan arkadaşları da sizleri de, sonra sahaya gidiyoruz, insanların dertlerini dinliyoruz, ondan sonra gerçekten akıl sağlığımızı koruduğumuz için şükrediyoruz. Yani söylediğiniz şeylerin gerçekliklerle ilgisi olmadığını bizzat yaşayan insanlardan dinleyerek, onlarla birlikte yaşayarak görüyoruz. Mesela -şimdi sunumunuzda da vardı- “Faiz giderleri bütün bütçe giderlerine göre 2002’yle karşılaştırdığımızda düşmüş.” veya “Vergi gelirlerine oranı düşmüş.” diyorsunuz ama herkes de biliyor ki cumhuriyet tarihinin en yüksek faiz giderleriyle karşı karşıyayız. Mesela, en son bu bütçede yine yüzde 12,3’ten yüzde 13,5’e çıkan, her yıl artan bir faiz gideri var ki her yıl da istikrarlı bir şekilde artıyor yani hep istikrardan bahsediyorsunuz ya.

Sonra işte 2053 hedefi koyuyorsunuz, böyle bir misyon, vizyon koyuyorsunuz önünüze. Gerçekten 2053’te dünyanın nasıl olacağını çok kolay, tam, net olarak tahayyül edemiyoruz ama bir dijital devrim yaşayacağız, işte makine öğrenmesi, birçok meslek değişecek vesaire vesaire, çok bambaşka bir boyuta geçeceğiz, insanlar belki işsiz kalacaklar, farklı meslekler çıkacak ama buna ilişkin ne var bu bütçede, ben göremedim. Yapılan paylaşımlardan baktığımızda, Uzay Ajansına ayrılan payın sarayın tanıtım giderlerinden daha az olduğunu görüyoruz.

Sonra sunumunuzda “Salgın nedeniyle ekonomiyi desteklemek için 2021 yılı Ağustos ayı itibarıyla 705,5 milyar lira ayırmışız.” diyorsunuz mesela. Ben çok merak ettim: Bu 705 milyar nereye gitti? Kalem kalem soru olarak da yöneltmiş olayım, açıklayabilerseniz cevap kısmında. Bunun ne kadarı borç, ne kadarı kredi, ne kadarı faiz? Çünkü sonuç itibarıyla hibe olarak verilen sadece 9 milyar. O kadar kapanma, faturalar, kiralar falan... Hiçbir esnafa bunun yeterli gelmediğini biz aylarca dolaştığımızda gördük.

Sonra eğitimle ilgili hem AK PARTİ’den konuşan arkadaşlar “Şöyle bütçe ayırdık, böyle bütçe ayırdık.” falan... Yine 2002’yle karşılaştırma yapıyorsunuz, diyorsunuz ki: “Efendim, eğitime 7,5 milyardan 189 milyara...” Evet, öyle bakınca gerçekten ne kadar büyümüş... Yani oransal olarak baktığımızda bütçeye oranına, aslında yarı yarıya neredeyse düşmüş yani 2002’deki bütçeye oranı yüzde 22 iken şu anda yüzde 11. Ya, Bursa’nın göbeğinde bir okulda şu anda 3 tane okul birden eğitim görüyor, Bursa’nın göbeğinde. “Millî Eğitime ayırdık.” dediğiniz bütçe personel gideri, SGK primi, işte rutin harcamalar, mal hizmet... Yani biz birçok okula gittiğimizde yeterli hijyen malzemelerinin,

hizmetlilerin olmadığını görüyoruz yani çocuklar hijyenik anlamda çok kötü koşullarda okuyorlar, bunu görüyoruz. Yani hiç çıkmıyor musunuz, vatandaşı hiç dinlemiyor musunuz, gerçekten merak ediyorum. Benim vicdanım sızlıyor. Ben muhalefet vekili olarak bile kendimi sorumlu hissediyorum, üzülüyorum. Siz yirmi yıldır ülkeyi yöneten insanlar olarak nasıl duyarsız kalıyorsunuz anlayamıyorum.

Sonra diyorsunuz ki mesela: “En düşük memur maaşı 2002’de 392 TL’ydi, biz 4.800...” Böyle, bir de konuşurken büyüte büyüte ağzınızla bu rakamları söylüyorsunuz, çok büyük zannediliyor. Ya, benim bir de o gün yanımda Fikret arkadaşımız vardı, ikimiz de tamamen birbirimizden habersiz oturmuşuz altın hesabı yapmışız. Ya, oturduk, dedik: “Hakikaten yani bu nasıl bir bakış açısıdır?” O zaman neredeyse 10 taneden fazla çeyrek altın alınıyor o 392 lira diye küçümsediğiniz rakama, bugünkü verdiğiniz maaşla 5 tane çeyrek alınamıyor; yazıktır, günahtır bu anlamda baktığımızda.

“Kesin hesap komisyonu kurulsun.” diyoruz yıllardır, kurulmuyor, alt komisyon kurulmuyor, bütçenin dengesi hiçbir sene sağlanamıyor, ödeneküstü harcamalar her sene, her sene artıyor.

Yurtlarla ilgili de söyleyeyim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nurhayat Hanım, süreniz tamamlandı, son cümlelerinizi alalım.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Hemen tamamlıyorum.

Orada da öğrenci sayısı kıyasladığınızda hani “Yurtları yaptık, şu kadar artırdık, bu kadar artırdık...” Ya, öğrenci sayısı neredeyse yaklaşık 2 milyondan, yaklaşık 8 milyona çıkmış...

SALİH CORA (Trabzon) – Öğrenci sayısının artması kötü bir şey mi?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yani bunları göz ardı ederek bize, yurt yaptığınızı anlatmaya çalışıyorsunuz ama gerçekler böyle değil. Artık gerçekleri görün diyorum ama böyle bir temennide de bulunamıyorum artık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, süreniz dolmuştur.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – İnşallah biz halkın bütçesini yapacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Gökan Zeybek, size söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türkiye’de büyüme modeli 2007 yılından sonra gerçekten patinaja başladı, 2013’ten sonra bu daha da belirginleşti, 2014 yılından itibaren ise tek kişilik vesayet rejiminin etkisiyle birlikte verileri görmeye başlıyoruz. Şimdi, bakın, son, 2022 yılı bütçesiyle ilgili değerlendirme yaparken, sayın yetkililer, son üç yıl içinde toplam gayrisafi millî hasıladan ücretlilerin aldığı pay yüzde 36’dan yüzde 32’ye düşmüş yani iktidarınız döneminde ülkedeki gelişmeleri anlatıyorsunuz ama burada ücretlilerle ilgili kısma bakıldığı zaman yüzde 36’dan 32’ye daralma var. Enflasyon rakamları, ücretlileri en fazla etkileyen enflasyon yüzde 20’ler seviyesine gelmiş, üstelik son aylarda Üretici Fiyat Endekslerindeki artış oranları yüzde 45’lerin üzerinde; bunun, baz etkisiyle önümüzdeki yılın enflasyonuna da çok ciddi bir zarar getireceği açık.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısına sormak istiyorum: Orta vadeli programı gelip burada Meclise sundunuz. Sizin, orta vadeli programdan önce 2023 yılı hedefleriniz neydi? Millî geliri 2 trilyon dolara çıkaracaktınız, şimdi 925 milyar dolar olarak öngörüyorsunuz. Oysa 2021 yılında Türkiye millî gelir açısından bakıldığı zaman 700 milyar doların biraz üzerinde ve 2021 yılında biz G20’nin de dışına düşecek kadar ekonomik olarak geriliyoruz. Kişi başına millî gelir için öngördüğünüz 25 bin dolarlık hedeften sapılmış, şimdi artık 7-8 bin dolarlar seviyesinde. İhracatla ilgili 500 milyar dolarlık

öngörünüzden ise tamamen uzaklaşmış, neredeyse onun yarısı oranında. Peki, bunlar olurken ne gerçekleşti? Burada arkadaşlar rakamlar veriyorlar. Türkiye’de 9 milyonun üzerinde gerçek işsiz var, iş aramaktan vazgeçenleri de kattığımızda işsizlik rakamları yüzde 22’ler seviyesine ulaşıyor.

Geçmişle ilgili bir kıyaslama yapıyorsunuz değerli arkadaşlar. Bizim elimizde de Merkez Bankasının, Hazinenin rakamları var. Türkiye’yi cumhuriyet dönemi boyunca yirmi yıllık periyotlar açısından incelediğimizde, sizin döneminizi bir yirmi yıl alalım, sizden önceki yirmi yılı baz alalım. Türkiye’nin 1985 ile 2002 arasında gayrisafi yurt içi hasılası dolar cinsinden 3,4 oranında artmış, sizin döneminizde bu 3,01 ve 1985 ile 2002 arasında Amerika’daki enflasyon rakamları son derece düşük, son yirmi yıl içinde Amerika’nın enflasyonunun yani doların kendi ülkesindeki değer kaybını da yüksek olarak aldığımızda siz o koalisyon dönemleri, o kriz dönemlerindeki verilerin bile çok uzağınız. Peki, 1985 ile 2002 arasında kişi başına dolar cinsinden artış ne kadar olmuş? 2,7. Sizin döneminizde ne kadar artmış? 2,5. Gelelim son dört yıla, öyle ya, tek adam rejimiyle yönettiğimiz son dört yıl. Sizin dağıttığımız kitapçık üzerinden okuyorum arkadaşlar; bu, sizin dağıttığınız kitapçık: 2002 ile 2017 yılı arasında faiz dışı gelirlere fazla veren bütçeyi 2017’den beri sürekli olarak faiz dışı açık veren hâle getirdiniz. Öyle ki, sadece bu yıl içinde ödeyeceğiniz faiz 250 milyar TL. Sizin 10 milyon köylüye vereceğiniz toplam tarımsal destek 25 milyar, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı’nda emekliye vereceğiniz toplam ikramiye 25 milyar; bir avuç tefeciye ödeyeceğiniz toplam faiz ise 250 milyar. 1 trilyon 700 milyarlık gelir bütçesinin içinde yüzde 16 ila 18 arasındaki bir gideri doğrudan faize ayırmışsınız. Faize karşı olan bir düşünceden gelen sizler açısından, bundan daha vahim, bundan daha aciz duruma düşecek bir durum oluşabilir mi? Necmettin Erbakan’ın kemikleri sızlıyor size öğrettiği bu faiz politikalarından vazgeçmeyle ilgili, görünen o ki onun da çok uzağınız.

Şimdi, 2022’yle ilgili öngördüğünüz rakamların gerçekleşme ihtimali, değerli arkadaşlar, yok gözüküyor. Eğer bu hataları sürdürürseniz, bu bütçeyi yandıra ve 5’li müteahhide...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gökan Bey, süreniz doldu. Son bir cümle alalım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

...ödeyeceğiniz KÖİ projelerine kaynak aktararak ve döviz cinsinden bedelleri de bütçeye ek yük olarak getirirseniz, endişem odur ki 2023 yılında biz burada 300 milyarın üzerindeki bir borç faizini konuşur hâle geliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Salih Cora, buyurun lütfen, geneli üzerinde.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, çok Kıymetli Cumhurbaşkan Yardımcım, değerli bürokratlar, basınımızın güzide temsilcileri, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada yeniden bir merkezî yönetim bütçesini yapmak üzere bir araya gelmiş bulunmaktayız. Çok şükür ki şununla gurur duyuyoruz: AK PARTİ iktidarları döneminde, bugün 20’nci bütçemizi yapmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bize 20 kez bütçe yapma imkânı veren aziz milletimize medyunuşükranlarımızı sunuyoruz.

Değerli arkadaşlar, AK PARTİ kurulduğu günden bu yana “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” ilkesiyle, şiarıyla politika geliştirmekte, bunu her daim de milletimize hissettirmektedir. O yüzden de bütçelerimiz hep milletin bütçesi olarak ortaya çıkmıştır. Merkezî yönetim bütçesinin daha öncelerden

yüzde 43,2'si faiz giderlerine ayrılmaktayken bu oran şimdi yüzde 8,4'lere kadar düşmüştür. Bunun anlamı şudur: Milletten toplanan vergiler millete yatırım ve hizmet olarak geri dönmektedir. Bu şekilde Türkiye her geçen gün, her alanda büyüme devam etmektedir, kalkınmaya devam etmektedir.

Bugün, salgına rağmen dünyada en hızlı ve pozitif yönde büyüyen 2'nci ülke konumundayız. Bütçe gelirlerimiz şu anda, yapılan çalışma sonucunda 1 trilyon 472 milyar olarak öngörülmektedir. Bu bütçeyle sağlıktan eğitime, ulaştırmadan savunma sanayisine kadar, sosyal yardımlardan gençlik ve spora kadar, AR-GE'den diğer bütün alanlara kadar milletimizin olduğu her yerde milletimizin bütçesi olarak kendini göstermektedir. Milletimizin bütçesinden gelecek yıl inşallah, 147 milyar 596 milyon TL yatırımlara kaynak aktaracağız.

Yine, bu bütçede en büyük payı eğitime ayıracağız, eğitime niye bu kadar bütçe ayırıyoruz? Çünkü çocuklarımız daha iyi şartlarda eğitim görsün ve daha iyi şartlarda geleceklerini planlasınlar diye. İşte, bunun sonucunda şu anda okullaşma oranı ortaöğretimlerde yüzde 51'lerden yüzde 88'lere kadar varmış ve herkesin eğitim hakkından eşit bir şekilde istifade etmesinin önü açılmış oldu. Bugün bütün okullarımızda artık ücretsiz ders kitabı dağıtmaya devam etmekteyiz. Her ilde artık bir üniversitemiz vardır. Yükseköğretimde okuyan her bir öğrencimize şu an altı yüz ellişer TL burs vermekteyiz. Sonuç olarak eğitimde bugün itibarıyla PISA sıralamasında her geçen gün yükselen bir grafiğimiz vardır.

Değerli arkadaşlar, bugün ülkemizin her bir tarafında spor tesisleriyle sporun altyapısına büyük yatırımlar yapıyorsak, modern tesisler inşa ediyorsak, işte bizim bu bütçeden kültüre de sanata da spora da pay ayırmamızdan kaynaklanıyor. İşte bugün eğer biz sanata, kültüre, tarihimizin değerlerine bütçe ayırmamış olsaydık UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne giren o tarihi eserler gün yüzüne çıkmamış olacaktı.

Pandemiye rağmen ülkemiz çok ciddi derecede turist ağırlamıştır. Düşünün, her yerde seyahat kısıtlamasının olduğu bir dönemde Türkiye turizmde önemli bir atılım gerçekleştirmiş ve bu yıl 25 milyon turist Türkiye'mize geldi ve 20 milyar dolar turizmden gelir beklentimiz vardır.

Sayın milletvekilleri, bu ülke çok büyük badireler atlatmış, çok büyük zorluklardan geçmiştir. Belki biz Sanayi Devrimi'ni yakalayamadık, bir yüksek teknolojiye sahip olamadık yıllarca, hep bunu hayal ettik ama ilk kez bir şeyin ucundan tutunabildik. İmkânlarımızı ve potansiyelimizi zorlayarak yazılım teknolojisinin bir kenarından tutmuş olduk. Artık biz İHA'larımızla, SİHA'larımızla, savunma sanayisinde, her alanda çok önemli bir teknolojiye ulaşmış bulunmaktayız. Bu, ezberleri bozmaktadır, denklemleri altüst etmektedir. Savunma sanayisinde millilik oranı şu anda yüzde 80'lere kadar ulaşmıştır. Tabii bundan rahatsız olan bir kesim vardır. Savunma sanayisinde yaptığımız başarılı hamleleri hiçbir şekilde tebrik etmeyen, takdir etmeyen konuşmalara burada rastladık. Türkiye'nin Karabağ'da elde ettiği zaferi görmezden gelenler vardır. Bugün, Libya'yla sağladığımız mutabakatta savunma sanayimizin ortaya koyduğu potansiyelin bizi ne derece rahatlattığını hepimiz biliyoruz. Bugün, terörle mücadelede yine savunma sanayisindeki kazanımlarımız çok ciddi derecede fayda vermiştir. Ama bunlara baktığımızda, maalesef ki bu başarıları görmezden gelip, bunları es geçip nerede olumsuz bir parametre var oradan yola çıkarak iktidarı eleştirme gayreti içerisinde olduğunuzu gözlemlemekteyiz. Tabii ki bunları tebrik etmeye dilinizin varmadığını çok iyi bir şekilde biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, eğer biz bu bütçeden, milletimizin bütçesinden bu ülkenin zeki çocuklarına AR-GE'deki harcamaları 25 kat artırmamış olsaydık, onlara bu imkânı sunmamış olsaydık bu teknolojiye erişmemiz mümkün olmazdı, şu an Küresel Yenilik Endeksi'nde 10 basamak ilerlemiş olamazdık.

Değerli milletvekilleri, "Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi / Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi." Bunun en güzel örneklerini bugün sağlıktaki dönüşümde görmekteyiz. Bugün, güzel ülkemiz, sağlık alanında yapılan reform niteliğindeki hizmet ve yatırımlarla tüm dünyada örnek olarak

gösterilmektedir. Sağlıktaki bu dönüşüm nasıl gerçekleşti? İşte bu milletimizin desteğiyle beraber gerçekleşti. Herkesi genel sağlık sigortası kapsamına dâhil ettik. Hâlen pandemi sürecindeyiz, hiçbir vatandaşımız hastane kapılarında rehin tutulmamaktadır, hiçbir hastamız koğuş tipi odalarda balık istifi bir metotla tedavi görmemektedir. Eğer biz milletin bütçesinden sağlığa gerekli payı ayırmamış olsaydık dünyanın bir ucundaki vatandaşımızı ambulans uçakla ülkemize getirebilir miydik?

Değerli milletvekilleri, siz hiç “koruyucu aile” kavramını hatırlıyor musunuz geçmişte? Engellilere evde bakım desteği diye bir uygulamadan haberiniz var mıydı? Ödeme güçlüğü çeken vatandaşlarımızın sağlık prim giderleri ne zamandır ödeniyor? Öğrenci harçları ne zamandır alınmıyor? Tüm bunlar IMF heyetlerinin hazırladığı bütçelerle değil, milletin bütçesiyle ödeniyor. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı verilerine göre, önceden ülkemiz orta insani gelişme seviyesindeyken milletin bütçesiyle milletimize sağladığımız imkânlarla bugün aynı kurumun verilerine göre yüksek insani gelişme seviyesine ulaştık.

Türkiye bugün -az önce farklı açıklamalar oldu ama- tarımda net ihracatçı bir ülke konumuna gelmiştir. Dünya Bankası tarımsal hasıla verilerine göre 47 milyar dolarla Avrupa’da 1’inci sırada, dünyada ilk 10 ülke arasında yer almaktayız. Eğer bu millet, sizin çok beğendiğiniz, milletimizin hatırlamak dahi istemediği CHP döneminin esareti altında olsaydı hangi tarım ürününe alan bazlı destekleme verilecekti? Fındık hâlen orman ürünü olarak değerlendirilmeye devam edecekti. Bugün tüm zor şartlar altında dahi fındık üreticimizin, çay üreticimizin yanında olmaya devam ediyoruz. Milletin bütçesinden ayırdığımız payla TMO üzerinden müdahale alımlarıyla fındık üreticimizin mağdur edilmesine müsaade etmiyoruz ve fındık üreticimizin yanında oluyoruz.

Yine, aynı şekilde bizim AK PARTİ iktidarları döneminde âdeta ulaşım alanında da çağ atladık. Havaalanı sayısını 26’dan 56’ya çıkardık. Bugün 127 ülkede 333 noktayla hava yolu bağlantısı kurulmaktadır. Yine aynı şekilde -az önce milletvekili arkadaşımız da ifade etti- Türkiye’nin her bir tarafını bölünmüş yol ağlarıyla beraber erişilebilir hâle getirdik; 6.101 kilometre olan bölünmüş yol ağını 28.300 kilometreye kadar ulaştırdık. Türkiye’de daha önce araç sayısı 8 milyon civarındaydı, şu anda 20 milyon civarında; bu şu anlama gelmektedir: Türkiye’de şu anda 3 kişiden 1’i araç sahibidir. Şu anda Türkiye’de 3 kişiden 2 kişi konut sahibidir. Bunun Türkiye’nin, esasında vatandaşımızın gelişmişlik düzeyinin, refah düzeyinin bir açıklaması olarak da değerlendirilmesi gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, son olarak şunları ifade etmek istiyorum ki biz çok zor şartlarda, bütün sıkıntılara rağmen büyük bir aşama katettik. Özellikle dünyada bu salgının etkisinin devam ettiği bir dönemde, üretim çarklarının tahrir edildiği, seyahat kısıtlamalarının olduğu bir dönemde, vergi primlerinin ötelendiği bir süreçte her zaman vatandaşımızın yanında yer aldık. Gerek kısa çalışma ödenekleriyle gerek diğer desteklerimizle beraber, doğrudan desteklerle beraber her zaman vatandaşımızın yanında yer aldık. Milletimizin yine umudu, milletimizin yine ümidi AK PARTİ’dir. Bize 20 kez bütçe yapma yetkisi veren milletimizin yine aynı şekilde bizden yana desteği her geçen gün devam etmektedir. Biz de sokaktayız, biz de sahadayız, sürekli dolaşıyoruz, elbette sıkıntılı alanlar vardır, zor alanlar vardır, dünya küresel bir krizle karşı karşıya kaldı ve bu Türkiye’yi de elbette ki etkiledi. Ama şunu ifade etmek istiyorum ki: Türkiye bütün tedbirlerini almış, hâlen ayaktadır; bugün memurunun maaşını ödemek için IMF kapılarında dolaşmamaktadır, bugün emeklinin maaşını ödemek için herhangi bir fondaki parayı bozup emekli maaşını ödememektedir. Yine, Türkiye her yönüyle gelişmeye, kalkınmaya devam etmektedir. Önümüzdeki yıl inşallah bu zorlu sürecin geride kalacağını, bütün yatırımlarımıza devam edeceğimizi ve ülkemizin, milletimizin yanında yer almaya devam edeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Ben bu duygularla, hazırlanan bütçenin ülkemize, milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Emegi geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum. Vakti kullanımınız için de ayrıca teşekkür ediyorum.

HDP Grubundan Sayın Serpil Kemalbay, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın katılımcılar, burada bütçe tartışmalarını yapıyoruz. Bütün dünyada aslında kapitalizm büyük bir kriz içerisinde; neoliberal kapitalizmin yarattığı gelir dağılımı uçurumu, yoksulluk, işsizlik ve sefalet üzerine kapitalist merkezlerde bile tartışmalar yürütülüyor ama burada görüyorum ki AKP hayatından memnun, hiçbir şeyi sorgulamak gibi bir düşünceye sahip değil. Hamaset ve ciddiyetten de oldukça uzak sunumlarla karşı karşıyayız. Pandeminin arkasına sığınan; pandemiyle yaşanan ekonomik krizin, yaşanan yoksulluğun, derinleşen yoksulluğun ve yoksunluğun, işsizliğin, sorunların üstünü örten bir yapıyla karşı karşıyayız.

Saray düzeninde, güvencesizlik insanı çürüten bir büyük pandemiye dönüşmüş durumda. Yarınımıza güvencesiz bakarak yaşamak âdeta cehennemde kavrulmaktan farksız. Halkın yaşadığı aslında bu. Gelir dağılımı giderek daha da bozuluyor ve 30 milyonu aşkın insanımız yoksulluk yardımlarına muhtaç. Gelir adaletsizliğini gösteren Gini katsayısı Türkiye’de ilk kez 0,47’ye dayandı. En zengin yüzde 10 tüm servetin yüzde 71’ini alıyor ve pandemi sırasında yine en zengin 26 dolar milyarderi, servetlerini yüzde 15 büyüttüler. Böyle çok şey sıralayabilirim. İşsizlik rekor tazeliyor ve istihdam çöküşte. Öte taraftan suç ekonomisi büyüyor. Türkiye narko-devlet olmakla suçlanıyor. Dünyada Türkiye limanlarına mal taşıyan gemiler potansiyel suçlu olarak görülüyor ve işçilerin daha uzun süreler çalıştırılması için de uyarıcı kimyasallar iş yerlerinde giderek daha çok kullanılıyor.

Zamanım çok az olduğu için daha fazla oradan devam edemeyeceğim fakat burada PR sunumu yapılarak anlatılan bütçe hikâyesi yoksulların, yoksun kalanların, işsizlerin, emekçilerin, kadınların, gençlerin, çiftçilerin, kâğıt toplayıcılarının, ev işçilerinin bütçesi değil. Bu bütçe, bir siyasi iktidarın kimin yanında olduğunu gösterir bir bütçe; sınıfsal olarak hangi pozisyonda olduğunu gösteriyor ve baştan söyleyeyim, burada halkın bütçesini konuşuyor olmamız gerekirken bunu konuşamıyoruz. Çığ gibi büyüyen işsizlik ve derinleşen yoksulluğa cevap aramalıyız, herkese ya iş ya da gelir güvencesi verebilecek bir bütçe yapmaya çalışmalıyız ve ekonomiyi nasıl demokratikleştirebiliriz, bu uçurumu nasıl ortadan kaldıracabiliriz, toplumu ekonomide söz, yetki, karar sahibi nasıl yapabiliriz, bunları bizim konuşmamız gerekir.

Yine, şu anda savaş tezkeresi konuşuluyor. Bu bütçe bir savaş bütçesidir ve savaş tezkeresine “evet” diyerek halk için bütçe yapmak mümkün değildir. Yapılması gereken, barış politikalarıyla silahlanma yatırımlarını üretken sahalara aktarmaktır; bunun için çaba göstermek gerekiyor.

Türkiye’nin hâlâ 20’nci ya da 21’inci sırada yani büyük ekonomilerden olduğunu söyleyebiliriz, doğru ve Türkiye’nin büyüdüğünü söylüyorsunuz, doğrudur. Peki, ama o zaman şunu soruyoruz: Türkiye büyümüş, yoksulluk derinleşmişse o zaman paralar nereye gitti, bunu da açıklayabilir misiniz. Yani büyümenin rantını sermaye alıyor ve yoksulluk ve işsizlik derinleşiyor, bunu açıklamamız gerekiyor. Bakın, pandemi döneminde EYT’liler hala emekli olamadılar ve sağlık primlerini fazlasıyla ödedikleri hâlde pandemide paralı olarak sağlık hakkı elde edebildiler; sağlık hakları yok daha doğrusu. Emekliler korkunç bir sefalet yaşıyor, öğrenciler, barınamayanlar; bütün tablo bu. Yani bu tabloya verilecek bir cevabınız yok bu büyümede.

Büyümeden bahsediyorsunuz ama Sefalet Endeksi'nden de bahsetmeliyiz. Yani Türkiye, 156 ülke içinde 21'inci sırada -bundan hiç bahsetmiyorsunuz- Avrupa ülkeleri arasında da Türkiye Sefalet Endeksi'nde 1'inci sırada. Vergilerin yüzde 70'i dolaylı vergilerden alınıyor. Emme basma tulumba gibi halktan alıp zenginlere servet pompalyorsunuz. İşsizlik, Türkiye tarihinin en büyük boyutlarında ve asgari ücretten hâlâ vergi alıyorsunuz. Kadınlarla ilgili söyleyeceğim...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Serpil Hanım, süreniz tamamlanmıştır. Son cümlelerinizi alayım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Birkaç sözle, son cümlelerimle hemen bitireyim.

Pandemide çalışan emekçiler kod 29'la atıldılar. Sendikalı olmayan, olmak isteyen işçiler terörist ilan edildiler ve yine kadınlar toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifine sahip bir bütçe yapılmadığı için işsiz kaldılar ve güvencesiz kaldılar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bakım emeğinin bu bütçede “bakım ekonomisi” adı altında, istihdamı artırmaya da yarayacak şekilde kapsanması gerekirdi ancak biz bu bütçede bunu göremiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, epeyce aştınız.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu bütçe aynı zamanda yine bir erkek bütçesi olmuştur diyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın İbrahim Aydemir, bütçenin geneli üzerinde buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın şahsında bütün heyete saygı sunuyorum.

Efendim size hakikaten minnettarız; çalışmalarınızı biliyoruz, gayretlerinizi biliyoruz. Hep altını çiziyoruz ki kişi kendin gibi bilir işi. Bu saray bütçesinden filan bahsediyorlar ya kafalarındaki saray şaşaaı, debdebeyi ifade ediyor çünkü onlar öyle bir şeyi inşa ederler. Oysa bizim Külliye'de sadece ve sadece çalışan, emek sarf eden, halkı düşünen, millet için gecesini gündüzünü tefrik etmeden gayret koyan insanlarımız var. Onların şahidiyim, bire bir biliyorum dolayısıyla burada hak teslimi bağlamında teşekkür ediyorum.

Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım, bundan birkaç gün önce, bu ülkede ekmeğin karneyle dağıtıldığı zaman diliminin yıl dönümüydü. Ben bir televizyon programına çıktım, orada muhalif dili ifade eden bir sunucu vardı, onunla karşılıklı konuşuyoruz; ben buna bir vurgu yaptım, ekmeğin karneyle dağıtıldığı zaman dilimine vurgu yaptım. O arkadaşımız şunu söyledi bana: “İyi de o yıllarda savaş vardı filan, yani onunla bugünkü hâli kıyaslamak lazım.” Ben de ona teşekkür ettim, sağ ol dedim. “Canımsın, hakikaten doğru söylüyorsun ancak pandemi şartlarını hiç orta yere koymuyorsun, dünyanın içinde bulunduğu müflis hâli iktisadi yönden hiç ortaya koymuyorsun, sadece Türkiye'nin yaşadıklarına vurgu yapıyorsun ve orantısız bir biçimde bize yöneliyorsun, tenkit getiriyorsun.” Doğrudur, o günkü şartlarda ekmeği karneyle CHP dağıtıyordu, CHP'nin genetik kodlarında bu var yani efendim, karneyle dağıtma var, kuyruklar var; bunlar var. Ondan mülhemdir ki CHP Grup Başkan Vekili araç kesafetinden bihaber, benzin kuyruğundaki araçları benzin kuyruğu gibi, kendi kuyukları gibi lanse etmeye çalıştı. Bunu ifade ettim ben.

CAVİT ARI (Antalya) – Zam kuyruğu, zam.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Zam kuyruğu değil. İşte, kafanızdaki onlar olduğu için söylüyorsunuz.

Şimdi bunu niye söylüyorum Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcım? Sabahleyin, sabahtan beri dinliyorum arkadaşları.

CAVİT ARI (Antalya) – Benzin kuyruğu...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, rica etsek... Bakın, siz konuşurken kimse müdahale etmedi. Siz de sık sık yapmaya başladınız. Lütfen ama lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Uzun yıllardır...

CAVİT ARI (Antalya) – Konuşma üslubu doğru değil.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nasıl doğru değil? Senden mi öğreneceğim, canını yerim ya! Ben konuşuyorum, sabahleyin ben sana hiç döndüm mü?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, siz yapmazdınız bu kadar ya.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dinleyeceksin, benim tarzımı kabul edip dinleyeceksin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size sıra geldiğinde siz de fikirlerinizi söyleyeceksiniz, hoşlanmak zorunda değilsiniz, tasvip etmek zorunda değilsiniz ama saygıyla dinleyeceğiz birbirimizi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bana bunu yapmayacaksın, benim tarzımı sen mi öğreteceksin bana?

CAVİT ARI (Antalya) – Doğru şeyleri...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bak, bana tarz dikte etme.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bu saate kadar iyi geldik, lütfen Cavit Bey...

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani en yapılmayacak şeyi yapıyorsun sen. Niye? Çünkü suçluluk psikolojisi.

CAVİT ARI (Antalya) – Sizde var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Genetik yapınızda bu var güzel kardeşim.

CAVİT ARI (Antalya) – Suçluluk psikolojisi sizde...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bak, biz burada yirmi yıldır bütçe yapıyoruz, kardeşim, her bütçede aynı şeyleri söylüyorsunuz. Sizin söylediklerinize bakılsa bu ülke bitti, battı, yok oldu ama geliyoruz, geldiğimiz noktada bakın...(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, lütfen dinleyelim, size söz vermedim. Lütfen... Siz konuşurken de sizin sözlerinize katılmayan vardır, tasvip eden vardır; dinleyeceğiz birbirimizi. Bir hakaret yok ortada.

Evet, buyurun İbrahim Bey.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kardeşim, bugün geldiğimiz noktaya bak, bırak sen onu. Dinlemek zorundasınız, zoruna gitse de dinleyeceksin, hakikatleri konuşuyoruz biz burada.

CAVİT ARI (Antalya) – Doğru şeyleri söyleyin dinleyelim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hakikat şu: Yirmi yıldır bütçe yapıyoruz arkadaşlar, bunun sekizinde varım ben; her seferinde şu salonda, Plan ve Bütçe Komisyonu Salonu'nda muhalif dil aynı şeyleri terennüm ediyor. "Yok olduk, bittik, mahvolduk, ülkemiz iflas etti." Ama geldiğimiz noktada bakın, sadece gelir kalemleri 1,5 trilyonu ifade eden bütçe yapıyoruz biz.

CAVİT ARI (Antalya) – Vergi topluyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bütçe işte bu. Bunlarla yatırım yapıyoruz, yatırım kalemlerini ifade ediyoruz. Buna bakacaksın, ha bire üfürmeyeceksin. Benim arkadaşlarım burada...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, rica ediyorum, bakın kaç defa uyardım.

CAVİT ARI (Antalya) – Bana bakarak konuşuyor Başkanım, ben de cevap vermek zorundayım öyle olunca.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Nereye bakacak, gözlerini mi kapatacak?

CAVİT ARI (Antalya) – Ben de cevap veriyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size her bakana cevap vermek zorunda değilsiniz, öyle bir şey yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Bire bir bana bakarak ifade ediyor...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Size söz geldiğinde siz de fikirlerinizi söylersiniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, efendim, bunların işi şu: Bakın, her bütçede bunu yapıyorlar, “saray bütçesi”, “Cumhurbaşkanının maaşı” dillendirdikleri bunlar. “Tek adam”, “5 müteahhit”, “vicdansız” gibi bir kavram...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oylama var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Gidiyor arkadaşımız.

Vergi matrahları, vergilerin artırıldığı gibi hakikatle uzak yakın ilgisi olmayan şeyler... Bugüne kadar vergi artırmamışız biz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Affedersiniz İbrahim Bey.

Bir oylama varsa eğer, arkadaşlarımız, katılmak isteyenler gidebilir. İbrahim Bey’in konuşmasından sonra -on dakika var anladığım kadarıyla- bir ara vereceğim, yarım saat kadar bir aramız olacak.

Buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben de kısa keseyim eğer şeyse.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – On dakika süremiz var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yapılan bu.

Az önce bir arkadaşımız “Asgari ücretten vergi alınmasın.” dedi. Yahu arkadaş, yüzde 22’lerin üzerinde olan asgari ücretteki vergi yükünü biz zaten iktidar olduktan sonra yüzde 2,5’a indirmişiz. Vergiyi indirmişiz, yok etmişiz kardeşim. Hakikati söyleyin, noksanlarımızı da söyleyin, eyvallah. Biz mesela Sayın Kuşoğlu’ndan istifade ediyoruz ancak ona da onun konuşmasına da bir vurgu yapacağım; kendisine saygım sonsuz. “Vergi istisnası 336 milyar –rakam veriyor- ama sosyal destek rakamı 100 milyar. Öyleyse üst gelir gruplarına bu kıyak yapılıyor, alt gelir gruplarına aktarım yapılmıyor.” gibi bir şey söyledi Bülent Bey. Oysa bu vergi istisnası hangi üst gruplara yapılıyor kardeşim, bütün mükellefler bu işin içerisinde. Biz mali müşavirlik yaptık, sahanın içerisindeyiz, iş adamı olarak yer aldık. Kimin ne vergi ödediğini biliyoruz ve bu istisnaların kime isabet ettiğini de biliyoruz. Öyleyse bunu da not düşünüyorum yani kendisinden istifade ediyoruz ama üst gelir gruplarını tutup da alt gelir gruplarını gadre uğrattığımız tespitine katılmadığımızı özellikle söylemek istiyorum.

Arkadaşlar, HDP’nin sürekli dillendirdiği bir “güvenlikçi politikalar” kavramı var. Üzüldüğümüz şey şu: Ben HDP’nin hiçbir politikasına katılmayan birisi olarak bir hak teslimi yapıyorum arkadaşlar. Bunu basın toplantılarında yapıyorum, katıldığım programlarda yapıyorum, yeri geldiğinde hep söylüyorum ki hiç değilse duruşları çok net belli, flu bir hâlleri yok, durdukları yere gelmelerini istediklerini de açık bir dille davet ediyorlar. Bakın, geldiğimiz noktada -biraz sonra aşağıda oylama

var, tezkere oylaması var- o duruşlarıyla CHP'yi yanlarına çektiler, helal olsun! Tezkereye “hayır” dedirtebildiler, helal olsun, bravo! Ve o duruşlarıyla İYİ Parti Genel Başkanını şu 10 büyükelçiyle ilgili tutumlarında yanlarına kadar çekip götürdüler. Ne diyor? “Efendim, bu iç işlerini ilgilendirmez.” diyor İYİ Parti Genel Başkanı. Allah Allah, tam da HDP'nin söylemleri bunlar! O yüzden, HDP'yi bu yönüyle takdir ediyorum, helal olsun, ikisini de kendi çizgisine getirdi.

Arkadaşlar, bir şey söyleyeyim; ısrarla bir şey söylüyorlar: “Efendim, AK PARTİ'liler halkın içinde değiller.” El insaf ya! Hiç olmazsa biraz şu sosyal medyayı takip edin ya, şuradaki arkadaşlarımı bir takip edin, görün. Cumhuriyet; onların da hakkını teslim edeceğiz -Mustafa Bey, İsmail Bey buradalar- Allah razı olsun, o ekibe çok minnettarız, Milliyetçi Hareket Partisine, aynen bizimle beraber bir gayret koyuyorlar ve hep halkın içerisindeyiz arkadaşlar. Zaten halkın içinde olduğumuz için bütçe, halkın bütçesi. Sizin ezberlerinizin dışında, bizatihi millete ait bir bütçe yapıyoruz; bütün halk kesimlerini, kesitlerini ifade eden rakamlar koymuşuz buraya. Öyle enfüsi, kendinize göre ve afaki rakamlarla altüst edemezsiniz, hakikatleri konuşacağız.

Şimdi, geçende birisi, bir siyasetçi televizyona çıkmış –üzüldüm de, bu hâllere üzüliyorum arkadaşlar, samimi söylüyorum, bir siyasetçi olarak üzüliyorum- diyor ki: “Efendim, devlette bürokratlar, bakanlar 500 tane Mercedes'e biniyorlar, hatta bu sayı 700'e de çıkıyor. Canım, yahu Renault varken niye Mercedes'e biniyor?” Ardından oradaki sunucu kardeşimiz diyor ki: “Sizin makam aracınız ne?” Tabii, apışıp kalıyor ve “Mercedes efendim.” diyor. Yapmayacaksın kardeşim.

Yani ben bunu size doğru söylerken yanlış anlamayın, konuşma üslubum bu şekilde.

Öyle bir tarzımız olması lazım ki ayinesi işidir kişinin, lafa bakılmaz. İşinize bakacaksınız, işiniz ne hâlde. Öyle değil mi Sayın Bakanım.

Ne diyorsunuz? “AK PARTİ'li milletvekilleri hiçbir yerde konuşamaz hâle geldiler.” diyor, bir programda denk geldi de “Hiçbir yere çıkamıyorlar, konuşamıyorlar.” diyor. Onu karşısına alan da diyor ki: “Efendim, ben Mecliste gazetecilik yapıyorum, Mecliste son bir ayda 2 tane basın toplantısı yaptı AK PARTİ'liler.” Yahu el insaf ya! Abdüllatif Bey de “Yahu, İbrahim Aydemir her gün yapıyor orada basın toplantısı.” demiyor. Hak teslimi kardeşim, hak teslimi.

Bakın, ben bir şey söyleyeyim, bizi dinleyen arkadaşlara ve kayıtlara geçsin diye de söylüyorum: Biz elhamdülillah, hakkı, adaleti üstün tutan bir ekibiz; kim bir gayret koyuyorsa onları yeri geldiğinde takdirle, teşekkürle mutlaka kayda geçiyoruz. O kadar çok söyleyeceğimiz şey var ki samimi söylüyorum, her gün yarım saat basın toplantısı yapıp anlatsak bitmiyor, yapıyorum, bitmiyor; yaptıklarımız bitmiyor, projelerimiz bitmiyor. Dolayısıyla bize bu yönüyle yönelmeyin; hakiki tenkitlerle gelin, belki bir şey ifade eder.

Kaldı ki bir şey daha söyleyeyim arkadaşlar size: Şimdi, yerel seçimlerden sonra İzmir, ardından da İstanbul ve Ankara belediyelerini de aldınız. Külliyyatlı miktarda bunların bütçeleri var. Onların bütçe yönetimlerini görüyoruz biz değil mi? Yani beni bağışlayın ama pespaye bir hâl var orta yerde. Eğer bu anlayış iktidar olsa yani burada bütçe yapmaya kalksa arkadaşlar, ülkemiz bütün bütün rezil bir hâlde gelir. Bakın, bunları yaşıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) – Yapan sizensiz, rezil eden sizensiz!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, rica ediyorum. Cavit Bey, defalardır yapıyorsunuz ama. Lütfen... Fikirlerini ifade ediyor, size de sıra geldiğinde siz söylersiniz.

CAVİT ARI (Antalya) – “Rezil” diyemez.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz de konuştunuz, yirmi dakika konuştunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Yirmi beş yıldır Ankara'yı rezil duruma getiren kim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böyle bir usulümüz yok; Cavit Bey, böyle bir usulümüz yok, kusura bakmayın. Böyle bir usulümüz yok. Lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne bağıryorsun sen, ne bağıryorsun?

CAVİT ARI (Antalya) – Sen niye bağıryorsun?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne bağıryorsun, beni mi korkutacaksın?

CAVİT ARI (Antalya) – Sen beni mi korkutacaksın?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne bağıryorsun, ne bağıryorsun?

CAVİT ARI (Antalya) – “Rezil” diyemezsin!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Derim, rezil bir hâl var. Ne bağıryorsun?

CAVİT ARI (Antalya) – Diyemezsin!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Saygılı ol bir defa, elini ayağını da indir! Beni mi korkutacaksın?

CAVİT ARI (Antalya) – Allah Allah!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Oradan öyle hareket yapma!

CAVİT ARI (Antalya) – İstanbul'u, Ankara'yı rezil duruma getiren sizsiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, rica ediyorum. Lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Rezil duruma getiren sizsiniz, gelir gelmez ne hâle getirdiniz. Kimsin sen ya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, Sayın Arı bu bütçede değişik bir...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Senin tarzın bir defa... Edepli olacaksın, ne öyle bana hareket yapıyorsun!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hem sataşma yapıyorsun, hem Garo'nun avukatlığını yaparak konuşuyorsun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Saygılı davranacaksın!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, lütfen arkadaşlar... Devam edelim.

Sayın Aydemir...

CAVİT ARI (Antalya) – Ne hâle getirdiniz...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Senin yaptığın şımarıklık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, lütfen müsaade edelim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne hâle getirdiğinizi gördük. İki buçuk yılda ne hâle getirdiniz bakın.

CAVİT ARI (Antalya) – Sizin yaptığımız...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İki buçuk yılda İstanbul'da otobüsleri insanlar iter hâle geldi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cavit Bey, usulümüzde böyle bir tavır yok, böyle bir davranış yok; lütfen, rica ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, güzel Başkanım; bu tahammülsüzlük niye? Orta yere bir resim koyuyorum.

CAVİT ARI (Antalya) – Tahammülsüz sizsiniz!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakın, İstanbul’da insanlar, İstanbullular otobüs ittirir hâlde geldiler yani o lezzetli hâlden iki buçuk yılda nerelere savruldu.

CAVİT ARI (Antalya) – Nereye savruldu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bağırması ondan, rahatsızlığı ondan. Kardeşim, biz bunları söyleyeceğiz, tahammül edeceksin. Bakın, yirmi yıldır biz iktidarız, kaldır indir, söylediklerinizi ben söylüyorum işte, 8 bütçedir ben buradayım, söylediğiniz, efendim “sarayın bütçesi” “Cumhurbaşkanının maaşı” başka bir şey yok. Ben de diyorum ki güzel kardeşim, bizim yaptığımız yatırımları işte en son Salih anlattı burada, kardeşlerimizin hepsi anlatıyor burada. Biz insanlarımızın huzuru için ne lazım geliyorsa yaptık, yapacağız. Noksanımız yok mu? Vardır. Bunları da yapmak durumundayız, zaten bu bütçeyi niye yapıyoruz biz. Ancak şuna tahammül edeceksiniz, bu yaptıklarımızla beraber bir kıyas yapmamıza da müsaade edeceksiniz. Ne yapacağım ben? Ben burada siyaset yapıyorum ve kıyas yapacağım tabii ki. Neyle kıyas yapacağım? Bizden önceki dönemle kıyas yapacağım. Neyle kıyas yapacağım? Şu anki mevcut yerel yönetimlerle kıyas yapacağım. Niye tahammül edemiyorsun? Buna tahammül edeceksin kardeşim.

CAVİT ARI (Antalya) – Tahammülsüz sizsiniz!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Garo’nun avukatlığını yapıyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Gerek yok burada.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, zamanımız baya daraldı, bir toparlayabilirsek...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu arada şunu söyleyeyim: Yani bu sert çıkışından dolayı kusura bakmayasın, arkadaşız biz ama senin yaklaşımından oldu, kusura bakma.

Şunu yapmaya çalışıyoruz... Değerli Cumhurbaşkanım, Allah sizden razı olsun, biz burada konuşmaya kalksak saatlerce konuşuruz, yaptıklarımız var çünkü elhamdülillah ama kelamihitam şunu söyleyeyim: Bu bütçe de Allah’ın izniyle milletimize hizmet edecek bir bütçedir, yatırım kalemleri öyledir; bütün insanlarımıza, toplum kesimlerine, kesitlerine ayrılmış paylar hakikaten milletin yüreğini ferahlatacak kıvamdadır, kalitededir. Buna kim katkı sunuyorsa herkese teşekkür ediyorum. Bakanlıklar, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere Değerli Cumhurbaşkanı Yardımcımız, burada Strateji ve Bütçe Başkanımız İbrahim Bey, onun ekibi, Bakan Yardımcımız, Maliye Bakanlığımız... Ya, gayretlerini görüyorum, üzülüyorum burada; şimdi, her şey söyleniyor, onlar hiçbir şey söyleyemiyor ona üzülüyorum ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sonunda söz vereceğiz inşallah.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bundan dolayı da hak teslim ediyorum ve tekraren teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bütçemiz hayırlı uğurlu olsun, mübarek olsun diyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki üç dakika kaldı. Yalnız, ismen andığımız için Bülent Bey bir dakika bir şey söylemek istiyor.

Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İbrahim Bey, sağ olsun, konuşmasında güzel bir eleştiri getirdi benim ifadelerime; diğer tartışmayı hariç bırakıyorum.

Şöyle: Gelir dağılımı Türkiye’de çok önemli. Vergi harcamalarıyla 335 milyarlık bir şey getirildi ama bu ağırlıklı olarak sermaye kazançları için getirilmiş vaziyette tabii ki alt gelir grupları için de bir yardım var o da 104 milyar lira tutuyor, onu da zikrettim. Ben bu durumda orta sınıfın kayırılmadığını, Türkiye’de orta sınıfın kaybettiğini özellikle asgari ücretlilerin yüzde 70’lere çıktığını... 2014’ten beri de açıklanmıyor kaç kişi asgari ücret alıyor. Orta sınıf yok oluyor, ya üst gelir gruplarına ya alt gelir gruplarına, ki ağırlıklı olarak da alt gelir gruplarına dâhil oluyor. Orta sınıf, en fazla üreten, yaratıcı, kültür üreten kesimdir. Türkiye’de orta kesim yok oluyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bu tartışmayı tabii ki daha detaylı yapmamız lazım, çok da iyi olur. Siz de güzel bir noktaya işaret ettiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Tekrar bir araya gelmek üzere saat 19.00’a kadar birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati:18.22

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.03****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değeri arkadaşlar, 5’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Söz talebi olan arkadaşlarımız düğmeye basarlarsa...

İsmail Bey, buyurun lütfen.

Zaman bütçesini de tasarruflu kullanalım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli milletvekillerimiz, çok Değerli Cumhurbaşkan Yardımcımız ve çok Değerli Bütçe Başkanımız, Bakan Yardımcımız, değerli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2022 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Birkaç hususu dile getirmek istiyorum. Tabii, bu bütçe üzerine konuşmadan önce, 2019 yılının sonunda başlayıp hâlâ devam eden pandemi süreci nedeniyle ve onun arkasından da gelen kuraklık nedeniyle tabii ki dünya ekonomisinde önemli değişimler oldu. 2020 yılında ABD yüzde 3,4; Almanya 4,6; Japonya 4,6; euro bölgesi 6,3; Rusya 3, Brezilya eksi 4,1 gibi küçüldü, totalde de dünya 3,1 küçüldü ve burada Çin 2,3 büyüdü, Türkiye de 1,8 büyümüştür. Tabii, buradan baktığımız zaman, gerçekten de bu pandemi sürecinin sadece Türkiye’yi değil, aynı zamanda dünyadaki pek çok gelişmiş ülkeleri de etkilemiş olduğunu görmekteyiz. Bu pandemi sürecinden çıkış olarak 2021 yılında da Türkiye diğer ülkelerden önemli derecede ayrılmaktadır. Burada baktığımız zaman, ilk çeyrekte 7,2 büyümesi, ikinci çeyrekte 21,7 büyümesi toplamda da hedef olarak yüzde 9 oranda büyüyecek olması, Türkiye’nin gerçekten de diğer ülkelere göre bu pandemi sürecini ekonomik anlamda da daha az bir hasarla atlattığını görmekteyiz. Burada, tabii ki bütçemiz, bir önceki yıla göre baktığımız zaman, bütçe giderlerimiz 1 trilyon 750 milyon TL, bir önceki yıla göre yüzde 30 artış gösterdiği gibi, gelirlerimiz de aşağı yukarı yine yüzde 30’luk bir artışla 1 trilyon 472 milyar TL olarak görülmektedir.

Tabii, burada bütçe açığı yönünden eleştiriler oldu. Tabii, bütçe açığı yönünden gayrisafi milli hasıla oranına baktığımız zaman yüzde 3,5 civarlarında, bu oranın Avrupa ortalaması yüzde 7, bu orana göre baktığımız zaman neredeyse yarısı oranında görülmektedir.

Faiz ödemelerine baktığımız zaman 240 milyar TL. Tabii, bu oran biraz yüksek görülmektedir ama neticede, bizim bunu aldığımız yer, merkezi bütçe içindeki payı yüzde 43’ten bugün yüzde 13,3’e getirmişsiz ve daha önceki dönemlerde de... Erol Hocam dedi ki: “Ya, siz bunu niye 2002’yle kıyaslıyorsunuz? Bunu normalde 2015, 2016’yla kıyaslayın.” Doğru söylüyor aslında, biz niye onlarla kendimizi kıyaslıyoruz ki bizim sınıfımız farklı yani. Türkiye’yi o noktaya, yüzde 8,4’e biz getirmişsiz ama neticede o noktaya biz taşımışız. Yine de o noktaya taşıyacak olanı da AK PARTİ iktidarları olarak halkımız görmektedir, inşallah bunu başardığımız gibi ilerleyen dönemlerde de aynı şekilde başaracağız.

Diğer taraftan, AB tanımlı borcun gayrisafi millî hasılaya oranını da yüzde 75'lerden yüzde 38'lere düşürmüştük, Maastricht Kriterlerine göre yüzde 60'ın altında olması yine Türkiye'nin ekonomik anlamda iyi olduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan, tabii ki burada yatırım bütçemiz 132 milyar TL, doğrudan sermaye transferiyle beraber aşağı yukarı 147 milyar TL olarak görülmektedir.

Tabii, burada Paylan dedi ki: "Bu bütçe savaş bütçesi, bu bütçe zenginlerin bütçesi, faiz bütçesi."

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yalan mı?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bunları söyledi ama şimdi şöyle bir şey var: Geriye dönüp baktığımız zaman eski bütçelerde en önemli payı Millî Savunma Bakanlığı alırdı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yine öyle.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bizim dönemimize baktığımız zaman, bütçeden en fazla payı eğitime ayırmaktayız. Dolayısıyla da Millî Eğitim Bakanlığımıza 189 milyar TL, 57,7 milyar TL Yükseköğretime öğrencilere doğrudan nakdi ve aynı yardım olarak 34 milyar TL olmak üzere bütçenin önemli bir yekûnunu eğitime ayırdığımız görülmektedir.

Diğer taraftan, bu bütçenin zenginlerin bütçesi olduğunu söylüyor Garo Bey fakat baktığımız zaman 1,8 milyon öğrenciye burs ve kredi olarak aşağı yukarı 16,7 milyar vermişiz ve bu, bütçenin gençlerin bütçesi olduğunu, öğrencilerin bütçesi olduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan, ücretsiz kitap dağıtımıyla beraber 1,2 milyar TL vermişiz ve yine bu, öğrencilerimizin ve 18 milyon gencimizin yanında olduğunu gösterir. Diğer taraftan, üniversitedeki harçların kaldırılması nedeniyle yaklaşık 889 milyon TL ödenmesiyle, yine bu bütçenin gençlerin bütçesi olduğunu görmekteyiz. Diğer taraftan, aşağı yukarı 423 bin engelli evladımızın eğitim harcamaları için 5,5 milyar TL ayrılmakta ve sağlık primi ödeme imkânı olmayan yaklaşık 10 milyon civarındaki vatandaşımızın 23,4 milyar TL sağlık primlerinin devlet tarafından ödenmesiyle garip gurebanın ne kadar yanında olduğunu gösteren bir bütçe.

Yine, 65 yaş üstü yaşlılar ve engelli vatandaşlarımıza ödenen aylıklar anlamında baktığımız zaman, 15,6 milyar TL'yle yine engelli kardeşlerimizin ve yaşlı büyüklerimizin yanında olduğunu gösteren bütçe.

Diğer taraftan, AK PARTİ iktidarlarında her kesime dokunan, bütçede her kesimin faydasına olan yönler vardır. Bizim iktidarımız tabii ki yoksul gariban kesimin yanında olduğu gibi, aynı zamanda, diyelim ki bu ülkeyi kalkındırarak ve ülkenin gelişmesine katkıda bulunacak insanlara da destek vermektedir.

Bu anlamda baktığımızda bütçemiz gerçekten de tüm kesimleri kucaklayan bir bütçedir ve şunu da ifade etmek istiyorum: Tabii ki bu sıralarda özellikle gübre fiyatlarından bahsediyorsunuz. Gübre fiyatları, doğru, eskisine göre çok zamlandı ama burada, tüm dünyada emtia fiyatlarında ve navlun fiyatlarındaki değişimi göz önüne almamız gerektiğini ben düşünüyorum. Burada navlun fiyatlarında yaklaşık yüzde 225'ler civarında, hatta 229'lar civarında, diğer taraftan doğal gaz, Brent petrol ve emtia fiyatlarında önemli yükselişler oldu ve dolayısıyla da tabii ki bunun yansımaları da bize oldu. Burada bir konuşmacımız şunu ifade etti, ben tabii ki üzülerek bunu izledim, burada özellikle "Gübre fiyatları arttı, siz niye ihracatın önünü kapattınız?" diyor. Buradaki temel amaç şudur: Önce yurdumuzun içindeki vatandaşlarımızın, üreticilerimizin korunmasıdır ve buradaki talep de bizden gelmiştir, Bakanlığımız da bu yönde adım atmıştır yani bunun tersi olacak, yanlış olacak bir tarafı yoktur. Gerekirse eğer bu talebi daha da karşılamak adına, ithalata da yetki verilmiştir, bu da doğru bir adımdır diye ben düşünüyorum.

Yani AK PARTİ iktidarlarında sağlıktan ulaşıma, gençliğe, sulama alanlarına, tarıma, her alanlara baktığımız zaman çok çok, kat kat öndedir eskiye göre fakat şunu ifade etmek istiyorum ben: Şimdi, millî eğitim bütçesinin içinde yaklaşık 15 milyar TL diyelim ki yatırım bütçesi var. Şimdi, eskiden yapılmış okullara deprem testi yaptırdığımız zaman, bu okulların çoğunun depreme tamamen dayanıksız, yıkılması, yapılması gerekiyor veya güçlendirilmesi gerekiyor; eskiden yapılan yapılar tabii ki bu anlamda keşke iyi yapılsaydı, buralarda da tekrar para harcamasaydık. Yine, hastanelerde, aynı şekilde 6 binin üzerinde biz sağlık tesisi yapmışız. Burada da depreme dayanıklılık testi yaptırdığımız zaman pek çok yapının depreme dayanıksız olduğunu ve tekrar yapma zorunluluğuyla karşılaşmaktayız. Bu anlamda baktığımız zaman AK PARTİ iktidarları Türkiye'yi yeniden inşa etmiştir.

Aşağı yukarı 20 kezdir biz bu bütçeyi yapmışız, vatandaşımız da aşağı yukarı on dokuz yıldır bize destek vermiştir, siz de yaklaşık on dokuz yıldır benzer şeyleri söylüyorsunuz ama halk bizi haklı görerek on dokuz yıldır destek veriyor. İnşallah bu destekleri biz almaya devam edeceğiz. Burada, tabii ki birtakım sıkıntılarımız yok değil, var ama bunların çoğunu dünya konjonktüründen kaynaklanan sıkıntılar diye görmekteyiz. Buradaki gerekli tedbirleri Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde Hükümetimiz alacaktır ve inşallah, daha iyi, daha güzel günlere ulaşacağız diyorum.

Bütçemizin tekrar hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum. Vakti verimli kullanımınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi de HDP Grubundan Sayın Necdet İpekyüz'e bütçenin geneli üzerinde söz veriyorum.

Buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bürokratlar ve basının değerli mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, sabahtan beri herkes işte bütçeyle ilgili görüşlerini paylaştı, aktardılar, birçok konuya değinildi. Ben biraz daha farklı bir şekilde, arkadaşlarımdan özellikle Sevgili Paylan ve Katırcıoğlu'ndan sonra bazı eklemeler yapacağım. Kadın arkadaşlarımız daha çok kadın meselesi yönünden de bütçeyi ele aldılar.

Dünya, evet, bir pandemi sürecinden geçiyor, çok zor bir dönemden geçiyor. Dünya bir taraftan pandemiyle nasıl baş edebileceğini konuşuyor, -hâlâ bir tedavisi yok- aşıyla ilgili konuşmalar var; kimi yerde bir sükûnet var, kimi yerde bir alevlenme var ama dünya gıda krizini de konuşuyor, dünya iklim krizini de konuşuyor, dünya giderek işsizliği ve istihdam problemlerini de konuşuyor. Dünyanın en büyük problemlerinden birisi makasın açılması, eşitsizliklerin artması ve buna yönelik neler yapabiliriz?

Bütçe dediğimiz, aslında -arkadaşlarımız sabah da söylediler- tercihtir. Topladığımız vergileri hangi tercihler doğrultusunda harcarsınız, neler yaparsınız? Normalde, aslında en iyi yapılması gereken büyük çoğunluğa harcamak gerekiyor ve önlemek, korumak gerekiyor. Tıpta bir kavram var; “Önce zarar vermeyeceksin.” diye -Latince'den geçen bir deyim- önce zarar vermemek lazım ama biz baktığımızda, Türkiye'deki bütçenin gidişatına ve bu son dönemdeki krizlerle beraber yaşadığımızıza, daha çok zarar veriyoruz. Nasıl zarar veriyoruz? Yoksulluk artıyor, işsizlik artıyor, enflasyon artıyor, insanlar umutsuz oluyor.

Mesela, az önce sevgili arkadaşımız gençlerden söz etti. Türkiye’de son üç yılda yapılan bütün anket çalışmalarında, bütün bilimsel çalışmalarda “Gençler mutsuzdur.” deniyor ve hiçbir genç Türkiye’de kalmak istemiyor. O zaman, bizim kendi kendimize sormamız lazım: Bizim yirmi yıllık bir hikâyemiz varsa, yirmi yıllık bir süreçten söz ediyorsak bu gençler niye yurt dışına gitmek istiyorlar, niçin kaçmak istiyorlar, niçin mutsuz olmak istiyorlar?

Az önce Ağrı’yla ilgili konuştuğumuzda, biz Ağrı’ya gittiğimizde, Ağrı’da resmî verilere göre -bize ifade edilen- 10 binin üzerinde Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada’ya giden gençten söz ediliyor. İstanbul, İzmir değil ve şebekeler onları götürüyor, emniyetin kayıtlarında bunlar var. Şimdi, böyle ise bunu araştırmak lazım, “Niye Ağrılı gençlik kendi toprağında, kendi yerinde durmuyor da geçmişte İzmir’e, İstanbul’a giderken şimdi başka yere gidiyor?” bunu sorgulamak lazım, o yüzden önlemek ve korumak lazım.

Ve bütçenin ne olması lazım? Önce şeffaf olması lazım, verilerin düzenli olması lazım, verilere güvenmek lazım, kurumlara güvenmek lazım ama öyle bir hâle geldik ki verilere güven yok, kurumlara güven yok ve bu güvensizlikle beraber hep güvenlikten söz ediliyor ve giderek bir belirsizlik söz konusu.

Ve yeni sistemle beraber aslında birçok konuyu da biz bilmiyoruz yani neler nasıl harcanıyor, ne yapılıyor? Çünkü denetimden yoksun, Meclisin önüne gelmiyor; kimi zaman da kalemler, veriler sağlıklı olmadığı için göremiyoruz. Şeffaflık deseniz, tam anlamıyla yok ama bir taraftan bir çürüme gibi, yolsuzluk gibi, yoksullukla beraber paralel giden, işte mafyaların, herhangi suç şebekelerinin yaptığı açıklamalar, usulsüzlükler ve bunlarla ilgili hiçbir işlemin yapılmaması, bu iddialarla ilgili.

Ve geldik, -işte arkadaşlarımız söyledi- ayrışma olmaması lazım, iyi bir dil tutturmak lazım. Eğer biz Türkiye’de yaşıyorsak, Türkiye’nin geleceğini düşünüyorsak bazı sorunları da biz görmezlikten gelemeyiz, görmemiz lazım, konuşmamız lazım, çözüm üretmemiz lazım.

Neydi? Ya, arkadaşlar, biz geçen yıl da tekrar böyle başlamıştık, tekrar en başta Naci Ağbal gelmişti, sonra ikinci oturumumuzda Merkez Bankası Başkanı olarak gelmişti, şimdi yok. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber... Şimdi, Sayın Durmuş Yılmaz da burada, geçmişte beş yılda bir yılda Merkez Bankası Başkanı değişiyordu, sanıyorum Amerika’da son otuz yılda dört veya beş başkan değişmiş, Avrupa Birliğinde herhâlde Merkez Bankası yöneticileri sekiz yılda bir değişiyor. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle beraber birçok şey değişecekti ve ekonomiyi en iyi bilenler ekonomiyi rahat yönetecekti, bağımsız kurumlara karışılmayacaktı. Bu süreçte, bir Merkez Bankası yöneticisi on beş ay orada oturmamış Cumhurbaşkanlığı sistemiyle beraber, dört ayda bir, beş ayda bir değişmiş. İyi de hep bunlar mı sorumlu oluyor? Hayır. Peki, bu süreçteki bu dövizin oynamasında neler oluyor? Bunlar bilinmiyor ama bildiğimiz şu: Her 1 kuruş oynadığında dış borç kadar hepimizin cebinden bir miktar azalmış oluyor.

Ne oldu Cumhurbaşkanlığı sistemiyle beraber? Dolar 4,70’i, 9 küsur oldu, işsizlik arttı, yoksulluk sınırı arttı ve açlık sınırı arttı. “Asgari ücretin vergisi düşürüldü, düzenleme yapıldı.” deniliyor ama insanlar asgari ücretle, geçmişte biraz evinin kirasını, çocuğunun masrafını çıkartabilirken şimdi hiç geçinmiyor. Nasıl ki ülke borçlanıyorsa yurttan da borçlanıyor. Biz icra dosyalarına bile baksak bunlar çok açıkça ortaya çıkmış olur.

Şimdi, geldiğimiz bir diğer konu, Türkiye’deki bazı konulara baktığımızda, bazı sorunlara geldiğimizde -sabahtan beri konuşuyoruz- aslında, biz sokağa çıktığımızda, herhangi bir kiraathaneye gittiğimizde veya Meclisin içinde bile konuştuğumuzda, birçok yerde, siyasi partiler konuları ele aldığında parti dışındaki sivil toplum örgütleri, demokratik kitle örgütleri, kanaat önderleri ele alındığında, Türkiye’nin başlı başına sorunları ne, neler konuşuluyor? Şimdi, siz Kürt meselesini

konuşmazsanız, barış meselesini konuşmazsanız, istikrarı konuşmazsanız, insanların hangi şartlarda yaşadığını konuşmazsanız bütçeyi de sağlıklı yapamazsınız. Niçin? Geçen hafta, Sayın Fuat Oktay burada bu sunumu yaptığında bu kitapçıkla, ben PDF'ini alıp araştırdım, Sayın Oktay ve ekip bunu hazırlamış. Burada baktım, kitapta hiç bir yerde bir "barış" kelimesi geçmiyor, sıfır. Evet, bütçe, evet bütçeyle ilgili kalemler, programlar, bir tane yok. "Özgürlük" kelimesi, 1 tane "özgürlük" kelimesi geçmiyor, 1 tane. Zaten "Kürt", "Kürtçe" geçmiyor, mülteci yani sığınmacı... Türkiye'de ciddi bir sığınmacı nüfus var, ciddi bir mülteci sınıf, mülteci kesim var ve her gün büyük sıkıntılar yaşıyorlar. 1 tane "mülteci" kelimesi geçmiyor, "sığınmacı", "göçmen" kelimesi geçmiyor, "öğretmen" kelimesi geçmiyor. Orman yangınlarından söz ettik "orman" kelimesi geçmiyor. "Eşitlik" kelimesinden söz edelim, bir yerde geçiyor, o da "Vergide eşitlik sağlanacak." deniliyor. "İnsan hakları" kelimesi bir yerde geçiyor, hukukun üstünlüğünden ve insan haklarından söz ediliyor ama biz, Mecliste İnsan Hakları Eylem Planı'nı açıklayabiliyoruz. "İşçi" kelimesi, asgari ücretin geçtiği yerde "Onlarla ilgili düzenleme yapılacak." deniliyor. "Yoksulluk" bir yerde geçiyor ve buna benzer bu rakamları çoğaltabiliriz. "Kadın" kelimesi üç yerde geçiyor, kadının eşi öldüğünde destek olmak, işte güçlendirmek, korumak ama kadınlara şiddet, kadınların öldürülmesi, bunlar hiç gündeme gelmiyor. "İşsizlik" kelimesi yine üç yerde geçiyor, "İşsizlik verileri düzeltilecek." deniliyor ama biz baktığımızda, Türkiye'de bunlar her gün konuşuluyor.

Peki, ekonomi meselesine dünyada nasıl bakılıyor, bütçe meselesine? Dünyada tabii, kendine ait işte kalemler, programlar çıkartılıyor ama dünya bütçeyi ele alırken -özellikle son dönemde- makro düzeydeki veriler dışında şuna bakıyorlar: Siyasi ve ekonomik olarak nasıl kalkınma sağlayabiliriz, nasıl gerçekçi bütçe yapabiliriz? Barış ortamının olması lazım, şiddet ortamının olmaması lazım, ortak bir dil kullanılması lazım, ayrımcı, kutuplaştırıcı, nefret dolu söylemlerden kaçınmak lazım. Herkesin ülkesine, bulunduğu yere, çevresine katkı sunması lazım. Şimdi, arkadaşlarımız konuşuyor, dönem dönem karşı çıkıyorlar, bazen "Bir rüya gibi, nereden nereye geldik." diyorlar. Kürt meselesi konuşulurken şimdi konuşulmamaya başlandı, bazen "sorun" diye tanımlanıyor, bazen tanımlanmıyor ama bildiğimiz bir şey var yani olağanüstü hâl bir şekilde devam edebiliyor, kayyum meselesi bir şekilde devam edebiliyor, baskı meselesi bir şekilde devam edebiliyor, özgürlüklerin kısıtlanması bir şekilde devam edebiliyor ve her seferinde "Bitti, bitirdik, her şey bitti." denilirken ama ülkenin bir bölgesinde sanki bunlar yaşanmamış gibi oluyor, bunları da birazdan örnekleriyle açıklayacağım ben.

Etnik, dilsel, inançsal, kültürel açıdan aslında Türkiye çok zengin bir yer, Türkiye bunu koruduğu sürece de çok önünü açabilir ve dünyaya örnek olabilir. Yeter ki niyeti aşmak üzerine olsun, barış üzerine olsun.

Siyasette sertleşme ve kutuplaştırıcı dilden kaçınmak lazım ama nedense Türkiye'de siyasetin kullanması gereken doğruları söylediğinizde çok hedef hâline getirilebiliyorsunuz ve neredeyse yok edilmeye çaba harcanıyor.

Evet, dünyadaki iktisat profesörleri, akademisyenler barış meselesini konuşurken de şöyle diyorlar: "Çatışma süreçlerinin doğrudan maliyete etkisi var, artı, yatırımların azalmasına neden oluyor, artı, turizm gelirlerinin azalmasına neden oluyor ve yabancı sermayenin girişi az oluyor." Mesela Sayın cumhurbaşkanı yanılmıyorsam şunu söyledi üç gün önce veya dört gün önce: "Sermayenin inancı yoktur, sermayenin milliyeti yoktur, sermayenin rengi yoktur; gelsinler." Ama sermayeye özgürlüklerin olduğu yere, sermaye eşitliklerin olduğu yere, sermaye sorunların olmadığı yere gidiyor. Nasıl ki sigorta şirketlerine gittiğinizde, aracınıza sigorta yapmak istediğinizde Batman'da, Diyarbakır'da, Siirt'te size

çeşitli engeller çıkartılıyorsa, nasıl ki adında “ziraat” kelimesi geçiyor, kendi köylüsünün tapusunu yeterli görmüyor, diyor ki: “Büyük bir kentte konut ipoteği ver.” O zaman burada bir problem var, buna da yönelmek lazım, bunu ortaya çıkarmak lazım.

Barışla ilgili, dünyanın neresinde olursa olsun yapılacak her türlü şey ülkenin geleceğiyle ilgilidir. Peki, Türkiye'nin tarihine baktığımızda nedir durum? Hepimiz yaşadık, burada, muhalefeti, iktidarı; 12 Eylül'ü yaşadık, baş örtüsü meselesini yaşadık, birçok hukuksuz süreçleri yaşadık, demokratik kitle örgütlerinin kapatıldığını yaşadık, partilerin kapatıldığını yaşadık ama bu ülkede biz geleceği iyi kurgulayabiliriz, bunu yapmadığımız sürece daha da problemler artabilir. Her meseleyi asayiş meselesi gibi görürsek meselenin özünü kaçırmış oluruz.

“Hukukun üstünlüğü” diyoruz ama hukukçulara talimat veriyoruz, hukuku yerle bir ediyoruz. O zaman güven de azalıyor, o zaman sermaye de gelmez, hiç kimse de gelmez.

En önemli şey, burada maliyet ne, Türkiye'de yaşanan bu olayların maliyeti ne? Bu konuda ciddi bir veri eksikliği var çünkü veriler bilinmiyor. Savunma harcamaları nasıl, verilen farklar nasıl, bir uçak uçtuğunda fiyatı ne, helikopter uçtuğunda ne, üretim ne? Bunların hiçbirisi hesaplanmamış, birçok alanda hesaplanabilir ama biz biliyoruz ki zamanında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Köksal Toptan “250 milyar.” demiş, Cemil Çiçek “300 milyar dolar.” demiş, 2011'de Faruk Çelik bakan iken “400 milyar” demiş, Numan Kurtulmuş 2013'te “620 milyar.” demiş ve Binali Yıldırım yerel seçimlerden önce 2019'da 1,5 trilyon dolardan söz ediyor. Bu para, bütün Türkiye'de yaşayan herkesin cebinden çıkmış paradır ve bu konuyla ilgili bazı şeyler de düşünülmüştü, yapılabilirdi. Niçin yapılmasın? Yapılırsa, biz o zaman sınırlarımıza değil duvar örmek, duvarları sökeriz, mayınları sökeriz ve o geniş arazileri insanların üretimine açarız.

Şimdi, arkadaşlarımız söylüyorlar, her seferinde de söylüyorlar, hiç mi doğru şeyimiz yok? Ya muhalefette olduğumuzda muhalefettekiler söyleyecek. Nedir? Adalet ve Kalkınma Partisi 14 Ağustosta kuruldu, değil mi? Ve kurulduğu gibi Mecliste bir grup oluştu ve ben araştırdım grup kurulduğunda neler konuşulmuş, neler yapılmış diye. Arkadaşlarımızla beraber üstünde çalıştığımızda, o dönem DSP-ANAP-MHP koalisyonu iktidarda, 59 vekille Adalet ve Kalkınma Partisi temsil ediliyor, Genel Kurulda en çok dikkat çeken konuşmalardan birisi, demokrasi, hukuk ve olağanüstü hâl, konuşan Mehmet Ali Şahin: “Bize göre sorun, eksik demokrasiyle yönetilmesi ve bu sorundan dolayı demokrasi yerine devleti birey karşısında aşırı güçlendiren, insan haklarını dar çerçevelere hapseden, hukuk devletini, yargı bağımsızlığını daha da bozan ara dönem dayatmalarıyla, sıkı yönetimlerle, olağanüstü hâl rejimlerinde sorunların çözüleceğinin zannedilmesi; çözülemedi, çözülemeyecek.” Ya, nereden nereye? Hani, siz diyorsunuz ya “Nereden nereye?” diye, insan kendi tarihine bakar.

Hüseyin Çelik: “Değerli arkadaşlarım, ne yapıp yapıp düşünce ve düşünce ifade etme yönündeki engelleri kaldırmak zorundayız. Bakınız, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesinde sarsıcı, şok edici, altüst edici fikirlerin bile ifade edilmesine müsaade ediliyor ancak bunların eyleme dönüştürülmesine karşı çıkılıyor.”

Arkadaşlar, değil eylem, düşünce suçu nedeniyle insanlar cezaevinde. Nereden nereye geldiniz?

Yahya Akman, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin güvence altına aldığı haklar 17'nci maddede çok kısa ve öz biçimde tarif edilir.” Bunlarla ilgili, Avrupa Birliğiyle ilgili burada bir kelime yok.

Tekrar devam edelim, basınla ilgili birçok konuda... Peki, o dönem muhalefetteyken ne yapılmış? Yarın da ben konuşacağım Meclis bütçesinde. Sizin getirdiğiniz kanun teklifleri hep gündeme alınmış, konuşulmuş, tartışılmış; şu anda bir itiraza tahammülünüz yok. Ne oldu? Öyle bir hâle geldi ki bunları söylediğinizde... Bakın, şehir hastanesinde bir kadın hekim trafik kazası

geçirdi, onunla ilgili Türkiye’de bütün sağlık çalışanları bir protesto yaptı. Van’da protesto yapan Van Tabipler Odası Başkanı gözaltına alındı. Niçin biliyor musunuz? 2016’dan beri Van ve Batman’da olağanüstü hâl devam ediyor. On beş günde bir kes kopyala “Basın açıklaması yapamazsınız, yan yana gelemezsiniz, oturamazsınız, hiçbir şey yapamazsınız.” Ya, hiç mi vicdan yok? Bir arkadaşınızı trafik kazasında kaybedeceksiniz, bütün Türkiye’de kınanacak, Van’da, Batman’da kınayamayacaksınız. Ya, demezler mi size “Sayın Vali, o zaman orada oturmayın, siz on beş günde bir yasakları uzatıyorsunuz, yönetemiyorsunuz.” Siz bunu konuşmadığınızı sürece o zaman memleketin bir kısmını uzatmış olursunuz, uzatırsınız.

Bir başka örnek: Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı burada, arkadaşlara sordursun. Şu anda Batman’ın 7 köyünde su yok. Su olmamasının gerekçesi elektrik borcu. Elektrikliğini kesin, hanelerin elektrikliğini kesin, köyün suyunu niye kesiyorsunuz? Bayramda kestiler, pandemide, o sıcakta, 50 derece -Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı- sıcaklıkta suyu kestiler. Biz defalarca bakanlıkları, yetkilileri aradık. Ya elektrikliğini kesin, suyu niye kesiyorsunuz? Su insan hakkıdır. Siz suyu keserseniz oradaki insan size güvenmez, oradaki insan ayrımcı olur. Nedir? DEDAŞ devlet olmuş. Mardin’de, gidin, insanların sabıka kaydı yerine “DEDAŞ’a borcu yoktur.” kâğıdını almaları daha makul. Sabıka kaydını alırsın almazsın ama “DEDAŞ’a borcu yoktur.” kâğıdını almak bir felakete dönmüş. Eğer siz yurttaşların yanında yer almıyor, şirketin, sermayenin yanında yer alıyorsanız vatandaş size güvenmez ve o DEDAŞ şirketi jandarmasıyla, polisiyle sabah altıda gelip senin kapına dayanıyorsa vatandaş güvenmez. Ve ne diyoruz: “Yoksulun elektrik faturalarına destek olacağız.” Evet, destek olalım. Biz de diyoruz, elektrikliğini, suyuna, internetine destek olalım ama çifte standart olmaz, şirketin yanında yer alınmaz ama “Beş, beş...” deyince şirket şeyine dönüşmüş. Şırnak’ta kömürü vermişsiniz şirkete, Mazi Dağı’nda fosfat yataklarını vermişsiniz şirkete, özel demir yolu düşünüyorsunuz; vatandaş bunu görünce kendisinin hakkının gasbedildiğini düşünüyor.

Şimdi arkadaşlar, kayyum meselesi. Ya iki yıl oldu şehirler kayyumlarla yönetiliyor ve kayyumlar birinci kayyum, ikinci kayyum... Kaymakamın tayini çıkıyor, yeni gelen kaymakam sanki kayyum gibi görevini alıyor. Kayyum öyle değil ki. Birisini atarsınız, işlemi yaparsınız, soruşturma yaparsınız. Bu böyle sürekli gitmez. Bunu normal bir yaşama dönüştürseniz hepimize yazık, bu ülkeye yazık, demokrasiye yazık. Bunu yaptığımız sürece biz başarıya ulaşamayız. Ne olur o zaman? İşte, kayyum suyu kesilen köye gidemez, şirketin yanında yer alır ve... O köyde, 50 derece sıcaklıkta Batman’daki 9 köyde bayram öncesi su yoktu. Biz buradaki Adalet ve Kalkınma Partisindeki milletvekilleriyle konuştuk, bu işi çözelim diye ama Vali bile gidemedi oraya, kayyum da gidemedi oraya. İşte, seçilmiş ve atanmış arasındaki fark bu.

Nedir bir diğeri? Nasıl ki bu kayyumlarla ilgili...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın İpekyüz, bu konuda sizi utandırabilirim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Utansınlar, utansınlar. Soruşturma yapmayanlar da yerin dibine girsin. Bakın, Ekrem Bey, Mardin kayyumu 38 tane araç kiralamış, Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtlarında 3 tanesi Mardin’e girmiş, 35 tanesi girmemiş. Kim o arabaya binmişse, kim o arabayla gitmişse, Mardin halkının rızından kesmişse lanet gelsin. Kim ki bu ülkede terörle vatandaşları mağdur ediyorsa, yolsuzlukla mağdur ediyorsa, yoksulluğa mahkûm ediyorsa lanet gelsin. Bunları konuşmak lazım ama bunlarla ilgili konuşmayıp kayyumunu bir standarda dönüştürdüğümüzde olmaz.

Ne oldu? Bakın, nereden nereye geldik.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bakın...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Şimdi, Şırnak fotoğrafı gösterirseniz ben de size Ağrı fotoğrafı gösteririm. Ekrem Bey, Ağrı'ya beraber gidelim meydana. Ne olursunuz beraber gidelim, ikimiz kol kola gidelim -Kürtçesiyle- Patnos'a gidip konuşalım, beraber gidelim yani eskiden insanlar 1 kilo etle 3 çuval yem alıyordu, şimdi 4 kilo etle 1 çuval yem alamıyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Necdet Bey, süreniz doldu, tamamlayıcı cümlelerinizi rica ediyorum.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkan, benimle ilgili cümleler olduğu için cevap vermek istiyorum.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Şimdi, bakın, şuna bakın: Sefalet endeksi. Sefalet endeksi nedir?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız toparlayıcı cümleler rica ediyorum Necdet Bey.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sefalet endeksi? Bakın, bu bir ülkedeki enflasyon, işsizlik ve faiz oranını gösterir. Venezuela girmemiş çünkü 3.000'lerde; Arjantin, İran, Afrika, Nijerya sonra Türkiye yani şimdi insanlar basın özgürlüğüne, diğer özgürlüklere -endeksler var- oraya bakıp onlara göre yorum yapıyor. Biz bunu görmeden olmuyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Necdet Bey.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Şimdi, ben... Son, tamamlıyorum Cevdet Bey.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Daha bir aylık süremiz var, başka konuşmalarınızda da başka konulara...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Her seferinde bu konuşuluyor. Kürtçeye ilgili işte “Cezaevlerinde konuşulmuyor.” Evet, Kürtçeye ilgili çok ciddi düzenlemeler yapıldı, bunu da kabul etmek lazım. Yeterli mi? Değil. Bugün hâlâ Kürtçe oyunlar yasaklanıyorsa, Mezopotamya Kültür Merkezinde 30'uncu yıl etkinlikleri yasaklanıyorsa, Mardin'de aşıyla ilgili -Kızıltepe'de- Kürtçe afişler, broşürler yasaklanıyorsa çifte standarttır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Necdet Bey sağ olun, teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkan, benimle ilgili...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, isminizi andığı için bir dakika süre veriyorum Ekrem Bey. Sonra MHP Grubuna söz vereceğim.

Buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Şöyle: Necdet Hocam, ben, üç senedir sizlerle milletvekilliği yapıyorum, şahsınıza da çok büyük saygım var. Şunu söyleyeyim: Devlet kendi parasını, kendi milletini, kendi toprağını korumak zorundadır, bunun başka bir şeyi yok. Beni yanlış anlamayın, lütfen, istirham ediyorum. Hiçbir devlet görevlisi durup dururken bir kayyum atamaz, atamasını da doğru bulmuyorum ama şudur: Eğer devletin parası dağa gidiyorsa devlet kendi vatandaşının emtiasını korumak zorundadır, bunun başka bir şeyi yok.

İki, sizin söylediğiniz “10 bin tane...” şeyi ben şimdi sordum, dediler ki: “Bizim elimizde öyle bir veri yok.”

Üç, on bin kişinin yurt dışına gittiğine dair. Bakın, ben bürokrasiden gelmişim, kendi ilimle ilgili her seneki göç dalgalarını alıyorum. Bu sadece AK PARTİ hükümetleri döneminde değil. Doğu -eğer bu bir haritaysa- genelde Selçuklulardan, Osmanlılardan tut, hep böyle gitmiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ekrem Bey, süreniz doldu, bir son cümlelerinizi alayım.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Evet, Başkanım, özür dilerim.

Bu bir kültür meselesi, bu bir yaşam meselesi.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan... Hayır, tutanaklara geçmesi lazım. Bir dakika istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ama böyle karşılıklı gidemeyiz. Bu böyle devam edemez.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – İnsanlar şuna bakıyor Necdet Hocam: Daha çok nerede iş bulabiliyorsa o tarafa gidiyor. Dolayısıyla bu şudur: Ama bizim özellikle doğuyu boşaltan PKK oldu, terör oldu. Ben şunu söyleyeyim: Ben Ağrı'nın yerlisiyim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Başkan...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Benim kendi ilimde, ilçemde -bunu bütün samimiyetimle söylüyorum- terörle birlikte insanların, yerleşik insanların belki yüzde 40'ına yakını gitti ve hepsi büyük ailelerdi. Bu şudur...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ekrem Bey, tamamlamak zorundayız, teşekkür ediyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Peki, ben teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sağ olun.

Necdet Bey, çok kısa lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Ben de teşekkür ediyorum. Şöyle ki teşekkür ediyorum: Sizin söylediğiniz... “Bu ülkede zorunlu göç yok, köy boşaltma yok.” deniliyordu, “Köy yakmak yok.” deniliyordu, sonra sizin hükümetiniz bunlara para verdi, tazminat verdi. Şimdi demek ki bazı şeyler oluyor. Şimdi, o kadar “kayyumlar” deniliyor “Dağa para gidiyordu” deniliyor, bir tane bana belge verin. Ben size şu andaki kayyumlarla ilgili, baklavalardan, fıstıklarından, yolsuzluklarından, akrabalarına, yakınlarına, liyakatsizlikten, peşkeş çektikleri her şeyi anlatayım teker teker.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Necdet Bey, sağ olun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Çukurca'dan bütün kayyum yerlerine her tarafta aynı elektrik direkleri var. Bunu vatandaş...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok aştık süremizi teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi, bütçenin geneli üzerine MHP Grubundan Sayın Tamer Osmanağaoğlu'na söz veriyorum.

Buyurun lütfen Tamer Bey.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli Komisyon üyeleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

2022 yılı merkezî bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Yaklaşık bir ay sürecek yoğun çalışma maratonunda yer alacak bürokratlarımıza, çalışma arkadaşlarımıza, basın mensuplarına şimdiden teşekkürlerimi sunuyor, kolaylıklar diliyorum.

Büyük Türk milletinin iradesinin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında gerçekleştirilen bütçe görüşmeleri milletimizin refahını yükseltmek adına atılacak olan adımları belirleyerek ortak aklın zuhur ettiği görüşmelerdir.

Etkileri küresel çapta hissedilen, insanlar arası ilişkilerde yeni bir dönem başlatan, milletlerarası münasebetleri kökünden değiştiren, ekonomilerde onarılması güç hasarlar meydana getiren bir salgın döneminde oluşturulan bu bütçe üzerine yapılacak değerlendirmelerin her zamankinden daha çok önem arz ettiği muhakkaktır. Görünen odur ki 2021 yılında başlayan dünya ekonomilerindeki dengelenme süreci hâlihazırda başarıya ulaşabilmiş değildir. Salgının hâlen devam ediyor olması, aşılama sürecinin dünya üzerinde adaletli ve dengeli bir şekilde sürdürülebilmesi, salgının sektörler üzerinde oluşturduğu hasarın beklenenden büyük olması, devletlerin vergi başta olmak üzere gelirlerindeki düşüşün 2021 yılında da devam etmesi, tüketim eğilimlerinin değişmesi, üretim faaliyetlerinin aksaması bu dengeleme sürecinin uzamasının belli başlı sebepleri arasında gösterilebilecektir. Dünyadaki olumsuz fotoğrafa rağmen salgına ve salgının ortaya çıkardığı ekonomik sorunlara karşı ülkemizin gösterdiği refleks oldukça kıymetli, hem milletimizin hem de devletimizin yapmış olduğu fedakârlıklar gerçekten de değerlidir. Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi, ihtiyaç sahibi ailelere yapılan nakit desteği, sektörel vergi teşvikleri ve vergi ertelemeleri, krediye ulaşma imkânlarının artırılması, bazı mal ve hizmetlerde KDV oranlarında ve iş yeri kira stopaj oranında indirimlere gidilmesi, bireysel ihtiyaç desteklerinin sağlanması, esnaf destek ve işe devam finansmanlarının sağlanması vatandaşlarımızın bu süreçten en az hasarla geçmesi için büyük bir katkı sunmuştur.

Görüşmekte olduğumuz 2022 yılı bütçesiyle birlikte ekonomik büyüme ve kalkınma hedeflerine daha da yakınlaşacağımız, küresel belirsizliğin ortaya çıkaracağı olumsuzluklarla mücadele elimizin daha da güçleneceği, enflasyon kaynaklı problemlerin ortadan kaldırılması için çok daha etkin mücadele yöntemlerinin uygulamaya sokulacağı muhakkaktır. Küresel salgına rağmen 2020 yılında yüzde 1,8 oranındaki büyüme oranıyla Çin'in ardından en hızlı büyüyen 2'nci ülke Türkiye'nin ekonomisi, karşısına çıkan badireleri atlatacak güce sahiptir. Nitekim, 2021 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 21,7'lik büyüme ve 2020 yılının ilk yarısındaki yüzde 14'lük büyüme bunun en büyük göstergelerinden biridir. İnşallah, bu olumlu gelişmeler yılın son çeyreğine yansıtacak ve hedeflenen yüzde 9'lük büyümeye yıl sonunda ulaşılmış olacaktır. 2021 yılında yakaladığımız aşılama oranındaki sürdürülebilir başarı 2022 yılında daha da ivme kazanacak ve hedeflenen yüzde 5'lik büyüme inşallah yakalanacaktır.

Bu vesileyle, salgın boyunca büyük fedakârlıklar gösteren mücadelenin asıl kahramanları sağlık çalışanlarımıza şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca, bir iki ay içerisinde vatandaşlarımızca kullanılması hedeflenen yerli aşımız TURKOVAC'ın geliştirilmesi için büyük bir özveri örneği sergileyen bilim insanlarımıza, doktorlarımıza, teknisyenlerimize sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ülkemizin, yerli aşımız TURKOVAC'ı küresel sistemin etkin aktörlerinin aksine tüm insanlığın hizmetine sunacak olması hem Türk devletinin vizyonunu yansıtmaya hem de Türk milletinin insana verdiği değeri göstermesi açısından büyük bir iftihar sebebidir. Diğer yandan, özellikle savunma sanayisinde ortaya konulan gelişmelerin, salgın döneminde birçok sektörde yaşanan sendelemeye rağmen yükselmeye devam eden başarı çitasına ne pahasına olursa olsun bundan sonra da devam edilmelidir.

Vatanın dört bir yanında sürdürülen terörle mücadele alanında başarılı sonuçların yanında uluslararası arenadaki gücümüzü de pekiştiren millî teknoloji hamlelerinin ne pahasına olursa olsun desteklenmesini zorunluluğun ötesinde millî bir sorumluluk olarak gördüğümüzü de ifade etmek isterim.

Bu vesileyle, 2022 yılı bütçesinin ülkemize hayırlara vesile olmasını diliyor, saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylece, bütçe ve kesin hesabın geneli üzerindeki söz talepleri karşılanmıştır. Eleştirileriyle, görüşleriyle, sorularıyla katkıda bulunan tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum, tüm milletvekillerine teşekkür ediyorum.

Şimdi soru-cevap bölümüne geçiyoruz.

Öncelikli olarak talep eden Komisyon üyelerine Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza soru sormaları için söz vereceğim. Komisyon üyelerimizin tamamı için toplam süre on dakika, ayrıca Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerinin soruları varsa onlar için de beş dakika süre vereceğim. Böylece, sorular için toplam on beş dakika süre verdikten sonra da Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza sorulara cevap vermek üzere söz vereceğim.

Şimdi söz taleplerini karşılayacağım.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu bir milletvekilinin Sedat Peker'den 10 bin dolar aldığını açıkladı ve bu bilgiyi bir hafta içinde savcılara söyleyeceğini açıklamıştı aylar önce. Hâlâ bu bilgiyi savcılara açıklamadı. Bununla ilgili, kendisine, bu bilgiyi, 10 bin dolar alan siyasetçinin kim olduğu bilgisini savcıya açıklaması için talimat verdiniz mi?

İkinci sorum: Türkiye, Gri Liste'ye girdi, biliyorsunuz. IŞİD ve El Kaide gibi örgütlerin finansmanı konusunda etkin mücadele yapmadığı için Gri Liste'ye girdi. Bununla ilgili düşüncelerinizi merak ediyorum yani IŞİD ve El Kaide gibi terör örgütlerinin finansmanı konusunda mücadele etmemeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Üçüncü sorum: Çiftçi tarlasını ekemiyor Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Bu konuda bütçede yeterli kaynak yok. Bununla ilgili ne yapacaksınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, başkalarına da soru hakkı verelim.

Tamamlayalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Emeklilikte yaşa takılanlar bu bütçede yok. Emeklilikte yaşa takılanları neden bu bütçeye koymadınız?

Bir de son soru olarak şunu söyleyeyim o zaman: Faiz neden, enflasyon sonuç mudur?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erhan Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Aslında sorularımızın bir kısmını konuşmamız esnasında sormuştuk, tabii oradaki sorularımıza da cevap verirsiniz çok memnun olurum Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı.

Onlara ilave olarak, basında yer alan bilgilere göre, İstanbul Havalimanı'nın bu pandemi nedeniyle 2020 yılında kirası alınmadı dolayısıyla bu da aslında bir destek tabii ki özel sektöre. Bu, nerede, nasıl gösteriliyor ve bunun miktarı ne kadardır? Anladığım kadarıyla şu ana kadar açıklanan destekler içerisinde bu gösterilmiyor.

Diğer bir soru, bu soruyu geçen yıl da sormuştum: Hani biz bu partili Cumhurbaşkanlığı sistemine geçtikten sonra adımlar hızlı atılacaktı. Sembolik değeri var bana göre bu anlamda. Üç buçuk yıl oldu, bu ülkenin bir protokol listesi yok. Hani Sayın Cumhurbaşkanı diyor ya: “Biz kabile devleti

değiliz.” diye. Geçen yıl da sormuştum Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına, sağ olun, cevap da geldi: “Çalışmalarımız devam ediyor.” demiştiniz. Bu çalışmalar ne zaman bitecek? Çok zor mu hakikaten üç buçuk yılda bir protokol listesi hazırlamak? Bakın, bu, illerde ciddi sorun oluyor. Az önce Sayın Başkan “Bürokratlar kendisini tanıtın.” deyince Bakan Yardımcısından önce onun ismini verdi ama başka bir yerde görüyoruz ki -tam liste olmadığı için tam da bilemiyoruz- sadece Bütçe Başkanı Bakan Yardımcısının üzerinde diye biliyoruz. Bakın, illere gidiyoruz, bakan yardımcılarını seçilmiş milletvekillerinin önünde protokolda yer alıyor. Nedir, ne değildir, çıkın, şunu koyun orta yere. İşte 30 Ağustosta sorun çıktı. Yani AKP Grup Başkan Vekili yargı organlarının önünde protokol listesinde yer aldı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erhan Usta, tamamlayabilirsek...

ERHAN USTA (Samsun) – Dolayısıyla bu önemlidir. Üç buçuk yıl yeterli bir süredir diye düşünüyorum bunu çıkarmak için. Ne zaman çıkaracaksınız?

Biliyorsunuz, PPK bir karar aldı, şu anda para politikasının bir çerçevesi oluştu. Bu alınan kararlar, Merkez Bankası kararları sizin -Eylülün 15’i gibiydi herhâlde veya ilk haftasıydı- açıkladığınız orta vadeli programın makroekonomik çerçevesiyle uyumlu mu? Sorum çok net.

Son soru olarak da Sayın Başkan: BOTAŞ ve TPAO’nun KİT dengesi yapılıyor, onları yıllarca biz de yaptık, 2021 yılında BOTAŞ ve TPAO’nun kâr zarar durumunu bir söyler misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben sorularımı sormuştum sunum sırasında. Onların dikkate alınmasını sadece talep ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkan Yardımcısına sormak istediğim sorulardan bir tanesi şu: Sayıştay raporlarında ilçe millî eğitim müdürlüğü kadrolarına mevzuata uygun şartları taşımayan kişilerin atanmış olduğuna dair tespiti var. Kaldı ki bu tespit geçen yılki Sayıştay raporlarında da vardı. Yani mevzuata uygun şartları taşımayan kişilerin ilçe millî eğitim müdürlüklerine atanmış olmasını eğitim kalitesi adına nasıl değerlendirmekte? Bu, kadrolaşma hareketinin bir parçası mıdır, yandaş kayırma hareketi midir? Öncelikle bunu sormak istiyorum.

Yine, Avrasya Tüneli’nden kaçak geçişlerin de garanti kapsamında olduğuna dair bir bilgi var, bu bilgi doğru mudur? Bugüne kadar 27 milyon TL’nin ödenmiş olduğuna dair iddia var, bu iddia doğru mudur? Bu kaçak geçişleri yapanlardan bu parayı almak yerine devlet garantisinin olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Son olarak -geçen yıl da bahsetmiştim- taşınmalı eğitim için bütçeden geçen yıl 5,5 milyar, bu yıl da 6,3 milyar TL’lik bir pay ayrılmış bulunmakta. Tabii ki acil olarak taşınmaya ihtiyacı olan öğrencilerin taşınması mutlaka zorunlu ve gerekli ancak en azından öğrenci sayısı da dikkate alınarak bu kadar yüksek miktarda bir payın taşınmalı eğitime ayrılacağı yere, özellikle köy okullarına yönelmesine dair bir planlamanız var mı, yok mu?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erol Katırcıoğlu, buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de kısa birkaç soru soracağım.

Düşük kur politikası Hükümetinizin tercihi midir? Birinci sorum bu, yani kurlara neden müdahale etmiyorsunuz?

İkincisi de nasıl sonuçlar bekliyorsunuz yani enflasyona, istihdama, cari açığa nasıl etkiler yapacağını bekliyorsunuz?

Bir başka soru da Türkiye’de gelir dağılımının son yıllarda bozulduğunu düşünüyor musunuz? Eğer böyle bir bilginiz varsa paylaşırınız sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Durmuş Yılmaz, buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, herhangi bir sektörde birden fazla şirket bir araya gelse o sektördeki ürünün fiyatlarını veya miktarını ortaklıklarıyla belirlemeye kalksalar, bu, Rekabet Kanunu’na göre suçtur. 3 kamu bankası bir araya gelerek faizlerle ilgili bir duyuru yaptılar ve birlikte faizleri aşağıya indirdiler. Bu, rekabet hukukuna, yürürlükteki mevzuata uygun mudur, bu, suç teşkil eder mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Girgin, buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Muğla’nın nüfusu 1 milyon iken yazlık nüfusu 5 milyonu geçmektedir ancak İller Bankasından verilen pay yerleşik nüfusa göre verilmekte. Ayrıca, birçok büyük otelin ve iş yerinin vergi daireleri ve merkezleri başka illerde olduğu için Muğla ciddi bir gelirden daha mahrum kalmaktadır. 2019-2020 Muğla’nın ödediği vergi toplamı 6,8 milyar, Muğla’ya yapılan yatırım ise 469 milyon liradır. Bu sorunların giderilmesine yönelik bir çalışma var mıdır?

Diğer sorum: On Birinci Kalkınma Planı’ndaki yaşanabilir şehirler ve sürdürülebilir çevre hedefine uygun ve yasal zorunluluğu yerine getirmek amacıyla yönelik içme suyu sistemlerindeki kayıp kaçakların azaltılması ve yenilenebilir enerji projelerinin hazine garantisi olmaksızın finansmanı için yatırım programına alınması amacıyla Muğla Büyükşehir Belediyesinin 10/12/2020 tarihinden bu yana defaten yaptığı başvurular reddedilmektedir. Cumhurbaşkanı onayı bekleyen bu yatırım konusunda bir gelişme olacak mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Böylece üyelerimizin söz talepleri karşılanmıştır.

Üyemiz olmayan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sürelerimiz var...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süre var ama söz talepleri karşılandı. İsterseniz buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Süre olduğu için... Siz kestiniz, o açıdan Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreyi kullanmak için süre kullanmak doğru bir şey değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok Başkanım, sorularımız var, o yüzden...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii buyurun, sorunuz varsa buyurun tabii.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yurt dışı vergi cennetlerine kaçırılan kaynaklar için neden harekete geçmiyorsunuz Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı?

İkincisi, Panama Belgeleri ortaya döküldü, oradan yandaş iş insanlarınız çıktı. Bununla ilgili harekete geçecek misiniz, neden bir şey yapmıyorsunuz?

Gençlerin yurt sorunu var, bununla ilgili bütçede kaynak yok. Bu bütçede kaynak var mıdır, bunu da cevaplar mısınız?

Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısı, sorularımızı soruyoruz...

Yangın söndürme uçakları için bu bütçede kaynak olmadığını iddia ediyoruz. Siz yeterli yangın söndürme uçağı almak için bu bütçede kaynak olduğunu iddia edebilir misiniz?

Son olarak da ataması yapılmayan öğretmenlerle ilgili 200 bin öğretmenin atanması için bu bütçede kaynak yok; neden ataması yapılmayan öğretmenler için bu bütçeye kaynak koymuyorsunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ederim.

Şimdi, üyemiz olmamakla birlikte...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bir düzeltme yapabilir miyim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Erol Bey.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Affedersiniz, demin “düşük kur” dedim “düşük TL politikası” demek istemişim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Şimdi Sayın Bedri Yaşar Bey’e söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Aracılığınızla Sayın Cumhurbaşkanını Yardımcısına...

Sayın Cumhurbaşkanımız Samsun’a geldiğinde, özellikle Vezirköprü bölgesinde kenevir ekiminin destekleneceğini ve kenevirle ilgili ekonomiye çok ciddi katkıları olacağını söylemişti. Buna inanan Vezirköprülüler keneviri ektiler ama hasatlarını satacak yer bulamadılar. Bunu Toprak Mahsulleri Ofisi marifetiyle veya başka bir yöntemle satın almayı düşünüyor musunuz, böyle bir organizasyon yapmayı düşünüyor musunuz? Yoksa “Sadece iki çiftimiz kenevir ekti...” Sözlerin tamamı havada kalmış olacak.

İkincisi de Salıpazarı. Salıpazarı Barajı Samsun için çok önemli, bu sene ödeneği yok. Her yağmurda Terme sular altında kalıyor. Salıpazarı Barajına bu sene ödenek ayırmayı veya bitirmeyi düşünüyor musunuz?

Yine, Samsun-Ankara Demir Yolu Projesi hem Türkiye için önemli hem Samsun için önemli. Yatırım programında var mı? Ne zaman bitecek?

Bunlarla ilgili cevapları verirseniz memnun olurum.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, böylece soru işlemleri tamamlanmıştır.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Cumhurbaşkanını Yardımcımız Sayın Fuat Oktay’a söz vereceğim.

Yalnız, şunu da belirtmek isterim: Soruların bir kısmı elbette yazılı da cevaplandırılabilir, çok sayıda soru geldi. Şu an hazır olanların cevaplandırılması, kalanların da en kısa sürede değerli vekillerimize bizler aracılığıyla yazılı olarak iletilmesi hususunu da hatırlatmak istiyorum.

Buyurun Sayın Oktay, süreniz otuz dakikadır. Gerekirse ek süre de vereceğim.

Buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun çok değerli üyeleri; 20 Ekim günü Plan ve Bütçe Komisyonu nezdinde gerçekleştirdiğimiz bütçe sunuş konuşmamla 2022 Yılı Bütçe Kanunu ve 2020 Yılı Kesin Hesap Kanunu Tekliflerini yürütme adına takdirlerinize sunmuştum. Bugün ise gün boyunca bütçenin geneli üzerinde değerlendirmelerinizi ve sorularınızı dinledim ve eleştirilerinizi de dâhil dikkatle not ettim.

Sözlerimin başında, özellikle “Bu bütçe teklifiyle yüzünüz kızarmıyor mu?” diye soran, Komisyon üyesi olmayan bir milletvekilini esefle kınıyor, ithamını aynen iade ediyorum. Şunun da altını özellikle çizmek istiyorum: Başımız dik, alnımız açık buradayız, Meclisimizin huzurlarındayız ve bütçemizin de arkasındayız.

Özellikle bu vesileyle, Plan ve Bütçe Komisyonunun Değerli Başkan ve Divan üyeleri başta olmak üzere, yapıcı ve yönlendirici eleştirileriyle bütçe sürecine katkı veren tüm Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri başta olmak üzere tüm milletvekillerine teşekkür ediyorum. Eleştiri ve sorular üzerine tekrar hatırlatmakta fayda var diyerek, yine, 2022 yılı bütçe perspektifimize bir kez daha değinmek ve genel bir değerlendirmeyi de bu çerçevede yapmak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; bütçemizin ekonomik ve sosyal kalkınmaya hizmet etmediği yönünde eleştiriler oldu. Edirne’den Iğdır’a, Mersin’den Sinop’a ülkemizin her köşesinde hükümetlerimiz döneminde sağlanan ilerlemeler kalkınma odaklı bütçe disiplinimiz sayesinde ve bütçelerimiz sayesinde olmuştur. Hani, diyorsunuz ya “Niye 2002’den kıyaslamaya başlıyorsunuz?” diye. Gittiğiniz yollar, araçlarınızı kullandığınız yollar, sıkıntıya girdiğinizde gittiğiniz hastaneler, bir şehirden diğer şehre gitmek için kullandığınız hava yolları, altyapı ve üstyapı ve sanal ortamdaki kamu hizmetleri dâhil özel sektördeki gelişmeler de buna dâhildir. Aslında bu hem hükümetlerimiz döneminde uygulanan politikaların hem de yine bu politikaları hayata geçirmek üzere yaptığımız bütçelerin uygulanması sonucudur. Bugüne kadar bütçelerimizi etkili bir araç olarak kullanarak ulaştırma, sağlık, eğitim, yükseköğretim, sanayi ve teknoloji başta olmak üzere her alanda ciddi anlamda mesafe kaydettik. Covid-19 salgını gibi öngörülemeyen ve dünyanın en büyük ekonomileri dâhil tüm ülkeleri kökünden sarsan bir krizde dahi Türkiye 84 milyon milletiyle, her bir vatandaşıyla tek vücut sapaşğlam ayakta durmuştur, hem de ne etnik ne de inanç boyutunda hiçbir ayrımı kabul etmeden.

Olumsuz küresel ekonomik iklime rağmen 2020 yılını büyümeyle kapatan, 2021’in ikinci çeyreğinde ise yüzde 21,7 oranında büyüyen Türkiye’dir. Türkiye bu büyümeyle birlikte yine yüksek cari açık kısır döngüsünü kırmıştır, düşük cari açıkla rekor büyüme gerçekleştirmiştir.

“Bugüne kadar ne yaptınız?” diye sordunuz, defalarca sordunuz, müsaadenizle ben yine birkaçını hatırlatmak isterim. Artan sanayi üretim ivmesiyle tek merkezli üretim ağına güçlü bir üretim ve lojistik merkezi alternatifi oluşturan Türkiye’dir. 6 bini aşkın kamu hizmetini “türkiye.gov.tr” üzerinden sunan ve ocak ayından bu yana giriş sayısı 2 milyar 539 milyonu geride bırakan dijital kamu hizmeti altyapısı Türkiye’nindir. Yani bunun anlamı pandemi döneminde dahi evinizden, iş yerinizden çıkmadan kamudan her türlü hizmeti alabilmeniz anlamına geliyor veya dünyanın neresinde olursanız olun Türkiye’deki kamu hizmetini rahatlıkla alabileceğiniz anlamına gelmektedir.

Osmangazi Köprüsü'nün de yer aldığı Gebze-İzmir Otoyolu ile İstanbul-İzmir arası ulaşımı sekiz buçuk saatten üç saate indiren; Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattıyla Çin ile Türkiye arasındaki yük taşıma süresini bir aydan on iki güne kadar düşüren... Dolayısıyla buradan da Avrupa'ya bu Türkiye'nin lojistik ağının gelişmesi, ulaşım ağının gelişmesi anlamında oluşturduğu avantajı da siz düşünün. Bu altyapı Türkiye'nindir.

Hem yurt içinde hem de sınırlarımızın yanı başında teröre nefes aldırılmayan ve terör eylemi sayısını bitme noktasına indirmiş kahraman güvenlik güçleri Türkiye'nindir.

Bir taraftan Covid-19 salgınının etkileriyle mücadele ederken bir taraftan da millî yapay zekâ stratejimizi oluşturan TÜRKSAT 5A uydusunu uzaya fırlatan ve Millî Uzay Programı'nı uygulamaya geçiren yine bizleriz, Türkiye'dir.

Bu bütçede hiçbir kesimin olmadığı iddia edildi. Bu ülkenin esnafını, KOBİ'sini, girişimcisini "start-up" sahiplerini, e-tüccarını, çiftçisini, besicisini, zanaatkârını, tasarımcısını pek çok teşvik programıyla destekleyen yine bizleriz.

Öğrencimizin yurdunu da en iyi şartlarda biz yaptık ve yapıyoruz. Öğrencilerimizin kredisini de bursunu da olabilecek en yüksek seviyede biz veriyoruz. Ya, bundan gurur duyun yani dünyanın en ileri hizmetini veriyoruz. Niye bundan gurur duymuyorsunuz da gocunuyorsunuz; anlamıyorum. Ülkenizle niye gurur duymuyorsunuz? Gençlere niye negatif enerji veriyorsunuz? Birazdan rakamları da vereceğim size.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı 650 lira...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Çalışanımızın yanındayız, engelli vatandaşımızın ve korunmaya muhtaç çocuklarımızın yanında da biz varız. Eleştirilerinizi tamamen saygıyla karşılıyorum ama pozitif olan yerlerde de hak verin lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - Doğal afetlerde en hızlı şekilde vatandaşımızın imdadına koşan da biziz. Afet sonrası yaraları en hızlı şekilde sararak şehirlerimizi yeniden ihya eden de biziz.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinde niye gocunacağız?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben sabahtan beri dinledim arkadaşlar sizi, ben sabahtan beri sizi dinledim, hiçbir şey söylemedim.

ERHAN USTA (Samsun) – Söylüyorsunuz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Arkadaşlar, ben sizi sabahtan beri dinledim, saygıyla dinledim.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, ya böyle bir şey olabilir mi? Böyle bir üslup olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben son derece dikkatli dinledim sizi. Arkadaşlar, ben son derece dikkatliyim üslubumda.

ERHAN USTA (Samsun) – Böyle bir üslup olabilir mi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen sunumu dinleyelim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – AK PARTİ hükümetlerinin bugüne kadar ne badireler atlattığını... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen dinleyelim, sorulara, yorumlara cevap veriyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – ...hangi zorluklara göğüs gerdiğini, her şeye rağmen büyük ve güçlü Türkiye hedefinden şaşmadığını aslında herkes biliyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Hakaret vardır, hakaret.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Nasıl bir hakaret efendim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, “gocunuyorsunuz” diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gocunmayı öyle hakaret ifadesi olarak görmüyorum, kusura bakmayın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Gocunmayı hakaret olarak kullanmadım Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gocunmak bir hakaret değil yani.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Gocunmak Türkiye’de de asla bir hakaret kelimesi değildir Sayın Başkanım.

Para ve maliye politikamızın olmadığı iddia edildi. Para ve maliye politikalarımız birbiriyle koordineli olarak... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, yorumları dinleyelim.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – ...güçlü politika dokümanları da belirlenmekte ve yayımlanmaktadır. OVP’de salgının etkisiyle yükselen...

(İYİ Parti sıralarından gürültüler)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Burada karşında memur yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen sükuneti sağlayalım.

Buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ve memurlara da hakaret edemezsiniz.

OVP’de salgının etkisiyle yükselen kamu açıklarının tedrici olarak azaltılması...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hatip “Gocunuyorsunuz.” diyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir hakaret yok değerli arkadaşlar. Hoşunuza gitmeyebilir, beğenmeyebilirsiniz fikri ama bir hakaret değil.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Hakaret etmedim, hakaret etmedim...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sorulara cevap verilmiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cevaplara da gelecektir.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – OVP’de salgının etkisiyle yükselen kamu açıklarının tedrici olarak azaltılması ve mali disiplinin... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, “gocunma” kelimesi hakaret ifade eden bir kelime değil, kusura bakmayın.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sayın Başkanım, “gocunma” alınma demek.

ERHAN USTA (Samsun) – Olmaz böyle bir şey ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Geçen hafta iki buçuk saat bunları dinledik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Saatlerce sizin yorumlarınızı, eleştirilerinizi saygıyla dinledi arkadaşlarımız, onlar da cevap verecekler, bekleyin, daha süresi var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama sorularımıza cevap istiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sadece doğrudan soruların değil yaptığınız yorumların da cevaplarını veriyor Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız. Değerli arkadaşlar, gocunmak bir hakaret kelimesi değil.

Buyurun...

(İYİ Parti sıralarından gürültüler)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Arkadaşlar, ben aynı benim, bende değişen bir şey yok. Arkadaşlar, sizin bakış açınızda değişme olabilir, ben aynı benim, lütfen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, dinleyelim hatibi lütfen.

Buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – OVP’de salgının etkisiyle yükselen kamu açıklarının tedrici olarak azaltılmasının ve mali disiplinin sürdürülmesinin program döneminde izlenecek maliye politikasının temel amacı olacağı dile getirilmiştir. Ayrıca stratejik ölçütler çerçevesinde yürütülen borçlanma politikası kapsamında borçlanmanın ağırlıklı olarak TL cinsinden yapılacağı dile getirilmiş, yurt içi döviz ve altın cinsi borçlanmaların ise piyasa şartları çerçevesinde kademeli olarak azaltılmasının borçlanma politikasının temel stratejik hedeflerinden birisi olacağı vurgulanmıştır.

Kazanımlarımızın dayanağı maliye politikamızı güçlü bir biçimde kullanıyor olmamız ve bütçe disiplinimizdir. Küresel etkilerle daha da artan ekonomik kırılganlıkların bilincindeyiz, bunun üstesinden gelecek olan da yine bizleriz. Faiz lobileriyle geçmişte nasıl mücadele ettiysek, yine kangren hâline gelen IMF borçlarını nasıl sıfırladıysak küresel dünyada yaşanan emtia, enerji kaynaklı yüksek fiyat dalgalanmalarına karşı en yüksek mücadeleyi, en etkin mücadeleyi vererek yine Cumhurbaşkanımız liderliğinde biz başaracağız. Makroekonomik istikrar, finansal istikrar ve fiyat istikrarı geçmişte olduğu gibi yine bizim eserimiz olmaya devam edecektir.

2022 bütçe teklifini bu doğrultuda daha fazla kamu yatırımı, daha fazla sosyal yardım, destek ve daha çok iş imkânı oluşturacak bir yapıda hazırladık. Bütçemizle 2022’de Covid salgınının devam eden etkilerine rağmen güçlenen, kalkınmada ve büyümede hız kesmeyen bir Türkiye hedefliyoruz. Sağlıktan eğitime, güvenlikten ulaştırmaya, sanayiden tarıma, kadının güçlenmesinden sosyal yardımlara kadar her alanda en etkin politikaları bütçemiz temelinde birer birer uygulamaya geçirmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; bütçe açığına ilişkin bazı eleştiriler olmuştur. Gün boyunca muhalefet partisi milletvekillerimizin iddia ettiğinin tam aksine bütçe disiplini konusunda Hükümetimiz son yıllarda oldukça başarılı bir sınav vermektedir. Son iki yılda tüm dünyada bütçe açıkları artmıştır. Bütçe açığının milli gelire oranı Amerika’da yüzde 5,7’den yüzde 10,8’e, avro bölgesinde yüzde 0,6’dan yüzde 7,7’ye, Almanya’da yüzde 1,5 fazladan yüzde 7,7 açığa, Fransa’da yüzde 3,1’den yüzde 8,9’a, Çin’de yüzde 6,3’ten yüzde 7,5’e, Hindistan’da yüzde 7,4’ten yüzde 12,8’e yükselmiştir. Ülkemizde ise salgının ağır şartlarına ve Hükümetimizin açıkladığı pek çok desteğe rağmen bütçe açığını 2020 yılında yüzde 3,5 seviyesinde gerçekleştirdik. 2021 yılı bütçe açığı ise Meclisimizden yüzde 4,3 olarak geçmişken, bir taraftan salgından etkilenen kesimler başta olmak üzere sosyal ve iktisadi destek ihtiyacı olan tüm kesimlerin gereksinimlerini tamamen karşılayacak şekilde harcama politikalarımızı sürdürürken, diğer taraftan sene başında aldığımız tasarruf tedbirleriyle yüzde 3,5’luk bir açık seviyesini hedefleyerek bütçemizi etkin bir biçimde yönettik, sene sonuna yaklaştığımız şu günlerde de bu hedefi tutturuyoruz bunlar da gerçeklerdir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Merkez Bankasının politika faizi indirim kararı ve enflasyona ilişkin eleştirisi ve yorumlarımız oldu. Para politikası kararları Para Politikası Kurulu üyeleri tarafından alınmaktadır. Bu sebeple tartışmaların Merkez Bankasının bağımsızlığını zedeleyecek bir zemine çekilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca politika faizi ve enflasyon denkleminde sadece dar, tek bir çerçeveden bakamayız diye de düşünüyorum. Salgının etkileriyle enflasyonun tüm dünyada bir yükseliş trendinde olduğunu ifade etmiştik. Ancak enflasyonun artıyor olması Merkez Bankalarının illaki enflasyon üzerinde bir politika faizi uygulaması anlamına da gelmemekte. Örneğin, gelişmiş ülkelerin çoğunda, hemen hemen hepsinde politika faizleri enflasyonun oldukça altındadır. Amerika’da yüzde 5,4 enflasyon varken politika faizinin yüzde 0,25 olduğunu görüyoruz, şartların farklı olduğunu da biliyoruz. Politika faizi ile enflasyon arasında 20 kattan fazla fark var. Bu örneğe Kanada, Almanya, Fransa, İngiltere ve Japonya gibi birçok ülkeyi dâhil edebiliriz. Gelişmekte olan ülkeler açısından da yine benzer durumlar söz konusu. Örneğin, Brezilya’da yüzde 10,25 enflasyona karşılık faizin yüzde 6,25; Meksika’da ise enflasyon yüzde 6 iken faizin 4,75 olduğunu görüyoruz. Yine, Hindistan’da politika faizi enflasyonun altında. Bağımsız karar alan Merkez Bankasının faiz kararını eleştirmeden önce dünyadaki benzer uygulamaları da görmekte fayda var ama bizim Merkez Bankasının kararlarına karışmak ya da etkilemek gibi bir imkânımızın olmadığını buradan sizlere bir kez daha ifade etmek isterim. Kur hareketleri konusuna değinecek olursak doların, Amerika Birleşik Devletleri’nin tahvil alımlarını yakın zamanda azaltmaya başlayacağını netleşmesiyle ve faiz artırımı kararıyla birlikte diğer ülke para birimleri karşısında değerlendirildiği bir dönemde bulunmaktayız. Dolar Endeksi mayıs ayından bugüne bir yükseliş trendi içerisinde, avro-dolar paritesi de 1,16 seviyelerinde. Bu durumdan pek çok ülke gibi bizim de etkilendiğimiz bir gerçektir. Türkiye ılımlı bir borçluluk seviyesi, düşük bir bütçe açığı ve geniş gamda üretim kapasitesiyle güçlü bir ekonomiye sahiptir. Bankalarımızın sermaye yeterlilik rasyoları da oldukça kuvvetlidir. İhracatımız Ocak-Eylül döneminde, geçen seneye kıyasla yüzde 36 artış sergilemiştir. Buna bağlı olarak cari açığımızda önemli iyileşmeler görülmektedir. Türkiye yıllar sonra görece düşük cari açıkla büyüyebilme kapasitesine erişmeye yakındır. Cari açığımızdaki iyileşmeyle birlikte kur saldırılarına karşı ekonomimizi daha dirençli hâle getirmekte ve bu saldırıları püskürtme kabiliyet ve kapasitemizi artırma kararlılığımızdır.

2022 yılında 240 milyar TL’nin faize gideceği, yüksek faiz yükü olduğu dile getirilmişti. Faiz harcamalarının ekonomi üzerinde yükünün, faiz harcamalarının yine millî gelire oranı üzerinde değerlendirilmesinin daha sağlıklı olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, faiz harcamalarının millî gelire oranının 2002 yılından günümüze kadar ciddi bir azalış gösterdiği gözlemlenmektedir. Faiz harcamalarının millî gelire oranının, yine 2002’yle kıyasladığımızda, yüzde 14,39’dan, 2021 yılında yüzde 2,7 olarak gerçekleşmesinin beklendiğini de ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Sayın Kuşoğlu konuşmasında “Yine kamu kurumlarının yakıt, elektrik giderleri gibi giderlerinde de cari transferler olduğunu ve bu giderlere ayrılan kaynağın 658 milyar lira olduğunu.” ifade etmişlerdi. Anılan giderler cari transferler kapsamında değil, mal ve hizmet alım giderleri kapsamındadır. Mal ve hizmet alım giderlerinde idarelerin elektrik, su, yakıt gibi giderlerinin yanı sıra aile hekimliği, ücretsiz kitap temini, taşımali eğitim, aşı alımları gibi doğrudan vatandaşa sunulan hizmetlere ilişkin ödenekler de bulunmaktadır. Mal ve hizmet alım giderleri için 2022 yılı öngörülen ödenek tutarı 128,1 milyar liradır. Cari transferler kapsamında 657,3 milyar lira öngörüldüğü doğru olmakla birlikte bu kapsamda yatırım teşvikleri, ihracat destekleri, tarımsal destekler, afet ve acil durumlarda kullanılan ödenekler, sosyal güvenlik sisteminin finansmanına yönelik giderler, esnaf kredileri, faiz sübvansiyonu, engelli evde bakım yardımları, ödeme gücü olmayan kişiler için SGK’ye ödenmesi gereken ve devlet tarafından karşılanan sağlık primleri, 65 yaş üstü yaşlı, engelli

ve engelli yakınlarına bağlanan aylıklar, mahalli idarelere genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan paylar gibi giderler yapılmaktadır. Görüleceği üzere yukarıda yer verilen harcama kalemlerinin her biri vatandaşımıza doğrudan kamusal hizmet olarak dönmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; “Türkiye’nin büyüdüğü fakat bu büyümenin kaliteli bir büyüme olmadığı.” yönünde ifadeler bulunmaktaydı. Büyümenin kalitesine işaret eden önemli göstergeler, makine teçhizat yatırımları ve ihracat bazlı büyümelerin olup olmadığıdır. Makine teçhizat yatırımları 2019 yılı son çeyreğinden bu yana yedi çeyrektir büyüme kaydetmektedir. 2021 yılının ilk yarısında da makine teçhizat yatırımları yıllık bazda yüzde 32,9 büyümüş, gayrisafi yurt içi hasılası büyümesine 3,4 puan katkı vermiştir. Güçlü iç talebin yanı sıra bu dönemde net dış talebin büyüme katkısı da 3,9 puan olarak gerçekleşmiştir. Nitekim, ihracata dayalı büyüme politikamızın etkilerini görüyoruz ve ihracatta tarihî yüksek seviyelere ulaşıyoruz. Böylece yılın ilk yarısında yüzde 14,3 seviyesindeki büyümenin yarısı bu iki kalemden gelmiştir. Toplam sabit sermaye yatırımlarının yılın geri kalanında ve program dönemi süresince büyümeye devam etmesi öngörülmektedir. Net ihracatın da program döneminde büyümeye pozitif katkı sağlaması beklenmektedir. Gerek makroekonomik politikalar gerek yapısal reformlarla sürdürülebilir, sağlıklı ve yüksek katma değerli üretimle büyümeyi sağlamayı hedefliyoruz.

AK PARTİ reform partisidir, Cumhur İttifakı bir reform ittifakıdır. 2002 sonrası hayata geçirilen reformlar sayesinde Türkiye ekonomisi karşı karşıya kaldığı iç ve dış şokları kısa dönemde atlama kabiliyeti göstermiştir. Türkiye, reform gündemi çerçevesinde yapısal cari açığa yönelik uyguladığı konjonktürel ve yapısal politikalarla büyümesini artık daha düşük bir cari açıkla yapabilir noktaya gelmiştir. Salgın dönemindeki zorlu koşullara rağmen, cari açığa bu yıl yaşanan iyileşme Türkiye’nin yapısal cari açığı düşürme yolunda katettiği mesafeyi gösteren en somut örneklerdendir. Nitekim, yılın ilk dokuz ayına baktığımızda ihracatın ithalatı karşılama oranı yüksek büyüdüğümüz bir yılda yüzde 83 gibi önemli seviyeye ulaşmıştır. Diğer taraftan, dışsal şoklara karşın mali disiplin sürdürülmüştür. 2020 yılında genel devlet bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı gelişmiş ekonomilerde ortalama yüzde 10,8; avro bölgesinde yüzde 7,2; gelişmekte olan ekonomilerde ise yüzde 9,3 seviyesine ulaşmıştır. Ülkemizde ise harcamalarda verimlilik sağlayarak bütçe açığımızın gayrisafi yurt içi hasılaya oranını yüzde 3,5 seviyesinde tuttuk, bunu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Diğer taraftan, 2021 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 21,7 büyüyerek AB ülkelerine kıyasla yine en hızlı büyüyen, G20 ülkeleri arasında ise İngiltere’nin ardından en hızlı büyüyen 2’nci ekonomi olduk. Ancak geçen yılın baz etkisi göz önünde bulundurulduğunda ülkemizin esasen görel olarak diğer ülkelerden daha da yüksek büyüme katettiğini görebiliriz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; KÖİ modeli üzerinde yoğunlaşan eleştiriler oldu. KÖİ projeleri aslında birer vizyon projeleridir. Ülkemizin dünyayla entegrasyonu bu projelerle sağlanmaktadır. Kamu ilk yatırım maliyetine katlanması hâlinde oldukça yüksek tutarlardaki sermayeyi bu projelere aktaracak iken, projenin KÖİ yöntemiyle gerçekleştirilmesi sayesinde bu ödemeleri yatırımlar kullanıma geçtikten sonra yıllara yaymış ve yıllara yayılmış şekilde yapma fırsatına sahip olmaktadır. Şimdiye kadar faaliyete geçen projeler için toplam 86 milyar Amerikan doları yatırım gerçekleşmiştir. Bunların 63 milyar dolarlık kısmı son on dokuz senede hayata geçirilmiştir. Bu kadar büyük bir tutarın bu kadar süre içerisinde kamu bütçesiyle yapılmasının ne kadar zor olduğu malumlarımızdır. 2002’den beri bütçe kaynaklarıyla hayata geçirdiğimiz kamu yatırımlarının yanında, KÖİ projeleriyle büyük bir destek sağlanmıştır kalkınmaya. 2003 ve 2021 döneminde yaklaşık 2,8 trilyon TL’lik -yaklaşık 417 milyar Amerikan doları tutarında- bütçe kaynağı kullanarak yatırım gerçekleştirdik. Buna 63 milyar Amerikan doları tutarında KÖİ yatırımı dâhil edildiğinde bu tutar 480 milyar Amerikan dolarını aşmaktadır. Özellikle KÖİ yatırımları toplam kamu yatırımlarına yüzde 15 oranında bir katkı sağlamıştır. Bu yüzden, bu yüzde 15’lik katkıyı da yine kısa bir sürede sağlamış olduk. KÖİ’lere yönelik özellikle

ulaştırma ve sağlık alanında yaptığımız yatırımlarla ticaret, turizm, ekonomik büyüme, vatandaşın can güvenliği ve sağlığı ile tüketici refahı gibi temel sosyoekonomik konularda atılım yapılmasının önemli bir altyapısını oluşturduk. Yapılan otoyollarla kaza sayıları azalmış, yolculuk süreleri kısalmış, yolcu konforu artmış ve seyahat eden vatandaşlarımızın hem yakıt hem de amortisman maliyetleri azalmıştır. Devletimizin görevi öncelikle insanımızı yaşatmaktır, refahını artırmaktır. Eskiden bayramlarda daha da şiddetli olmak üzere hemen her gün akşam haberlerinin önemli bir gündemini trafik kazaları haberleri oluştururken hamdolsun bu konu artık çok şeritli otoyollarla daha güvenli yolculuk imkânıyla gündemden düşmüştür. Eskiden bölgelerine saatlerce uzun kara yolculuğuyla giden milletvekillerimiz de dâhil şimdi neredeyse hava yollarıyla rekabet edebilecek bir hız ve konforda yolculuk yaparak vatandaşlarımız vakitlerini daha verimli değerlendirebilmektedirler. Yaptığımız otoyollar, tüneller ve köprüler sadece güvenliği sağlayıp seyahat süresini kısaltmıyor, aynı zamanda önemli üretim ve tüketim bölgelerini birbirine bağlayarak ticareti ve turizmi canlandırmaktadır. Artık İstanbul'dan İzmir'e beş saat daha erken gidebileceğini düşünen bir vatandaşımız daha hızlı karar vererek yola koyulabilmektedir. Firmalarımız hem iç hem de dış pazarlara daha rahat, ucuz ve güvenli bir biçimde ürünlerini ulaştırabilecekleri bilinciyle ticaret hacmini artırmakta, buna bağlı olarak da üretim artmaktadır. İnsanımızın sadece seyahatlerinde can güvenliğini sağlıyor değil, aynı zamanda şehir hastanelerimizde de sağlığına kavuşturuyoruz. Şehir hastanelerimiz sayesinde pandemiyi, gelişmiş ve gelişmekte olan pek çok ülkeye göre çok daha az can kaybı ve hasta sayısı atlatıyoruz. Hasta vatandaşlarımız, yıldızlı otel konforunda, psikolojik olarak rahat bir biçimde hastanelerimizde tedavi görmekte hamdolsun. Şimdi, bu kısa sürede tamamladığımız yatırımlar olmasaydı insanımızın can güvenliğini, sağlığını, konforunu, refahını bu kadar kısa bir sürede artırabilme şansımız ne kadar olurdu, bunu da gündeminize getirmek isterim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; “Tüm göstergeler neden 2002'ye göre veriliyor, geçmiş yılların değerlendirilmesi yapılmıyor mu?” şeklinde de yine eleştiriler olmuştu. Bütçemizin dayanak belgeleri olan Cumhurbaşkanlığı yıllık programımız ve yine orta vadeli program aslında bu sorulara cevap niteliğindedir. Orta vadeli programda temel küresel ekonomik ve tüm makroekonomik hususlara ilişkin geçtiğimiz yılki hedeften olumlu ya da olumsuz yönde neden sapıldığı anlatılmış, sebeplerine de değinilmiştir. Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı yıllık programımızda da bu yönde bir yaklaşım izlenerek geçmiş yılın ve mevcut yılın değerlendirmesi yapılmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde politika dokümanlarımızda geçtiğimiz yılın değerlendirilmesine özel önemle yer verilmektedir, bütçe sunuş konuşmam da bu minvaldeydi. 2002 kıyaslamasını sadece uzun dönemli mukayese gerektiğinde kullanmaktayız. Yine, cumhuriyet tarihinde emsali görülmemiş rekorlara imza atılarak yapılan yatırımlar, icraatlar, milletimizin ulaştığı refah ve ülkemizin dünyada geldiği konum göz önüne alındığında yine yirmi yıllık başarı hikâyesi yazmış olan AK PARTİ hükümetleri ve Cumhuriyet İttifakı, halkımızın her daim muhalefet görevi verdiği yine sizler de dâhil müsaade ederseniz zaman zaman bu alanlarda mukayese yapmak isteriz. Son dönemde yaptığımız sadece birkaç büyük yatırımı sizlere hatırlatmak isterim, yatırımların durumuyla ilgili yorumlar vardı: 2021 yılı içerisinde hizmete açılması planlanan Rize-Artvin Havalimanı, Ordu-Giresun Havalimanı'ndan sonra deniz dolgusuyla yapılan 2'nci havalimanı olma özelliğinde. 3 milyon yolcu/yıl kapasiteye sahip olacak havalimanı Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki vatandaşların hava yolu ulaşımı ihtiyacını büyük ölçüde karşılayacaktır. 3'üncü sondaj gemisi temini ve geliştirilmesi projesi kapsamında Kanuni Sondaj Gemisi temin edilmiş, yine sondaj faaliyetleri için gerekli geliştirme faaliyetleri tamamlanmış ve Karadeniz'e geçişin sağlanması için gerekli yatırımlar yapılmıştır. Filyos Limanı Projesi kapsamında Filyos Limanı'nın altyapısı tamamlanmıştır. 558 megavat kurulu gücündeki Yusufeli Barajı ve HES Projesi kapsamında 2021 yılı sonunda su tutulması hedeflenmektedir. Şehir Hastaneleri Projesi kapsamında 11 şehir

hastanesi projesinin merkezî yönetim bütçesinden yapımına devam edilmektedir. Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yılını kutlarken 2023'te bu hastaneler de vatandaşımızın hizmetine sunulmuş olacak inşallah. Henüz daha yeni, yine Yumurtalık'ta -bu da özel sektör tarafından, devlet destekli- 1,7 milyar dolarlık bir yatırımın temelini attık ki bu da petrokimya alanında ithalatımızın yüzde 20'sini yerleştirecek bir yatırım hamdolsun. Birçok yatırım var, burada hepsine girebilecek vaktim yok.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemizin bu yıl içinde maruz kaldığı orman yangını ve sel gibi doğal afetlerle mücadele kapasitemiz hakkında da bazı eleştiriler olmuştu. Türkiye her türlü afetle mücadelede sağlam bir tecrübeye, müktesebata ve sisteme sahiptir. Bu yıl içinde afetler nedeniyle zor zamanlar geçirecek de zarar gören bölgeler için gerekli aynı yardımlar, gerekli nakdi yardımlar konusundaki çalışmalarımızı da hızlı bir şekilde sonuçlandırdık. Meydana gelen sellerde devletimizin tüm imkânları seferber edilerek afet bölgelerine toplam 2,5 milyar liradan fazla kaynak aktarılmış durumda. Şu ana kadar Kastamonu, Sinop ve Bartın'da afetten etkilenen vatandaşlarımıza toplam 306 milyon -küsüratı da var- nakdi yardım yapılmıştır; buna kira yardımı, iş yeri hasarlarının yüzde yetmişinin karşılanması ve araç yardımları da dâhildir. Yine Kastamonu'da 1.050 konut ve 40 köy evi, Sinop'ta 80 konut ve 110 köy evi ve Bartın'da 20 köy evi olmak üzere toplam 1.130 konut ve 170 köy evi yapıyoruz. Bunlardan 615 konut ve 110 köy evinin ihalesi yapılarak inşaatlarına başlanmıştır. Adana, Mersin, Antalya, Muğla, Isparta, Burdur ve Denizli illerimiz ise orman yangınlarından etkilenmiş, yangınlar kısa sürede kontrol altına alınmış ve bölgede hasar tespit çalışmaları hızla tamamlanmıştır. Bu illerimize şu ana kadar yaklaşık 37 milyon afet ve acil durum faaliyetleri ödeneği gönderilmiş, yine 28 Temmuz-13 Ağustos 2021 tarihleri arasında 54 ilde 313 adet orman yangınına yine 18 su atar uçak, 9 İHA, 66 helikopter, 850 arazöz ve su tankeri, 430 iş makinesi ve 5 binin üzerinde personelle hızlı ve etkin mücadele edilerek yangınlar söndürülmüş, kontrol altına alınmıştır. Devletimiz tüm imkânlarıyla birlik ve beraberlik içerisinde yangınla mücadele ederken bir yandan da dezenformasyon ve algı operasyonlarıyla da mücadele etmek zorunda kalmıştır. Tamamen art niyetli saiklerle başlatılan "Help Turkey" kampanyasını hatırlarsınız; ülkemizi muhtaç ve müdahaleye açık göstermek için başlatılan güdümlü bir kampanyaydı. Bunun ciddi bir millî güvenlik sorunu olduğu MGK bildirisine de yansımıştır. Yangınları kontrol altına alışımla birlikte bu suni kampanya da sönmüş ve planlayıcılarıyla birlikte tarihe karışmıştır. Yürütülmeye çalışılan algı operasyonlarının da vatandaşlarımız nezdinde hiçbir karşılığı olmamıştır. Filomuzda bulunan 39 adet... Yine helikopterler, amfibik uçaklar ve diğer araçlarla toplam su kapasitesi de 119 tona yükseltilmiştir. 2022 yılında 10 uçak ve 55 helikopter kiralaması yaparak orman yangınlarıyla mücadele kapasitemizi artırmaya devam edeceğiz. İlaveten yine, uçak alımımız da söz konusudur. Ayrıca Silahlı Kuvvetler, güvenlik güçleri, Sahil Güvenlik, itfaiye gibi tüm birimlerimizdeki hava, deniz ve kara araçlarının bu gibi afet ve acil durumlarda çok amaçlı kullanımı için kapasite artırımı ve standardizasyon çalışmaları da hızla devam etmektedir. Rabb'im her türlü afetten ülkemizi, milletimizi korusun. Biz afet bölgelerinde verdiğimiz sözleri konutlar dâhil yerine getiren bir iktidarız, yangınlarla ilgili verdiğimiz sözlerin tamamı da yerine getirilecektir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; vergi harcamaları konusunda çeşitli eleştirilerde bulunuldu. 2022 yılı için öngörülen 336 milyar lira vergi harcamasının sermayeye aktarıldığı, vatandaşımıza pay verilmediği şeklinde eleştiriler yapıldı. Vergi harcaması belirli ekonomik, sosyal ve çevresel amaca yönelik vergi ödememe veya daha az vergi ödeme imkânının sağlanmasıdır. Bu harcamalar uluslararası tanımlara uygun hesaplanmakta ve Gelir İdaresi Başkanlığına yayımlanmaktadır. Bu harcamalar iddia edildiği gibi sermayeden alınacak vergiden vazgeçilmesi anlamı taşımamaktadır. Vergi harcamaları iş gücü piyasasının geliştirilmesi ve istihdamın artırılması başta olmak üzere yatırımların teşvik edilmesi, eğitim, sağlık, kültür, spor ve çevresel faaliyetlerin desteklenmesi, engelli, yaşlı, emekli, şehit dul ve

yetimlerini sağlık ve sosyal amaçlı desteklemek, tarımsal faaliyetler ile AR-GE, yenilik ve tasarım faaliyetlerinin teşvik edilmesi, yurt içi tasarrufların artırılması, altyapı, enerji ve ulaştırma faaliyetlerinin teşvik edilmesi gibi birçok amaca hizmet etmektedir. Esasen vergi harcamaları vergi kanunlarımızda yer alan istisna, muafiyet ve indirim düzenlemelerine dayanmaktadır. Malumunuz vergi kanunlarımız yüce Meclisimizde görüşülerek kabul edilir. Dolayısıyla bu harcamalar kanuna dayalı tasarruflar olup Hükümetimizin bu kanunlar uyarınca, vergi politikası aracılığıyla desteklediği alanlara ilişkindir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; ülkemizde devam eden bir yargı süreciyle ilgili olarak 10 büyükelçinin ortak açıklaması yine toplumun her kesiminde infial oluşturmuştur. Bağımsız ve tarafsız Türk yargısına baskı yapmaya niyetlenen bu hadsiz girişime karşı başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere her düzeyde tepki gösterdik. Niyetimiz elbette kriz çıkarmak değil, ülkemizin egemenlik hakkına yöneltilen bu saygısızlığa gereken cevabı vermektir. Tutumumuzu net bir şekilde ortaya koyduk ve yanlış ortadan kaldırmayı hedefledik. Türkiye Cumhuriyeti bağımsız ve egemen bir devlettir; yargı yetkisini de bu bağımsızlık ve egemenliğinin gerektirdiği şekilde bağımsız ve tarafsız mahkemeleri eliyle kullanır. Devletin yargı yetkisini zaafa uğratacak hiçbir girişim kabul edilemez. Türkiye Cumhuriyeti yasalarına göre Türk mahkemelerinde yargılanan tüm sanıklarla ilgili kararları tereddütsüz Türk mahkemesi verecektir. Dışarıdan, başka yerlerden sonuç umanlar hüsrana uğramaya mahkumdur. Bu vesileyle uluslararası hukukun bir gereğini tekrar hatırlatmakta da fayda görüyorum. Diplomatlar buldukları ülkenin yasalarına ve yargısal süreçlerine saygı göstermek zorundadır. Diplomatik bağışıklıklar, bulunulan ülkenin bağımsızlık ve egemenlik haklarına karşı kullanılamaz. Mahkemelerimizde görülmekte olan davalara hangi saikle olursa olsun dışarıdan hiçbir müdahale kabul edilemez. Müdahale olursa da uluslararası hukukun ülkemize tanıdığı haklar çerçevesinde karşılığını bulur. Büyükelçiler de bu diplomatik teamüllere uymayan yanlış düzeltmek için daha sonra bir açıklama yaparak diplomatik ilişkiler hakkındaki gerekli uluslararası sözleşmelerin maddelerine riayet etmeyi teyit ettiler. Diğer bir deyişle niyetlerinin iç işlerine ve yargıya müdahale olmadığını ortaya koydular.

Sayın Başkan, değerli üyeler; “Öğrenci yurtlarımızın kapasitesine ilişkin 2022 bütçesi nasıl bir çözüm getiriyor?” sorusu olmuştu. Öğrenci yurtlarımız 81 il ve KKTC’de 778 yurt, 741.279 yatak kapasitesiyle hizmet vermektedir. Özel yurtların 315 bini aşkın yatak kapasitesini eklediğimizde kapasite 1 milyonun üzerine çıkmakta, 1 milyon 56 bin 699 olmaktadır. Yurt sayısını 4 kat artırarak devlet yurdu olmayan şehir bırakmadık. Sadece geçtiğimiz üç yılda ülkemize 240 yeni yurt binası kazandırdık, şu anda yapımı devam eden 110 binin üzerinde yatak kapasiteli yurtlarımızı yükseköğrenim öğrencilerimizin hizmetine de sunacağız. Avrupa’daki bazı ülkelerle mukayese ettiğimizde sadece devlet yurtlarını değil kamu, özel ve üniversite yurtlarının tamamını ele aldığımızda İspanya’da 91 bin, Almanya’da 290 bin, Fransa’da 365 bin, İngiltere’de 550 bin, Hollanda’da 113 bin yatak kapasitesi olduğunu görüyoruz. Ülkemiz 1 milyonu aşkın kapasitesiyle bu konuda açık ara birincidir. Bununla birlikte 2022 yılı bütçesinde yurt yapımları için 1 milyar 700 milyon 349 bin lira ödenek öngörülmüştür.

Sayın Başkan, değerli üyeler; yine birtakım STK'lere ilişkin bazı ithamlar dile getirildi. Yine, FETÖ terör örgütü tarafından uzun süredir yıpratılmaya çalışılan bazı STK'lerin şimdi de hedef gösterilmesi, aynı yöntemlerle yıpratılmaya çalışılması, bu işin kimlerin başının altından çıktığını herkese göstermektedir. Türkiye Gençlik Vakfıyla alakalı atama listesi adı altında yayımlanan belgelerin kendileriyle ilgisi olmadığını Vakıf Müttevelli Heyeti kendisi açıklamıştır. Kendi gönüllü ve üyelerinin kaydedildiği sistemin nüfus sistemine entegre edildiğini de yine kendileri yalanlamışlardır. Milletimizin yararına çalışan tüm dernek ve vakıflarımıza sahip çıkmalıyız ve hiçbirinin emeğini zayıf etmemeliyiz. Toplumsal dayanışma ve kardeşliğe katkı veren tüm sivil toplum kuruluşlarının yanında olduğumuzu buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Sayıştay denetim raporlarında yer alan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yürütülen faaliyetlere de kısaca değinmek istiyorum. Sayıştay Başkanlığının 2020 yılı denetimleri kapsamında merkezî yönetimde 36 genel bütçeli idare, 129 özel bütçeli idare, 8 düzenleyici ve denetleyici kurum olmak üzere toplam 173 adet kamu idaresi denetlenmiş ve düzenlenen denetim raporlarında 1.641 adet bulgu tespit edilmiştir. Diğer taraftan Sayıştay denetimleri sonucunda sosyal güvenlik kurumlarına ilişkin tespit edilen bulgu sayısı ise 46 olmuştur. Bu bulguların gereğini yerine getirmek amacıyla hem ilgili kamu idarelerimiz hem de Hazine ve Maliye Bakanlığımızca gerekli çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca Strateji ve Bütçe Başkanlığımız bünyesinde sadece Sayıştay bulguları özelinde çalışan bir kurum kurmuş durumdayız. Diğer taraftan 2020 yılı Sayıştay denetim raporlarında yer alan bulgular Hazine ve Maliye Bakanlığınca detaylı olarak incelenmekte ve uygulama hataları, mevzuat eksiklikleri ve sistem sorunları tespit edilmektedir. Raporlarda yer verilen eleştirilerin ve yapılan hataların giderilmesi için merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin muhasebe ve mali hizmetler birimlerinde görev yapan toplam 3.500 personele Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi aracılığıyla Sayıştay ve Hazine ve Maliye Bakanlığı görevlileri tarafından iki haftalık eğitim verilmiştir. Kamu yönetiminde aksayan yönleri en aza indirerek mali saydamlıkla yönetişimi güçlendirmeyi sürdüreceğiz.

2020 kesin hesabıyla ilgili olaraksa 20 Ekim 2021 tarihinde yapmış olduğumuz sunumumuzda 2020 yılı kesin hesabımıza ilişkin bütçe gelirleri, giderleri, bütçe açığı ve faiz dışı açıklarını detaylarıyla vermiştik. Gerek dağıtılan kitapçıklar gerekse tutanaklarda mevcuttur. Bugün kesin hesabını gördüğümüz 2020 yılı bütçesi de kalkınma odaklı bütçe disiplinimiz doğrultusunda hayata geçirilmiş ve uygulanmıştır.

Sayın Başkanım, müsaadeniz olursa ilave sorulara cevap verebilirim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Seviniriz. Cevap verebileceğiniz hususları şimdi değilse yazılı bir şekilde cevaplandırabilirsiniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yani müsaadeniz olduğu ölçüde cevap veririm, diğerlerini de yazılı olarak ilave edebilirim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii tabii, buyurun lütfen.

Mümkünse soru soran vekilimizin ismini de anarak cevaplırsanız seviniriz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – “Bütçede engellilere yönelik bir şey var mı? Kamuda yüzde 10 istihdam istiyorlar.” şeklinde Sayın Paylan’ın bir sorusu vardı.

Ben de olduğu kadarıyla isimleri paylaşacağım Sayın Başkanım.

2022 yılı engelli vatandaşlarımızın istifadesine sunulmak üzere...

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, soru soran vekil çıkmış.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Olsun, burada cevaplanabilecek sorular cevaplınsın, olmayacaklar zaten yazılı gelir.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Ben yine cevaplandırmış olayım, tutanaklara geçsin.

2022 yılında engelli vatandaşlarımızın istifadesine sunulmak üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımıza tahsis edilen bütçe 22,7 milyar TL’dir. 2021 yılına göre yüzde 22 oranında bir artıştan bahsediyoruz, bu rakam Bakanlığın toplam bütçesinin yüzde 34’ünü oluşturmakta. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız engelli vatandaşlarımızın karşılaştığı her zorluğun aşılması için çalışmalarını ıstiyakla sürdürmekte. 2002 yılında 5.777 olan engelli memur sayısı 2021 Eylül ayı itibarıyla 58.520’ye

ulaşmıştır. Yani kamuda engelli memur istihdamında 10 katı aşan bir artış sağladık. 2012 yılında EKPSŞ uygulamasını başlatarak engelli memurların yüzde 56'sının lisans ve ön lisans mezunlarından atamasını yaparak nitelikli istihdamı sağladık.

Sayın Başkan, sayın vekiller burada olmayabilir, isim zikretmeyeyim isterseniz, bazı eleştiriler oldu sayın üyelerimiz tarafından da.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tabii, tabii.

CUMHURBAKŞANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - Bir başka soru: “Esnafa yeterince destek sağlanmıyor, bu bütçede esnaf yer almakta mıdır?” Yine, pandemi sürecinde esnaf ve sanatkârlarımıza gelir kaybı desteği ve kira desteği kapsamında sağlanan destek tutarı toplamı 4,6 milyar TL’yi, diğer hibe destekleri kapsamında sağlanan destek tutarı ise 4,3 milyar lirayı aşmış olup esnaf ve sanatkârlarımıza bu kapsamda aktarılan toplam kaynak 9 milyar düzeyindedir. Öte yandan pandeminin başladığı 2020 yılında Türkiye genelinde 984.937 esnaf ve sanatkâra toplam 42,6 milyar TL tutarında faiz indirimli kredi kullanılmıştır. 2021 Eylül ayı sonu itibarıyla 162.433 esnaf ve sanatkâra kullanılan kredi tutarı 20,2 milyar TL’dir. Yine, benzer bir sorunun devamı başka bir vekilimiz tarafından “9 milyar TL esnaf destekleri verdiğiniz söylemenize rağmen pandemi sürecinde 112 bin esnaf kepenk kapattı, 71 bin şirket kapandı.” şeklinde bir eleştiri vardı. 2020 yılında, Türkiye genelinde tescil işlemi yapılan esnaf ve sanatkârların sayısı 365.533, faaliyetine son veren esnaf ve zanaatkarların sayısı 99.588 olarak gerçekleşmiştir; 365 bin, 99 bin. Eylül ayı sonu itibarıyla 2021 yılında ise 210.187 esnafa ve sanatkârlarımız faaliyete başlamış, 71 bin esnaf ve sanatkârlarımız ise ticari faaliyetlerine son vermiştir. 1 Mart 2020-30 Eylül 2021 döneminde faaliyete başlayan esnaf ve sanatkâr sayısı 519.344, faaliyetlerine son veren esnaf ve sanatkâr sayımız ise 152.048 olarak gerçekleşmiştir. Verilerde de görüldüğü üzere esnaf ve sanatkârlara ilişkin olarak önceki yıllarda da olduğu gibi pandemi döneminde de terkin sayılarının üzerinde tescil işlemi gerçekleşmiştir.

“Bu bütçede çiftçi destekleri yok.” şeklinde yine bir başka vekilimizin, Komisyon üyemizin bir eleştirisi vardı. 2022 yılında bütçemizden tarıma ayırdığımız kaynak 42,4 milyar liradan yüzde 36,1 artışla 57,6 milyar liraya çıkarılmıştır. Bu kapsamda tarımsal destek programları için 25,8 milyar, tarım sektörü yatırım ödenekleri için 16,3 milyar, tarımsal kredi sübvansiyonu müdahale alımları tarımsal KİT ve ihracat destekleri için 15,5 milyar lira kaynak ayırıyoruz. Tarım sektörü yatırım ödeneklerini de önemli ölçüde ayırıyoruz. Tarımsal sulama yatırım ödeneğinin 2020 yılında 3,7 milyar lira düzeyindeyken 2021’de bu rakamı 9 milyar liraya çıkarmıştık. 2022’de bir önceki yıla göre yüzde 39 artışla 12,5 milyar liraya çıkarıyoruz. Ayrıca 2022 yılında, 2021 yılında iklimsel faktörlere bağlı olarak gerçekleşen yetersiz yağış nedeniyle verim kaybı yaşayan çiftçilere verim kaybı yaşanan tarım alanları için dekara 30 ila 100 TL arasında olacak şekilde alan bazlı verim kaybı desteği verilecektir.

Yine “Çiftçi girdi maliyeti devamlı artıyor ancak devletimiz bu maliyet artışına yönelik destek vermiyor.” şeklinde bir eleştiri vardı yine bir başka vekilimiz tarafından. Çiftçilerimize doğrudan – yine çok farklı konularda verdiğimiz destekleri ifade ettim- girdi maliyetlerine de destek verdiğimizizi yine özellikle belirtmek isterim. Eşel mobil sistemi kapsamında mazot maliyetinin önemli bir kısmını karşılıyor, çiftçilerimizin eşel mobil sistemi dışındaki mazot maliyetinin de yarısını karşılıyor. Ayrıca çiftçilerimizin en büyük girdi kalemlerinden biri olan gübreye verdiğimiz desteği 2 katına çıkardık. Girdi maliyetlerine ilişkin 2021 yılında 5,7 milyar TL ödenek tahsis edilmiş iken 2022 yılında yüzde 25,4 artışla 7,1 milyar TL ödenek öngörülmüştür. Buna göre 2022 yılında mazot desteği için 3,1 milyar, gübre desteği için 1,6 milyar, tarımsal sulama elektrik desteği için 958 milyon, yem bitkileri üretim desteği için 830 milyon, sertifikalı tohum desteği için 533 milyon, organik gübre desteği için 93 milyon TL ödenek öngörülmüştür ve daha birçok kalemden, 100’ün üzerinde kalemden de destekler mevcuttur.

Kadın hakları ve kadına şiddetle mücadele çerçevesinde de görüşler, eleştiriler olmuştur. Yine, şunu özellikle ifade etmek isterim ki, ülkemizde kadın haklarını teminat altına alan, günün şartlarına hızla adapte olabilen güçlü bir hukuk sistemimiz vardır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede önümüzdeki beş yıllık döneme ilişkin yol haritamızı belirlediğimiz 2021-2025 yıllarını kapsayan 5 temel hedef, 28 strateji ve 227 faaliyetten oluşan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı'nı 1 Temmuz itibarıyla yürürlüğe koyduk. Kadına şiddetle mücadelemizi kadının güçlenmesi de dâhil temel insan hakları temelli çalışmalarımıza hız kesmeden –tam tersine yönelik- kararlılıkla devam edeceğiz. Diğer taraftan da kadınlarımız için ayrılan bütçede önemli ölçüde yine artışlar öngörülmüştür. Bütçemizdeki sadece kadının güçlenmesi programının 2021 yılı ödeneği 425 milyon TL'ye 2022 yılı ödeneği 943 milyon TL'ye çıkarılmıştır, diğer bir deyişle ilgili bütçe 2,2 katına çıkmıştır. Bütçemizdeki kadınlarımıza yönelik diğer birçok kalemden de önemli artışlar gerçekleşmiştir. Sosyal yardımlarımız kapsamındaki düzenli yardım programlarımızla kadınlarımızı desteklemeye devam ediyoruz. Sosyal yardım faydalanıcılarının yaklaşık yüzde 53'ünü, düzenli yardım faydalanıcılarının yüzde 65'ini, süreli yardım faydalanıcıların ise yüzde 52'sini kadınlarımız oluşturmakta. Ayrıca geçtiğimiz yıl kadınlara yönelik programlarımızdan şartlı sağlık yardımı, şartlı gebelik yardımı, şartlı doğum yardımı ve eşi vefat etmiş kadınlara yönelik yardım programı çerçevesinde ödenen miktarlar da artırılmıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın ana yararlanıcısı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının ise eş yararlanıcısı olduğu 3,3 milyon avro bütçeli Türkiye'de kadın-erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçeleme uygulaması projesini de başlatmış bulunuyoruz. Projeye Türkiye'de kadın-erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçelemeyi sistematik ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirerek kadınları ve kadın-erkek eşitliğini daha da güçlendirmeyi hedefliyoruz. Şunu da memnuniyetle ifade etmek isterim ki birçok önemli alanlarda çalışan kadınlarımızın oranı ciddi şekilde artmış bulunmaktadır, öğretim üyeliği gibi eğitim alanında ve yargıda, bu sadece 2 örnektir.

3600 ek gösterge sorunlarıyla ilgili "Bu bütçede çözülecek mi?" şeklinde yine bir soru vardı. 3600 ek gösterge konusunda ilk adımı bildiğiniz üzere Hükümetimiz atmıştır, bu husustaki çalışmayı da yine Hükümet olarak Cumhurbaşkanlığıyla birlikte 2022 içerisinde tamamlayacağız.

2022 asgari ücretle ilgili yine bir soru vardı, buna da cevap vermek isterim. Yine, hükümetlerimiz döneminde asgari ücretlinin her zaman yanında olduğumuzu ifade etmek isterim. Asgari ücret, devlet, işçi ve işveren kesimlerinin temsilcilerinden oluşan Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından belirlenmekte malumunuz. 184,25 TL olan net asgari ücreti, 15 kat artırarak dönemimizde, 2021 yılında 2.825 TL'ye çıkardık, işçimizi enflasyona ezdirmedik. Aynı dönem için reel olarak yüzde 136'lık bir artış gerçekleştirdik. İşçimizi de, memurumuzu da, yine çalışmamızı da bundan sonra da enflasyona ezdirmeyeceğiz.

"2022 E Cetveli, 9, 13, 14, 15, 34, 52, 56'ncı maddeleriyle toplam 13 yeni fon kuruluyor; fon kurulması doğru mu, fonların Bütçe Kanunu'yla kurulması uygun değil." şeklinde yine Sayın Kuşoğlu'nun -burada oldukları için ismini zikrediyorum- bir yorumları vardı, eleştirileri vardı. Burada da 2022 yılı E Cetveli'ndeki söz konusu hükümlerle fon kurulmamakta olup önceki yıllarda olduğu gibi özel harcama usulü gerektiren ve harcamaların ivedi olarak yapılması gerektiği durumlara ilişkin ilgili kamu kurumlarına yetki verilmektedir. Ayrıca, soruda geçen 9, 10, 15 ve 52'nci sıralara ilişkin Anayasa Mahkemesine 2015 ve 2018 yılları arasında iptal davaları açılmıştır, Anayasa Mahkemesi tarafından söz konusu hükümlere ilişkin iptal talepleri reddedilmiştir. Dolayısıyla, bu usullerin Bütçe Kanunu'yla belirlenmesinde herhangi bir sakınca görülmemiştir.

Yine, Devlet İhale Kanunu'nun 45'inci maddesi kapsamında hazineye ait taşınmazların satışında 10 milyon TL olarak konulan sınırın kullanılmasında Çevre ve Şehircilik Bakanına artırım yetkisi verilmesi hususu eleştirilmişti "Bütçe Kanunu'nun istismarı mı bu?" şeklinde. Burada da Bütçe Kanunu'nun eki İ Cetveli'nde yer alan bu düzenleme 2007 yılında Bütçe Kanunu'na eklenmiş olup bu yıldan sonraki tüm bütçe kanunlarında yer almıştır. Bu düzenlemeyle, hazine taşınmazlarının satışında açık teklif usulünün yaygınlaştırılması, böylelikle rekabetin artırılarak hazine taşınmazlarının satışında etkinliğin ve verimliliğin artırılması amaçlanmıştır.

Yine, Ekonomi Reform Eylem Paketi'yle ilgili bir eleştiri vardı. "Reform Eylem Planı'nın yüzde 80'ini gerçekleştirdiniz, bütçeye ne katkısı oldu? Her şey daha çok bozuldu." şeklinde. Yapısal politikalar genel itibarıyla ekonomilerin şoklara karşı direncini artıran, kırılma eğilimi azaltan, verimliliğini yükselten ve rekabet gücünü artıran uygulamalardır. Yapısal reformların etkileri orta ve uzun vadede görülmektedir. 2022 sonrası hayata geçirilen reformlar sayesinde Türkiye ekonomisi karşı karşıya kaldığı iç ve dış şokları kısa dönemde atlatma kabiliyeti göstermiştir. Mart ayında açıklanan bu program da "ERP" diye kısalttığımız- bu kapsamda uygulamaya geçirilecek reformlar Türkiye ekonomisini daha dayanıklı, güçlü ve rekabetçi kılacaktır. Türkiye, reform gündemi çerçevesinde yapısal cari açığa yönelik uyguladığı konjonktürel ve yapısal politikalarla büyümesini artık daha düşük bir cari açıkla yapabilir noktaya gelmiştir. Salgın dönemindeki zorlu koşullara rağmen cari açıktaki bu yıl yaşanan iyileşme... Yine, zaten bununla ilgili detaylı bilgileri biraz önce de ifade etmiştim. Bu, yapısal cari açığı düşürme yolunda katettiği mesafeyi gösteren en somut örneklerden.

Yine, bu yılın ilk altı ayında yatırımların büyümeye yaptığı 4,2 puanlık katkı, büyümenin kalitesindeki iyileşme, sürdürülebilirlik; bu da yine ifade ettiğim faktörlerden, hususlardan.

2020 yılında genel devlet bütçe açığının gayrisafi milli hasılaya oranı gelişmiş ekonomilerdeki orana göre yüzde 10,8; avro bölgesinde 7,2 gelişmekte olan ekonomilerde yüzde 9,3 seviyesine ulaşmış, ülkemizde ise harcamalarda verimlilik sağlayarak bütçemizin gayrisafi yurt içi hasılaya oranını yüzde 3,5 seviyesinde tuttuğumuzu da yine ifade etmiştim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız, süre uzatma da dolmak üzere.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Son, isterseniz bir iki...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok önemli gördüğünüz hususlar dışındakileri yazılı cevaplarsanız seviniriz. Son bir iki şey varsa onları da buyurun lütfen.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Burada da 705 milyarlık alaka "Bunun alt kırılımlarını verebilir misiniz?" şeklinde bir soru vardı. Burada hemen kısaca cevap vermeye çalışayım. Tarımsal üretici ve esnafa verilen hazine faiz destekli kredilere yönelik ilave ödemeler, bunlar pandemi dönemindeki destekler, 1,2; kısa çalışma, ücretsiz izin uygulamasının SGK birim etkisi 28,9; yine sağlık personeli ödemeleri, ilaç, tıbbi malzeme 19,4; esnafa hibe ödemeleri, KOSGEB, Dünya Bankası ve JICA kredisi, sosyal destek programı gibi alanlar var. Yine, vergi indirimleri ve vergi ve SGK prim ertelemelerinin finansman maliyeti de var; biraz önce gerekçesini yine açıklamıştım. Nakdi ücret desteği, kısa çalışma ödeneği, işsizlik ödeneği, normalleşme desteği, sosyal destek programı gibi alt kırılımlar var. Bunların miktarları da bende, arzu edilirse verebilirim. Vergi, sosyal güvenlik prim ertelemesi, kredi ertelemeleri ve kullanılan kredi toplamları var burada da. Yani buna baktığımızda, aslında bunları esnafımızın, KOBİ'lerimizin ve vatandaşımızın, sanayicimizin kullandığını görüyoruz.

Yine, bir başka eleştiri vardı “335 milyar TL para babalarına gitti. Bütçede yer alan vergi harcamaları üst gelir gruplarına, para babalarına avantaj sağladı.” şeklinde bir ifade vardı. Buraya baktığımızda, yine bu istisna, indirim ve muafiyetlerin kullanıldığı alanlardan sadece birkaçını sayayım sizlere: Sosyal adaletin güçlendirilmesine hizmet etmek üzere ücretli çalışanlarımıza asgari geçim indirimi, engelli vatandaşlarımızın araç alımında ÖTV indirimi, istihdamında gelir vergisi indirimi, Çıracılık ve Mesleki Eğitim Kanunu’na tabi çıracıların ücretinden gelir vergisi istisnası, yine köylerde münhasıran elle dokunan halı ve kilim imal eden işletmelerde çalışan işçilerin ücretlerine ilişkin istisna, bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum, kuruluşlara ilişkin muafiyet, eğitim kurumlarının işletilmesinden elde edilen kazançlara ilişkin istisna, basılı kitap ve süreli yayınların tesliminde KDV istisnası, engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç gereç ve özel bilgisayarlara ilişkin KDV istisnası, kadın çalışanlara ilişkin gelir vergisi istisnası, kültür ve tabiat varlıkları KDV istisnası, çiftçilere yapılan gübre ve yem teslimlerinde KDV istisnası gibi pek çok toplum kesimini ilgilendiren vergi harcamaları. Yine 2022 yılına baktığımızda da iş gücü piyasasının ve istihdamın teşviki için 73,4 milyar, AR-GE, yenilik ve tasarım faaliyetlerinin teşvik edilmesi için 14,4 milyar, sosyal adaletin güçlendirilmesine hizmet etmek üzere ücretli çalışanlarımıza -biraz önce ifade ettim- geçim indirimi kapsamında 62 milyar, daha fazla üretim, daha fazla istihdam ve daha fazla yatırım için 80 milyar, basit usul mükelleflerine sağlanan kazanç indirimi, hizmet erbabına sağlanan sosyal amaçlı ödemeler ile yemek, ulaşım bedeli, yaşlı, engelli, emekli, şehit, dul ve yetimler gibi dezavantajlı kesimlere ödenen miktarlar gibi, tarımsal faaliyetlerin teşvik edilmesi kapsamında da yine 21,1 milyar lira... Yani görüldüğü üzere, vergi harcamaları üretime, istihdama ve yatırıma, toplumun bütün sosyal kesimlerine, dolayısıyla 84 milyon vatandaşımıza destek amacıyla kullanılmaktadır.

KÖİ’lerle ilgili bir şey vardı ve yine “‘Devlet görevlisi unvanı’ diye unvan kullananlar var.” şeklinde... Aslında cevap verildi diye biliyorum ona. “Resmî hesap başına niye bunlar konuluyor?” şeklinde... Bu hepinizin malumu, Twitter’ın bazı hesaplarda kullandığı bu “devlet görevlisi” ibaresi bizimle hiçbir alakası olmayan, Twitter’ın kendi uygulaması ve istek ve talebe de bağlı değil, istememenize rağmen kullanılan bir ibare. 121 ülkeye de bunu uyguluyorlar. Aslında bunların içerisinde Amerika, Çin, Birleşik Krallık, Rusya da dâhil gördüğüm kadarıyla.

Eleştiri yapan sayın vekilimiz burada olmadığı için ismini zikretmeyeceğim ama ben sadece şunu ifade etmek istiyorum: Sadece eleştirmek için eleştirdiğini gösteren bu kadar açık bir ifade, eleştiri olamazdı diye ben bunu da tutanaklara geçirmek isterim.

Son bir konuyu da ifade etmek isterim; yine KÖİ’lerle ilgili bu da: “Sözleşmeler gizli, içinde ne var, bilinmiyor. Bugüne kadar 155 milyar dolar sözleşme bedeli olarak KÖİ gerçekleştirildi, 77 milyar dolar bunun için harcandı. 77 milyar dolara karşılık 155 milyar dolarlık gelirden vazgeçilmiştir.” şeklinde bir eleştiri vardı. Bu sözleşme bedeli, sıfırdan yapılan projelerin yatırım bedeli ile işletme hakkı devredilen mevcut yatırımlar için özel sektörden alınan bedelin toplamından oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle kamunun değil, özel sektörün ödeyeceği tutarı ifade etmektedir. Örneğin, İstanbul Havalimanı’nda hem yatırım bedeli özel sektör tarafından karşılandığı için yatırım tutarı hem de işletme hakkı devri de söz konusu olduğu için bu bedellerin toplamı sözleşme bedelini oluşturmaktadır. Dolayısıyla 155 milyar dolarlık sözleşme bedelinin 77 milyar doları yatırım olarak özel sektör tarafından, tamamen özel sektör finansmanı ile yapılmış, geriye kalan 78 milyar doları ise özel sektörden devlete ödenen veya ödenecek miktardır. Yani 155 milyar dolardan vazgeçilmemiş, aksine hem 77 milyar dolar yatırım devletin cebinden çıkmamış hem de üzerine, devletin cebine 78 milyar dolar girmiştir.

Yine, dernek ve birliklerle alakalı “538 milyon TL, ağustos itibarıyla hangi dernek ve birlikler devlet bütçesinden desteklendi?” şeklinde... 2021 yılı Ağustos ayı itibarıyla merkezî yönetim kapsamındaki değerler tarafından kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik ve benzeri teşekküllere yardım amacıyla toplam 587,3 milyon TL’lik ödeme yapılmıştır. Bu ödemelerin yaklaşık 257,5 milyon TL’lik kısmı Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Yunus Emre Vakfına ödenmiştir. Sağlık Bakanlığı tarafından bu kapsamda 201,8 milyon TL ödenmiş olup bu ödemelerin 163 milyon TL’si Yeşilay ve 38,8 milyon TL’si Kızılaya yapılmıştır.

Gençlik ve Spor Bakanlığınca toplam 55,6 milyon TL yardım yapılmış olup söz konusu yardımlar gençlik projeleri ile amatör spor kulüplerinin desteklenmesi ve uluslararası spor organizasyonlarına ilişkin ödemeleri kapsamaktadır. Kalan kısım ise kamu kurumları tarafından görev alanlarıyla ilgili dernek, birlik, kurum ve kuruluşlara yardım amacıyla kullanılmıştır.

Devam edebilirim, Diyanet İşleri Başkanlığıyla ilgili sadece bir...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir cevap verebilerseniz, süreyi epey aştık.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Yine burada da bazı yorumlar vardı. Sadece, detaya girmeden, özellikle orada geçen “inanç farklılıkları ve mezheplere göre ayrımcılık yapılarak vatandaşlar arasında nifak tohumları ekilmesi” ifadesini bizim doğru bulmadığımızı ben ifade etmek istiyorum. Gerekirse, yine, bunu, Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinin ve harcamalarının nerelerde yapıldığını yazılı olarak da sizlere ifade edebiliriz. Dolayısıyla bu iddiaları yürütme olarak tamamen reddediyoruz. Biz 84 milyon olarak bir ve beraberiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; 2022 yılı bütçesinin bugün gerçekleştirdiğimiz müzakereleri sonucunda öne çıkan hususlara şahsıma ayrılan zaman dilimi içerisinde, biraz zamanı da aşarak olabildiğince cevap vermeye çalıştım.

Bütçenin hazırlanmasında emeği geçen tüm bakanlık, kurum ve kuruluşlarımıza ve çalışanlarına, yine bütçenin bugünkü müzakere sürecini son derece etkili şekilde yürüten şahsınız başta olmak üzere, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı ve Divan Üyeleri olarak size, yine tüm görüş ve önerileriyle katkı veren siz değerli Komisyon üyelerimize ve tüm milletvekillerimize bir kez daha teşekkür eder, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, ben de müsaadenizle bir iki konuyu izah etmek istiyorum, sonra, Bülent Bey, size söz vereceğim.

Öncelikle Başkan olarak benim görevim, usulün uygulanmasını sağlamak, bütün grupların usule riayet ederek verimli bir çalışma ortamı oluşmasını temin etmek; bu yönde gayret ediyorum. Hiçbir konuşmacının konuşmasının içeriğini belirleme yetkim yok, olsa olsa tavsiyelerim olabilir, bazen yönlendirmelerim olabilir ama sonuçta burada üyelerimiz de gelen hükümet yetkilileri de kendi takdirleridir...

Bütçe, bildiğiniz gibi, her konunun konuşulduğu, her konunun tartışıldığı bir süreçtir. Bütçe, sadece teknik meselelerin konuşulduğu bir süreç değildir, hiçbir zaman böyle olmamıştır. Bütün memleket meselelerinin, ülke meselelerinin konuşulduğu, herkesin kendi siyasi anlayışına göre, önceliğine göre, yaklaşımına göre yorumladığı, yorumlarını, eleştirilerini ifade ettiği bir süreçtir. Bu da son derece demokratik bir süreçtir. Herkes birbiriyle uzlaşmak zorunda değil ama saygı içinde birbirimizi dinlememiz, anlamamız ve birbirimizden öğrenmemiz gerekir elbette bu süreçte. Ben usul açısından

olabildiğince buna dikkat ettiğimi ifade etmek isterim. Ama konuşmacılar -herkes için söylüyorum- bir konuşmacının, bir hatibin içeriğini beğenebilirler, beğenmeyebilirler; tasvip edebilirler, etmeyebilirler; hakaret olmadığı sürece benim müdahale etme hakkım yok.

Bu çerçevede “gocunmak” kelimesini kullandı Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız. Az önce ben sözlük anlamına da baktım. Sözlük anlamını Google’dan hemen baktığımızda görebilirsiniz. “Bir davranıştan, bir sözden, bir durumdan alınmak, bir şeyden kırgınlık duymak.” anlamına geliyor, sözlük anlamı bu. “Bu kelimeyi kullanmanızı tasvip etmiyoruz.” diyebilir arkadaşlarımız. “Hayır, biz gocunmadık, siz öyle düşünüyorsunuz ama biz gocunmadık.” diye itiraz edebilirler. Bunu saygıyla karşılarım ama bunun bir hakaret kelimesi olduğuna hiçbir şekilde katılmıyorum, bu, bir hakaret değil, bir görüş, bir ifade. Buna karşı siz de kendi ifadelerinizi kullanırsınız; katılmadığınızı söylersiniz, gocunmadığınızı söylersiniz. Bu da işin tabiatında, demokratik tartışmanın tabiatında olan hususlar diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, Sayın Paylan bana bu arada bir metin getirdi. Anadolu Ajansına, sanki, konuşmadan önce Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın konuşması yansımış gibi bir algıya kapılmışlar. Böyle bir durum söz konusu değil tabii. Bir destek dokümanı anladığım kadarıyla, Cumhurbaşkanı Yardımcımızın ekibinden arkadaşlarımız basından bazı arkadaşlarımızla paylaşmışlar, kapanışta değinilebilecek konular gibi bir metin; internette yok, ben araştırdım, hiçbir şekilde yayımlanmış bir metin değil. Kaldı ki Cumhurbaşkanı Yardımcımızın konuşması o metinle örtüşen bir konuşma değil. Anladığım kadarıyla, basına yardımcı olsun diye verilmiş bir notu sanki konuşmadan önce konuşma yayımlanmış gibi algılamışlar. Böyle bir hadise de yaşandı, şimdi o konuda da aydınlatmak isterim. Basından arkadaşlarımızın da bu konularda daha dikkatli davranmalarını rica ediyorum. Yayımlanmamış bir notu sanki yayımlanmış gibi bir algı oluşturunca ister istemez birtakım tepkiler oluştu, bu da hoş bir durum değil doğrusu. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız hem genel ifadelerde bulundu hem de tek tek bazı sorulara detaylara girerek cevap verdi. O metinlerde olması mümkün değil bunların çünkü canlı yaşanan sorular ve cevaplar oldu burada. Dolayısıyla yarın gerekirse grup sözcüleriyle de oturup bu konuyu tekrar ele alırız, konuşuruz, onu da ifade etmiş olayım.

Şimdi, Bülent Bey’in bir söz talebi var.

Buyurun lütfen Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, değerli arkadaşlar; biz burada -bu ilk günümüz- önümüzdeki yılın 1 trilyon 751 milyar liralık harcamasını, neyin nereye harcanacağını tespitte izin veriyoruz millet iradesiyle, millet adına. Ayrıca 1 trilyon 200 küsur milyar liralık da 2020’de yapılan harcamaların denetimini yapıyoruz millet adına. Hepimiz için, inançlarımız var, bu kutsal bir iştir, hepimiz için ve bunu bihakkın yapmamız lazım. İktidar, muhalefet yok, demin Ekrem Bey’in de söylediği gibi, bu hepimizin yasama görevidir, hepimiz yapmak zorundayız.

Şimdi, ben günlerce hazırlandım, bir sunum yaptım, mümkün olduğunca titizlikle hazırlık yaptım. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız sorduğum... Mesela, ben FATF’la ilgili çok güzel bir cevap vermesini istedim. Avrupa Birliğinin yolsuzluk komisyonu GRECO’yla ilgili çok güzel bir cevap vermesini istedim. 119’uncu sıradayız adalet sıralamasında, ona çok güzel bir cevap vermesini istedim, gocunulacakları bir cevap vermelerini istedim. İşte, Karayollarında yolsuzluk varmış, Sayıştay raporunda var, onlarla ilgili cevaplar vermesini istedim. Ama ilk cevap verdiği konu şu oldu: “Bülent Bey -tabii, kim öyle bir şey yaptı bilmiyorum ama- mal ve hizmet alımları ile cari transferleri karıştırmış, işte, bilememiş.” dedi. Üzıldüm. Cari transferler görev zararlarından oluşur, hazine yardımlarından oluşur, kâr amacı gütmeyen kuruluşlara transferlerden oluşur, yurt dışına transferlerden

oluşur, sosyal amaçlı transferlerden oluşur; Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, bunları bilmeyen bir insan değilim. Benim orada sorduğum şuydu: Bütçe üç asıl kalemden oluşuyor; personel giderleri 500 milyar lira, 658 milyar lira cari transferler ve 240 milyar lira da faiz. Bunlar 1 trilyon 400 milyar lira yapıyor, 287 milyar lira da açık var, bütçemiz bu esas olarak dedim. Buna cevap vermeniz lazım. Yoksa beni cahillikle suçlamaya yönelik öyle bir ifade oldu, üzüldüm tabii buna.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle algılandıysa herhâlde düzeltir Cumhurbaşkanı Yardımcımız. Buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ödenek aktarmalarıyla ilgili, 95 milyar lira yedek ödenekle ilgili, yine 100 milyar liraya yakın...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kuşoğlu, düzeltme için bir fırsat verelim isterseniz.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Kesinlikle Sayın Kuşoğlu'na karşı -kendisi de bilir- böyle bir ifade kullanmam, böyle bir düşünce içerisinde olmam.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bunlarla ilgili konulara cevap vermeyip de sadece çok tali bir konuyla ilgili bir cevap vermiş olmak ve ilk cevabın da o olması beni üzdü.

Esas olan, burada, milletle ilgili kutsal bir görev yapıyoruz, bunların karşılanmasıdır. Onlarla ilgili hemen hemen hiçbir şey yapmadık. OVP'nin varsayımları, şu bu; o kadar çok şey sordum ki hemen hemen hiçbirine cevap alamadım. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, birlik ve derneklere transfer edilen parayla ilgili olarak da Yeşilay, Kızılayı geçtiniz “Gençlik ve Spor Bakanlığı ile -bir bakanlık daha- geri kalanı da ilgili bakanlıklar tarafından ödenmiş.” dediniz. Bunların listesini vermek lazım, geçmişte bunların hepsi liste olarak verilirdi, bunları yapmamız lazım. Yoksa biz, bu 1 trilyon 751 milyar liranın ne olduğuyla ilgili, gelecek kuşaklara düzgün bir Türkiye bırakamayız bunları düzgün, bihakkın yerine getirmediikten sonra. Üzüldüm bir milletvekili olarak -son söz milletvekilinindir herhâlde, değil mi Sayın Başkanım- onun için cevap vermek istedim, iktidar yok ama tüm arkadaşlarım adına cevap vermek istedim, bir seçilmiş olarak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi ile Sayıştay raporlarının geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2020 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi'nin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerinin 1'inci ve 2'nci maddelerini sırasıyla okutuyorum:

2022 YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Gider, Gelir, Finansman ve Denge

Gider

MADDE 1- (1) Bu Kanuna bağlı (A) işaretli cetvellerde gösterildiği üzere, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 1.728.401.621.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 155.249.695.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 10.238.553.000 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

Gelir ve finansman

MADDE 2- (1) Gelirler: Bu Kanuna bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 1.448.944.742.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 19.623.651.000 Türk Lirası öz gelir, 136.708.735.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 156.332.386.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 10.062.295.000 Türk lirası öz gelir, 176.258.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 10.238.553.000 Türk Lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) Finansman: Bu Kanuna bağlı (F) işaretli cetvelde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin net finansmanı 244.600.000 Türk Lirası olarak tahmin edilmiştir.

2020 YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU TEKLİFİ

Gider bütçesi

MADDE 1 - (1) 21/12/2019 tarihli ve 7197 sayılı 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerine 1.082.021.197.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelere 82.423.174.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlara 7.623.700.000 Türk Lirası, ödenek verilmiştir.

(2) Kanunların verdiği yetkiye dayanarak yıl içerisinde eklenen ve düşülen ödenekler sonrası 2020 yılı merkezi yönetim kesin hesap gider cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin bütçe giderleri 1.183.163.137.365,95 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin bütçe giderleri 120.169.070.771,45 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların bütçe giderleri 6.864.039.042,62 Türk Lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2020 yılı merkezi yönetim net bütçe gideri 1.203.737.135.307,17 Türk Lirasıdır.

Gelir bütçesi

MADDE 2- (1) 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 941.944.001.000 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 12.464.193.000 Türk Lirası öz gelir, 71.162.721.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 83.626.914.000 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 7.488.375.000 Türk Lirası öz gelir, 135.325.000 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 7.623.700.000 Türk Lirası, olarak tahmin edilmiştir.

(2) 2020 yılı merkezi yönetim kesin hesap gelir cetvellerinde gösterildiği üzere, 5018 sayılı Kanuna ekli;

a) (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçenin gelirleri 1.005.017.930.492,97 Türk Lirası,

b) (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin gelirleri 21.536.369.624,13 Türk Lirası öz gelir, 99.970.274.533,49 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 121.506.644.157,62 Türk Lirası,

c) (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların gelirleri 7.762.401.832,83 Türk Lirası öz gelir, 126.243.870 Türk Lirası Hazine yardımı olmak üzere toplam 7.888.645.702,83 Türk Lirası,

olarak gerçekleşmiştir.

(3) 2020 yılı merkezi yönetim net bütçe geliri 1.028.445.526.973,18 Türk Lirasıdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, maddelerin okunması tamamlanmıştır.

Sayın Cumhurbaşkan Yardımcımıza, Strateji ve Bütçe Başkanımıza, Hazine ve Maliye Bakan Yardımcımıza, tüm değerli bürokratlarımıza, tüm kıymetli milletvekillerimize ve katılımcılara çok teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, programımızda bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Sayıştay Başkanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere, 27 Ekim 2021 Çarşamba günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati:21.18

